

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

СРПСКИ
ДИЈАЛЕКТОЛОШКИ
ЗБОРНИК
LIII

РАСПРАВЕ И ГРАЂА

Уређивачки одбор

*Др Недељко Богдановић, др Милан Драгичевић, др Александар Младеновић,
др Мирослав Николић, др Драгољуб Пејровић,
др Асим Пецо, др Слободан Ремејихић, др Драго Ћујић*

Главни уредник

АЛЕКСАНДАР МЛАДЕНОВИЋ

БЕОГРАД
2006

Секретар часописа
др Слободан Реметић

У финансирању ове књиге учествовало је
Министарство за науку, технологије и развој Републике Србије

Издају
Српска академија наука и уметности, Београд, Кнез-Михаилова 35
и
Институт за српски језик САНУ, Београд, Ђуре Јакшића 9

Израда програма и компјутерска припрема за штампу:
Давор Палчић
palcic@eunet.yu

Штампа:
ЧИГОЈА ШТАМПА
Београд, Студентски трг 13
chigoja@eunet.yu
www.chigoja.co.yu

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

80

СРПСКИ дијалектолошки зборник — Recueil de dialectologie serbe / главни уредник Александар Младеновић. — 1905, књ. 1-. — Београд : Српска академија наука и уметности : Институт за српски језик САНУ, 1905 — (Београд : Чигоја). — 24 см.

Годишње

ISSN 0353-8257 = Српски дијалектолошки зборник

COBISS.SR-ID 18167554

САДРЖАЈ

	Стр.
Драган Павлица: Творба именица у говору Срба југоисточне Лике	1—187
Драгана Радовановић: Морфолошке особености говора средње Колубаре	189—374
Милета Букумирић: Терминологија куће и покућства у северној Метохији	375—548

ДРАГАН ПАВЛИЦА
ТВОРБА ИМЕНИЦА
У ГОВОРУ СРБА ЈУГОИСТОЧНЕ ЛИКЕ

Мајци Кати и оцу Николи

Овај рад је делимично прерађена докторска дисертација која је одбрањена на Филозофском факултету у Новом Саду, у јуну 1996. године, пред комисијом у саставу: академик, проф. др Павле Ивић, проф. др Александар Младеновић и проф. др Драгољуб Петровић.

Члановима комисије најсрдачније захваљујем на сарадњи, помоћи и подршци. Осећам се поносним што сам био њихов студент.

Са дубоким поштовањем сећам се професора Павла Ивића. Имао сам велико задовољство и привилегију да ми он буде ментор. На исти начин сећам се и свог пријатеља Светозара Стијовић, који ме је, као искусни лексикограф, радо саветовао, нарочито у делу рада који се односи на ономастику.

На моралној подршци и дружењу срдачно захваљујем колегама: др Слободану Реметићу, др Срети Танасићу, др Николи Рамићу, др Мирославу Николићу и др Милану Драгичевићу, који је највише допринео у коначној припреми рада за штампање.

САДРЖАЈ

УВОД	5
Сврха овог рада	5
Територија и границе истраживања	6
Досадашња испитивања овога говора	7
О пореклу становништва	9
Рад на терену и метод прикупљања грађе	10
Примењена методологија	11
I. ИМЕНИЦЕ СУБЈЕКТИВНЕ ОЦЕНЕ	13
1. Именице са деминутивним значењем	13
2. Именице са хипокористичким значењем	22
3. Именице са деминутивно-хипокористичким значењем	25
4. Именице са аугментативним значењем	26
5. Именице са пејоративним значењем	28
II. АПСТРАКТНЕ ИМЕНИЦЕ	34
1. Именице које значе процес вршења реалне глаголске радње	34
2. Именице које значе процес неке психолошке радње	37
3. Именице које значе процес, односно стање условљено тим процесом	38
4. Именице које значе резултат вршења глаголске радње, њен акт, стање или расположење	38
5. Апстрактне именице које значе појам неке особине	41
III. ИМЕНИЦЕ КОЈЕ ЗНАЧЕ ВРШИОЦА НЕКЕ ГЛАГОЛСКЕ РАДЊЕ ИЛИ АКЦИЈЕ (NOMINA AGENTIS)	46
1. Именице које значе обичног вршиоца, или извршиоца глаголске радње	46
2. Именице које значе вршиоца радње који се истиче неком својом особином или квалификацијом	52
3. Именице које значе професију или имаоца занимања	54
IV. ИМЕНИЦЕ КОЈЕ ЗНАЧЕ НОСИОЦА НЕКЕ ДОМИНАНТНЕ ОСОБИНЕ (NOMINA ATTRIBUTI)	60
V. ИМЕНИЦЕ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ РАЗНА ОРУЂА, СПРАВЕ, ПРЕДМЕТЕ И СЛ. (NOMINA INSTRUMENTI)	71
1. Именице које значе средство за вршење глаголске радње	71
2. Именице које значе предмете	76
3. Именице које значе разне предмете и сл. и у општем делу имају именицу, глагол или придев	77
4. Именице које значе разне предмете који су изгубили деминутивно значење	86

VI. ИМЕНА МЕСТА (NOMINA LOCI)	88
1. Именице које значе зграду, просторију, простор уопште где се нешто налази	88
2. Именице које значе место где нешто расте, односно на коме се налазе предмети исте врсте	96
3. Именице које значе место на коме је било оно што се казује основном именицом	97
VII. ЕТНИЦИ	99
VIII. ЗБИРНЕ ИМЕНИЦЕ (NOMINA COLLECTIVA)	104
1. Именице које значе бића	104
2. Именице које значе предмете	107
IX. НАЗИВИ И ИМЕНА ЖИВОТИЊА	109
1. Домаће животиње	109
1.1. Називи и имена паса	109
1.2. Називи и имена коња	111
1.3. Називи и имена рогате стоке	112
1.4. Називи младунчади	116
1.5. Називи и имена живинс	116
2. Друге животиње	117
2.1. Називи птица	117
2.2. Инсекти, дивљач, водоземци и гмизавци	119
X. НАЗИВИ ЗА БИЉКЕ	122
XI. АНТРОПОНИМИ	124
А) Имена	124
1. Мушка имена	124
2. Женска имена	132
Б) Презимена	135
1. Презимена која у основи имају лично име	136
2. Презимена према надимку	138
3. Презимена којима се истиче родбинска веза	138
4. Презимена која су у вези са биљним светом	138
5. Презимена која су у вези са животињским светом	139
6. Презимена која значе нека телесна обележја или делове тела	139
7. Презимена којима се истичу особине или неки телесни недостаци	139
8. Презимена која значе неки друштвени положај	140
9. Презимена која означавају неки предмет духовне или материјалне културе	140
10. Презимена према пореклу (етнонимима и етници)	140
11. Презимена према занимању	141
12. Презимена од назива за ознаку природних појава	141
13. Сложена презимена	141
ЗАКЉУЧАК	143
РЕГИСТАР РЕЧИ	146
РЕГИСТАР СУФИКСА	175
МЕСТА И ЊИХОВЕ СКРАЋЕНИЦЕ	177
СКРАЋЕНИЦЕ ПУБЛИКАЦИЈА	178
ЛИТЕРАТУРА	178
РЕЗЮМЕ	186

УВОД

Сврха овог рада

У нашој дијалектолошкој науци има велики број радова у којима се налазе драгоцени подаци о фонетским, морфолошким, синтаксичким и другим особинама појединих говора односно дијалеката српског језика. Истраживачи су, међутим, дуго неоправдано запостављали питање творбе речи и дијалекатске лексике. Тако је у појединим радовима тек на по неколико страна дато нешто из лексичке или фразеолошке грађе, док је у већини њих овај проблем заобиђен. Јасно је, међутим, да проучавање творбе речи и лексике знатно доприноси бољем познавању једног говора, и то са више аспеката. Презентује се, пре свега, одређени лексички фонд, а јасније се могу сагледати и друге језичке појаве — фонетске, морфолошке, синтаксичке и акценатске. Боље се схвата лексичко-семантичка обојеност говора, као и његово духовно богатство, што је у дубокој вези са нашим књижевним језиком, који је и настао на врелима народних говора. Док се у појединим словенским језицима у дијалекатској лексикографији и лексикологији далеко одмакло¹, ми смо тек последњих година у овом правцу забележили значајније резултате². Посебно ваља истаћи да је овим лингвистичким дисциплинама посвећена пажња и на посебним научним скуповима, после којих су објављени зборници радова.³ Општи закључак учесника поменутих скупова да дијалектолози у свом

¹ У лексиколошком истраживању народних говора највише је урађено у руском језику, у којем се већ одавно развија синхронијска дијалекатска лексикологија као посебна грана русистике. Издат је велики број дијалектолошких речника руског језика међу којима је и тезаурус руских народних говора — Речник руских народних говора. Исп. Светлана В. Зајцева, Т. С. Коготкова, *Русская дијалектна лексикологија*, Зборник за филологију и лингвистику, XXIV/2 (у даљем тексту: ЗФЛМС), Нови Сад, 1981, 177–180.

² Дуго је код нас једини дијалекатски речник било двотомно дело Г. Елезовића — *Речник косовско-мешохијског дијалекта* (СДЗб, књ. IV и VI, 1932, 1936), док сада српска дијалектолошка лексикографија има више драгоцених речника, као што су, на пример: *Речник народног говора у Црној Речи Миодрага Марковића* (СДЗб, XXXII, 1986, и XXIX, 1993), *Речник шимочког говора Јакше Динића* (СДЗб XXXIV, 1988, XXXVI, 1990, и XXXVIII, 1992), *Речник радимског говора Мила Томића* (СДЗб XXXV, 1989), *Из лексике Васојевића Раде Стијовић* (СДЗб XXXVI, 1990), *Речник лесковачког говора Б. Митровића* (Лесковац, 1984), *Речник њиројског говора Новице Живковића* (Пирот, 1987), *Речник бачких Буњеваца* Марка Пеића и Грге Бачлије (Нови Сад — Суботица, 1990) и друга значајна остварења из области ове лингвистичке дисциплине.

³ Лексикографија и лексикологија, Београд — Нови Сад, 1982; Лексикографија и лексикологија. Зборник радова, Нови Сад — Београд, 1984; Лексикографија и лексикологија, Сарајево, 1988.

истраживању више пажње треба да посвете питањима дијалекатске лексикологије и лексикографије, а такође и творбе речи, наравно — у оквирима лингвистичке географије.

Овај рад представља управо такав покушај. У њему желим да, са синхронског аспекта, начнем обраду творбе речи у штокавскојекавском говору Срба југоисточне Лике и да уједно нашој дијалекатској лексици понудим оно што могу — скроман прилог лексичке грађе, овог пута само именице. Тиме би се појаснила слика и о говору личких јекаваца, о ком већ имамо неколико радова, али без творбе речи и шире лексичке грађе.⁴ Потреба за тим је утолико већа што су ови предели у најновијем хрватском пустошењу доживели праву катастрофу и што се тренутно не зна даља судбина овога дела Срба. Личка села су, и иначе, одвајкада била изложена бројним миграцијама, које су временом бивале све израженије. Илуструју то и подаци да је Лика 1900. године имала 193.460 становника, а 1981. само 90.336.⁵ Српско становништво се исељавало и после 1981. године, да би тај процес био довршен масовним изгоном Срба у овом последњем рату. Од заборавља, дакле, треба сачувати оно што се може, мада се у томе већ поприлично касни.⁶

Не сматрам да ће се овим радом назначени циљ постићи у потпуности. Први би посао, наиме, био израда опширног диференцијалног речника, који би могао уследити и касније. Међутим, израду једног таквог дела пратиће две тешкоће: прва, што правих узора за рад овакве врсте готово и нема, и друга — што ће се, због потреба евентуалне допуне и провере грађе за тај речник, све теже долазити до расељених информатора. Важност посла у овим посебним приликама, међутим, налаже почетак, а верујем да и сакупљена грађа — ако ништа друго — даје добру основу за израду једног свеобухватнијег лексикографског дела.

Територија и границе истраживања

Грађа за овај рад сакупљана је у југоисточној Лици, односно на подручју које захватају општине Кореница, Доњи Лапац и Грачац. Крај је у време мог теренског рада (од 1985. године надаље) био претежно настањен српским становништвом⁷, које је говорило штокавскојекавским говором (херцеговачко-крајишког) дијалекта⁸.

У кореничким селима интензивнија истраживања спровео сам у Пољицу, Комићу, Ондићу, Висућу, Јошанима, Средњој Гори, Курјаку, Мекињару, Бунићу, Бјелопољу, Личком Петровом Селу, Плитвичком Љесковцу, а мања у Клапавица-

⁴ Уп. радове Б. Ластавице (нап. 9), Д. Павлица (нап. 10 и 11), М. Драгичевића (нап. 12 и 13), С. Георгијевића (нап. 14) и Љ. Наранчић (нап. 15).

⁵ В. Кесић, Г. Луковић и В. Стипетић, у: *Kretanje stanovništva i životnih događaja u Lici od 1857. do 1971. godine*, Lika u prošlosti i sadašnjosti, Zbor. 5, Historijski arhiv u Karlovcu, Karlovac 1973, 498.

⁶ Уп. Драгољуб Петровић, *Српскохрватска дијалекатска лексикографија*, Књижевне новине, Београд, XXXVI/1985, број 700–701 (15. децембар), 40.

⁷ У селу Подлапачи (опш. Кореница) и на подручју Ловинца (опш. Грачац) живе Хрвати, чији говор нисам истраживао.

⁸ Исп. Ивић, *Дијалектологија српскохрватског језика. Увод и штокавско наречје*, Нови Сад, 1956, стр. 131 (у даљем тексту: Дијалектологија).

ма, Ребићу, Мутилићу, Пишаћу, Шаламунићу, Пећанима, Ћуић-Крчевини, Калевцу и Михаљевцу. У околини Доњег Лапца највише сам боравио у Днопољу, Кругама, Дољанима, Мишљеновцу, Суваји, Нетеци и Купирову, а на грачачком подручју у Брувну, Мазину, Рудопољу, Томингају, Дерингају, Штикади, Великој Попини, Кијанима и Плочи. Доста грађе сакупио сам и у три поменућа општинска центра, чији се говор не разликује од говора испитиваних сеоских средина.

Досадашња испитивања овога говора

О говору Срба југоисточне Лике има неколико радова, који пружају основне информације о његовим општим особинама. Ту је, пре свега, „Коренички говор“ Б. Ластавице⁹, у коме су дате прве научне информације о фонетским и морфолошким особинама штокавскојекавског говора Коренице. У прилогу тог рада аутор је дао и нешто лексичког материјала. Како је тај рад писан давно, а у међувремену дуго није писано о личким штокавскојекавским говорима, он је све до новијег времена био главни извор научних информације о њима. Скроман прилог познавању говора крбавског краја дао је и аутор ових редова у радовима „Акцентски систем у говору села Пољица у Лици“¹⁰ и „О говору околине Удбине“¹¹. У првом је покушао приказати акценат свих категорија речу у говору једног села с подручја Коренице, а у другом је дао основне податке о фонетским, морфолошким и синтаксичким особинама говора околине Удбине. Лексика и творба речи нису обрађиване у овим радовима.

Подручје југоисточне Лике обухваћено је и радовима М. Драгичевића „Рефлекси јата у данашњим личким говорима“ (са доста података о овом проблему)¹² и „Говор личких јекаваца“ (с обимним информацијама о особинама говора, али без обраде творбе речи и шире лексичке грађе)¹³. Међутим, леп прилог лексикографског материјала овај аутор доноси у свом раду „О неким именима деминутивно-hipokoristične i augmentativno-pejorativne kategorije u današnjim ličkim govorima“¹⁴.

Лексичких прилога нема ни у другим радовима о личким јекавским говорима, као што су нпр. „Јат (ѐ) у говору Личког Поља“ С. Георгијевића¹⁵ и „Фонетске и морфолошке особине говора села Дољана у Лици“ Љ. Наранчић¹⁶, али ни у онима о чакавским и икавским, од којих, пре свега, ваља поменути следеће: „О говору личких ђакаваса (okolina Otočca)“ П. Ивића¹⁷, „Rad na proučavanju čakav-

⁹ В. Lastavica, *Korenički govor*, Nastavni vjesnik, knj. XIV, Zagreb, 1905–1906, 752–765 (у даљем тексту: Кореница).

¹⁰ Прилози проучавању језика (Издаје Катедра за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду) (у даљем тексту: Прилози), књ. 7, Нови Сад, 1971, 69–103 (у даљем тексту: Пољице).

¹¹ СДЗб, књ. XXX, Београд, 1984, 357–424 (у даљем тексту: Удбина).

¹² СДЗб, књ. XXVI, Београд, 1980, 147–232 + карта.

¹³ СДЗб, књ. XXXII, Београд, 1986, 7–241 (у даљем тексту: Јекавци).

¹⁴ Zbornik Pedagoškog fakulteta u Rijeci, br. 6, Rijeka, 1984, 173–182.

¹⁵ Јужнословенски филолог, књ. XIX, Београд, 1951–1952, 133–149 (у даљем тексту: ЈФ).

¹⁶ Прилози, књ. 11, Н. Сад, 1975, 107–137 (у даљем тексту: Дољани).

¹⁷ ЗФЛМС, књ. VII, Нови Сад, 1964, 127–139.

skoga govora u Brinju i okolici“ Б. Финке и С. Павешиа¹⁸, „Osobine bunjevačkog govora u Lici“ М. Јапунчића¹⁹ и „Fonološki opis govora Трновца“ М. Лончарића²⁰.

Од лексикографских ваља поменути два вредна рада Р. М. Грујића: „Plemenski rječnik Ličko-krbavske županije“²¹, у ком аутор „по службеним подацима из 1915. године“ даје списак презимена по абecedном реду, број кућа и места у којима постоје та презимена и „Топографски рјечник госпричкога котара“, у коме је дат исцрпан попис села насловљенога подручја. О значају оваквих радова можда најбоље говори последња реченица из Грујићевог увода у првом делу: „Колико би данас нама олакшан посао био, на проучавању прошлости и садашњости народне, да имамо сличне рјечнике, бар из времена прије и послје Турака у овим крајевима“²².

О сродним говорима у суседству личких јакаваца имамо такође богату грађу. Доноси је, пре свега, позната монографија проф. Д. Петровића „Говор Баније и Кордуна“²³, која садржи и прилог из лексике и фразеологије, затим рад Б. Финке „Štokavski ijekavski govori u Gorskom kotaru“²⁴, као и реферат В. Барац-Грум и В. Зечевић „Творба презимена у Gorskom kotaru“²⁵, у којем се, творбеном анализом, доказује да та презимена имају типичну штокавску основу.

Веома богату ономастичку грађу из говора северне Далмације обрадио је, с аспекта творбе речи, Живко Бјелановић у радовима „Имена становника мјеста Буковике“²⁶, „Новоштокавски модели творбе у ономастичком лексикону сјеверне Далмације“²⁷, „Творба хипокористика суфиксалне форме у јекавском говору сјеверне Далмације“²⁸, „Структура антропонимских варијанти на -(џ)ина“²⁹, „Фонолошке варијације и варијанте у антропонимији“³⁰, „Прозодијске варијанте у антропонимији“³¹, „Антропонимија Буковике“³² и „Рјечник антропонима Буковике“³³. Ови Бјелановићеви радови драгоцен су извор података из области творбе антропонима у Буковици, и северној Далмацији, и веома користан узор другим истраживачима.

На истоку се испитивани говор граничи са западнобосанским ијекавским говорима, о којима је опсежну студију дао М. Дешић³⁴. У овој студији, међутим,

¹⁸ Rasprave Instituta za jezik, Zagreb, 1968, 5–44.

¹⁹ Nastavni vjesnik, knj. XX, sv. 4, Zagreb, 1911, 266–273.

²⁰ Posebna izdanja ANU BiH, knj. LV, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 9, Sarajevo, 1981; М. Лончарић, Трновач (OLA 33), 361–365.

²¹ Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knj. XXI, Zagreb, 1917 (у даљем тексту: Зборник).

²² Зборник, књ. XXII, Загреб, 1917.

²³ Нови Сад — Загреб, 1978.

²⁴ ЗФЛМС, књ. XX/1, Н. Сад, 1977, 145–172.

²⁵ Четврта jugoslovenska onomastična konferenca, 1981, 217–224.

²⁶ Čakavski sabor, Split, 1978 (у даљем тексту: Буковица).

²⁷ Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 7, Zagreb, 1985, 37–49.

²⁸ Onomastica jugoslavica, бр. 10, Загреб, 1982, 7–15.

²⁹ ЗФЛМС, XXVII–XXVIII, Н. Сад, 1984–1985, 85–94.

³⁰ Onomastica jugoslavica, бр. 9, Загреб, 1982, 175–187.

³¹ Filologija II, Zagreb 1982–1983, 381–391.

³² Književni krug, Split 1988.

³³ Ономастолошки прилози, књ. X, Београд, 1989, 175–363.

³⁴ СДЗБ, књ. XXI, Београд, 1976.

није обухвећана творба речи, а, осим изворних текстова, у њој нема ни посебних лексичких прилога. Овде, свакако, ваља поменути и веома значајну студију Д. Петровића „О говору Змијања“, такође без творбе речи и лексичког одељка.³⁵

О пореклу становништва

Подручје југоисточне Лике било је у време мојих испитивања настањено претежно српским становништвом³⁶, чији су преци, према историјским изворима³⁷, овамо дошли у првој половини XVI века. Довели су их Турци да им обрађују земљу и да их хране. Наиме, 1527. године, након што су заузели и последње крајеве западне Босне, Турци су упали у Крбаву и освојили Удбину, Мрсињ, Пишаћ и Комић, а убрзо су заузели и многа друга места по Лици.³⁸ Већ 1528. године Ибрахим-паша утврди своју столицу на Удбини „те завлада у име султаново Крбавом и Ликом“³⁹. Сав хрватски народ из Крбаве побегао је испред Турака, а како Турци нису хтели сами обрађивати земљу — довели су Србе „из Потарја, од Пиве и Лима који су већ били постепено допрли на Грахово, у Унац и друге крајеве, са источне стране Динаре“.⁴⁰ Ти досељеници имали су, у ствари, двојаку намену: да хране Турке и да их чувају од напада са подручја под млетачком и хабзбуршком влашћу.

Нема података о томе колико се српског становништва доселило на ово подручје и у која све места у њему, али се зна да је оно било бројно, као и то да Турцима није било превише покорно, па се чешће и борило против тих својих господара.⁴¹ Зато су се многи Срби пресељавали у Крајину око Оточца и Бриња. Кад су, међутим, Турци 1683. године поражени код Беча, у Крбави и Лици, северној Далмацији и Крајини, као и у свим нашим крајевима у којим су они владали, започела је жестока борба да се они протерају. Тако су после 160 година, Карловачким миром 1699. године, односно Свиштовским миром 1791, сви крајеви југоисточне Лике били ослобођени од Турака.⁴² Том борбом руководио је карловачки генерал гроф Херберштајн, коме се покорило све православно становништво Лике и из чијих ће редова Хабзбуршка монархија касније регрутовати сталне крајишнике. После одласка Турака остало је много пустих крајева, које је гене-

³⁵ ЗФЛМС: XIV/1, Н. Сад 1971, 171–232; XIV/2, Н. Сад 1971, 171–198 (II); XV/1, Н. Сад 1972, 139–176 (III); XV/2, Н. Сад 1972, 151–211 + карта (IV).

³⁶ Према Попису из 1981. године у општинама Д. Лапац, Грачац и Кореница било је укупно 32.571 становника, од тога Срба 24.750, Хрвата 4.508, Југословена 2.886 и 427 осталих (*Popis stanovništva, домаћинства и станова 1981 — становништво по општинама и заједницама општина — документација* 501), Загреб, 1982.

³⁷ Исп. М. Грбић, *Карловачко владичанство, књ. I*, Карловац, 1891, 16 (у даљем тексту: Владичанство).

³⁸ М. Грбић, Владичанство, 16.

³⁹ М. Грбић, Владичанство, 16.

⁴⁰ Исп. S. Pavičić, *Seobe и naselja у Lici*, Zbornik, књ. 41, Загреб, 1962, 197 (у даљем тексту: Сеобе). Исп. и А. Ивић, *Миграције Срба у Хрватској током 16, 17. и 18. столећа*, Српски етнографски зборник, књ. XXVIII, Суботица, 1923.

⁴¹ Исп. С. Марковић, *Сеобе Срба у земље аустријских ћесара и њихове борбе за ојштанак, књ. I*, Сарајево, 1927, 10 (у даљем тексту: Сеобе Срба).

⁴² Исп. *Историја народа Југославије, књ. II*, Београд, 1960, 777.

рал Херберштајн настојао да што пре насели православним живљем из оних крајева где му је већ било претесно.⁴³ Тако су се у југоисточну Лику доселили Срби из Далмације, Бриња и Оточча, као и из других крајева који су били под Турцима. Српске избеглице које су с кореничког подручја у ратовању 1685. године биле одселиле у Крајину (Брлог, Дабар и Косињ) сада су се вратиле, али са још доста породица које су се тамо населиле одраније.⁴⁴ Са крајишког подручја су и скоро сви нови досељеници на територији Коренице (околина Удбине и Плитвица). На грачачко подручје су се населили Срби из северне Далмације, а на лапачку територију, која данас обухвата и подручје Срба, поред Срба из Далмације, као и из раније ослобођених делова Лике, доселили су се Срби из Купреса, Грахова и Кнешпоља.⁴⁵ Тиме је, углавном, завршено насељавање Срба у ове крајеве, у којима су они од тада па до наших дана чинили већину становништва. Новог већег досељавања није било, али су позната мања прелажења у Далмацију, Босну и обрнуто. Под утицајем нових друштвено-политичких и економских прилика, међутим, већ од XVIII века, а нарочито у првој половини XIX века, почела је нова појава, супротна првој — расељавање, по чему је Лика на првом месту међу свим нашим крајевима.⁴⁶

Као што смо навели, Срби су се у ове крајеве доселили из два правца: из северне Далмације и из западне Босне.⁴⁷ То су, међутим, само два пута једне исте, динарске струје, која су само привремено била раздвојена, да би након исвесног времена „из западне Босне од Гламоча и Унца и из Далмације са горњег тока реке Цетине кренула једна од првих миграција према Хрватској и зауставила се у Жумберку“.⁴⁸ Стога је разумљиво што у говору личких јекаваца нема разлике. Они се, као што добро рече Павичић, „могу разликовати једино по времену када су у Лику доселили и колико су се по њој раширили“.⁴⁹

Рад на терену и метод прикупљања грађе

Истраживање лексике на терену специфичан је посао у односу на истраживање општих особина говора, како по методу рада тако и у техници обраде материјала. У прикупљању опште дијалекатске грађе истраживач се може користити и магнетофоном, док за лексиколога то није сврсисходно, јер би требало много више времена и труда да се из снимљеног материјала издвоји минималан број оних речи које истраживача интересују, поготову ако се ради о њиховој творби. Будући да за обраду лексике нема ни квестинара (мада су нека лексичка питања дата у оквиру општих дијалекатских упитника⁵⁰), преостало ми је једино да сачи-

⁴³ Исп. Марковић, Сеобе Срба, 40.

⁴⁴ Исп. Павичић, Сеобе, 198.

⁴⁵ Исп. М. Грбић, Владичанство, 74; С. Марковић, Сеобе Срба, 42.

⁴⁶ Исп. Павичић, Сеобе, 263.

⁴⁷ В. П. Ивић, *Српски народ и његов језик (шемајска карта миграције у XV и XVIII в.)*, 331 (у даљем тексту: Српски народ).

⁴⁸ Цвијић, *Насеља и њорекло становништва*, књ. XII, Београд, 1922, 7.

⁴⁹ Павичић, Сеобе, 260.

⁵⁰ Најкомплетнији је Упитник за Српскохрватски/Хрватскосрпски дијалектолошки атлас, који је израдио Међуакадемијски одбор за дијалектолошке атласе при САНУ.

ним списак основних суфикса, који сам даље проширивао на терену, и да према њему бележим речи, као и њихов контекст. Речи сам, затим, класификовао и обрађивао према семантичким категоријама.

У прикупљању грађе служио сам се Белићевим принципом да истраживач на терену треба да говори дијалектом који истражује и уверио се да је то веома корисно, највише зато што се тако постиже добар и присан контакт са информаторима, па се лакше долази до жељених података.⁵¹

До информатора сам долазио релативно лако — ређе захваљујући личној познанству (у неким кореничким селима), а најчешће преко просветних радника, наставника српског језика и учитеља, међу којима је доста мојих пријатеља и другова из учитељске школе у Госпићу. Највећи број мојих информатора била су лица између 60 и 80 година (најчешће жене), углавном неписмена или полуписмена, која су у тим крајевима рођена и стално живела, која нису путовала у друге крајеве, или су путовала врло ретко, и, наравно, која немају говорних мана. Информатори су били веома срдачни и гостопримљиви, што је у складу са познатом личком традицијом.⁵² Са свима сам успоставио присан контакт и трудио се да што боље чујем и запишем сваку потребну реч. Веома се радо сећам свих, а нарочито оних са којима сам провео највише времена, а то су Зорка Ћурчић и Миќа Момчиловић из Комића, Јелка Мирковић и Неда Драча из Пољица, Илија Узелац из Ондића, Миље Лончар из Клапавица, Мања Ђукић из Курјака, Миље Момчиловић из Ребића, Савка Влаћковић и Миќа Радаковић из Јошана, Ката Бањић из Мекињара, Ката Петковић из Плоче, Смиља и Миље Гућеша из Брувна, Томо Раствовић из Томингаја, Јела Раствовић из Горњег Срба и Дане Кућа из Лапца. И неки млађи информатори су ми помогли да добијем што више грађе, коју сам, обавезно, проверавао и код старијих људи, поготову оне податке који би ми се на било који начин учинили сумњивим.

У истраживањима ми је помогло и то што потичем из краја у ком сам грађу сакупљао, па сам се познавањем свог родног говора могао користити у критичком посматрању његових аутентичних особина према књижевном језику или било ком другом „спољњем утицају“.

Примењена методологија

Творба речи, као што се зна, најчешће се излаже на два основна начина: (1) азбучним, односно абecedним редом суфикса и (2) према творбеном значењу. У нашим познатим граматицама и у Белићевој књизи о грађењу речи полази се од поделе на појединачне суфиксе, при чему се истовремено даје и значење.⁵³ У таквој обради долази до изражаја творбена вишезначност појединачних суфикса, тј. њихова полисемантичност, док је у обради по творбеном значењу видљива

⁵¹ А. Белић, *Мисли о прикупљању дијалекатског материјала*, ЈФ VI, 1–10, упућене Б. Куртенеу.

⁵² О етно-психолошким карактеристикама Личана в. код Цвијића, *Балканско југоистрво и јужнословенске земље*, књ. II, 400–404.

⁵³ Т. Марећ, *Граmatика хрватскога или српскога књижевног језика*, 304–368 (у даљем тексту: Граmatика); М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик*, 472–567 (у даљем тексту: Српскохрватски); Вrabec–Нraste–Ѕivković, *Граmatика хрватскосрпскога језика*, 158–186 (у даљем тексту: ГБХЖ).

творбена истозначност различитих суфикса, односно њихова творбена синонимичност. Тако се добијају семантичке категорије, тј. низови творбених узорака међусобно повезаних истим творбеним значењем.⁵⁴ За овај начин рада одлучио сам се и ја, сматрајући да је тако дата грађа прегледнија и лакша за анализу: боље се види заступљеност суфикса у појединим семантичким категоријама и њихова продуктивност, лакше се анализира стање у говору у односу на стање у књижевном језику, итд.

Семантичке категорије сам изложио овим редом: именице субјективне оцене; апстрактне именице; именице које значе вршиоца неке глаголске радње или акције; именице које значе носиоца неке доминантне особине; именице које означавају разна оруђа, справе, предмете и сл.; имена места; етници; збирне именице; називи и имена животиња; називи биљака; антропоними. Свака категорија дели се на мање групе, чија је грађа изложена по родовима и, у оквиру њих, по азбучном реду суфикса, а све то по основном творбеном обрасцу „општи део (основа) + суфикс“, односно према творбеном моделу (типу) „именски општи део, глаголски општи део, придевски општи део + суфикс“.⁵⁵

Заступљена су сва три начина творбе: суфиксални, који је уједно и основни начин творбе речи у српском језику⁵⁶, префиксално-суфиксални и сложено-суфиксални.

Питање семантике речи разматрано је у овом раду само у случајевима кад се значење изведенице разликује од њеног стандардног значења или кад је у питању реч које нема у нашем књижевном језику. Што се тих питања тиче, наиме, у овом говору, у односу на књижевни језик, анализирана лексика дели се на три врсте: (1) речи које имају стандардно значење, (2) речи чије се значење разликује од стандардног и (3) речи којих нема у књижевном језику. Све разматране речи дају се, иначе, у регистру на крају рада.

⁵⁴ На овај начин изложена је грађа у *Priručnoj gramatici hrvatskoga književnog jezika* (grupa autora, Zagreb 1979), а и у раду Олге Ристић, *Лексичко-семантичке одлике творбе именица у неких српских и хрватских романџичарских јесника* (ЈФ, књ. XXVIII, св. 1–2, 3–4, Београд, 1969–1970).

⁵⁵ У руској творбеној теорији не помиње се творбени образац, али се наводе творбени модел и творбени тип у истом значењу.

Исп. М. Анчић-Обрадовић, *Теорија творбе речи и њена проблематика*, 48 (у даљем тексту: Теорија творбе).

⁵⁶ S. Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb, 1986 (у даљем тексту: Творба).

I. ИМЕНИЦЕ СУБЈЕКТИВНЕ ОЦЕНЕ

1. Именице са деминутивним значењем

Ове се именице граде суфиксима: *-(а)к* (*-āp(a)к*, *-āīī(a)к*, *-ēn(a)к*, *-ēr(a)к*, *-ēљ(a)к*, *-ēч(a)к*, *-īћ(a)к*, *-līћ(a)к*, *-īч(a)к*, *-yљ(a)к*), *-ић*, *-ић*, *-чић*, *-ица* — за мушки род; *-ица*, *-ице* — за женски род; *-це* (*-āнце*, *-ешце*), *-че* — за средњи род. Продуктиван је суфикс *-(а)к*, док су остали суфикси који се њиме завршавају слабо продуктивни. Продуктивни су и суфикси *-ић* и *-чић*, као и *-ица* у женском роду. Сви се ови суфикси додају на именичке основе.

а) Мушки род

Именице које значе нешто мало, мање од оног што значи основна реч.

Суфикс *-(а)к*⁵⁷

Ово је веома продуктиван суфикс у творби именица мушког рода у овом говору, а нарочито деминутива. Тако је и у књижевном језику.⁵⁸ Са суфиксом *-(а)к* забележио сам ове примере:

гласак (Пољ, О, СГ, Р, Мут, ДБ), *дашак* (Ком, О, СГ; ни *дашка* вјетра — Пољ), *жбунак* (Ф, ВП, Мут, В, О, Пољ; иза *жбунка* — Ком), *ждрачак* = зрачак (Пољ, Ком, ЛПС, Бр, О; *нѐмā јѓш* ни *ждрачка* — Пољ; *провиријѓ ждрачак* иза *облāкā* — Пољ), *класак* (Пољ, О, Бр, Ком; *избијѓ пѓ некī класак* — Ру), *колушак* (Пољ, У, Мут; *правѓм колушке дѓма* — О), *лейшрак* (ВП, Р, Бр, ПЈ, Кр, Дн; *ѐно лейшрка* — Пољ), исто и: *лејшрак* (Пољ, О, В, Ј, СГ, Т; *вѓдѓ лејшрка* — Мут; *шāренī лејшрак* — Пољ), *лишак* (Ф, ВП, В, Мут, О, Пољ; *узмī лишак* — Т), *мрачак* (*вātā се мрāчак* — У), *обручак* (ЛПС, В, М, Ј, Т, СГ; *набī обручак* — ЛПС, В, М, Ј, Т, СГ), *облачак* (Пољ, О, СГ, Р, Мут, ДБ; *ниђе облачка* — Клап), *шрсшѐнак* (О, В, Ј, Клап; *мѓтни шрсшѐнак* — Бр), *шрушак* (О, Пољ, ВП, Бр; *удри је шрушком* — Пл), *смјешак* (*вѓди ти се смјешак* испод нуса — Пољ), *шрашшрак*⁵⁹ (Пољ, О, СГ, Б, В, ЛПС, ВП, ПЈ; *нѓ меш прес шрашшрка* уљѓвати воду — Ком), *цвјѓшак* (ЛПС, В, М,

⁵⁷ У овом суфиксу *а* води порекло од полугласника. Исп. Стевановић, Српскохрватски, 495; Белић: „Наставак *(а)к* одговара староме ѓкѓ или ѓкѓ“, Грађење речи, 80.

⁵⁸ „Ово је, пре свега, био *а*, у многим случајевима, и даље остао деминутивни наставак.“ — Стевановић, Српскохрватски, 495; исп. и: Бабић, Творба, 81; Маретић, Граматика, 307; Белић, Грађење речи, 80.

⁵⁹ *шрашшр* 'левак'.

Ј, Т, СГ; љéпа *цвјéшка* — Мут), *чáсак* (О, Клап, ВП; сáмо едан *чáсак* — Р; нè чекáј ни *чáска* — Мут).

У овом говору у творби деминутива суфиксом *-(а)к* завршавају се ови сложени суфикси⁶⁰: *-āp(a)к*, *-āih(a)к*, *-ēn(a)к*, *-ēl(a)к*, *-ēr(a)к*, *-ēč(a)к*, *-ih(a)к*, *-lih(a)к*, *-čih(a)к*, *-ič(a)к* и *-jъ(a)к*.

-āp(a)к: *шумáрак* (Пољ, Ком, О, В, Миш; вид̑иш ли га крòз унáј *шумáрак* — К).

-āih(a)к: *жерайáк* 'комадић жара' (Пољ, Ком; т̑у ме опека̑ *жерайáк* — О).

-ēn(a)к: *бусéнак* (Пољ, СГ, Б; óстá тèк пò ко(ј)и *бусéнак* — Клап).

-ēr(a)к: *кућерак* (К, О, ВП, Б; живимо у том *кућерку* јòш од рата — Пољ), *чуи́ерак* (Клап, ВП, Т; нè вид̑иш о *чуи́ерка* — У).

-ēl(a)к: *брдéљак* (Ком, О, В, СГ, Кр; про *брдéљка* — Пољ), *грмéљак* (Пољ, В, Ј; покòси унè *грмéљке* — СГ); *вршељак* (ёно и̑ [коња] у *вршељку* — Пољ), *иушéљак* (ЛПС, ЋК, Ф, Пећ; сáмо т̑и áј *иушéљком* — М).

-ēč(a)к: *грмéчак* (О, В, Т, Б; код унòк *грмéчка* — Ком), *грумéчак* (њесом óђе у́зò ни *грумéчка* зèмљè — О), *камéчак* (Клап, Б, Ру, Пољ; насла́жи *камéчакá* — Кр), *иламéчак* (ЛПС, Ф, Р, Б, Ј, Мут; јòш зèру па нèмá ни *иламéчка* — СГ; утрнò се и унáј *иламéчак* — О).

*-ih(a)к*⁶¹: *а(в)уи́ићак* (У, Лап, Маз, Ј, Дн; и́мáш већ тр̑и *а(в)уи́ићка* — Лап), *зиди́ћак* (ЛПС, Ф, Ј, Т; áј про *зиди́ћка* — Б), *извадијò зуби́ћак* (У), *ивери́ћак* (Пољ, Ком, О, У; накупи *ивери́ћакá* — У), *ка(ј)уи́ићак* (Ком, Пољ, О; притèгни га *ка(ј)уи́ићком* — СГ), *ковчеж́ићак* (О, В, Б, Пољ, К; свè држим у том *ковчеж́ићку* — Ку), *лези га у крeвeт́ићак* (Пл), *кри́оли́ћак* (ЛПС, Ф, Ј, Т; извади тò ис *кри́оли́ћка* — Ком), *кунчи́ћак* (О, Клап, Б, Маз, Ос; провуди *кунчи́ћак* — У), *кумади́ћак* (БП, Бр, ДБ, В; ни *кумади́ћка* крўва — Ком), *златн̑и ланчи́ћак* — Пољ), *убèри лис́ићак* (Т), *лунчи́ћак* (У, Лап, Пољ, Ком, До; зàвати је [воду] *лунчи́ћком* — К), *муст́ићак* (О, Мут, Ј, Б; држи га зà р̑уку про *муст́ићка* — Су), *нукти́ћак* (У, Лап, Б, Бр; одрежи му [дјетету] *нукти́ћке* — Ј), *нуси́ћак* (Пољ, Ком, О, СГ, Пл, К), *ну́жићак* (Клап, Р, Б, ЛПС, СГ, Ј, В, Т; пòрезá се *ну́жићком* — Бр), *ормари́ћак* (ЛПС, Ф, Ј, Т; ёно га на *ормари́ћку* — У), *иуи́ићак* (Пољ, О, Ком; држи се *иуи́ићка* — Клап); *иш́чићак* (Б, ДБ, Ф, Ј, Пољ; за пи́љање трèбá пèт *иш́чићакá* — О), *рошчи́ћак* (Пољ, О, В, Б, ДБ, Ј; пров̑иријò му [телету] *рошчи́ћак* — Ком), *руи́чићак* (Пољ, У, Лап; отàри га *руи́чићком* — Кр), *сти́олићак* (О, В, Бр, СГ; сјèди за *сти́олићак* — Пољ), *шраи́шури́ћак* (О, Клап, Ф; нèмòј забòравити *шраи́шури́ћка* — Пољ), *цимери́ћак*⁶² (Пољ, Ком, Т, Ј; обил̑ежи га *цимери́ћком* — Т; блáго см̑ије сáмо до уни́је *цимери́ћакá* — О), *ши́аркеи́ићак*⁶³ (Пољ, ВП, Р, Бр; нèк се и́гра сá *ши́аркеи́ићком* — У).

Ту су и именице које значе нешто живо: *врейчи́ћак* (Пољ, О, Мут, Р, СГ; ёно *врейчи́ћка* — Т), *воли́ћак* (О, Клап, Ру; отèл̑ла *воли́ћка* — Ком), *зечи́ћак*, *јунчи́ћак* (Том, Дер, Пл), *јарчи́ћак*, *лис̑чи́ћак* (еднòм сам нàшá тр̑и *лис̑чи́ћка* — Мут), *мум-*

⁶⁰ У књижевном језику Бабић наводи чак 15 таквих суфикса, Творба, 86–87.

⁶¹ Овај суфикс је и најфреквентнији. Додавањем суфикса *-(а)к* на други деминутивни суфикс *-ић* појачава се деминутивност. Тако се, заправо, граде деминутиви од деминутива. В. Стевановић, Српскохрватски, 474.

⁶² *цимер* 'камен којим се означава забран'.

⁶³ *ши́аркеи́* 'шпорет'.

чићак (У, Пољ, Ф, ЛПС, Ка, Ми; вѣлкѡг ли мумчићка — Миш), *мравићак*, *овнићак*, *ѡариичићак* (Пољ, О, Ки, Том, Дер; окѡт^ала ѡариичићка — Клап), *ѡдѣ ки ѡужсићак* (Ком), *јѣдеш ко црвићак* — Кр), *чоечићак* (У, Ф, Би, Ј, Т; вѡдѣ маѡок чоечићка — Кр).

У ову групу именица спадају и изведенице које значе дрвѣше, с тим што су творене не нешто другачији начин, јер се суфикс *-(а)к* додаје на пуну основу са *-ић*. У овом говору, наиме, обично се каже: *брѣсићић*, *грабић*, *дрѣнић* и сл.,⁶⁴ што значи да је код тих именица суфикс *-ић* изгубио деминутивно значење, па га добија тек додавањем суфикса *-ак*. Тако је, дакле: *брѣсићак* (Пољ, О, Ком, Не, Су; ѡма доста брѣсићак̄а — Ј), *злогићак*, *грабићак* (Том, Пољ, Дер, Гр), *дрѣнићак*, *јаворићак*, *јасенићак* (Пл, СГ, К, М; нарасли су дрѣнићци и јасенићци — О), *кленићак*, *расићак* (У, Гр, Маз, Бр, Ру).

-лић(а)к: *врѣлићак* (Пољ, ВП, Р, Бр, В, Маз; накуп̄ај кумпјѣра у врѣлићку — Пољ).

-чић(а)к: *врѣчићак* 'мали врх' (У; види се *врѣчићак* — Пољ), *каменчићак* (Том, Дер, Ки), *окрајчићак* 'мали окрајак, ливадица' (СГ, К; мур̄а се покѡсти ѡнај окрајчићак — О).

-ѡи(а)к: *кра(ј)ићак* (Ј, В, Пољ, О; вирӣ ти кра(ј)ићак ѡплетњака — Ком), *собичак* (У, Кор, В; нѣмам ни свѡк собичка — Ом).

-ѡљ(а)к: У примерима са суфиксом *-ѡљ(а)к*, у овом говору и у нашем књижевном језику, уместо задњонепчаног сугласника на крају општег дела имамо предњонепчани сугласник испред самогласника који није могао утицати на ту промену. Проф. Стевановић (Српскохрватски, 496) претпоставља, стога, да је *-ѡљ* нека врста инфикса између општег дела и наставка *-(а)к*, испред кога се редовно мења претходни задњонепчани сугласник на завршетку општег дела, без обзира на то што *а* у овом суфиксу води порекло од једног гласа задњег *а* не предњег реда⁶⁵.

Са суфиксом *-ѡљ(а)к* имам ове примере: *брежуљак* (ѣно ѡ [оваца] ѡза ѡног брежуљка — Пољ), *мумчуљак* (зѡвнѡдѣ ми ѡнок мумчуљка — У), *чоечуљак* (Р, Мут, СГ, ЛПС, П; вѡдѣ чоечуљка како се пренѣмуг̄а — Не).

Суфикс *-ић*⁶⁶

Овај се суфикс додаје на именичке генитивне основе, при чему код основа које се завршавају сугласницима *к, г, х, ц*, тј. на њиховом творбеном шаву, настају гласовне промене које се врше по правилима књижевног језика.⁶⁷ У овом говору, као и у књижевном језику, веома је продуктиван у творби именица које значе млада бића⁶⁸, али се сусреће и код творбе оних које означавају предмете, појмове и сл.

⁶⁴ То констатује и Драгичевић, Јскавци, 44.

⁶⁵ О томе в. и Наш језик, књ. X, стр. 126 и 127.

⁶⁶ *-ић* (< *it'ь*), Бошковић, *Развитак суфикса у јужнословенској језичкој заједници*, ЈФ, XV, 4 (у даљем тексту: *Развитак суфикса*).

⁶⁷ Исп. Бабић, *Творба*, 163–173.

⁶⁸ Суфикс *-ић* је, иначе, један од најпродуктивнијих суфикса за творбу именица које значе млада бића у српскохрватском језику, в. Матијашевић, *Синтаксиурално-семантичка компоненти катего-*

вѣжслић (ВП, Р, Миш, Ф, Мут; на̀бавијо сам два *вѣжслића* балкánца — О), *врѣйчић* (У, Ј, В, Дн; највише је *врѣйчића̄* испот крова — Пољ), *вучић* (Пољ, СГ, К, М; извела *вучиће* — Ком; сигурно има *вучића̄* — Пољ), *дија́чић* (Пољ, Ком, У, Ј; све мањѣ *дија́чића̄* — Ј), *дје́шлчћ* (У, В, Б, Пећ, П; ријетко се о̀пазе и *дје́шлччи* — У), *крѣкћѣ* ки *ждра́лић* — Пољ), *ждре́йчић* (Не, Ку, Бр, Кр, В, Ј; окот̀пла *ждре́йчића* — Ки), *зе́чић* (Ком, Пољ, Бј, ПЛЈ; окоти́ обично по̀ два *зе́чића* — Пл), *ја́рчић* (окот̀зила ко̀зицу и *ја́рчића* — Ру), *јунчић* (Ком, Не, Су, Том; продáј *јунчиће* — О), *леј̀и́рић* (Бј, Ф, ДН, Дољ; појáвили се првѣ *леј̀и́рићи* — У), такође и: *леј̀у́рић* (Пољ, Ком, Клап, Том; ѣно *леј̀у́рића* — Пл), *магáрчић* (у Јóшану ш на̀ћи *магáрчића̄* — М), *мишић* (Пећ, Ј, Б, ДБ; тра́жи *мишића̄* — О), *мулчић* (Ј, ЛПС, ДБ; бѣмѣ на̀раста́ *мулчић* — В), *мумчић* (ми́лѣ бѣже, љѣпа *мумчића* — Не), *овнчћ* (Ки, Ј, Ш; о̀вок ћу *овнчћа* о̀ставити за̀ прáза — Пољ), про̀пјева́ *йјевчић* (Мут), *йу̀йовчић* 'младунче пупавца' (Пољ, О, Ком, К), *шкоба́љић* 'мали пуноглавац' (пу̀на лѣква *шкоба́љића̄* — Мут), *шѣ́енчић* почѣ гун̀ти (Пољ);

баџи́клчћ (Ком, О, Пољ, К, СГ; зна́ш ли гун̀ти *баџи́клчћ* — О), до̀ваде́ ми *брѹсчћ* (Клап), трѣба́ ми ѣдан *блѣчић* (У), ал вијѣри́ *барја́чић* (Кор), *брчић* (У, В, К, Кр; смѣју́ ти се *брчићи* — Пољ), уса́дијѣ сам *бѣрић* (Гр), тѣ е ма́лѣ *вѣзчћ* кáквијѣ́ има́ (Ру), слѹми́немо му *вра́йчч* (Ком), *грѣчић* (О, Клап, Бр; ѣно ѣ под *грѣчићима* — О), ўзми јѣш ѣдан *грѣздић* (У), *зидић* (Ф, Бј, ЛПС, ЋК; ај прескáчи про *зидића* — Пољ), *йверић* (ал врѣају́ *йверићи* — Бр), нѣмѣј брáти *класчћа* (Ј), *кљунчћ* (О, Р, В; ви́де му *кљунчћа* ко̀хикни е — Пољ), извади *кључић* (О), *кола́чић* (О, В, Кр, Маз, Гр; на́ ти *кола́чића̄* — Ј), *ко̀шлчћ* (вáрим је [паленту] у *ко̀шлчћу* — Ком), за̀штри *ко́чић* (СГ), ци́љајмо у уна́ј *кру́жић* (Бр), ўзми *кума́дчћ* кру́ва (О), *ка́(ј)ишић* (Ки, ВП, Ком, Дер; штѣ си ура́дијѣ от *ка́(ј)ишића* — Пољ), сјѣди на *ковѣзѣшић* (Пољ), *косјѣрић* (Пољ, Ком, О, Клап; нѣ идѣм ни́кут прес *косјѣрића* — К), на̀трпáј им пу̀н *ко̀мчћ* (Пољ), ко́ ти је кúпѣјѣ *ланчић* (Ф), *ли́стѣић* (Ф, ПЛЈ, ЛПС; нѣма́ ни ѣднѣк *ли́стѣића* — Ка), про̀бу́шијѣ нам се *мију́рић* (О), *на́мачић* (Пољ, Ком, О, К, СГ; ѣш ми на̀са́дити ѣва́ј *на́мачић* — К), *нѹжић* (Су, Ом, Бр, Клап; штѣ ти је бѣло од *нѹжића* — Ком), *нѹкѣић* (Миш, Ос, Не, Су; ви́де ко̀хикни му е *нѹкѣић* — Пољ), отáри *нѹсчћ* (Миш), *обла́чић* (Су, Ом, СГ, К; ни́ђе *обла́чића* — Клап), *о́йáнчић* (Бр, Же, Том; ѣсу ти ци́јели *о́йáнчићи* — Пољ), на̀хѣра́ј јѣј [ка̀блици] јѣш ѣдан *обрѹчић* (У), *ѣресчћ* (Пољ, Ком, СГ, К, О; ѣно га под *ѣресчћом* — Клап), *ѣкра́јчић* (О, СГ, Пл; нек ја́нѣци бѹдѹ на *ѣкра́јчићу* — Пољ), *йањчћ* (Бр, Же, Том; по̀купи тѣ све *йањчће* — У), *йињѹрић* (ВП, Шт, Том; нѣма́ ми ўнок *йињѹрића* — Ком), *йи́льчић* (Пољ, Ком, Миш, Су; на̀ћи *йи́льчића̄*, пá ѣмо се пи́љати — О), ви́ри крос *йѣ́нѣрић* (Пл), *йѣ́клойчић* (Ком, О, Клап; пок̀лопи га *йѣ́клойчићом* — В), *йла́стѣић* (О, Клап, Не, Су; нѣма́м бѣме ви́ше́ ни *йла́стѣића* си́јѣна — Пољ), ај прескѣчи́ уна́ј *йлѣѣић* (К), *йр̀сѣић* (Пољ, Ру, Бр; пока́жидѣ ми *йр̀сѣиће* — К), ўзми *йр̀у́ић* (Пољ), ма́лѣ ти је та́ј *ра́жњић* (Пл), *рука́вић* (Ком, СГ; за̀врати *рука́виће*, врѹћо ти је — О), *снѹић* (Дољ, Миш, Ком, О; увѣ́жи је [пшеницу] у *снѹиће* — Ј), *свр̀дльчћ* (СС, Б, Ш; пр̀во про̀вр̀ти *свр̀дльчћом* — У), *срѣић*, *срѹи́чић*

рије рода именица које означавају млада бића — у руском и срѣскохрвајском језику (у даљем тексту: Именице за млада бића), Научни састанак слависта у Вукове дане, 7, Београд, 1981, 206 (у даљем тексту: Научни састанак).

(Пољ, О, Клап, Том; еси да пилати *шрүйчиће* — Ру), *шавијол^чћ* 'уокрасна кухињска крпа' (Пољ, Ком, СГ, Р; ка си то навезла толико *шавијол^чћа* — Пољ), *ћүйић* (нема више масти у *ћүйићу* — Ком), провѣријо му [пјевчићу] *уворић* (О), направи *узл^чћ* да ти се не одвѣже (СГ), оста е само по ко(ј)и *узљенчић* (Пећ), *убѣри цвјейић* (Мут), *чавлић* (Су, СС, Ка, Ф; имаш ли *чавлића* — Ком), *ујвјек нуси чеш^чћ* и *огледалце* (Пољ), *шваркейић* (Р, ВП, Пољ, О; сјѣди иза *шваркейића* — Ком), *видѣ како накривијо шешѣрић* (К), *шйайић* (У, В, Клап; што се њеси бранијо *шйайићом* — Пољ), *вјейрић* (Ком, Кр, Дн, В; почо пувати некав *вјейрић* — О), *глас^чћ* (О, Р, Ш, ДБ, Пећ; чүеш ли му *глас^чћа* — В).

Са овим суфиксом има и неколико изведеница од именица женског рода на -а које значе сасвим малу младунчад, али се знатно чешће такве именице граде суфиксом -ица. Забележио сам: *врѣн^чћ* (пүно гвјздо *врѣнѣћа* — Пољ), *гүйичић* (има̄м и *гүйичића* и *йайчића* — О), *күн^чћ*, *лас^чћ* (ти је ма̄ли ки мйшић — Ком), *шврѣчић* (видѣ *шврѣчића* — В).

Са суфиксом -ић имам само: *стйолѣћ* (Ом, Гр, Том, Маз, Пољ, Кр; үзми са *стйолѣћа* — О).

Суфикс -чић

За суфикс -чић проф. Стевановић каже да је то варијанта суфикса -ић⁶⁹, односно да је то у ствари суфикс -ић додат на основу именица које се завршавају сугласницима *к*, *ц* и *ч*. У почетку се додавао на друге деминутивне наставке, -ак и -ац, а кад су они изгубили деминутивну семантичку нијансу и преузели хипокористичко значење, на нову деминутивну основу додаван је суфикс -ић, који се све више осећао као наставак за деминуцију. Тиме се повећао број именица са основом на *ч*, па је тако и наставак -чић постао фреквентнији.⁷⁰ Стјепан Бабић, међутим, истиче да је питање суфикса -чић изразито дијахрониско питање, што за савремену творбу није нарочито важно. Важна је у ствари расподела суфикса -ић и -чић.⁷¹

За суфикс -чић наводим следеће примере: *гаврѣнчић* (*гаврѣнчиће* нѣкет њѣсом на̄ша у гвјзду — Пољ), *голүйчић* (има̄ пүно *голүйчића* — У), *лейѣиричић* (изашли *лейѣиричићи* — У) и *лейүрчић* (навал^чли нүћни *лейүрчићи* — Мут), *сүнчић* (У, Лап, О, Клап, Том, Ки; ал има̄ш лѣпа *сүнчића* — Пољ), *ћүкчић* (чүеш ли *ћүкчића* — Клап), *шкобаљчић* (от *шкобаљчића* постанѣ жаба — Ј).

Као што се и види, већина изведеница суфиксом -чић има своје дублете изведене суфиксом -ић. У семантичком смислу, међутим, нема разлике. Тако је и у књижевном језику. У вези са тим Бабић истиче да су значења изведеница са суфиксом -чић „биљежена [...] једнако као и изведеница са -ић [...] па за њих вриједи оно исто што је речено за значење изведеница са -ић“⁷². Суфикс -чић се у овом говору, дакле, према суфиксу -ић не разликује квалитативно, већ само квантитативно. Тако исто значе *лейѣирић* и *лейѣиричић*, *голүйић* и *голүйчић* и сл. Интере-

⁶⁹ Деминутиви на -ић (и -чић), 10.

⁷⁰ Исп. Стевановић, Српскохрватски, 543.

⁷¹ Бабић, Творба, 174.

⁷² В. Бабић, Творба, 175.

сантно је, међутим, да квалитативна разлика између ова два суфикса постоји у говору Босанске Крајине.⁷³

Остали примери значе ситније предмете, ствари, делове тела и сл., као што су: *виџиљчић* (Пољ, О, В, ВП, ЛПС; најбољи су пртени *виџиљчићи* — Ф), *ексџерчић* (нађиде ми *ексџерчића* — У), *ивџерчић* (Мут, В, Ј, СГ; покупи и љушчице и *ивџерчиће* — Пољ), *камџенчић* (Су, О, Не, Ос, Б; узми ситније *камџенчића* — Мут), *нараста му кљџнчић* (Ј), *казџнчић* (нџсим је у *казџнчићу* — В), *џрешичић* (Пољ, Ком, О, Зак, Кр, Дн, Пл; што су тако мали *џрешићи* — Бр), *џбрешичић* (Пољ, Мут, Ј, Р, К, Ш; али су му се зацрљенџили *џбрешићи* — П), *џстави џђе џдан џенџерчић* (Ком), *џошичић* (Мут, М, П, Пећ; провџрили му већ *џошићи* — Пољ), *џрунчић* (О, Клап, Том, Дер; ни џднок *џрунчића* — Ки), *џворчић* 'крестица' (џош не виђе трџструка *џворчића* — СГ), *џламенчић* (СГ, К, Т, Р, ДБ; џтруће ти се и тај *џламенчић* — Пољ).

Суфикс *-ица*⁷⁴

а) Мушки род

Са овим суфиксом имам само *џекица* (: *џеко*) 'мали пас' (Пољ, Ком, СГ, Клап, Не, Маз, Гр, ЛПС; џклџ ти овај *џекица* — О) и, у истом значењу, *ћенџица* (: *ћенџо*) (Бр, Ј, В, Б, Пољ, Ком, Ру; нџмџ стџти на *ћенџицу* — У). Обе ове именице могу имати и хипокористичку нијансу значења.

б) Женски род

Велика већина именица женског рода са деминутивним значењем у овом говору, као и у књижевном језику⁷⁵, изведена је суфиксом *-ица*. Њим се творе следећи семантички типови.

1.1. Именице које означавају лица

бакица (Пољ, Ком, СГ, Пл; згџрила се *бакица* — Бр), *жџенџица* (Ком, О, СГ; нџвиђо маџе *жџенџе* — Бр), *џвеџџица* (У, Т, Б; чџја си ти *џвеџџица* — ДБ), *удџвџица* (ДБ), *удџвачица*, *џн(у)џица* (Клап, Маз, Том, Ки; џлда тџ имџш *џн(у)џицу* — Дн), *џџрица* (ЛПС, Ф, Ка, Не; џџ су *џџрице* — Ком).

1.2. Именице које означавају животиње

бџвица (Пољ, Ком, Том; виђи, мџрда имџ нека *бџвица* — Ос), *врџнџица* (О, Ј, Б; волијџ би џватити кџј *врџнџицу* — П), *џнџ е грџнџица* (Ј), *гџшџица* (Ком, Ки, Маз; кџлко имџш *гџшџица* — Т), *гџшџериџица*⁷⁶ (Пољ, Клап, О, Пл, К; излазе *гџшџериџице* — СГ), *џнџ е сџгурно гџлџбџиџица* (К), *жџџица* (Пећ, Не, Дн; не ваља се гџћи *жџџице* — Мут), *какџва џнџ живџџињџица* (Кр), *ел тџ зми(џ)џица џтрџвна* (Маз), *је-*

⁷³ V. Раупов, *O deminutivima*, Jezik, 4–5, Zagreb, 1971–1972, 157.

⁷⁴ *-ица* (≤ *i-ka*), *џсь* (≤ *џсь*), Бошковић, Развитак суфикса, 4.

⁷⁵ „И од сваке се такве именице овим наставком може направити џен деминутив ...“, Стевановић, Српскохрватски, 551; Маретић: „Наставак је овај веома обичан у именица умањена значења“, Граматика, 325; Бабић: „Суфикс *-ица* један је од најплоднијих именичких суфикса“, Творба, 135.

⁷⁶ Ово није хипердеминутив, јер у овом говору *гџшџериџица* није деминутив. Никад се, наиме, не говори *гџшџер*, него је обично: *гџшџериџа*.

рѣбичица (У, Лап, В; пуно е жито *јерѣбичица* — Пољ), *јунчица* (Пл, Ф, Бј; оставићу ову *јунчицу* — Ки), *кокица* (Пољ, О; имам таку и *кокицу* и *пјевчића* — Клап), *колка* е то *квѣчкица* (Том), *кобилца* (О, В, Т; окотла е *кобилцу* — Пољ), *ђе ти је крмачица* (Ј), *корњачица* (видијо сом едну *корњачицу* — Б), *крештиалчица* 'мала креја' (ел то перце од *крештиалчице* — Пољ), *ку(ј)ица* (Су, Ос, ВП; не би ти да *ку(ј)ицу* за ништа — Ком), *куница* (Ком, Пл, СГ; уватијо сом је [куницу] на туљак — Т), *лаџчица* (Же, ЛПС, Пљ), *лаџавичица* (ЊК, ЛПС, ВП; пун је подром *лаџавичица* — П), *лисчица* (Не, Ос, Ку; ћера *лисчицу* — Шт), *мачица*⁷⁷ (О, Пољ, Клап, Ки; колко има *мачица* — Дер), и *мачкица* (В, Ј, О, Ком, Ки), *мазгица* (Ј, Б, СС), *магаричица* (Ј, Б, СС; окотила е *магаричицу* — М), *мувица* (Пољ, О, Не; оћерајде те *мувице* са крува — Ком), *овчица* (ел објенила *овчицу* ил *овнћа* — О), *ја(ш)чица* (Не, Ос, Вр; есу се излѣгле *ја(ш)чице* — ВП), *јрасчица* (ову ћу *јрасчицу* за божић — П), *рибица* (немој ватати мале *рибице* — Ј), *срнча* (К, Ћ, Миш; приптомијо сам је, *срнчу* — У), *каква уно шичица* (Дољ), ја мислим да уно била *чайљца* (Пољ), *челца* (Пољ, О, К, До; уна леже мале *челце* — О), *шврачица* (О, Пољ, Ком, Т, Р, Ш, ВП; сигурно у њему [гнезду] има *шврачица* — ЛПС).

1.3. Именице које означавају биљке

бјелачица 'мала шљива белача' (Пољ, О, К; обери те *бјелачице* — В), *виде* *ђе нјкла брѣкињца* (Пољ), *брѣквица* (усади ту *брѣквицу* — О), *буквица* (немој сјећи те *буквице* — К), *вишињца* (немаш ли коју *вишињу* — Кор), *воћкица* (имаш баш доста *воћкица* — СГ), то е *глогњинца* (О), *дрѣњинца* (Дољ, Не, Су; на овој су све неке мале *дрѣњинце* — Пољ), *зѣбичица* (нека те *зѣбичице* нек расте — Пољ), *јагодича* (О, В, Ј, ДБ; на ти *јагодица* — Б), *јагљчица* 'мали цвет јаглике'⁷⁸ (Пољ, Ком, Не, Су; што се лијепо жути *јагљчица* — Пољ), ал вијори *јасчица* (Ком), *кайулца* (Пољ, О, У, Лап, Бр; ај начупај *кайулце* — Су), није се примила *кајсица* (ЛПС), *кујинца* (Пољ, Р, О; има и црније и црљеније *кујиница* — Клап), *крушчица* (П, Пећ, Ј, М; има ову дивније *крушчица* — Мут), *кумунца* (Пољ, Ком, О, Ки; сварићу *кумунца* — Ру), *лијица* (СГ, Т, О, Ћ; под *лијицама* — Пољ), *љубичица*⁷⁹ (Ком, Неб, Клап; коћикне су *љубичице* — Пољ), *магривица* (ајмо на *магривице* — О), обледѣла се *мукинца* (Пољ), *рашѣљчица* (Пољ, Ком; не ваљају те *рашѣљчице* — О), расте *салѣица* (Пољ), *шрњинца* (набери ми *шрњиница* — Ком), *нарѣсла шрѣшњца* (Т), *шљивица* (О, Су; осјѣци ту *шљивицу*, па усади другу — У).

1.4. Именице које означавају ствари

аљинца (Пољ, Ком, Р, Бр; обуцидѣ *аљинцу* — СГ), *бумбица* (Ко, Пољ, О, Клап; ки *бумбице*), *бѣчица* (нали пуно *бѣчицу* — У), *брѣвица* (што њеси узо *брѣвицу* — Лап), *бѣлца* (дај да ти отарем те *бѣлце* — Б), *бѣчица* (О, Том, Дер; пуне су ми *бѣчице* ракије — В), *барачица* (спавају у унијем *барачицама* — Мут), *брунчица* 'звонце' (П, Пољ, Миш; тога што нуси *брунчицу* — Р), *вијѣчица* (види у *вијѣчицама* — Бр), *врѣчица* (О, Клап, Ф, В; стрпај све у *врѣчицу* — У), *вучица* 'мала вучи-

⁷⁷ Могуће да је овај облик настао овако: *мачкица* > *маччица* > *мачица*?

⁷⁸ Основни облик је *јаглика*.

⁷⁹ Основни облик је *љубица*.

ја' (уљи из *вучице* — Пољ), *грѣдѣца* (Пољ, О, Клап, Бр; *ѣсу то јѣлове грѣдѣце* — Маз), *дѣужица* (Пољ, Пл, СГ; *мѣрајѣ ти дѣужице бити ѣднѣке* — Ком), *длѣчица* (пѣчѣле му нѣцати *длѣчице* — Т), *трѣбѣ ми ѣдна дѣицица* (Ћ), *дрѣжалѣца* (узми за *дрѣжалѣцу* — В), *жѣруљѣца*, *жѣлѣца* (ка се наљѣти ѣскочѣ му *жѣлѣца* на чѣлу — Мут), *жлѣчица* (узми *жлѣчицѣм* — ДБ), *здѣлѣца* (Ос, Не, Су; *надрѣби пѣну здѣлицу* и *јѣдн* — Пољ), *ѣглѣца* (Ком, СГ, Пл; *увѣцидѣ ми у ѣглѣцу* — Ос), *кѣкљѣца* 'халѣница' (Пољ, У, Ј, Клап; *кѣпила сам ти кѣкљѣцу* — Маз), *каквѣ ти е то кѣиѣца* (До), *качица* (*ѣмѣ ѣ кѣчици* — Кр), *пѣшто кѣшуљѣца* (Лап), *нарѣсла му кѣсѣца* (Ру), *крѣицица* (Ф, Б, ЛПС; *нѣк се ѣгра крѣицицами* — Пољ), *кѣицица* (ЛПС, Пл, ЋК; *нѣка га ѣ куѣици* — Не), *кѣлибица* (*ѣно га [пса] ѣ лежѣ у кѣлибици* — О), *кѣиѣцица* (Пољ, О, Клап, Б; *накупи кѣиѣцица* — Том), *кѣвицица* 'четкица' (Ф, Бј, ЛПС, Пољ; *ако нѣмѣш кѣвицице*, узми *крѣпу* — О), *кѣмушѣца* (Дн, Кр, В; *натрѣпај тѣјѣ кѣмушѣцица* — Пољ), *кѣкицица* (*дѣјеси је [кабаницу] на кѣкицу* — Ј), *кѣрѣжѣца* (*не валѣѣ, ѣмѣ сѣла кѣрѣжѣцица* — В), *кѣбанѣцица* (узми *кѣбанѣцицу*, *кѣша ѣе* — Кор), *кѣлѣчица* (О, Пољ, В; *на кѣјѣ ш мѣтнѣти кѣлѣчицу* — Т), *кѣшлѣчица* 'чаурица' (Клап, Б, Ш, Р; *ѣл ѣва кѣшлѣчица* от *пиштѣѣла* — СГ), *лѣлѣца* (Клап, Бр; *нѣ валѣ лѣлѣцу* из *ѣста* — Маз), *лѣиѣцица* (У, Ј; *ѣ да сом јѣ ѣмѣ такѣ лѣиѣцицу* — К), *лѣћѣрѣдица* (*нѣмѣј забѣравити ѣтрнѣти лѣћѣрѣдицу* — Т), *лѣдѣчица*⁸⁰ (*штѣ ти стѣјѣ ѣ тѣј лѣдѣчици* — У), *лѣуѣчица* (*накупи лѣуѣчицица* за *пѣдѣјару* — Пољ), *та е ѣградѣца* *бѣме ѣдавнѣ* (Ш), *ѣаделѣца* 'шерпица' (Пл, Ки, Том; *дѣј му ѣс ѣаделѣце* — Ш), *ѣѣленѣца* (*ѣпѣри му тѣ ѣѣленѣце* — Лап), *ѣдѣлѣца* 'мала пола' (*ѣви су кумпѣјѣри дѣбри за ѣдѣлѣце* — Пољ), *ѣѣиѣцица* 'штѣклица' (*трѣбѣ тѣ прибити ѣдну ѣѣиѣцицу* — У), *јѣш се пѣзнѣ рѣнѣца* (К), *сѣкирицица* (Ком, Пољ, Лап, У; *нѣмѣј истѣпѣти сѣкирицицу* — Не), *сѣрѣлѣца* (*ѣј пѣгѣди сѣрѣлѣцом* — ЛПС), *сѣрѣѣцица* (*принѣси сѣрѣѣцицу* — ЋК), *ѣштар ки сѣблѣца* (Ф), *сѣрѣжѣца* (*затвѣри сѣрѣжѣцицу* — У), *сѣсѣца* (анат.) (*пѣзнајѣ јѣј се сѣсѣце* — Кор), *слѣнѣцица* 'сламчица' (О, Т, Шт; *пѣ на слѣнѣцицу* — Ом), *скрѣиѣцица* (узми *кѣјѣ скрѣиѣцицу* сѣра — Маз), *сѣрѣѣчица* 'огрлицѣ' (Пољ, Ком, О, К; *ѣл ти је лѣпа сѣрѣѣчица* — СГ), *сѣдѣлѣчица* (*нѣк јѣде за сѣвѣјѣм сѣдѣлѣчицѣм* — О), *шѣѣчица* (*ѣси то вѣћ ѣспѣсѣ ѣѣѣчицу* — Кор), *шѣавѣцица* *ти вѣшѣ нѣ валѣѣ* (СГ), *шѣѣлѣца* (*вѣћѣ ти је клѣс нѣк шѣѣлѣца* — Пољ), *шѣбарѣцица* 'шѣубарица' (Ки, Шт, О; *нѣје ми лѣдено кад ѣмѣм шѣбарѣцицу* — Ком), *шѣглѣца* (*шѣлѣјѣ се шѣглѣцицами* — Пољ), *шѣѣлѣца* (*да му вѣдѣм шѣѣлѣце* — О), *шѣарѣиѣцица* (*дѣбѣјде шѣарѣиѣцице* — У), *шѣлѣчица* (*ѣмѣш ли шѣлѣчицу* *кавѣ* — Пољ), *шѣкѣделѣца* 'посудѣцица из *које лѣчу пси*' (*уљи му у шѣкѣделѣцу* *нѣк лѣчѣ* — Ком), *шѣкѣшѣулѣца* 'кутиѣцица' (*дѣј ми ѣдну шѣкѣшѣулѣцу* — Ком).

Има неких именица чија је веза са значењем „мален“ нешто слабије видљива, па се деминутивност остварује такође на посебан начин. Тако *сланинѣца* (Ј, Т, В, Б, Бр, Ш, ЛПС) не значи 'мала сланина' него 'танка сланина', *рѣсѣца* је 'слаба роса', *кѣиѣцица* значи 'слаба киша, ситна киша', *лѣѣиѣцица* је 'слаба летина' (Пољ, О, Ком, Р, Бр), *жѣлѣца* значи 'танка жила', а може да буде дуга или кратка, *кѣѣжѣцица* је 'танка кѣига', тако и: *чѣиѣѣнѣцица*, *шѣѣкицица*; *жѣѣчица* је 'танка жица', *кѣжѣцица* значи 'танка кожа' (О, В, Б, ДБ, Пл, М), *ѣсѣирицица* 'оштар ножић' (*прѣрежи ѣсѣирицицѣм* — Пољ).

⁸⁰ Исп. нем. *die Lade*, Klaić, *Rječnik stranih riječi* (у даљем тексту: РЈСР).

У овом говору има деминутива који значе нешто што и основна реч, јер се основна именица ретко употребљава или се разлика у значењу изгубила. То су, дакле, именице које имају деминутивни облик, али не и значење: *чараица* је летња чарапа, мушка и женска, *ма(ј)ица* значи поткошуљу, *чиџмица* је женска чизма; тако и *бобица* (трава), *жсеравица* (жар); *оснувица* је основа за ткање (О, Ком, В, Р, Бр, ВП), али се говори и *оснува* (Пољ, СГ, К, Мут).

У ову групу спада и изведеница *бо(ј)ица* (оловка), која се много више употребљава у овом, основном, значењу него у деминутивном⁸¹ (Пољ, О, Ком, СГ, Мут; узми ми *бо(ј)ице* — Ј).

Множински суфикс *-ице*⁸²

Са овим суфиксом имам следеће примере: *виљце* (Ф, Бј, Бр; нe мерем пуно нусти на вако малијем *виљцима* — Пољ), обуци му [детету] *гаџице*⁸³ (У), *грабљџице* 'мање металне грабље којим се крчи ливада' (О, К, Ки, Шт; понеси две *грабљџице* да окрчимо окрајак — О), *гуслице* (У, Лап), знаш ли свирати на *диљлице* (Ком), метни нешто и у јањеће *јаслице* (Пољ), ај зеру свирај на *шамбурице* (Клап), *шкљлице* (Пољ, Ком, Маз, Ки; припни се на *шкљлице* — Шт; довати га са *шкљлицџа* — Ј). Као што се види, сви примери припадају категорији именица *pluralia tantum*.

Деминутиви деминутива

И у овом говору имамо оваквих образовања, нарочито суфиксом *-ица*⁸⁴: *бравичица* (Пољ, О; за кувер ти требају мале *бравичице* — Пл), *брџкињичица* (џво едне мале *брџкињичице* — В), колика ти је то *брадичица* (У), *грџдичица* (премале су ти ове *грџдичице* — О), *главичица*⁸⁵ (чувај му *главичицу*, донеси *главичицу* лука — Пољ), *здјелчица* (наједи у ту малу *здјелчицу* — О), *јамичица* (пролазе [мрави] кроз ту *јамичицу* — Мут), *кајичица* (метни му *кајичицу* — Ј), *куџичица* (чувај ја то у мујој *куџичици* — Кор), *лџквичица* (немџ ту да, има *лџквичица* — Гр), што ће ти тако мала *паделчица* (СГ), малта ми је ова *сџбичица* (Кор), *шџрбичица* за украс (Лап), *шљивичица* (мурамо расадити ове *шљивичице* — В).

б) Средњи род

Суфикс *-це*

У овом говору суфиксом *-це* образују се ове именице са деминутивним значењем⁸⁶: *врџце* (К, Мут, Ком, Пољ; нустимо [воду] с *врџца* — О), *звунце* (Ј, Не,

⁸¹ В. и Raguž, *Boja i njezine izvedenice u terminologiji*, Jezik, br. 1, Zagreb, 1982, 1-7.

⁸² „Лик *-ице* је заправо суфикс *-ица* који долази само у множини, као што *-иц-* у *куџица* долази у једнини и множини“ (Бабић, Творба, 146).

⁸³ Ова изведеница, међутим, често нема деминутивно значење, јер је обично синоним за појам „кратке гаће“.

⁸⁴ Исп. Бабић, Творба, 146; Маретић, Граматика, 327.

⁸⁵ Осим ове, Маретић наводи још само три умањенице које значе ствари. „Има неколико ријечи које су двапут умањене наставком *-ица*“, Граматика, 325.

⁸⁶ У књижевном језику основно значење суфикса *-це* је деминутивно. Исп. Babić, *Sustav u tvorbi hrvatskih umanjenica*, Slavistička revija, Letnik 20/1972, 26 (у даљем тексту: *Умањенице*).

Маз, Пљ, Ка), *зрнце* (Клап, Пољ, Пл, Ш, П; нѐмāм ни *зрнца* — Бј), Пòгледāј се у *огледāлце* (Пољ), Прљево е *сѣлце* от чѣтрї кѹће (О).

Основно деминутивно значење у овом говору могу имати и именице са сложеним суфиксом *-ишце*, које значе млада бића, с тим што, зависно од контекста, и он, као и други деривати суфикса *-це* (*-анце*, *-ишце*), може бити и хипокористичко обележје. То су: *иисāмце*, *дјѣишце*, *ждрѣбѣишце* (Пољ, Бр, Ки, Том, Дер), *напитāј тō јāѣишце* (Пољ), *јāрѣишце* (О, Ј), *јѹнеишце*, *кр̄меишце*, *иѹлеишце* (Ком, Маз, Не, Ку, Кр, Дн), *ѹзō сам нѣкво ир̄асѣишце* (Ј).

Суфикс *-че*

Овим суфиксом овде се могу градити само деминутиви од именица које означавају млада бића, као: *зѹишце* (*зѹишићи*) (Пољ, Ком, Ср, У, Кр, Дољ), *мāче* (*мāчићи*), *иāче* (*иāчићи*) (Пл, Пољ, Кр, Дољ, ЛПС, Ш), *иѹче* (*иѹчићи*) (Гр, Ки, Бр, О)⁸⁷. Међутим, ни овде ове именице обично не представљају праве деминутиве, него напросто називе за поменута млада бића⁸⁸. Деминутиви који се граде од именица које означавају предмете не граде се у овом говору суфиксом *-че*, чиме се овај говор разликује од неких екавских штокавских говора, нпр. левачког, у којем је „овим наставком у принципу могуће градити деминутиве скоро од свих именица, па и од личних имена оба рода“.⁸⁹

С обзиром на ову велику разлику у продуктивности суфикса *-че* у српским дијалектима, не можемо да овај суфикс истичемо као типично обележје српског језика, како на то упућује Бабић.⁹⁰

2. Именице са хипокористичким значењем

Ове именице којима се изражава осећање љубави, пажње, нежности или задовољства према ономе што значи основна реч, у овом говору образују се суфиксима — за мушки род: *-(а)к*, *-ан*, *-(а)ц*, *-ин* (*-ашин*, *-јашин*), *-ина*, *-е*, *-ица*, *-јо*, *-ко*, *-ле*, *-џ*; — за женски род: *-а*, *-ица*, *-ка*; — за средњи род: *-це* (*-ишце*, *-ѣнце*, *-ишце*), *-че*. Продуктивни су суфикс *-ак* за мушки род, суфикс *-ица* за мушки и женски род, а слабије су продуктивни суфикс *-ан* и суфикс *-це* са својим дериватима за средњи род, док остали нису продуктивни.

У општем делу ових изведеница обично стоји именица, а ређе и придев.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

синак (ѣво мѹга мѹлōга *сѹнка* — Пољ), *цѣјѣшак* (нā ти *цѣјѣшак* — У; помириши зѣру *цѣјѣшак* — Ком).

⁸⁷ Суфикс *-че* почео се јављати у неким речима које су имале наставак *-(а)к*, *-ка*, *-ко*, *-(а)ц* и добиле *-е* од *а*, а значиле деминутиве, а онда се осамосталио као деминутивни наставак за средњи род (Белић, Грађење речи, 142–143).

⁸⁸ Исп. и Матијашевић, Именице за млада бића, 206, и Бабић, Умањенице, 24.

⁸⁹ Симић, Левачки, 491.

⁹⁰ Исп. Р. Маројевић, С. Бабић — *Творба ријечи у хрватском књижевном језику*, ЈФ, XLII, Београд, 1987, 245–246.

Суфикс *-ан/-ан*

брајан 'девер' (Ком, О; *ѐво ми мѹг брајана* — Пољ); *кѹман* (У, Ј, В, Пл, Р; *дѹбро ми дошѧ, кѹмане мѹј* — Клап).

Именица *брајан* изведена је од именице *брајо*, која значи исто.

Суфикс *-(а)ц*⁹¹

брајцац (Ј, К, М; *тѧ си мѹј брајцац* — ВП), *крѹшац* (У, Кор; *ѹзми вакѹ лије-пѹк крѹшац* — Пољ).

Постоје и два сложена суфикса која се завршавају на *-ин*: *-ашин* и *-јашин*.

-ашин: *кумашин* (Р, М, Б; *ѐво ми кумашина, сјѣди ми, мѹј кумашине* — ВП);

-јашин: *ѡријашин* (Пољ, Клап, Б, ДБ, Мут; *мѧли мѹј ѡријашине* — Кр).

Именица *ѡријашин* образована је од скрећене основе.

Суфикс *-е*

Овим се суфиксом твори хипокористик *ѡббре*, од скраћене основе, према *ѡбраштим*, као и *ѡбро* (в. напред суфикс *-ѡ*) (*штѹ ми те нѣмѧ, ѡббре мѹј* — Ком).

Именице *ѡббре* и *ѡбро* деклинирају се као мушка имена на *-е* и *-ѡ*, као *Ми-ле* и *Ђуро*.

Суфикс *-ица*

брајица (Б, Ш; *ѧјде да те брајица понесѣ* — Ј), *дјѣдѹца* (*ѐво нам нѧпог дјѣ-дѹце* — О), *стирикица* (*ѡди зѣру стирикици* — Маз), *купијѹ ми га ѡѡицица* (Кор), *ѧи-ѧица* 'стриц' (*ѣно нам ѧиѧице* — Пољ, Ком), *ѹјкица* (*дѧј ѹјкици нек те пољѹби* — Ком).

Суфикс *-јо*

Овај се суфикс јавља само у хипокористику *ѡѧјо* (К, Пољ, Ком, Кр), изведе-ном од скрећене основе именице *ѡѡѧа*.

Суфикс *-ко*

ѡѧјко 'отац' (*дѧј ми, ѡѧјко* — Ком), *ѧѧко* 'отац' (*ѡди кот свѹга ѧѧкѣ* — Пољ). Именица *ѡѧјко* изведена је од хипокористика *ѡѧјо*, а *ѧѧко* од *ѧѧѧа*, дакле од скраћене основе.

Суфикс *-ле*

брѧле 'брат' (Р, П, СГ; *ѧјмо, брѧле, куѧи* — О). Основа је такође скраћена.

Суфикс *-ѡ*

брашѡ (Пољ, Том, Дер, Ки; *дѧ ми је брашѡ* — Ком), *ѡбро* (*рѣци ми, ѡбро, мѹј* — Маз), *ѡѡѧѡ* (Пољ, В, Ру).

б) Женски род

Суфикс *-ѧ*

ѡѣѧѧа (Клап, Бр; *нико нѣмѧ вакѣ ѡѣѧѧѣ кѧ јѧ* — Ом).

⁹¹ (а)ц < ѡцъ (Белић, Грађење речи, 127).

Суфикс *-ина*

Са овим суфиксом имам само један пример, са придевом у општем делу: *сѣјарина* (Ће си ми, *сѣјарино* мјуја — Пољ; ајде, *сѣјарино*, да дивѣнимо — Ком).

Због овог суфикса, именица *сѣјарина* је граматички у женском роду, а значењски припада природном мушком роду и благо је хипокористички обојена.

Суфикс *-ја*

сѣја (Маз, Не, Ну, Дн; ајде својој *сѣји* — Ком).

Суфикс *-ка*

сѣка (У, Кор, Ком; покажи ми, *сѣко*), *снѣјка* (Клап, О, В, Ш; сѣд имам *снѣјку* — Пољ).

Суфикс *-ица*

бѣкица (Пољ, О, Кр, Бр), *вѣдѣица* (Пољ, Ком, Р, Б, П, У; ош *вѣдѣице* — Ком), *главица* (О, В, Клап, Б; мјује мѣлѣ *главице* — Клап), *гѣдинѣица* (прошлѣ му [детету] већ три *гѣдинѣице* — О), *жѣнѣица* (Пољ, О, Бр, В, Клап; љѣпѣ ли *жѣнѣице* — Ком), *зѣмљѣица* (О, В, Пољ; имам тѣ зѣру *зѣмљѣице* — В), *зѣувица* (Мут, Маз, Пољ, Пећ), *зѣрица* (вѣлим се дѣгнѣти прије *зѣрице* — Пољ), *јѣвица* (ије зѣру *јѣвице* — О), *кѣвица* (Пољ, О, Ком; имам ли зѣру *кѣвице* — Бр), *кајганѣица* (О, Т), *кѣсѣица* (Ком, ДБ, Дољ, Пећ; како му е љѣпа *кѣсѣица* — Пећ), *кѣшѣица* (ЛПС, ПЉ, ДБ, Ј), *кѣћица* (Кр, Маз, М, О, Ј; своја *кѣћица*, своја *слобѣдѣица* — У), *кѣмица* (Р, Клап, Пољ, Ком, О), *мајкица*⁹² (мѣлѣ мѣе *мајкице* — Пољ), *нѣћѣица* (ѣдва чѣкам свѣту *нѣћѣицу* — Пољ), *мѣдѣица* (: мѣлада, 'девојка која се удаје') (баш љѣпа *мѣдѣица* — У), *рѣкѣица*⁹³ (дрѣжи ме ѣвѣ *рѣкѣица* — Пољ), *свѣкрѣица*, *сѣсѣтрица*, *сѣкица* (Маз, ВП, Бр, Р, Ком), *снѣшица* (Пољ, У, О, Т, Р) и *снѣ(ј)ица* (Пољ, Ком, Р, К), *срѣћица* мјуја мѣлѣ (Ком), *сѣзѣица* (Ј, Пећ, Б, Р; отѣри му тѣ *сѣзѣице* — Ј), *шѣиѣица*, *шѣрѣвица* (ај по *шѣрѣвици* — Пољ), *шѣшѣица* (дѣшла ми *шѣшѣица* — Ком), *шѣн(у)чица* (Пољ, Р, Клап, Бр; имам двѣје љѣпе *шѣн(у)чице* — О), *шѣнѣица* (дѣшла нам *шѣнѣица* — У), *чѣлѣица* (рѣје ми се *чѣлѣице* — О), *шѣшѣице*⁹⁴ (мѣлѣ мѣе *шѣшѣице* — Пољ).

Овим суфиксом означава се и нешто апстрактно⁹⁵: *дѣшѣица* (Пољ, О, Клап), *жѣлѣица* (*жѣлѣицо* мјуја — Клап), *зѣбѣица* (ВП, Р, Бр; тѣ мѣ е баш љѣја *зѣбѣица* — Ј), *нѣслѣдѣица*, *свѣдѣица* (баш љѣја *свѣдѣица* бѣла — У), *слобѣдѣица*, *срѣћица*

⁹² У умањеницама које означавају родбинске односе претеже хипокористичко значење, без обзира на то да ли је основна именица хипокористик или не. V. S. Babić, *Izvedenice sufiksom -ica od ime-ničkih osnova*, Језик, 4–5, 115 (у даљем тексту: Изведенице).

⁹³ У хипокористике се могу сврстати и оне именице које се творе од основа од којих се значење умањености не може остварити или нема правог смисла, али се остварују различите нијансе осећајних значења. Такве су нпр. именице које означавају јело и пиће, исп. Бабић, Изведенице, 115.

⁹⁴ Суфикс *-ица* у творби хипокористика и деминутива веома је продуктиван и у словеначком језику, исп. *šakica, požica — nogica, ročica — rokica, deščica — deskica, dlačica — dlakica, hruščica — hrščica* (Топорошч, *Коншрасиѣвни поглед на шворбу речи срѣскохрѣвѣйског и словеначког језика*, Научни састанак, 7, Београд, 1981, 172).

⁹⁵ Од апстрактних појмова не могу се изводити све именице субјективне оцене, нпр. аугментативи за чију творбу постоји више ограничења. Исп. Чампар, *Ограничења у шворби и ушѣреби именичких аугментатива у руском и срѣскохрѣвѣйском језику*, Годишњак, 215–219.

'коњ' (што имаш дѡбрѡк *врѡнчиѡа* — О), *дичѡчиѡ* (љѣпа *дичѡчиѡа* — Ј), *зубиѡ* (мѡга мѡлѡга *зубиѡа*, *расте му зубиѡ* — ЛПС), *како имѡ лиѡеп нѡсиѡ* (Ј).

Суфикс *-чиѡ*

анђѡлчиѡ (ун ми је ки *анђѡлчиѡ* — Р), *ѡбрешчиѡ* (што вѡлим унѡ њѡгове дѡбелѡ *ѡбрешчиѡе* — Пољ; *зацрљѡенијѡ му се ѡбрешчиѡ* — Ф).

б) Женски род

Суфикс *-ица*

Овај је суфикс, као и у књижевном језику⁹⁷, у овом говору заступљен и у творби именица са деминутивно-хипокористичким значењем, у којима се, дакле, не може елиминисати једна или друга семантичка нијанса. Као што нпр. *кућица* може значити „мала кућа“, али и „драга, мила кућица“, тако и друге изведенице могу бити у сличном семантичком односу. Навешћу само неке од тих именица, у контексту који сам забележио на терену: *дјѡчица* (гледѡј [чувај] *тѡ дјѡчицу* — У), *сјѡ(ј)иш се ки звјѡздѡица* (Ком), *кайица* (метни му *кайицу* — О), *кѡћица*, најглавнијѡ имати нешто *кѡћице* (Пољ), *ѡвчица* (ћѡ ти је унѡ *ѡвчица* — М), *нѡжѡица* (стѡ е на *нѡжѡице* — Ш; *како матлијѡ нѡжѡицама* — Пољ), *рѡчица* (дѡјде ми *рѡчицу* — Бр; *прѡжи рѡчице* — О).

в) Средњи род

Од именица са овим значењем познате су само оне са суфиксом *-це*, односно његовим дериватима *-анце*, *-ишце*, *-еишце*, *-енце*. То је, поред слабо плодног суфикса *-це*⁹⁸, једини суфикс за творбу именица са деминутивним и хипокористичким значењем у овом говору. Примери: *ознѡ(ј)ило му се чѡлце* (О), *мјѡстѡанце* (вѡлим свѡѡ *мјѡстѡанце* — Ј; *тѡ мѡѡ мјѡстѡанце* — Пољ), *миран је ки јѡњѡеишце* (У), *што лѡпо ѡрѡсеишце* (Ком), *мѡлѡ мѡѡ магарѡѡнце* (пре.) (М).

Суфикс *-це*

мезѡмче 'јагѡе или нека друга домања животиња која је размажена' (Не, Су, ВП; *лагодѡ се ки мезѡмче* — У; *мѡлѡ мѡѡ мезѡмче* — Ф).

4. Именице са аугментативним значењем

У говору Срба југоисточне Лике ове именице, које значе нешто велико и снажно, нешто што је у великом броју или у великој количини, изводе се суфиксом: *-ѡнда* — за мушки род; *-ина* (*-ѡиѡина*, *-ѡрина*, *-урѡина*, *-усѡина*, *-уѡиѡина*, *-уѡиѡина*) — за женски род. Веома је продуктиван суфикс *-ина*, а доста су продуктивни и сложени суфикси *-ѡиѡина*, *-ѡрина*, *-урѡина*, док су други слабо продуктивни.

⁹⁷ Исп. Маретић, Граматика, 325–327; Стевановић, Српскохрватски, 551–554; Бабић, Творба, 135–146.

⁹⁸ У другим семантичким категоријама *-це* је продуктиван суфикс, а продуктиван је и у књижевном језику (исп. Стевановић, Српскохрватски, 560; Бабић, Творба, 118).

а) Мушки род

Суфикс *-ѣнда*

*србѣнда*⁹⁹ 'човек који србује, који истиче српство' (ал *србѣнда* галам̄и — У; видѣ *србѣндѣ* — У).

Овде је суфикс *-ѣнда* додат на непроширену основу.

У мушком роду заступљена су и два сложена суфикса који се завршавају на *-ина*, али ни један није продуктиван. То су: *-усина* и *-ушина*.

б) Женски род

Суфикс *-ина*

У именицама женског рода овај је суфикс носилац аугментативног и пејоративног значења и, са својим бројним дериватима, веома је продуктиван.¹⁰⁰ Овај је суфикс веома продуктиван и у другим говорима српског језика, који карактерише велика варијантност и поливалентност форманата са аугментативним значењем. Категорија аугментатива у књижевном језику и развија се под утицајем наредних говора.¹⁰¹

Са именицом — углавном мушког рода на *-ѡ*, а ретко и са именицом средњег рода, у општем делу.

ањгирина (: ањгир, 'баковит коњ') (СГ, Т, Ш, Мут, Ф; колика *ањгирина* — У), *брѣчна* (Бр, Дер, Том, Ф, О; ѣдво се припнѣм на унѡ *брѣчну* — Миш), *вјѣшрина* (Пољ, Ком, У; чѣки док прѣстанѣ тѡ *вјѣшрина* — О; нејди на тѡ *вјѣшрину* — Пољ), *гласчна* (К, СГ, Ш, П; како ѣмаш јаку *гласчну* — О), *зидчна* (не венцај се на тѡ *зидчну* — Ј; ѡстало сѡмо унѡ *зидчнѣ* — В), *кљусчна* (Пољ, Не, Су; штѡ не прѡдѡш тѡ *кљусчну* — Ј), видѣ колика *људчна* (Пољ), *нѡсчна* (О, Клап, СГ, Т; видѣ му унѣ *нѡсчнѣ* — Р), *исина* (О, В, Ј, Т; чувај се унѣ њѣјовѣ *исинѣ*, кол'ка *исина* — О, Клап, Том), *ѣасѣјувина* (СГ, Т, Мут), *рујчина* 'велики рубац, женска марама' (О, К, Ком), *снѣжсина* (Пољ, О; немеш макнути о *снѣжсинѣ* — У; кѡ мѡре ѣѣи по тѡј *снѣжсини* — В), *шрѡјина* 'велико дебло' (Пољ, Ком, Кр; ѡјме *шрѡјинѣ* — В), *шрѡјчина* 'велики трупац' (О, Клап, Дер; како сѡ довука нѡликѡ *шрѡјчину* — Пољ), *шеширина* (скини тѡ *шеширину* — Ком).

У женском роду на *-ина* се завршавају ови сложени суфикси:

-ѣшина, са именицом женског рода на *-а* у општем делу:

бабѣшчна (Мит), *брадѣшчна* (У, Ј, В; ѡко те дѣрнѣм у тѡ *брадѣшчну* — Пољ), *бачвѣшчна* (Ком, Пољ, Клап), *барѣшчна* (ишла сом про тѣј *барѣшчнѡ* — Мут), *врећѣшчна* (Ф, ЛПС, Мут, ПШ), *главѣшчна* (Пољ, Том, Дер), *грумилѣшчна* 'велика гомила камења' (Пољ, О, Клап, Ј; сѡкријѡ се за *грумилѣшчну* — Ј), *зубичѣшчна* (У, Лап; ѡбјесѣјѡ *зубичѣшчну* — Ком), *длачѣшчна* (не видѣ се о *длачѣшчнѡ* — Гр), *дашчѣшчна* (О, Клап, Ј; намакни тѡ *дашчѣшчину* да се мѡре прѣлазѣти — Мут), *чијѡ тѡ долинѣшчна* (Пољ), *жакљѣшчна* (Ком, Пл, СГ; пропѡрала се *жакљѣшчна* — Пољ;

⁹⁹ Овај пример је такође једини и код Маретића (Граматика, 321).

¹⁰⁰ Тако је и у књижевном језику, исп. Стевановић, Српскохрватски, 524–525; Бабић, Творба, 215; Белић, Грађење речн, 103.

¹⁰¹ Исп. Чампар, нав. дело, 233–234.

јака ли је та *жакљетиџна* — У), *змијетиџна* (чувāj се, немōј стати на какву *змијетиџну* — Ру), зато трѣба велика *излетиџна* (Том), *јаметиџна* (У, Ј; баџи то у *јаметиџну* да не смрди — Ђ), што ће ти та *кајетиџна* на глави (Пољ), *канџијетиџна* (О, В, Не; ако те опалим овом *канџијетиџном* — Миш), *квочкетиџна* (насадила сам унџ *квочкетиџну* — О), велика ти је та *кикљетиџна* (Пољ), *ђе уна кобилетиџна* (Ком), *клијетиџина* (Б), *кошуљетиџна* (Б, Ш, Т, Р; свџци тџ *кошуљетиџну* — Мут), *клујетиџна* (сједи на тџ *клујетиџну* — Не), то е већ велика *краветиџна* (О), *кријетиџна* (Пл, Пољ; дајде ми тџ *кријетиџну* — Ком), *крушчетиџна* (трѣба ђсјећи тџ *крушчетиџну* — Пољ; отпилāj и тџ *крушчетиџну* — Ком), *кућетиџна* (што ће му толика *кућетиџна* — У; ка си направијо толику *кућетиџну* — Кор), *кујетиџна* (О, Пољ, Бр; што држш тџ *кујетиџну* — Клап), *локветиџна* (пресџшила *локветиџна* — Пољ; мурали би ишчистити унџ *локветиџну* — Ком), *лулетиџна* (баџи тџ *лулетиџну* из уста већ ђднџм — О), *љушчетиџна* (Пољ, Ком; те *љушчетиџне* дџбро гџре — У), дџшла нечија *мачкетиџна* (Клап), *колика мџ е нужсџтиџна* (К), ваља ли ти јџш уна *јушчетиџна* (Мут), *ручџтиџна* (Ком, Пољ, О; кат стџгнџ *ручџтиџном* ки кљџштима — К), нџш ки *сабљџтиџна* (Пољ), што се скџпила толика *свџјетиџна* (У), ђл ти тџшка та *џорбетџна* (Кор), *џијелџтиџна* (нажуљале ме *џијелџтиџне* — Ком), *џија унџ џурџтиџна* (Пољ), *џарайџтиџна* (што ће ми воликџ *џарайџтиџне* — У), *џашџтиџна* (џш ђвџ пџну *џашџтиџну* — Гр), *џизметџна* (Т, Ш; не мерем вишџ ићи у тијџм *џизметџнами* — СГ);

-*ерина*: Са овим суфиксом забележио сам само *зуберина* (Пољ, Ком, Ф; не пџре џикет унџ *зуберине* — У) — са именицом мушког рода на -*џ* у општем делу, *муверина* (убиџе унџ *муверину* — Пољ) — са именицом женског рода на -*а* у општем делу;

-*урина* — са именицом женског рода на -*а* у општем делу: *брадџрина* (О, В, Клап; што не обрџјеш тџ *брадџрину* — Том), *кожџрина* (Ј, Ш, Т; разапни унџ *кожџрину* да се ђсџш — Р), *нужџрина* (Дер, Ом, Шт, Пољ; опџри те *нужџрине* — СГ), *џиџџрина* (К, Пл, ЛПС; пџдоше *џиџџрине* брање — Ј). Са именицом женског рода на сугласник забележио сам само: *кошџџрина* (О, Не, Бр; дај му [псу] тџјџ *кошџџрина*);

-*усина*: *волџсџна* (ВП, Р, Б, Пољ; ђл *волџсџна* бџџајџ — О), *куњџсџна* (што ђеш с тијџм *куњџсџном* — Маз), *овнџсџна* (О, В, Ј, Ком; мџреш јџшџти на тџј *овнџсџни* — М);

-*ушина*: *овнџшина* ки теле (Пољ), *орлџшина* (Клап, Бр, Том; та *орлџшина* мџре нџсџти јџње — Пољ), *џрбушина* (ал је ђбјесијџ *џрбушине* — Лап) — са именицом мушког рода у општем делу;

-*ушџина*: то е ђгромна *барџушџина* (Ј), *маглџушџина* (Мут, Су, Дн; не јидџ се по толикој *маглџушџини* — Маз; нејди у тџ *маглџушџину*, забџсаћеш — СС) — са именицом женског рода на -*а* у општем делу.

5. Именице са пејоративним значењем

Изводе се суфиксима — за мушки род: -(*а*)к, -*ан*, -(*а*)џ, -*аш*, -*џља* (-*кеља*), -*ја*, -*џк*, -*џв*, -*џња*, -*џ*, -*џић*, -*џо*, -*џо*; за женски род: -*аџа*, -*ина* (-*џина*, -*ерина*, -*џина*, -*џина*, -*урина*, -*џскарина*), -*џња*, -*џра*, -*џраџа*, -*џрџа*; за средњи род: -*џо*. Продуктивни су: -*ина*, -*џина*, -*урина*, затим -*џић*, -*џо*, док су други мање продуктивни

или нису продуктивни. Пејоративност проистиче некад из основе, а некад из наставка. Међу њима могу се разликовати:

5.1. Именице које значе нешто ружно и представљају погрдне називе

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

За овај суфикс имам само једну потврду у префиксално-суфиксалној творби, са творбеном основом од предлога и именице: *йодреѝак* 'малена и ружна жена' (виде *йодреѝка* — Пољ; *каквā е, ки йодреѝак* — Пољ).

Суфикс *-ан*

— са именицом у општем делу:

букван (*букване* едан — Пољ; *нє меш тї буквану доказивати* — Дољ), *шїкван* (*таквѝг шїквана јѝш нє виђо* — У);

— са придевом у општем делу:

кврган 'приглуп, субленаст човек' (с *кврганом* се свї спрдају — О), *йрдлан* (: прдласт 'неуредан, прљав') (*нєш ваљда йї ки йрдлан* — К; *налик на йрдлана* — Пољ), *рѝглан* 'роглав, разрок човек' (О, У, К; *како се рѝглан крївї* — Б);

— са глаголом у општем делу:

блебѝшан, гѝган, зјакан (*єси виђијѝ уногā мўта зјакана* — Ком; *кѝ знā љє зјакан* — К), *закѝран* (*нємāм мїра ѝ тог закѝрана* — Клап), *лаїрдан* (*мўчи, лаїрдане* — Ку), *ландран* (В), *нєће наклāйан да прѝстанѝ* (Ј), *кѝликї је унāј йреклайан* (ВП), *шўцан* (*єно шўцана* — У), *шрāскан* (*дѝклѝ ш тї шрāскане трāскати* — У), *шмўцан* (*ђє си бїјѝ, шмўцане* — Гр).

Суфикс *-(а)ц*

За овај суфикс имам пример са глаголским придевом трпним у општем делу: *йроклѝшц* (Пољ, Том, Ки, Ком, Кр; *ѝ, йроклѝшцу нєкет дѝста* — О; *нємѝј тражѝти от йроклѝшца* — Пл).

Суфикс *-āш*

— са придевом у општем делу:

будāлāш (: *будāласт*) (Ј, У; *āјде, нємѝј бїти будāлāш* — Маз; *будāлāшу будāластї* — Ком);

— у префиксално-суфиксалној творби:

йодреѝāш 'полтрон, улизица' (*нє би нїкет бїјѝ такав йодреѝāш* — Кор; *нєк нāђє другѝк за йодреѝāша* — У), *йрезмўзгāш* си прāвї (Гр).

Суфикс *-еља*

— са придевом у општем делу:

мркеља (*видѝ унок мркељє како се црнї* — Шт), *йркеља* 'мален, слаб и неуредан човек' (*видѝ јаднѝк йркељє* — У; *штѝ се тї јављāш, йркеља мāлї* — О).

На *-еља* се завршава и његов дериват *-кеља*: *стїаркеља* (У, Б, ЛПС; *штѝ љє јѝј унāј стїаркеља* — В; *нє дā се стїаркеља* — У).

Суфикс *-ja*

У овој семантичкој групи овај суфикс учествује у сложено-суфиксалној творби, са осномом која је сложена од именице и глагола: *крвџија* 'онај који често туче и малтретира некога' (нè мерем више издурати с унијем *крвџијом* — Пољ; *уби ме крвџија* — Ј).

Суфикс *-ик*

Такође учествује у сложено-суфиксалној творби, са осномом сложеном од именице и придева: *крвожџдник* 'непријатељ, кољач' (били су *крвожџдници* и све побили — Ком).

Са овим суфиксом имам примере и из префиксално-суфиксалне творбе, какви су нпр.: *ирезаконик* 'силеција' (Ком, СГ, Ф; *тужи га, ирезаконика* — У), *ирездушник* 'немилосрдан човек' (è, колики је *ирездушник* — Пољ), *ирезобразник* (*ирезобразниче*, *презобразни* — Ком, СГ, Не); — од предлога и придева: *загуљеник* 'тврдоглав човек' (ал си некав *загуљеник* — У).

Суфикс *-џв*

— са глаголом у општем делу:

зврндџв (кџ ће *зврндџва* *у*ват*ти — У), *ландрџв* 'онај који при ходу прави велике кораке' (није лако *ићи* с унијем *ландрџвом* — О).

Суфикс *-оња*

— са глаголом у општем делу:

бердокоња (: бердокати, викати) (бердо́чи, бердо́чи, *бердокоњо* — У; како не би чуво *бердокоњу* — М; ка се *бердокоња* *распара* — кџ га не би чуво — Пољ).

Суфикс *-џ*

Са овим суфиксом имам потврде сложено-суфиксалне творбе са сложеницама у основи састављеним од глагола и именице: *врџигус* 'жена која при ходу врти гузицом' (Р, Ком, О; *видџе врџигуза* како се наперила — Пољ), исто и: *врџирџи* (Пољ, Ј, Б, У), затим од именице и глагола: *вџејройџр* 'онај који је неозбиљан, неповерљив, лажљив' (У, Лап, Гр; *види се да џе вџејройџр* — Мут); те од придева и именице: *иасџглав* 'непристојан и агресиван дечак, крадљивац' (чувај тџ от *унок иасџглава* — Ком).

Имам неколико примера и префиксално-суфиксалне творбе: *изроџи* (У, Кр, В; *пџста џе правџи изроџи* — Бј), слично и: *џдроџи* (Пољ, Пл, СГ), *неџџек*¹⁰² (М, Б, Ш).

б) Женски род

Суфикс *-ача*

Забележен је само један пример: *лаџача* 'алапача' (У, Клап, Бр; не слушај *уну лаџачу* — Ру; знаш да немеш са *лаџачџм* *изаћи* на крај — Пољ).

¹⁰² По своме етимолошком пореклу привативни предметак *не* је индоевропски и заступљен је у свим индоевропским језицима. У српском је у творбеном смислу, у односу на друге словенске језике, такође добро заступљен (Дабић, *Привативни префикси не- и без- у словенским језицима*, Књижевни језик, бр. 4, Сарајево, 1984, 191–198).

Ова именица образована је од скраћене основе.

Суфикс *-ина*

— са именицом у општем делу:

будалџина (не зна *будалџина* што диванџ — Пољ), *лажџе скошџина* (У), *шруџина* (прен.), 'лењчина' (ваља се ки *шруџина* — Кор);

— са глаголом у општем делу:

мрџина (: мрџинити се, 'лењчарити') (У, О, Лап, В; *мрџино* лијена — Ј; *лежџи* ки *мрџина* — Пољ);

— са глаголским придевом у општем делу:

крџина (прен.) 'лењчина' (вуче се ки *крџина* — Пољ), *одрџина* (*одрџино* една — Ком).

Са овим суфиксом бележим и сложеницу *вуџбаџина*¹⁰³ (О, В, П, Т, Лап, Гр; *плџиће* ми *вуџбаџине* — У; *удри* *вуџбаџину* — Ј).

У овој творби суфиксом *-ина* завршавају се следећи суфикси:

-чина: — са придевом у општем делу: *бџина* (Пољ, СГ, Пљ, Гр, Ср; *бџино* бџнаста — Ком), *љџина* (Лап, Дољ, Кр, Б, ДБ, П, Пећ; *накџе љџине* још не виђо — В);

-ерина: — са именицом у општем делу: *мамџина* (ај кот своџ *мамџине* — Ком);

-есина: — са именицама у општем делу: *маџерџина* (што те уна *маџерџина* није нешто научила — О);

-џина: — са именицом у општем делу: *будалџина* (и ун је ка и другџ *будалџине* — О), *главџина* (смакни тџ *главџину* — Ј), *нуџџина* (к себи *нуџџине* — Пољ), *ручџина* (ал матлџџа *ручџинами* — Мут), *женџина* (не слушај *женџине* — Гр; ко би има посла са *женџинами* — У), *курвџина* (нема већџ *курвџине* од њџ — Ј; знам ја *курвџину* — В), *кучкџина* 'зла жена' (чувај се ти те *кучкџине* — ЛПС; не знаш ти што ти та *кучкџина* мислџ — Б), *лаџачџина* (Лап, Дољ, Пећ, Пољ, Гр, Ј, О; такџ *лаџачџину* не би ниџе наџа — Кор).

Суфикс *-урина*

урина: — са именицом у општем делу која означава делове тела: *браџурина* (обрџ тџ *браџурина* — Ми), *главџурина* (урџди маџо тџ *главџурина* — Кор), ка ти је брџџ нараџла *косџурина* (Гр), *нуџџурина* (не мере то на њџгову *нуџџурина* — В), *ручџурина* (ка те љџџ униџџ *ручџуринами* — Пољ).

Ове именице, у ствари, најчешће имају аугментативно-пејоративно значење.

-ускарина: — са именицом у општем делу: *баџускарина* (наџлика си на *баџускарину* — Гр).

Суфикс *-иња*

— са трпним придевом у општем делу — забележио сам само: *џроклџиња* 'врло себична особа' (муџи, *џроклџиња* — Ком; *џроклџињи* ниџет доџта — Пољ).

¹⁰³ То је облик императивне сложенице, о којима више в. код Стевановиџа (Наш језик, н. с., књ. VIII, 6-18).

Суфикс *-ура*

— са именицом у општем делу: *бра̀дура* (на̀расла ти *бра̀дура* — Пољ; уреди т̃у *бра̀дуру* — У);

— са придевом у општем делу: *га̀дура* (не знаш ти *ка̀кв̃а̀ у̀на̀ га̀дура* — О; шу̀ти, *га̀дуру*).

Суфикс *-урача*

— са именицом у општем делу: *жен̃ѝурача* (шт̃о м̃е за ѐдну *жен̃ѝурачу* — Гр).

Суфикс *-урда*

— са именицом у општем делу: *гла̀вурда* (ко̀лику̀ има̀ш *гла̀вурду* — Гр; ви́де му *гла̀вурде* ка ма̀л¹⁰⁴ — Ком), *ну̀журда* (мла̀ти *ну̀журда*ми ки ку̀њус̀на — Пољ; па̀зи да те не дернѐ у̀но̀м *ну̀журда*м — В).

в) Средњи род

Суфикс *-ло*

Овај типични суфикс српског језика¹⁰⁴ заступљен је и у овом говору и доста је продуктиван. Већина именица које се њиме завршавају, у мојој грађи, има пејоративну нијансу значења, која проистиче или из самог значења основног глагола или због честог понављања радње коју тај глагол означава. Тако се ова семантичка група добро уклапа у Белићеву тврдњу да именице са суфиксом *-ло* означавају сталног или претераног вршиоца радње са пејоративном нијансом.¹⁰⁵

Све су ове именице са глаголом у општем делу: *ба̀зало*, *ба̀љезгало* (нек *ба̀љезгало* ба̀љезг̃а — У), *бенѐшало*, не слушај то *блебетѝшало* (Кор), *брб̀шало*, *бр̀ундало* (не ч̃уем ништа̀ о тог *бр̀ундала* — Ј), *бубало* 'ђак који буба, учи напамет' (ђеш *бубала* на̀учити — Гр), *гегало*, *гун̃шало*, *закерало* (Пољ, Ком), *заму̀цкивало*, пра̀во си *зану̀вјетѝшало* (О), ко̀ зна ку̀ ће *звр̀дало* (Пољ), шт̃о то̀лко̀ ви́чеш, *зѝјало* ѐдно (Пл), смр̀диш ки *кѐњало* (О), а̀јде, њеси *кѐњкало* (Пољ), *ландрало* (ви́де *ландрала* — Маз), м̀учи, *лаѝрдало* (Пољ), *луѝетѝшало*, м̀увало (Ш, П, Пећ), ба̀ш си пра̀во *нак̀лаѝшало* (Пољ), *њу̀шкало* (не меш *њу̀шкалу* ништа̀ са̀крити — В), *ок̀љевало* (ко̀ ће то̀г *ок̀љевала* ишчекати — Ком), на̀лик си на *ила̀шило*¹⁰⁶ (Мут), *йо̀шшучало*, *и́реклаѝшало* (Клап, О, Пољ), *и́рскало* (не раз̀умијем ти ја̀ то *и́рскало* ништа — К), *и́увало*, *си́рдало* ѐдно (Р), ки *сти́рашило* ѐ (У), *и́ра̀скало* (еси ч̃уво *и́ра̀скала* шт̃о див̃ан̃и — Р), *и́рабу̀шало*, *и́ордо̀кало*, ки нѐкво *и́рч̀кало* (Кор), *и́рч̀ка̀рало*, *и́ужа̀кало*, *и́у̀шало* (ко̀ ће *и́у̀шала* ишчекати — Р), *чанг̀рѝшало* (Кр, Не, Су), *чеи́ркало*, док се *чма̀вало* пробуд̃и (Ђ).

¹⁰⁴ Суфикс *-ло* немају други словенски језици, Милица Бабић, *Nomina agentis* изведена суфиксом *-ло*, Наш језик, н. с., књ. XVI, св. 1–2, Београд, 1967, 85.

¹⁰⁵ Белић, Наш језик, књ. IV, 227–229.

¹⁰⁶ Именице *ила̀шило* и *сти́рашило* забележене су и као *nomina instrumenti*. Стевановић каже да су се *nomina agentis* и развиле из *nomina instrumenti* променом унутрашњег значења (Српскохрватски, 491).

5.2. Именице које означавају нешто мизерно, или се њима изражава ироничан став

По облику, ове именице су, углавном, деминутиви. Граде се најчешће додавањем суфикса *-чић* на неке именичке основе, чиме се добија стилски негативно обојено значење. Тако са ироничном и потцењивачком конотацијом имамо:

йекàрчић, *месàрчић* (У, Ј, Б, В), *шр̀гòвчић*, *шофèрчић* (Пољ, Ј, Т, Р, Ф). Није, дакле, реч о малим вршиоцима основне радње, него се жели истаћи негативан став према њима. Овакав творбени начин карактеристичан је и за наш књижевни језик и за народне говоре готово без ограничења.¹⁰⁷ У говору југоисточне Лике веома се често употребљавају такви пејоративи, али, ипак, најчешће за изражавањe негативног става у изговору антропонима (в. одељак о антропонимима код суфикса *-ица*, *-ић* и *-чић*).

Осим поменутих суфикса у грађењу оваквих изведеница учествују и суфикси *-јо* (са придевом у општем делу): *гòљо* 'сиромах' (У, Б, Ј; нeмã вeћòг *гòљe* — В) и *-ко* (са придевом у општем делу): *шр̀бушко* 'трбушасто дете' (Пољ, Ком; eно *шр̀бушка* ðе се вãлã — О).

¹⁰⁷ Тако није, нпр., у руском језику, који није близак народним говорима као српски, па су за сличну творбу творбене могућности ограничене (в. Чампар, нав. дело, 215–219).

II. АПСТРАКТНЕ ИМЕНИЦЕ

Добар део лексике у мојој грађи чине апстрактне именице. Изводе се од све три врсте основа: глаголских, придевских и именичких и карактеристичних суфикса. Означавају разне појмове: процесе глаголских радњи, особине, разна стања, расположења и осећања, који су у вези са основном речју. Понекад им се значења укрштају и преплићу, па није увек лако прецизно утврдити њихову семантичку границу. Тако нпр. *младоси*, *стариости*, *дјетињство* значе и особину и стање, али и појам времена. Зато сам се при разврставању грађе у одређене значењске групе руководио целокупним значењем речи у датом контексту и покушао их сврстати на: именице које значе процес вршења реалне глаголске радње; именице које значе процес неке психолошке радње; именице које значе стање условљено тим процесом; именице које значе резултат или чин глаголске радње, као и именице које значе појам особине или имаоца неке особине, укључујући ту и неке друге значењске елементе — ставове, поступак и сл.

1. Именице које значе процес вршења реалне глаголске радње казане основним глаголом

Творе се суфиксима — за мушки род: *-ај*, *-(а)њ*, *-еж*, *-ш*; — за женски род: *-ба* (*-идба*), *-ва* (*-шва*, *-ишва*, *-лава*, *-њава*), *-ина* (*-јевина*, *-љавина*), *-ка*, *-ња*; — за средњи род: *-је*, *-ње*. Суфикси *-ај*, *-еж* и *-ва* нису продуктивни, док остали јесу.

а) Мушки род

Суфикс *-ај*

вајај (слушали смо *вајаје* цјело̑к ра̑та — У), још зѐру и го̑тов *вршај* (Пољ), *дркшај* (Пољ, Ком, О), ел го̑тов *исирашај* (Кор), врати̑о се у *смршај* да̑на (Ком).

Суфикс *-(а)њ*

шушањ (Ком, У, Ј, Маз; то̑ е ку̑њски̑ *ишушањ* — Р), *шушањ* 'шупштање' (К, Пољ; ка̑ав се чу̑е *шушањ* — О). Обе су основе скраћене.

Суфикс *-еж*

грабеш (СГ, К, Ш, Ћ, Р; пола̑ко, ка̑ав је *грабеш* — ЛПС), *дрчјемеш* (У, Ј, В; увати̑о ме не̑кав *дрјемеш* — Т), *крјеш* (Пољ, Клап; *крјеш* бо̑ме ку̑ћу др̑жи — Кор), *ла̑веш* (не̑ мере се спа̑вати̑ о̑ тог *ла̑вежа* — У), *ме̑иеш* (О, В, Р; а̑мо ис тог *ме̑ежа* — Ј), о̑тк̑ат те на̑па̑ *сврбеш* (Ком), *шрјеш* (Дер, Гр, Н; до̑ста ми је *шрјежа* — Кр).

Суфикс -*ø*

Са овим суфиксом има неколико именица изведених од глагола, обично префиксалних: *тò* е *дòчек* (У), *избор* (Пољ), *лети*, погодио га у *лети* (Пољ), *мук*, *муком замукá*, *дабòгдá* (О), *òд*, познам га по *òду* (Ком), *рãзговòр* (У), *шрк*, лети бр-*жè шркòм* (Т), *пòчò уиис* (О), *òђè* добро за *узòј* блага (Ј).

б) Женски род

Суфикс -*ба*

бòрба (У, Пољ, Ком, Ру, Пећ; никет *бòрби* краја — СГ), *гòзба* (Клап, О; била *вèлика гòзба*, *направиò* е *вèликү гòзбу* — ВП), не *пумáжè* ми *мүлба* ни *жáлба* (Пољ), *журба*, никет *стигн^ити ò тè журбè* (Клап), *нагодба* (Бр, Пољ; ош *нагодбу* — Миш), *йòгодба* (нећу ни *нагодбè* ни *йòгодбè* — Пољ), ел *гòтова диòба* (СУ, Т). На -*ба* се завршава и суфикс -*идба*: *жèн^идба* (У, Пољ; примичè се *жèн^идба* — Пл), *йрòсидба* па *ýдаја* (Лап).

Суфикс -*ва*

врèва 'галама' (стòй *врèва* о дјецè — М).

На -*ва* се завршавају и следећа три суфикса:

-*шва*: још зèру и гòтова *жèшва* (Пољ), *стигн^иће тèбе мүја клèшва* (Су), неће ти *помући мүл^ишва* (Мут), бòме, каква ти је *сјèшва* така ће ти бити и *жèшва* (Т);

-*шава*: *грм^ишава* (вишè *грм^ишавè* негò кйшè — О), кад је *пòчèла лум^ишава*, сви смо се *прèпали* (Маз);

-*шава*: òће ли се *стишати тá дèр^ишава* (Миш), стáлно *некá јур^ишава* пò кући (Пећ), *чýла се кук^ишава мáм áмо* (О), *йуц^ишава* (У, В, Ј, Т; били смо се већ *навикли* на *йуц^ишаву* — ВП), кат *тáмо*, а *шуй^ишава* била от *пòтреса* (Ку).

Суфикс -*ина*

Овим суфиксом у овој творби завршавају се два суфикса: -*јевина* и -*лавина*.

-*јевина*: *йáл^иевина* (ал смрдй *йáл^иевина* — Ру; ништа не òстáе от *йáл^иевинè* — Бр);

-*лавина*: *грм^илавина* (Маз, Р; òђе ти је бòме *јесèни чèсто грм^илавина* — Т), *лум^илавина* (У, О, Ру; сáмо *чýеш лум^илавину* — М).

Суфикс -*ка*

йијáнка (: пијанчити) (Ј, В, О; ел зàвршена *йијáнка* — Клап), *йрèйирка* (Ћ, СГ, К, Пољ; кáнда не мугу прес *йрèйиркè* — Ком), *йсòвка* (нèмòј запòчињати *йсòв-ку* — Лап), *тý* е *свйрка* до зòрè (Ср).

Суфикс -*ња*

кáквá е *тò вòзња* пò блату (Ј), *йрòшња* (штò е бíло у *йрòшњи*, òће ли се *ýдати* — Клап), *пòчèла йрèшња* (Пећ), кад је *пòчèла грáдња* (ВП), *грòдња* (мурáш из-дурати вèгову *грòдњу* — У), *йишња* *наврát* на нýс (Пољ), *йр^ијèшња* (О, В, Т, Ш; не бòјим се *јá вèговè йр^ијèшње* — П), *шèшња* (Клап, Бр, Пољ, О; òхèмо *йћи* у *шèшњу* — В; *вòди* га [дете] у *шèшњу* — Кор; *врáнајү* се ис *шèшнè* — У).

в) Средњи род

Суфикс *-je*

— са трпним глаголским придевом у основи: *ар̄ање* (Пољ, О, Ком; *ѐдво смо се ослобод̄или њијева ар̄ања* — К), ел *пòчело брање* (Пољ), *прèкин̄ите ваљање* (О), *та̄ е кука за везивање крава̄* (Ком), *вра̄ћање* (Мут, О, Клап), *дòбар је [ланац] за ву̀чење влака̄* (Пл), *то̄ е за га̀шење* (У), *ка̄ ће бити гòтово гра̀ђење* (Ком), *да̀вање* (Миш, Маз, О; *нема више да̀вања ца̀бе никоме* — К), *да̄ј ми ну̀ш за дер̄ање* (У), *дѝзање* (*дѝзање* гòре-дòље — Пољ; *не волим р̄ано дѝзање* — Ком), *др̄жање* (Мут, О; *нема др̄жања* — Клап), *дра̀йање* (О, В, Мут; *нећемо дра̀йања* — К), ел *тѐшко ђељање* (СГ, Ш, Ф, К, Т), *ђе̄лкање* (Пољ, Ком, Том, Дер; *ка̀ко ти не до̀са̀ди ђе̄лкање* — Клап), *жва̀кање* (Дн, Кр, Не; *у̀живам у жва̀кању* — Су), *жу̀лкање* 'једење', *зѝдање* (Т, Ш, Б, ДБ, Пећ; *има̀ш ли још пу̀но зѝдања* — Дољ), *до̀кле ће то̄ ја̀шење* (О), *казѝвање* (*а̀јмо зе́ру казѝвања да̀шкалиц̄а* — Пољ), *ѐси завр̀шила ку̀довање* (СГ), *кр̄шење* (О, Пољ, Клап), *ко̀шење* (Б, П, ЛПС; *има̀ још до̀ста ко̀шења* — ВП), *крва̀вљење*¹⁰⁸ 'губљење крви, крварење' (Пољ, Ку, Маз, Ки, Бр, Бј; *бѝло крва̀вљења, бо̀же са̀чува̄ј* — Ј), *ку̀йање* (*а̀јмо на ку̀йање* — У; *ѐсте бѝли на ку̀йању* — СГ), *не по̀маже̄ ту̀ ни кр̄иљење* (Кор), *дòбро ми до̀ђе крѐйање* (Лап), *ста̀лно га ту̀чем за то̄ ка̀љање* (Гр), *кла̀ње* (Том, Ом; *причека̄ј док по̀чне̄ кла̀ње* — Шт), *чу̀е се лу̀йање ма̀мце а̀мо* (Ком), *лѐмање* (Ј, В; *бу̀де бо̀ме и лѐмања* — Кор), *то̄ е за лѐвање вареник̄е* (К), ел *ово̀ лѐпило за лѐйљење шла̀ука* (У), *ма̀кљање* 'тесање' (У, Ј, М, Клап; *све̄ за ма̀кљање* — Пољ), *мјѐшање* (Мут, М, О, У; *су̀ста сам од мјѐшања пр̄жинѐ* — Лап), *ѐси нау̀чијо и мну̀жење и д̄е̄љење* (Пољ), *ну̀шење* (ЛПС, Ми, Ф, Пл; *до̀ста е ну̀шења на себи* — Дољ), *њу̀њање* 'нунање' (Пољ, О, Ком), *ѐ, ово̀ ти је за окрѐшање* (СГ), *ора̀ње* (Т, Ф; *има̀ш ли још ко̀лко ора̀ња* — Бј), *нѝје на̀вик̄а на о̀стиљање* (У), *ѝјевање* (*зна̀ш ли у̀но личкò ѝјевање* — Пл; *про̀мука̄ сам от ѝјевања* — У), *трѐба бо̀љи па̀ш за ѝресјеца̀ње дрва̄* (Кр), *то̄ е за ѝрваљење* гòбел̄а за ко̀ла (К), *ѝлаћање* (Т, Ш, Б, ДБ; *има̀ ли што̀ от ѝлаћања* — Пећ), *на̀мјести за ѝлјање* (У), *ѝрòшење* (Пољ, Ф, ЛПС; *ва̀ла бо̀гу па̀ не́ма више ѝрòшења* — СС), *ро̀вање* (О, Дољ; *све̄ то̄ од њѝјева ро̀вања* — Ј), *смрза̀вање* (Пољ, Пл, О; *до̀ста менѝ бѝло смрза̀вања у̀ рату* — Ком), *на̀прави нѐшто ту̀ за слѐвање вод̄е* (Лап), *ђѐрање* (Ком, О, У, Ј, Т; *то̄ ти је од у̀нок ђѐрања* — Пољ), *ка̀жу да су у̀ставили ѝра̀жење* (У), *ова̀ј ми је ру̀бац дòбар за ѝрнење* свје̄ће (Пољ), *што̀ не волим увла̀чење у̀ иглу* (Ћ, К), *ѝјејање* (Мут, М, О; *сав сом се озну̀ијо от ѝјејања дрва̄* — К).

Суфикс *-ње*

У овим именицама суфикс *-ње* додат је на основу непрелазних глагола. Будући да ти глаголи никад нису имали трпног придева, ове глаголске именице настале су по угледу на оне код којих се општи део подударе са обликом трпног

¹⁰⁸ У овом говору нисам чуо глагол *кварити* нити глаголску именицу *кварење*. По томе се ово моје запажање не би уклопило у слику Рјечника ЈАЗУ, према којој испада да су оба ова лика у западним крајевима обичнији од *кравити* и *крављење*. Исп. и Драгољуб Д. Јеремић, *Кравити, крављење; кравити, краврење*, Наш Језик, н. с., књ. X, Београд, 1960, 279–283.

придева одговарајућих прелазних глагола.¹⁰⁹ У српском језику, па, наравно, и у његовим дијалектима, глаголске именице могу се градити од свих прелазних односно несвршених глагола, а само од појединих непрелазних односно свршених глагола.¹¹⁰ У својој грађи имам забележене ове примере:

блѣјање (СС, ДБ, Ј; пукоше уши од *блѣјања* — Т), *грмљѣње*, *диванѣње* (Пољ, Пл, Ком, СГ; ел вам није доста *диванѣња* — Р), *дóклѣ ће твоје дјевóвање* (У), *жвѣждáње* (О, В, Пољ; доживљемо се *жвѣждáњем* — Клап), и *жвѣждóкáње* (У, Мут, Ком; пòзнам те по *жвѣждóкáњу* — Ру), *чўем звóнѣње* (Маз), *зúјање* (Бр, О, ВП, Том; по *зúјању* знаш оће ли рò(ј)ити — Дн), *јáдовáње* мýе (Пл), *койилáње* 'игра' (побједник сам у *койилáњу* — Пољ), *дóклѣ ћу слўшати твоје јáдикóвање* (Дољ), *крíвање* 'игра' (áјмо на *крíвање* — Пољ), *кўкáње* (У, Мут; òстави се *кўкáња* па рáди — Лап), *лáјање* не прѣстáе цијелу нўћ (Ка), *лáгáње* (Ком, СГ, Ф; дóстá мѣни твог *лáгáња* — Б), тò е тврдо за *лѣжáње* (Не), *лѣгáње* (У), *мљѣскáње* (Пољ, О; нѣмá зà јелом *мљѣскáња* — Ком), *мўлѣње* 'брање листа' (Пољ, О, Ком, СГ, Пл; áјмо у *мўлѣње* — Бр), *òдáње* (Пољ, Бр, Маз, Ом; кáко те не зàболѣ нўге од *òдáња* — Ш), нáкупи шушња за *йáлѣње* вáтрѣ (Пољ), тў пòчињѣ *йўнирáње* Крбавѣ (П), *йишйáње* (Миш, Клап; знам по *йишйáњу* штò се збíвá — Пољ), делѣко е тò *йушйòвáње*, мáјко мýја (Ком), стáлно *рѣжáње* па *рѣжáње* (У), *рикáње* (Ј, В; пòзнам свáкў [краву] по *рикáњу* — Н), *самўвáње* (СГ, К, Маз; дóста ти је бíло *самўвáња* — Пл), òдмá пòчињѣ *сиктиáње* (Ом), *сићáње* (Ј, Т, Ш, ЛПС; дóста *сићáња*, áј рáдити — Кор), кáко ти не дòјáди *скáкáње* (Кор), *смијáње* (ЛПС, Ф, Кор; цркле смо о *смијáња* — Не), *шóбáње* (Пољ, О, Ком, Пл; áјмо сáде *шóбáња* — Ру), прѣкинте *шрчáње* (Ком), ис пўнора се ўвјѣк чўе нѣкво *шўшњáње* (Ј), *ћубѣње* 'чучање' (убио сом зѣца на *ћубѣњу* — В), *ўвáње* (У, Пољ, Ком, Ом, Маз; ништа од мýга силнòг *ўвáња* — Не), *цвјѣшáње* (У, Ј, П; нѣ пршћемо й [шльиве] у *цвјѣшáњу* рас чѣлá — В), *цимѣрáње* (Пољ, Ком, К, СГ, Пл; њѣси се вáлда забòрaвијò играти *цимѣрáња* — О; òвò кáмѣње дòбро за *цимѣрáње* — Пољ; кò е нáјболй у *цимѣрáњу* — В), *цўрòвáње* (Пољ, О, В, Ј; е, нѣмá вйшѣ *цўрòвáња* кá си се ўдáла — Ј), чўеш ли *шиктиáње* крò зйт (К), *шврлáње* (Пољ, У, Кор, ЛПС), *шиљáње* (чѣсто се игрáмо *шиљáња* — Пољ), *шкíљѣње* (Ком, Пољ, К, Пл; забòл'ће те òко о тòликòк *шкíљѣња* — Р), *шкриљáње* 'бáцање шкриљá' ¹¹¹ (нáјболй сам у *шкриљáњу* — Пољ; првй си зáпòчò *шкриљáње* — Ком), *шўшњáње* 'играње по шушњу' (Пољ, СГ, К; кад òпанѣ лйшће, бйће *шўшњáња* — Ком).

2. Именице које значе процес неке психолошке радње

У ову групу спадају именице средњег рода изведене суфиксом *-ње* и са глаголом у општем делу.

¹⁰⁹ Исп. Стевановић, Српскохрватски, 491.

¹¹⁰ О томе в. и: А. Белић, *О грађењу глаголских именица на -ње и -ће*, Наш језик, 1933, 262–268 (у даљем тексту: Глаголске именице), и П. Ђорђић, *Лейѣње или леѣње*, Наш језик, год. I, Београд, 1933, 173.

¹¹¹ *шкриљá* 'мали пљоснат камен'.

Суфикс *-ње*

мишљѣње (Миш, Кр, Ср; Лап; како е по твѡме *мишљѣњу* — Гр), знѡм јѡ твѡе *мудрѡвѡње* (У), пушти ти *нагѡђѡње*, знѡм јѡ тѡ (Кор), нѣ служѡи га *ѡѡнћѣње* (Пољ), кѡлко већ траѣ тѡ вѡшо *ѡѡгѡђѡње* (ЛПС), *сјѣћѡње* (Пл, К, СГ, Т; знѡм те нѡкѡ по *сјѣћѡњу* — Ш).

3. Именице које значе процес, односно стање условљено тим процесом

То су, такође, именице средњег рода изведене суфиксом *-ње*, од глаголских основа.

бѡловѡње (Р, Ј, ЋК; ел дѡго на *бѡловѡњу* — Гр), штѡ те бѡло спѡпало *бѡнцѡње* (О), сѡмљиво ми је њѣгово *држѡње* (Пољ), *ѡнѡшѡње* (каквѡ тѡ *ѡнѡшѡње* — У; трѣба те ишћерати и школѣ рас такѡг *ѡнѡшѡња* — Кор).

4. Именице које значе резултат вршења глаголске радње, њен акт, стање или расположење

Творе се суфиксима — за мушки род: *-ѡј*, *-љѡј*, *-(а)к*, *-еж*, *-ѡ*; — за женски род: *-ва*, *-ѡја*, *-ја*, *-ѡна*, *-ѡца*, *-ка*, *-ња*; — за средњи род: *-ѡло*, *-је*, *-ње*. Нису продуктивни *-ѡј*, *-еж*, *-ва*, док су остали више или мање продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-ѡј*

дѡгађѡј (Ш, Б, Т, Р; каквијѣ имѡ *дѡгађѡја* — ДБ), *зѡлогѡј* (У, О, Не; ѡзми јѡш кѡ(ј)ѡ *зѡлогѡј* — Ј), какав ти је тѡ *ѡзрашѡјѡј* (У), ош дѡћи на *ѡѡрошѡјѡј*, ѡдѣ ѡ вѡјску (Пл), нѣсретни *слѡчѡј* (ВП).

Суфикс *-љѡј*

— са глаголским општим делом: узми сѡмо ѣдан *зѡмљѡј* (Ф), *ждркљѡј* (Ком, К, СК, Пл, Мут; нѣ мерем више ни *ждркљѡја* — В), паде му у *зѡгрљѡј* (Кор).

Суфикс *-(а)к*

— са префиксалним глаголом у основи: *дѡлазак* (Б, Пећ, Ј, В, СГ; е, кѡлко сѣ радуѣм њѣговѡме *дѡласку* — Пољ), *зѡлазак* (ѣно га већ [сунца] на *зѡласку* — Лап), *ѡзлазак* (сѡће *ѡзлазак* из вѡјскѣ, па ће дѡћи — Ком), *ѡѡстѡнак* (У, Ј, О, В, ДБ; нѣмѡ им тѡмо *ѡѡстѡѡнка* — Б), *ѡѡврашѡк* (Пољ, Не, Су; кѡлко јѡш до *ѡѡврашѡка* — Ку), ш'ѡтра ѣ *ѡѡлазак* с ѡвок мјѣста (Гр), *ѡѡстѡнак* (такѡ е от *ѡѡстѡѡнка* — Не), *ѡрѣсѡнак* (тѡ су от *ѡрѣсѡѡнка* рѡта дѡ сат — У), ел дѡла *ѡрѡстѡнак* (О), *рѡстѡнак* (Б, Пећ, Ј, В; кѡ вѡлѡ *рѡстѡѡнке*, нѡко — Пољ), више вѡлѡм *сѡстѡнак* нек *рѡстѡнак* (У), кѡштѡ и је *ѡлазак* ѡ задруге (Пољ), *ѡстѡнак* (У, Ј, Дољ, Дн, Кр; пѡчѣлѡ јѡш у *ѡстѡѡнку* — Гр), *дѡбѡшѡк* (штѡ е с твѡјм *дѡбѡшѡком* — Кор), дѡбѡвѡш ли и *дѡдѡшѡк* на спѡменѡцу (Ј), тѡ вам је прѡви *зѡдѡшѡк* (Ку), *нѡдѡстѡшѡк* (У, Ј, Пољ; имѡ сѡла *нѡдѡстѡшѡка* у свѣму — Дољ), тѡ ми је сѡв *ѡстѡшѡк* (Р).

Суфикс *-еж*

ѡватијѡ ме нѣки *дрчѡјѣмеш* (Пољ), наѡчила сом јѡ на *ѡрѡјѣш* (Т).

Суфикс -*ø*

Са овим суфиксом имам нешто примера оних именица које су изведене од префиксалних глагола¹¹²: *додѣр*, *докас* (нè треба ми бољѣк *доказа* мал то — Пољ), *заглѣти* 'уознавање будућих младенаца' (Ком, Пољ, О, Клап, Бр; ранијè се ишло на *заглѣти* — Маз), то è муј *избор* (Лап), презобразан *исѣити* (Мут), стèгā ме *назети* (Кр), чўвāј се бѣме *назеба* (Ом), *налетѣ* вјèтра (Ком), *наѣити* (била су три *наѣада* — У), дѣбијѣ *дѣкас* (Ј), *дѣкуи* стоке (К), *ирекити* (није било *ирекиди* рāта ниkāко — Пољ), *ирелетѣ*, *иретѣрес*, *ирѣговѣр*, *ирѣбој*, направили смо *ирѣдор* (ЛПС), стѣгā бијѣ *ирѣглас* (Бр), *рāзвој*, *рāскити*, *рāсѣлетѣ* (Ку, Дн), *рāсѣити* (пѣслє *рāсѣада* — Б), *слѣм* (Пољ).

б) Женски род

Суфикс -*ва*

заклѣтва (Пољ, О, Ком; ѡпете ићи на *заклѣтѣву* — У; сāде пѣзѣвлѣу на *заклѣтѣву* — Ј). Код ове именице -*ва* је додато на инфинитивно -*ити*.

Суфикс -*ија*

идѣија (Б, Ј; кѣлкѣ има од његовѣ *идѣибијѣ* — У), *сѣлѣиѣкарија* (сāмо прāви *сѣлѣиѣкарије* — Ком), то è *свишѣарија* (Б), *свињарија* (кāквā то *свињарија* — Гр; нè правидѣ ми *свињаријѣ* — Кор).

Суфикс -*ја*

издаја (Пољ, Ком, СГ, Т, Мут; било *издајѣ* пуно — Пољ), *ирѣдаја* (У, М, Мут, Т; пунѣиљком је *ирѣдаја* — У; дѣи кад бѣдѣ *ирѣдаја* — В), *ирѣдаја* (Ку, Ки, Том; није било мајци *ирѣдајѣ* — Дер), *удаја* (Мут, П; ѣè јѣш *удаја*, не спѣмињи ми *удају* — О), *жѣља* (има ти ја пуно *жѣлā* — Ком), *вѣља* (нѣмам *вѣлѣ* ни за што — Пољ), *нѣвоља* (кāквā сад *нѣвоља* — Кор).

Сложено-суфиксална творба

— са сложеницом у основи која је састављена од именице и глагола: *главѣ-боља*¹¹³ (ЛПС, Ф, Бј; то è за *главѣбољу* — Гр), и *главѣбоља* (штѣ ћу с ѡвѣм *главѣбољѣм* — Ком), *зубѣбоља* (О, СГ, К; нè мерем дурати ѡ тѣ прѣклѣтѣ *зубѣболѣ* — Ј), *увѣкла се косѣдѣбоља* (Лап), *средѣбоља* 'болест стомака' (У, Ј, Лап, Кр, Гр; свѣ, чини ми се, кāшлѣ от *средѣболѣ* — Пољ).

— са основном сложеном од придева и именице: *злѣвоља* (ѡћерāј ту *злѣвољу* ѡ себе — Пољ), *дѣклѣ ће тā мрзѣвоља* (Лап).

Суфикс -*ина*

— именице са придевом у општем делу које означавају неке околности и прилике, као и емоционална стања и расположења: *ведѣрина*, *ишиина* (У, Ш, В, Гр), *горчина* (пун сом нѣквѣ *горчинѣ* — Ком), *љушѣина* (1) 'љутња'; (2) 'жгаравица' (Пољ, Ком, Клап, Р, Миш, Не; мури ме *љушѣина* — Пољ), *избијā иж њѣга сѣлина* (Пл).

¹¹² О томе више в. у студији И. Грицкат, О именицама типа налет у српскохрватском језику, ЗФЛМС, XXIV/1, Нови Сад, 1981, 101–134 (у даљем тексту: Именице типа *налетѣ*).

¹¹³ Исп. нем. *die Kopfwehe*; више о оваквим сложеницама код Белића (*О сложеницама*, Наш језик, кв. I, св. 5–6, Београд, 1950, 169–177).

Суфикс *-ица*

— са придевским општим или синтагматским делом: *невјерица* (нѣће раз *невјерицѣ* — Бр), *недодумица* (У, Лап, Гр; п̄а сом у *недодумици* шт̄о ћу рад̄ти — Ру), *немилџица* (нѣће ми дати од *немилџѣ* — Б), одуљила се *ова непадџица* па свѣ љзгорѣ (О), *неродџица* 'неродна година' (у Лици б̄удѣ *неродџѣ* — О; тѣшко се љзѣћѣ у *неродџици* — Ком), *оскудџица* (*оскудџица* ѣ била год̄нами — У; живили смо у *оскудџици* — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

— сложена основа састављена је од прилога и глагола: *добродџилџица* (У, В, Ј; им̄а е *добродџилџицу* к̄а н̄ико — Лап);
— од именице и глагола: *жсиџородџица* (О, У, М; милина о такѣ *жсиџородџѣ* — Б).

Суфикс *-ка*

— именице са глаголом у општем делу које значе резултат или чин радње казане основним глаголом: *грѣшка* (О, У, ДБ), *досјетџка* (нѣ мере љн прѣз некѣ *досјетџкѣ* — Б), *з̄амјерџка* (О, Ком, Клап, Пољ, Р), *џдгрѣшка* (Пољ, У, О).

Суфикс *-ња*

— именице са глаголом у општем делу које значе нека осећања или расположења исказана тим глаголом: *мржња* (не див̄анѣ раз *мржњѣ* — Пољ), ст̄ално м̄уџа и *џаџња* (Мут), *слуџња* (У, Ј, Б, Пећ), т̄о е велик̄а сп̄рдња (Мут), *џѣжња* (Р, ВП, Б, Том, Дер), *с̄ирѣџња* (ст̄ално сам пот *с̄ирѣџњом* раж н̄ѣ — Ком).

в) Средњи род

Суфикс *-ило*

— именице са придевом у општем делу које значе неко стање исказано тим придевом: *бјеснџило* (ЛПС, К, Р, О; трѣба се ч̄увати *бјеснџила* — Гр; им̄а свѣ в̄ишѣ *бјеснџила* — Пл), *обузѣло* ѣ нѣкво *бљѣдџило* (Лап), *жџџило* љспод *очијџ* (Т), *лудџило* (У, Ј, Т; нѣ би ни у *лудџлу* — Б), *румѣнџило* (Р, Бр, Маз; св̄а си у *румѣнџлу* к̄анда си се нап̄удрала — Пољ), *цјѣлѣ з̄имѣ с̄амо сивџило* (У), *слѣџило* (Кор, ЛПС; нѣ д̄ај б̄џе *слѣџила* — Ка), *какво ли је љнѣ црљѣнџило* на небу (У).

Суфикс *-је*

— глаголске именице образоване преко трпног глаголског придева, а значе резултат глаголске радње или њен чин. Ту резултативност добијају од свршених глагола, од којих се једино и могу градити:¹¹⁴ *доџуџиџѣње* (нѣ меш љћи ако нѣм̄аш *доџуџиџѣња* — Шт), *искуџѣње* (так̄о смо били у тѣшк̄ом *искуџѣњу* — Гр), *оџроџиџѣње* (У; њѣсу л̄ако д̄обили *оџроџиџѣње* — Б), *ослобоџѣње* (ѣдво смо свѣ д̄очекали *ослобоџѣње* — У; били смо у бжежанији све до *ослобоџѣња* — Пољ), *каџњѣ* су д̄обили *џомиловање*, ал нѣ свѣ (Гр), *џонижѣње* (У, Б, Пљ, ЛПС; м̄урали смо трпнги св̄ако *џонижѣње* — Кор), *џризн̄ање* (Ј, Т, Кр, Дн; нѣм̄а ти вѣћ̄ок *џризн̄ања* од на-

¹¹⁴ Белић, Глаголске именице, 265–268.

родно̄к ероја — Пољ), *сажалење* (имали смо *сажалења* за њи — Пољ), *стириљење* (изгубијо *стириљење* скрџс — Мут; не треба губити *стириљење* — Т), ти си ми мѹе главнѹ *ување* (Ј), *уздање* (немам *уздања* у никога нек у те — Пољ).

Суфикс -ње

— именице са несвршеним глаголом у општем делу које значе разна душевна стања или расположења: *вјероване* било јако (У), *дуране* (Пољ, Ј, О, Клап; било боме *дуране* — О), пушти ти то *заувавање* (Ф), не вр^нједи ни *кајање* нити ништа (У), *радовање* мѹе (Пољ), *ириљење* (У, Ј), *панти се шуговање* (О).

5. Апстрактне именице које значе појам неке особине, подразумевајући и неко стање, поступак¹¹⁵, понашање и сл.

Ове се именице граде суфиксима — за мушки род: -*лук*; — за женски род: -*ина*, -*ѹси*, -*оба*, -*ѹша*, -*ѹћа*, -*ица*; за средњи род: -*је*, -*ѹиво*. Није продуктиван суфикс -*оба*, слабо су продуктивни -*ѹша* и -*ѹћа*, док су остали продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс -лук

Са овим суфиксом турског порекла¹¹⁶, у овој семантичкој групи, имам ове примере — са придевом у општем делу: *јогунлук* (не прави *јогунлука* — Лап), то ти је данас прѹви *манѹилук* (У), *мамурлук* (К, Ј, Б, Миш, Том; не мерем се разбѹд^нти од *мамурлука* — Ј; ѿне *мамурлук* иза пића — Ком), *немарлук* (Том, Дер, ВП, Миш; свѹе је то од *немарлука* — ДБ), не напушта те *несѹашлук* (В, Ј), *ѹоганлук* (СГ, До, Не; не мере он от *ѹоганлука* мирѹвати — Кор), *ѹрезобрѹзлук* (какав је то *ѹрезобрѹзлук* — Пољ; нема није тога *ѹрезобрѹзлука* — Пл), *ѹврѹицлук* (Клап, О, В; *ѹврѹицлуче* ѹдан — М). Такође, и оне са именицом у општем делу: стално ме ћѹра неки *баксузлук* (ЛПС), ѿемо ли у *бећарлук* (У), *душманлук* (Ј, В, Т, Кр; што ћу од њијева *душманлука* — ПЉ), *кукавичлук* (О, Пољ, Мут; не трпим *кукавичлука* — СГ), *лојѹвлук* (У, В, Ј, Ш, Не; живѹе од *лојѹвлука* — Миш), даћу ти ја твој *мангѹилук* (В), то е прѹви *ѹиганлук* (Пољ).

б) Женски род

Суфикс -ина

— са придевом у општем делу: код њега ти је велика *бисѹрина*, свѹ ѹн зна (Пољ), *велччина* (У, Ј, Кр; пази на *велччину* — Кор), *вјешѹина* ти је то велика (Б), *врућина* (Том, Клап, Ср; црко од *врућине* — Гр), *дебљина* (Пољ, О, В, Б, Т; што ћу од ѿве *дебљине* — Р), *жесѹина* (Ј, В; смаћи ти тѹ свѹју *жесѹину* — Ом), то ти је мѹја *иѹрина* 'хитрина' (Мут), *јачина* (У, Гр, Кор; што мѹ брига за његову *јачину*

¹¹⁵ Проф. Стевановић истиче да поступици и чине особину онога што их прави (исп. Српскохрватски, 515).

¹¹⁶ А. Белић у свом познатом делу Грађење речи (стр. 135) наводи да овај наставак потиче од тур. -*lek*, -*luk*, -*lik*, -*lik* и да се њиме образују апстрактне именице. В. и: Стевановић, Српскохрватски, 515; Маретић, Граматика, 349.

— Лап), *једрина* (Пл, Пољ; *видје једринѣ љ чоѣка* — СС), *мучнина* (Том, Клап; *имаш ли још мучнину* — Маз), *бољѣ штѣ е обљина* (Пољ), *ел добра округљина* (Ком), *ошћрина* (Кр, Дн, Том, Дер; *бојѣ се љнѣ његовѣ ошћринѣ* — У), *спасїи ова свјежїна* (Гр), *сїарина* (ДБ, Мин, ПЉ; *на Удбини нѣмѣ сїаринѣ кад је на брду* (У), *ође ти је љвјѣк шїишїна* (О), *свѣ ми нѣква шїойљина* око срца (Пољ), *сад је тѣ една цїелина* (В), *чврстїина* (В, Ј, ЛПС; *е, у војсци је богами чврстїина* — Ка);

— именице са скраћеном придевском основном а значе појам особине са елементом простора: *висїна* (О, Ком, У, Ј; *ѣтишѣ љ висину* — Т), *вѣликѣ е тѣ даљїна* (Миш), *нїје тѣ нѣкѣ вѣликѣ дубїна* (У);

— именице са придевом у основи које значе особину са изгледом по боји: *бїелїна* (У, Ј, ВП; *свѣ е у бїелїни* — Мут), *ки небѣскѣ мудрїна* (Пољ), *шамнїна* (Гр, Шт), *црнїна* (О, Б, В, Ј; *нѣ вољїм нусѣти црнїну* — Б);

— именице са придевом или прилогом у општем делу које значе особину или стање са елементом времена: *нувїна* (О, В, К, Клап, Том; *сад је тѣ ође нувїна ићи на муре* — Дер), *сїарина* (Маз, ВП, Миш; *то припадѣ сїаринами* — Пољ), *давнїна* (Ш, Не, Кр, Дољ; *тѣ е јунаштво бїло ође о давнїна* — В).

Суфикс *-ѣстї*

— са придевом у општем делу: *благѣстї* (Ком, В; *љн се свѣ стїдї од благѣстї* — О), *прође њѣга тѣ бојѣжљивѣстї* (У), *тѣ е правѣ брїжљивѣстї* за дїѣпу (Ком), *брбљивѣстї* (Т, Б; *ка ће те проћи већ еднѣм тѣ твоја брбљивѣст* — Клап), *брѣзбрижнѣстї* (Кор, СГ, Т, Ф; *такав је, стѣлно живї у брѣзбрижнѣстї* — Пољ), *брѣдѣвишѣстї* (Не, Дн, Лап; *Лїка ти је познѣта по брѣдѣвишѣстї* — Кр), *обузїма га бркатїѣстї* (Кор), *брзѣйлейѣстї* (Ком, О; *упропѣстиће га тѣ његова брзѣйлейѣстї* — ЛПС), *рачунѣм ја на њѣзїну вјѣрнѣстї* (Том), *грабљивѣстї* (Ј; *нѣ вољїм га рас тѣ грабљивѣстї* — Ком), *грамзљивѣстї* (О, Ком, Клап, Маз; *нѣмѣ ни зѣрѣ грамзљивѣстї* — У), такође и: *грамзљивѣстї* (Кор, Дн), *дарѣжљивѣстї* (ВП, Маз; *пучѣ о дарѣжљивѣстї* — Пољ), *дарѣвишѣстї* (*знам тѣ дарѣвишѣстї* — Кор; *имѣ пуно дарѣвишѣстї* па нек љчї — Лап), *дрѣскѣстї* (Ко, Миш, О; *видѣ тї дрѣскѣстї* — Гр), *ѣ, цїѣнїм, брѣте, њѣгову искренѣстї* највишѣ на свијѣту (Б), *кочѣйѣрнѣстї* (Бр, Маз, Пољ, Ком; *смѣнї тѣ своју кочѣйѣрнѣстї* — Пл), *јакѣстї, квргавѣстї* (Бр, Маз, Дољ), *лѣкавѣстї* (У, Лап, Гр, Ом; *о чїјѣ лѣкавѣстї дїванїш* — О), *љѣнѣстї* (Клап, Том, Ш, К; *нѣ мере макнѣти од лѣносїи* — Шт), *љѣцкѣстї* на првѣм мїѣсту (Пољ), *спасїла га бѣме његова мѣдрѣстї* (Ру), *мршавѣстї* (Б, ЛПС, Ф), *невјѣрнѣстї* (О, В, Ј; *пѣзнѣти су љни по невјѣрнѣстї* — СС), *пѣ е у немилѣстї* (Кор), *нѣ ваљѣ тѣлика немѣрностї* (Пољ), *свѣ дїѣца вѣлѣ њѣжнѣстї* (Кр), *ѣдѣнѣстї, илѣшивѣстї, илѣменѣстї, иѣобѣжнѣстї* (Дн, Миш, В, Ј; *нѣ треба замїерити на иѣобѣжнѣстї* — Р), *иѣдлѣстї* (У, Кор), *спасїће га иѣкѣрнѣстї* (У), *како љвјѣ муре трпїтї иѣнїзнѣстї* (Ј), *иѣквѣренѣстї* (Пољ, Гр, Лап), *ѣ најбољѣ е иравичнѣстї* (Пољ), *иѣрѣзглавѣстї* (*ѣклѣ му тѣлика иѣрѣзглавѣстї* — Пољ), *иѣрѣздуинѣстї* (*знам је ѣдувјѣк по иѣрѣздуинѣстї* — Пећ), *иѣрїсїѣјнѣстї* (СГ, К, Бј; *њѣзїнѣј иѣрїсїѣјнѣстї* нїје краја — Ком), *иѣрѣзочнѣстї* (*ѣдавнѣо и свѣ знам по вѣликѣј иѣрѣзочнѣстї* — Пољ), *нѣ ваљѣ тѣ иѣрѣзумнѣстї*, *канда нѣма мѣзга* (Ком), *иѣрѣзгрешнѣстї* (Пољ, О, Пл; *испадѣ да нѣмѣ иѣрѣзгрешнѣстї* — Мут), *расїйнѣстї* *нѣ ваљѣ нїком* (Ком), *нѣ виђѣ такѣ рїѣчїиѣстї*

мал штò е уна имā (Ру), тò е тòлика сличнòст ш њим да тò чòдо ёдно (Пољ), *швр-дòсѝ* 'шкртост' (ё *шврдосѝи* — Кор), *смѝренòсѝ*, *сѝдòрòсѝ*, срамута е тòлика *сѝп̀рашѝвòсѝ* (О), *ш̀ачнòсѝ* (СГ, СС, Пл, Не), *шврдòглавòсѝ* (Гр, У; штò ш ò тє свòе *шврдòглавòсѝи* — Пољ), от кòга си ўзò т̀у *шврдокòрнòсѝ* (шкртост) (Ком), *ћудљѝвòсѝ* (Су, Не, Миш, Ом; ч̀увај се тѝ његовє *ћудљѝвòсѝи* — Ком), ма чò-ечнòсѝ нѝје с нāми у п̀итању (Пољ), и чòвјечнòсѝ (У, Б), *шкр̀шòсѝ* м̀рзѝм кѝ в̀ра-га (Ком);

— именице које значе особину и стање, подразумевајући и елеменат времена, са придевом и прилогом у основи: кàква ће нам бѝти *будућнòсѝ* кàд је сàде в̀а-кò (Пл), *вјечнòсѝ* (тàкò ми је ц̀ијелє *вјечнòсѝи* — Пољ), *младòсѝ* (К, Р, Том, Дер, Бр; нємā бòме в̀ише *младòсѝи* — Ком), ўват̀ла *сѝд̀арòсѝ* (Гр), *ўр̀дш̀лòсѝ* (О, Ком, Пољ; б̀ило е тєшко у *ўр̀дш̀лòсѝи* — Кор).

Префиксално-суфиксална творба

— именице које значе особину са елементом простора, образоване префиксално-суфиксалном творбом¹¹⁷: *брескр̀јнòсѝ* (Пољ, У, Ј).

Суфикс -оба

— именице које значе појам особине, образоване од окрњене придевске основе: *гр̀дòба* (У, Ј, Не, Су; в̀идє *гр̀дòбє* ёднє — Пољ; правā си *гр̀дòба* — М), нѝкà-ко да *їзàђє* *їж њєга унā з̀лòба* (Пољ), кàква *ругòба*, б̀же сàч̀увај (Ком), *ш̀јескòба* (У, Ј, СД, ВП).

Суфикс -оша

— именице које значе појам особине, а у општем делу имају двојаке придевске основе: — са пуном основом су: *дòбрòша* (Пл, ЛПС, Миш; нє знā штò ће о *дò-брòшє* — Ф), *љєйòша* (Т, Ш, Б, Ј; *љєйòшо* м̀уја — Пољ), *ўрòсѝòша* (1) 'једноставност' (тò е *ўрòсѝòша* б̀ожѝјā р̀ад̀ти — Пољ); (2) 'безобразлук' (кàко м̀уре тò дѝ-в̀ан̀ти от *ўрòсѝòшє* — У); — са окрњеном основом: *гр̀òша*¹¹⁸ (грехота) (Пољ, СС, Б, Дн, Гр; кàко м̀уре од *гр̀òшє* — О), в̀р̀јєме *дѝвòша* б̀ожѝјā (О), *красòша* (Пољ, Ком, Пл), б̀илā *сѝп̀радòша* тò глєдати (Пољ), кàко те нѝје *срам̀уша* (Б, ДБ).

Суфикс -оша

— именице са придевом у основи, а значе особину и стање: *б̀љедòша*, *вред-ну̀ша* (О, Пољ, Пл, Клап; нємā *вредну̀шє* — нємā нѝшта — Ком), òткàд м̀у е *глувòша* (Дн), *јєй̀шѝну̀ша* (У, Дољ, Миш, Кр, Маз, О; нємā в̀ишє нѝкет *јєй̀шѝну̀шє* — Пољ), *ладну̀ша* (Ф, Бј, Пољ; нє јди гò по тòликòј *ладну̀ши* — У), *лакòша* (Бр, Том; тò јā ўр̀а-д̀ѝм с *лакòшòм* — Кор), *мирну̀ша* (О, Ком, Пољ, У, Б, Р, Мут, Р), *ўунòша* (нек зєру смāњѝ т̀у свòју *ўунòшу* — Гр), *ружнòша* (Клап, Бр; кад је п̀удера нємā *ружнòшє* —

¹¹⁷ Исп. Стевановић, *Детерминативне сложенце*, Српскохрватски, 409–415.

¹¹⁸ Судећи по облику, а не узимајући у обзир оно што ова именица значи, могло би се рећи да је у в̀еној основи именица. Али, пошто она спада у један систем именица посталих од окрњене придевске основе, као што су *красòша* и *дѝвòша* (од *красан* и *диван*), проф. Стевановић (Српскохрватски, 541) тврди да је постала од придевског корена *гр̀х-*, одбацивањем придевског наставка, па сам је и ја сврстао међу именице са придевском основом.

У), *скујодоћа* (У, Пољ, Ком, СГ, Б; *кò* ће издурати *òвӯ скујодоћу* — Б), *слабоћа* (Бр, Том, Маз), *сьейодоћа* (Пољ, Пл, Бр, Том; *та му е сьейодоћа јòш из Омерикè* — Пољ), *судоћа*, *шјеснућа* (М, Мут, У), *шрудноћа* (О, У; *три мјесеца шрудноћè* — Кор).

Суфикс *-ица*

— именице које значе оцену неког поступка означеног придевом у општем делу: *кривица* (Пољ, О, Б, Пећ, Ј; *è*, *твоја е кривица* — Лап), *йривица* (Клап, У, Ј, Б, ДБ; *није по йривици* — Пољ; *нећемо нек йривицу* — О).

в) Средњи род

Суфикс *-је*

— именице са придевским општим делом које значе особину или стање: *вèсèље*, *здравље* (Клап, О, Ф, Бј; *свè* прошло у *здрављу* и *весèљу* — П), *изобилје* (Ком, СГ, Пл; *живило се у изобилју* — К), *нейошћèње* (*само нећу нейошћèња* — Мут), *имà* *травè* *òбилје* (Пољ), *тò* е *правò* *йошћèње* *диванџти* *челу* *й* *истину* (Гр).

Сложено-суфиксална творба

— са сложеницом у основи која је састављена од две именице: *стйрайошћивоање* (Ком, Пл; *мурā ис стйрайошћивоања* — Ком); — од именице и глагола: *кровојролиће* (У, Лап, Ј, Ком; *било вèлико̄к* *кровојролића* — Гр).

Суфикс *-ство*

— изведенице са именицом у општем делу које значе стање: *брàство* (У, В, Мут, ВП, Том; *трèбā* *живсти* у *брàству* — Кор), *госидство* (Том, ВП, Мут, Маз), такође и: *гòсидство* (Том, Пољ, Ком, К, СГ; *милй* *бòже* *тогā* *гòсидства* — О), *другàрство* (Клап, Ф, ПЈ, Дољ; *није* *вйшè* *другàрства* *нег* у *војсци* — В), *кумство* *ти* је *ки* *брàство* (Пољ), *йобрайимство* се *код* *нас* *поштуе* *пуно* (Ком), *йријетельство* (Пољ, Ком, У, ДБ), *чланство* (У).

Овде спадају и именице које се завршавају на сугласник *к*, који се палатализује, тако да добијамо суфикс *-штво*. Међутим, као и у књижевном језику, то *ш* припада општем делу а не суфиксу¹¹⁹: *дјевојаштво* *мало* *траè* (Гр), *јунаштво* (С, Клап, Кр, Ом), и *мумаштво* *прођè* *за* *час* (Гр).

— именице изведене од придева: *богàство* (Пл, К, СГ, Б; *дà* *ми* је *штò* *здравља*, *нè* *трèбā* *ми* *друто̄г* *богàства* — Лап), *дјетийњство* (О, В, Ј, ПЈ; *сјèтим* *се* и *дјетийњства* — Бј), *достојанство* (У, Ј, Б, Ш; *нè* *меш* *живсти* *през* *достојанства* — Пл), *јединство*, *нèће* *ти* *помући* *твоè* *лукавство* (Шт), *йознàнство* (Кор, Кр, ЛПС), *срдòство* (Пољ, Бр, Маз, О, В; *òдàвно* *смо* *ми* у *срдòству* — Ј).

Сложено-суфиксална творба

— са сложеницом у основи која је састављена од именице и глагола: *злòчинство* (Бј, Клап, Лап, Бр; *било* *злòчинствā* — Бр);

¹¹⁹ Стевановић, Српскохрватски, 512.

— са сложеницом у основи која је састављена од прилога и придева: *самовољство* (Пећ, Кр; *кошта̄ ме живота̄ њезино самовољство* — В), и *самувољство* (Пољ, Ком, О, Пл);

— са сложеницом у основи састављеном од прилога и глагола: *доброчи́нство* се не забдравља̄ (Бј), *самоуби́ство* (Не, Лап, Бр; Маз; *ко̄ е лут урадѣти самоуби́ство* — К).

Појам стања значе и именице са префиксалним придевима у основи, као што су: *незадовољство* (Ком, Пл, СГ; од *незадовољства* — Кр), *неспокојство* (*живило се у неспокојству* и *чуду* — Пољ). У крајњој линији у ову групу ушле би и именице *йобрайѣмство* и *йосестѣрѣмство* (Гр, Маз, Пл, СГ, Б, Не, Су), које означавају блиске међусобне односе.

III. ИМЕНИЦЕ КОЈЕ ЗНАЧЕ ВРШИОЦА НЕКЕ ГЛАГОЛСКЕ РАДЊЕ ИЛИ АКЦИЈЕ (NOMINA AGENTIS)

Будући да је реч о именицама које означавају вршиоца неке радње или акције, природно је да оне у свом општем делу имају глагол. Њиме се и именује та радња или акција. Међутим, с обзиром на значење основног глагола, у овој категорији има више различитих семантичких нијанси, према којима сам и гуписао своју грађу. Тако ће се у једној групи наћи именице које значе обичног вршиоца глаголске радње; у другој су именице које значе вршиоца радње, али који се у томе истиче и неком својом особином или квалификацијом, а у трећој су именице које значе професију или имаоца занимања.¹²⁰ Та значења, међутим, нису увек јасно одвојена; негде их је садржано више у једној именици, а негде се само додирују или укрштају. Ипак им је заједничка црта глаголска радња или акција, која постоји чак и онда кад им је у општем делу именица, као нпр. *одгоишељца*, *учишељца* и сл.

Као и обично, ову ћу грађу изложити по родовима и азбучном реду суфикса.

1. Именице које значе обичног вршиоца, или извршиоца, глаголске радње

Изводе се суфиксима — за мушки род: *-ар*, *-(а)ц*, *-(ј)оц*, *-еоц*), *-ач*, *-аш*, *-ик* (*-ник*), *-ја*, *-шељ*; — за женски род: *-ица* (*-лица*, *-чица*), *-ља* (*-иља*); — за средњи род: *-ло*. Продуктивни су: *-ар*, *-(а)ц*, *-оц*, *-ач*, *-ик*, *-ица*, *-лица* и *-ља*, док су остали слабо продуктивни или непродуктивни.

Све ове именице у општем делу имају глагол.

¹²⁰ Ову сам поделу извршио на основу теоретских разматрања А. Белића и М. Стевановића, који говоре о овој категорији речи, односно о суфиксима за њену творбу: А. Белић, *Грађење речи*, стр. 72, 75, 76, 83, 85, 89, 96, 97, 109, 114, 115, 120, 129, 132, 135, 138–140, 142–148; *О грађењу нових речи*, *Наш језик*, књ. IV, стр. 129–131, 161–165, 193–197, 225–232, 257–264; *Из живих речи*, *Наш језик*, књ. VI, стр. 177–201; М. Стевановић: *Српскохрватски*, стр. 485, 501, 505–507, 514, 515, 517, 522, 529, 531–536, 539, 540, 550–554, 557, 558, 561, 563; *Именице на -ло*, 180–190; *Nomina agentis*, 1–19; в. и студију С. Николић, *Nomina agentis у старословенском језику*, ЈФ, XXVII/1–2, Београд, 1966–1967, 1–84.

а) Мушки род

Суфикс *-ār*

*ārgeīār*¹²¹ 'радник који помаже зидару' (У, Ј, В, Клап; òш ми дóћи за *ārgeīāra* — Пољ; еси платијо *ārgeīāre* — У), *чувār* (Ј, Кор, Гр, Лап; мѣтн^нли су ме óђе за *чуvāra* — Гр).

Именица *ārgeīār* образована је од скраћене глаголске основе, према *арге-шоваши*.

Суфикс *-(a)ц*

бoрац (Пољ, У, Ј; бiјō е дoбар *бoрац* — Ком), *кòсац* (Пољ, Р, М, Т; мyраћу кyпити *кòсце* — СГ), *кyиaц* (У, Пољ, Ј; през нуvацa нeмa *кyиāцā* (посл.) — Ком), *лoвaц* (ЛПС, Ф, Ка, О, Клап; йма тyдā и *лoвāцā* и *криволoвāцā* — Бр), *йрeлaц* (О, Кр, Миш, В, Не, Су; тo пjвaјy *йрeлци* — Пољ), *йрòсац* (Ком, Пољ, Клап, Бр; били јoј *йрòсци* — Том), *cтiр'jéлац* (У, Ј, М, Пољ; нeмa бoљoк *cтiр'jéлца* — Пл).

Префиксално-суфиксална творба

Суфикс *-(a)ц* учествује и у префиксално-суфиксалној творби, са основном у општем делу састављеном од предлога и глагола: *йрeкyиaц* 'онај који препродаје стоку, шверцер' (*йрeкyиāцā* е нajвишe из Далмaнциje — У).

Ова творба није продуктивна.

Суфикс *-(j)оц*

Овде је суфикс *-(j)оц* постао од *-лац* преласком *л* у *о*, а затим се између вокала *и* и *о* појављује секундарно *ј*, које се у овом говору добро чује, нпр.: *кyиилац* > *кyиioц* > *кyии(j)оц*.

Иначе, суфикс *-л(a)ц* у значењу *nomina agentis* наши познати научници донекле различито посматрају. Тако Белић у „Грађењу речи“ (стр. 127) наводи да је *-л(a)ц* проширење суфикса *-(a)ц*, али га у истом делу (стр. 135) издваја као засебан суфикс и каже да је продуктиван наставак за извођење од глаголских основа. Т. Маретић (Граматика, 304, т. 3196) и М. Стевановић (Српскохрватски, 550, т. 620^е) сматрају, међутим, да су такве именице настале додавањем суфикса *-ац* на радни глаголски придев. У најновије време С. Бабић (Творба, 65) издваја *-лац* као засебан суфикс и тврди да увођење суфикса *-л(a)ц* поред *-(a)ц* има теоретског оправдања, јер се тиме проблем поједностављује: једно што суфикс *-л(a)ц* долази на инфинитивну основу, а *-(a)ц* на презентску, а друго, што је суфикс *-л(a)ц* продуктиван, а *-(a)ц* са глаголским основама веома слабо плодан.¹²²

У овом говору суфикс *-оц* је продуктиван, а именице образоване њиме имају ове ликове: *бjéлијоц* 'онај који кречи' (Пољ, Ком, О; ес обjéлиjō, *бjéлијоче* — К), *брāнијоц* (Ј, Клап, У, СГ), *грāбијоц* (М, Мут, Клап, Миш; тражи *грāбијоце* да ти покупe тo сiјeно — О), *грāдијоц* (У, Маз, Ру; трeбā зa кућу сила *грāдијoцā* — Б), *крчијоц* 'онај који уређује ливаду' (Пољ, Маз, Том), *кyиијоц* (ЛПС, Ф, Бј, Ом, Кр; свāкe год^ннe кyпiмo *кyиијоце* — СГ), *мyлијоц* (Клап, Пољ, Пл, ЛПС, ПЈ), *нyси-*

¹²¹ Исп. грч.-тур. *ergátes* — *urgat*, Клајић, РјСР, 96.

¹²² Исп. Бабић, Творба, 65, т. 223 и 224.

јоу, *йáтијоу, йрáйтијоу* (Клап, Бр, О, У; нè трéбá ми *йрáйтијоуца* — ДБ), *рўшијоу* (Бр, Клап, Том), *кò е йўжијоу* (У).

На -оу се завршава и дериват овога суфикса -еоу, којим се гради именица *жéйтиеоу*: *жéйтиеоу* (Ком, Бр, ВП, ЛПС; дò сат смо стáлно кўпили *жéйтиеоце* — Том; *кòлко ти трéбá жéйтиеоца* — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

Сложена основа састављена је од именице и глагола: *куњовóдац* (Т, Кр, Дољ; *бијò сам цијели рòк куњовóдац* — Пољ), *рукошвóрац* (Т, Б; *ка сñ такй рукошвóрац, нàправи ми кòла* — Ј).

Ова творба није продуктивна.

Суфикс -āч

Овај суфикс веома је продуктиван у творби ових именица.¹²³ За -āч имам следеће потврде: *бèрāч* (Миш, Кр, В, Бр, Пољ, Дољ; *придрўжи се берāчимa* — Клап), *дèрāч* (Пољ, СГ, ЛПС, Миш, Дољ, Не), *ћèрāч* (Пољ, Ком, О, Маз, Т, Б, Кр; *бўди ћèрāч, а јā ћу бјèжати* — К), *зўјāч* 'онај који се игра зује (зуке)' (Пољ, Ком, Пл, Маз, Ру, ЛПС, ПЉ; *кò е нāјбољй зўјāч* — О), *кòљāч* (Пољ, О, У, К, Бј, ЛПС), *кòйāч* (Ј, В, О, Клап, Пољ, Ком, Бр, Ру; *кòлко с ймала койāчā* — У), *лòйшāч* (ЛПС, Ф, Бј, Б, ДБ, Ш, Пољ, Пл, Ру, Бр; *èсте ли свй дòбри лойшāчи* — Клап), *мјèњāч* (Мут, Пољ, Дољ, Т, Ком, Маз, У; *нāђи нèкòг мјèњāча, па га [коња] замјени* — О), *мјèрāч* (О; *òдрèђен си за мјèрāча* — У), *найāдāч* (Пољ, У, Том; *чўвāј се найāдāчā* — Шт), *нусāч* (У, Б, Ј, В; *ўзми нусāча нек ти òднесè* — Кор), *омèйāч* 'онај који се омеће', тј. баца „камена са рамена“ (О, Клап, В, Бр, Маз, Пољ; *èно се омейāчи òмећу* — Кр), *ойскрбљивāч* (У, Ком, Пл; *нèмā зātò јер нèмā дòбрòк ойскрбљивāча* — У), *òрāч* (Пољ, Шт, Том, Гр; *трéбају и орāчи и койāчи* — Маз), *ошйимāч, йомāгāч, йойисивāч* (У, Ј, Мут; *ишла су пò двā йойисивāча скўпа* — Пл), *йрèдāвāч, йри-йовјèдāч* (Кор, Гр, Лап, Т; *вòлйм слўшати дòбрòк йриовјèдāча кад лијèпо припò-вјèдā* — Пољ), *йумāгāч* (Пољ, О, Ком, Пл) и *йомāгāч* (У, Кор, Лап; *трéбā ли вам йомāгāчā* — Миш), *рвāч, сазивāч* (састанка) (Мут, Пољ, Ру; *трéбā одрèд'ти нāјмањè двā сазивāча* — Ру), *вèсом знā да си такй свирāч* (Пољ), *сијāч* (Миш, Кр, Не, До, Дољ; *за дòбријèм сијāчом бòљè ће нйкн'ти жйтò* — Маз), *скāкāч* (Клап, Пољ, Маз, О), *вòлијò би бити дòбар скйјāч* (У), *мўрāш бити бòљй снабдјèвāч* (Кор), *свāкй узаймљивāч* поштèно трéбā и врат'ти (Ком), *цјèйāч дрвā* (Пољ, Ком, О, Кр; *за дò-брòк цјèйāча трéбā и дòбра сйкира* — СГ), *циљāч, чийāч* (У, Ј, Не, Кр).

Суфикс -āш

Иако није нарочито фреквентан, и овај је суфикс продуктиван, јер се њиме изводе и неке именице којих нема у књижевном језику (*влакāш, кривāш, шòљāш, цимèрāш*)¹²⁴.

¹²³ И у књижевном језику суфикс -āч спада „међу врло продуктивне (...) којима се од глаголских основа граде именице (Стевановић, Српскохрватски, 557).

¹²⁴ О овом суфиксу више в. код Бабића, *Tvorba imenica sufiksima na -aš*, Jezik, br. 2, Zagreb, 1980, 33–34 (у даљем тексту: Суфикс -аш).

Са глаголом у основи: *вла̀ка̃ш* (: влакати, 'вући') 'онај који вуче влаке' (Ком, Пољ, Бр, Клап; ђвут *влака̀ши* *вүкү* вла́ке — Маз), *карш̃аш* (У, Ј, Кор; т̃у се [у кафани] *сүпља̃јү* *карш̃аши* — Ј), *кири̃јаш* (Мут, Пољ, Ј; *плати* *нѐкѡм* *кири̃јаши* нек ти превезе — Кор), *крив̃аш* 'онај који се крива'¹²⁵ (О, Пољ, СГ, Том, Маз; м̃уре *играти* *кѡлко* ђш *крив̃аша* — СГ; сва̀к̃и *крив̃аш* *игра* за се — Пољ), *кугла̃ш* (Пољ, Ком, О, В, Клап; тѡ е за *кугла̀ше* — Кор), *то̀ља̃ш* 'онај који се тоља'¹²⁶ (Пољ, Ком, О, В, Клап; м̃уг̃у *играти* *два̃* *и* *два̃* *то̀ља̃ша* — Ру), *цимер̃аш* 'онај који се цимера'¹²⁷ (Ком, СГ, К, Пл, Ру, О; а̃ј, *цимер̃аши*, да *вид̃имо* *кѡ* *ће* *побједити* — Пољ); — са именицом у основи: *кѡчи̃јаш* (У, Кр; ђвѡ е м̃јесто за *кѡчи̃ја̃ша* — В).

Суфикс *-ик* (*-ник*)

гѡвѡр̃ник (Пољ, Ј, Не, Ру; *кѡ*(*ј*)*и* је *унѡ* *гѡвѡр̃ник* — У); *з̃амјен̃ик* (штѡ од *з̃амјен̃ика*, *ђе* *ун* — Ср), *чи̃* је *ун* *иому̀ћник* (У), *ес*^н *ти* *њијев* *з̃ас̃туй̃ник* (Кор), *и́редвод̃ник* (У, Т, Лап, ЛПС), *си́ровод̃ник* (Ком, Клап; *вѡд̃ила* су га *два̃* *си́ровод̃ника* — Пољ).

Суфикс *-ја*

Суфикс *-ја* учествује у сложено-суфиксалној творби у изведеницама чија је сложена основа састављена од именице и глагола: *вѡд̃онуша* (Ф, Бј, ЛПС), *глас̃онуша* (Бр, Р, О), *др̃вонуша* (О, Том, Дер, Ки, Клап), *др̃во̀ђеља*, *др̃вос̃јеча* (Пољ, Бр; *вѡлим* *ићи* у *дрва* *само* з *дѡбријем* *др̃вос̃јечѡм* — Ком), *кѡлово̀ђа* (У, Лап, Гр, Ј), *к̃рмонуша* 'онај који носи крму' (О, Том, Дер, Ки, Пољ; *кѡлкѡ* *ш* *имати* *к̃рмону̀ша* — Клап), *и́йсмонуша*, *и́диш̃онуша* (У, Ј, В, Клап, Кр, Не; *ел* *бијѡ* *и́диш̃онуша* — У).

Суфикс *-шељ*

Овај суфикс у говору југоисточне Лике није продуктиван, а такође је и слабо фреквентан. Апсолутну превагу над њим има суфикс *-оц*. Тиме моја грађа подупире тврдњу проф. Стевановића који, за разлику од С. Бабића, истиче већу заступљеност суфикса *-лац* од суфикса *-шељ*.¹²⁸

За ову семантичку групу имам само: *град̃шељ*¹²⁹ (ѡсте *вр̃иједни* *град̃шељи* — У; *питај* *град̃шеље* — У).

б) Женски род

Суфикс *-ица*

Као и у другим категоријама, и у овој је суфикс *-ица* продуктиван. Њиме се творе: *вод̃арица* (У, Гр, Кор, Пољ, Ф; *кѡга* *ћете* за *вод̃арицу* — Бј), *др̃варица* (Пољ,

¹²⁵ *Крив̃ање* је игра слична хокеју, игра се на ледини.

¹²⁶ *То̀љање* је игра клиса, клисање (*то̀ља* = машка).

¹²⁷ *Цимѡрање* је игра која се изводи рушењем усправљеног камења (цимера).

¹²⁸ О томе је вођена и полемика између ова два научника (исп.: М. Стевановић, *Продуктивност неких наставака којима се граде nomina agentis*, 1–19; S. Babić, *Žigосani sufiks -telj*, *Jezik* X, 113–116; *Sportni sufiks -telj*, *Jezik*, XV, 69–76).

¹²⁹ Бројнију грађу са суфиксом *-шељ* в. код Бабића: *Tvorba imenica sufiksom -telj*, *Jezik*, XXI, 1, Загреб, 1973–1974, 6–2.

Ком, О; нѣмā ли дрѹгѣ дрвāрицѣ нек сāмо тī — Ру), чобанѣца (СГ, Су, Не, Маз, Ру, Бр; бѹди с чобанѣцама — Пољ).

Именице водāрица и дрвāрица могле би се дефинисати и тако као да им је у основи именица, тј. да је водарица она која носи воду, односно да је дрварица она која носи дрва. Али, пошто се глаголи водāриши и дрвāриши у овом говору често унутребљавају, нема сумње да су они и у основи ових изведеница.

Суфиксом *-ица* завршавају се и његова два деривата: *-лица* и *-чица*.

-лица: само: кѹйилѣца (О, Кр, Не, Су, До, Дољ, Маз; лāко ти је кад имāш три кѹйилѣце — Пољ; ёсте се умориле, ђ кѹйилѣце — О);

-чица: *везāчица* (Пољ, Не, Су, Том; *везāчице* вѣжѹ жїто — О), *којāчица*¹³⁰ (О, Маз, Не, Кр; не заѡстāј иза *којāчицā* — Пољ), *йерāчица* (Пољ, У, Кор, ЛПС; имā мјѣста за свѣ *йерāчице* — СГ), *йрѣбирāчица* (Ком, О, Ј), *йумагāчица* (К, Пл, Кл; имāш ли јѡш *йумагāчицā* — Пољ), *сијāчица* (СГ, Пл; имā и жѣнā *сијāчицā* — Ком), *чијāчица* 'она која чија перје' (В, Ј, Миш, Дн, ВП; кāш кѹпити *чијāчице* — Бј).

Проф. Стевановић (Српскохрватски, 553) каже да су оваквим изведеницама у основи именице мушког рода што означавају носиоца звања или занимања или вршиоца радње. Будући да ја издвајам у засебну групу именице које значе обичног вршиоца од оних које значе носиоца звања или занимања (в. напред одељак III), сматрам да је прецизније рећи да су те именице изведене према глаголу чију радњу оне врше: *в е з а ч и ц а* је жена која веже снопове, на пример, а не жена везач, како бисмо је дефинисали кад би јој у основи била именица. Отуда се, реч *п р о ф е с о р и ц а* може дефинисати као жена професор, јер јој је у основи стварно именица, а осим тога и означава професију или имаоца занимања.

Суфикс *-ља*

У српском књижевном језику овај суфикс је продуктиван у творби именица које значе вршиоца радње. То констатују и Белић и Стевановић¹³¹, али и Смолскаја, која наводи да је *nomina agentis* једно од основних значења именица женског рода са суфиксом *-ља* и његовим дериватом *-иља*¹³². У том је значењу суфикс *-ља* продуктиван и у говору југоисточне Лике, из ког наводим ове именице: *бјелїља* 'жена која кречи' (Пољ, Ком, О, Клап; штѡ ће ми бољā бјелїља ђд мене — Том), *гаргāшаља* (СГ, СС, Пл, Ком, Мут), *гребѣнаља* (Ком, У, О; помугле су ми јѡш двїје *гребѣнаље* — Пољ), и *гаргāшаље* и *гребѣнаље* (Ј), *ѡѡ(ј)їља* (У, Б, Р, Т, ПЉ; *ѡѡ(ј)їље* нѣ смијѹ пѹшѣти раз дјѣце — Ком), *мѣља* (Ком, СГ, Ку, Р, Не; добра *мѣља* нїкат нѣ пролије варѣнику — Пољ), *йдрѡдїља* (Ком, СГ, У, Гр; мѹрā се при-мїти *йдрѡдїља* — Кор), *йрѣља* (У, Ј, Т, Ш; *йрѣље* се тākмиче кѡ ће прије — Пољ;

¹³⁰ Некс изведенице са *-чица* (*-ач + -ица*) имају двострука значења: жену или оруђе (*везачица*, *којачица* итд.) или жену и биљку (*йѣначица*). Та су значења, међутим, ван системске творбе, што би се могло отклонити ако би се искористила могућност системске опозиције: именичка — придевка основа, као што је искоришћена у паровима: јахачица „жена јахач“ — јахаћица „јахаћа животиња“ и сл. (в. Бабић, Творба, 139).

¹³¹ Белић, Грађење речи, 97: „То је *-ља* настало од наст. *-l + ѡја* (од старијег *ѡјl*)“; Стевановић, Српскохрватски, 517.

¹³² А. К. Смолскаја, *К истории суффикса -ља в сербскохорватском языке*, ЗФЛ, XXVI/1, Н. Сад, 1983, 83–89.

првā сом о свију *īrēlā* — СГ), лākō бити *īrāla* кад је пōток (Ком), да њеси била *rodīla* (У), *stīuīala* (: ступати) ’жена која ступа, тј. набија конопље’ (Пољ, Ком, О, Ру, Бр; *stīuīale* се мјењају една по една — Пл).

За суфикс *-иља* имам ове потврде: *везиља* (Пољ, Ку, Миш, Кр, Маз; свē тō од едне *везиљē* — Пољ), *музиља* (Ком, Ру, Бј; па ш бити *музиља* — О; муре и муршко бити *музиља* — Ком), еси стигла, *йериља* (Мут), *илетиља* (Клап, Б, Ф, Бј; купе ли се још *илетиље* ки раније — Ком).

Именице *везиља*, *музиља*, *йериља* и *илетиља* изведене су непосредно од корена *муз*, *йер*, *илет*, *вез*.¹³³

в) Средњи род

Суфикс *-ло*

Овај суфикс је важан у творби оних именица које у српском језику значе вршиоца радње. Порекло води још из прасловенског језика, а имају га и други словенски језици.¹³⁴ О њему је у нашој стручној литератури више пута писано. Проф. Белић за њега каже да је он стари глаголски наставак који је обележавао радника,¹³⁵ а слично о њему пише и проф. Стевановић.¹³⁶ Најпотпуније га је, ипак, истражила Милица Бабић,¹³⁷ па би се закључци о њему укратко могли формулисати овако:

- а) творба *nomina agentis* на *-ло* особина је српског језика;
- б) у тој је творби суфикс *-ло* веома продуктиван;
- в) изведеница суфиксом *-ло* у значењу *nomina agentis* увек се изводе од имперфективних глагола;
- г) изведенице тако настале имају пејоративну нијансу значења.

Све те тврдње важе и за изведенице са суфиксом *-ло* у говору југоисточне Лике. Како сам већи број изведеница на *-ло* изложио у одељку о пејоративима, овде ћу дати свега неколико, које такође нису без пејоративног обележја: *држџемало* (Пољ, О, Пл), *зајџдало* (Кор, У, ПЉ; само тј *зајџдало* зајџдај — Пољ), *кашључало*, *луњало* (Бј, Ру), *шанцало*, *цуйкало* (Ј, В, У), *риншало* (Ком, Ку, Не, Кр; нашли мене *риншала* да им ринтам — К).

Пејоративна нијанса ових именица долази од глагола у основи, а не од суфикса *-ло* који је, у ствари, семантички празан.¹³⁸

¹³³ Исп. Маретић, Граматика, 350.

¹³⁴ Б. Ђорић, *Nomina agentis* на -лица с посебном нијансом значења, Књижевни језик 1, Сарајево, 1978, 25 (у даљем тексту: *N. agentis* на -лица).

¹³⁵ Белић, Грађење речи, 95.

¹³⁶ *Послџанак и значење именица на -ло*, Наш језик, н. с., књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 181–190.

¹³⁷ *Nomina agentis* изведена суфиксом -ло, Наш језик, н. с., књ. XVI, св. 1–2, Београд, 1967, 84–92.

¹³⁸ Исп. Ђорић, *N. agentis* на -лица, 30.

2. Именице које значе вршиоца радње који се истиче неком својом особином или квалификацијом, наведеном у њеном општем делу

Границу између ових именица и оних које значе обичног вршиоца није сваки пут лако одредити пошто су им значења врло слична, или се мешају. При сврставању именица у ову семантичку групу руководио сам се тиме што овакав вршилац радње има неку особину или квалификацију коју немају обични вршиоци, тј. што врши радњу коју не могу, односно не знају сви да врше.

Граде се суфиксима: — за мушки род: *-ār, -(a)ц, -оц, -āч, -āш, -īк, -нīк*; — за женски род: *-киња, -лица, -чица*; — за мушки и женски род: *-ица (-лица)*. Нису продуктивни *-īк* и *-киња*, док су остали, мање или више, продуктивни. Све именице из ове групе у општем делу, такође, имају глагол.

а) Мушки род

Суфикс *-ār*

владār (Пољ, У, Кор, Лап; њесмо имали бољок *владāра* наđа њ — Ру; само су *владāри* свемућни — Пољ).

Суфикс *-(a)ц*

свīрац (У, Кор, Ј; добра ли *свīрца* — ЛПС), *сīпр'јелац* 'онај који добро гађа' (Пољ, О, Пл, СГ, К; треба се учити циљати од добријџ *сīпр'јелāцā* — Ком).

Именица *свīрац* стилски је обележена.

Сложено-суфиксна творба

— са сложеном основом која је састављена од придева и именице: *криво-ловāц* (буде и *криволòвāцā* — Пољ)

Суфикс *-(j)оц*

вал'иоц 'хвалисавац' (О, Пољ, Ком; знам ја такџ *вал'иоце* — Пл), *избавиоц* 'онај који је неком помогао, избегао га' (Ј, В; наши *избавиоци* — Пољ), *кудиоц* 'онај који воли да друге куди' (нџ мере се ни удати џ тијџ *кудиоцā* — СС), *рāниоц* (СГ, Не, Су, Дољ; *рāниоци* више стигну урад'ти — Пољ), *рāниоц* 'војник који је једина мушка глава у кући, па због тога краће служи војни рок' (О, Пољ, Ру, Бр; *рāниоци* мање служџ — Т), *руководиоц* (У, Ј, Т, Ш; лако ти је *руководиоцима* — Гр; *руководиоци* само заповјџдају — У).

Суфикс *-āч*

И у овој семантичкој групи суфикс *-āч* је веома продуктиван и фреквантан: *вјежбāч* (такџ муту само најбољџ *вјежбāчи* — Лап), *измишљāч* 'онај који воли да измишља разне шале, шаљивција' (Ком, О; тџмџ *измишљāчу* цркн'ти џ смџја — Пољ), *игрāч* 'онај који добро игра, плесач' (Миш, Ј, Ком, ЛПС, Пољ, Ј, Т, Ш, У; сви су добри *игрāчи* — О), *оговарāч* (Миш, Лап, Маз; чувāј се *оговарāча* — У), *ијевāч* (миљџ боже добра *ијевāча* — Клап), *илесāч, иливāч* (Гр, Бј; ако њџси ка џ другџ *иливāчи* нџ јди — Ј), *иодбāдāч* (прен.) 'онај који воли друге да подбада, да их задиркује, шаљивција' (Бр, Ру; нџ меш *иодбāдāчу* нек смџјати се — Пољ), *ионављāч* (от *ионављāча* нџкет дџбрџк д'чјāка — Пољ), *ироваљивāч* 'крадљивац, обијач' (Лап, Ср, Ј; знаду се кџ(ј)џ су *ироваљивāчи* — Кор), *исџвāч* (Пољ, Ком, Ј, Т, Ср; нџ-

мој се дружити с тијем *исова́чом* — У), елда с њи ти *иуши́ач* (Ј), *руга́ч* 'онај који воли да се руга' (Ком, О; тог *руга́ча* сви знаду — К), *сви́рач* (У, Мут), *скија́ч* 'онај који се добро скија' (Ком, У, Ј, Б, Т), *скиши́ач* (У, Ј, Кор; ти си ка њи други *скиши́ачи* — Пољ), *си́вајач* (У, ДБ, Пољ, Пећ; *си́вајачи* се не мугу наспавати — Гр).

Суфикс *-аи*

У овој групи именица имам само неколико изведеница суфиксом *-аи* — са глаголом у општем делу: *кумедиа́иш* (Ком, О, Ру, Бр; ала *кумедиа́иша* — К), *лакрдиа́иш*, *мудриа́иш* (У, Ј, В; знам ја тако *мудриа́ише* — Пољ), *шамбура́иш* 'онај који зна да свира на тамбури' (Пољ, Пећ, Клап, Ру; нема прела прес *шамбура́иша* — Бр).

Суфикс *-иќ*

У свом основном облику суфикс *-иќ* није продуктиван у творби ових именица, али извесну продуктивност добија у своме проширеном облику као суфикс *-ниќ*.

Са *-иќ* је у овој групи само: *одмеи́ниќ* 'онај који се одродио од своје фамилије' (позна се *одмеи́ниќ* — кад неће да дође — Мут; неш ваљда ки *одмеи́ниќ* — Пољ), а за *-ниќ* имам бројне потврде:

вје́рниќ (Пл, Гр; йду ли *вје́рници* у цркву — Шт), *доуи́ниќ* (: доуштити) (Ј, Ф, Кор; зна се какви су *доуи́ници* — ЛПС), велики је *за́водниќ* (Кор), *зайдо́врзниќ* 'онај који воли да заповрза, изазива свађу, свађалица' (одмакни се од *зайдо́врзниќа* — СГ), *за́ручниќ* (ВП, Миш, Дољ, Кр; познам *за́ручниќа* по ви́тци (бурми) — Пољ), *заши́и́и́ниќ* (ВП, Миш), *кле́вџи́ниќ* сваког мрзи (У), *освети́ниќ* (Клап, Миш, Том; зна се што се муре очекивати од *освети́ниќа* — Бр), *изи́ша* ка *и́дбједниќ* (Гр), *и́дврати́ниќ* (сви су ти *и́дврати́ници* богати, не бој се — Ј), *и́ресједниќ* (СГ, Пл, ЛПС; не мере се поче́ти прес *и́ресједниќа* — У), *и́ресџавниќ* (Гр, Кор), *у́н* је њијев *и́редводниќ* (Пољ), *и́рдва́лниќ* (есу казни́чи уне *и́рдва́лнике* — Кор), позна се *раи́ниќ* (Јап).

Све наведене именице имају глагол у општем делу.

б) Женски род

Суфикс *-киња*

У творби именица из ове семантичке групе, суфикс *-киња* није продуктиван у овом говору. Од примера имам само: *дојкиња* (Пољ, У, Ј; позна се која е *дојкиња* — Мут), *рди́киња* (Клап, Бр, ЛПС, ВП), *слу́шкиња* (Пољ, Пл, О, Ком; држали смо *слу́шкињу* — К; не меша њи ки *слу́шкиња* — Пољ; што није ка њи други *слу́шкиње* — О).

Ове су именице образоване од скраћених основа.

Суфикс *-лица*

Овде ћу навести оне именице на *-лица* које су, у ствари, еквиваленти именицама средњег рода на *-ло*. Будући да глаголи који су им у основи често имају пејоративну нијансу значења, и именице на *-лица* су, такође — мање или више — пејоративно обележене. У ову групу сам их, међутим, сврстао зато да би дошла до изражаја њихова особина која се огледа управо у глаголској радњи која се врши из навике, уз шалу и подсмех, радо и интензивно, тако да се пејоративност код њих често неутрализује и оне остају *nomina agentis* с посебним значењем. Све се могу односити и на мушке и на женске особе.

У овом говору то су следеће именице: *вр̑иш̑и̑ал̑ца* (ал *вр̑иш̑и̑ал̑це* др̑еч̑е — Пољ), *др̑јемал̑ца* (само др̑јем̑аш, *др̑јемал̑цо* — Пољ), *задиркивал̑ца*, *звр̑нда-л̑ца* (Ј, Б, ЛПС), *кашљ̑у̑чал̑ца*, *кек̑ет̑ал̑ца*, *клис̑ал̑ца* (Ком, К), *кр̑јечал̑ца*, *ку-њал̑ца* (ајде, пробуди се, *куњал̑ц̑о* — Р), *муљ̑акал̑ца* (: мул̑ти, тј. 'молити, тражити') (ова *муљ̑акал̑ца* стално нешто тражи — Пољ), *мр̑мљал̑ца* (шт̑о б̑и с *мр-мљал̑ц̑ом* — Б), *мучал̑ца* (: мучати, тј. 'ћутати') (само мучиш ки нека *мучал̑ца* — О), *нагађал̑ца* 'која нагађа, говори утаман' (та *нагађал̑ца* не зна ништа — Ком), *намигивал̑ца* (: намигивати) (Пољ, Ј, В), *нећкал̑ца*, не би послуша да си б̑ок (О), *окљевал̑ца* 'која оклева, не воли да ради' (*окљевал̑цо*, л̑ен̑а — Г), *иањгризал̑ца* (ч̑ек̑ај *иањгризал̑цо*, умири се з̑еру — Пољ), *йр̑ейирал̑ца* (*йр̑ейирал̑ци* само да се пр̑епирати — Бј), *сан̑атал̑ца*, *ш̑ењкал̑ца* (Бр), *узвијал̑ца* (Гр), *швр̑љал̑ца* (шт̑о се, *швр̑љал̑цо* една, не см̑ириш з̑еру у кући — Ру), *шуњал̑ца* (Бр).

Могло би се рећи да је у овој творби суфикс *-лица* продуктиван. Како је у другим нашим говорима то не знамо, јер о томе немамо довољно лексичког материјала. У Рјечнику ЈАЗУ све изведениц на *-лица* су из Лике, из грађе Ј. Богдановића и В. Арсенијевића¹³⁹, па се може прихватити мишљење Б. Ћорића да је овај творбени тип углавном карактеристика личких говора¹⁴⁰. У сваком случају, било би занимљиво добити податке о њима и из других наших савремених говора.

Суфикс *-чица*

Суфикс *-чица* продуктиван је у творби ових именица. Њиме се творе: *баз̑а-чица* (Ј, В, Бр, Кр; неш ми се дру̑жити з *баз̑ачицами* — Пољ), *скии̑ачица* (Ј, Б, Кор; *скии̑ачицо* една — Ј), *си̑ав̑ачица* 'она која воли да спава, која пуно спава' (*си̑ав̑ачице* л̑ен̑е — Бј), *изг̑рачица* (Гр), *ѐ*, шт̑о е добра *илес̑ачица* (Гр). Ове именице означавају само женска лица, са глаголом у општем делу.

Именице *баз̑ачица*, *скии̑ачица* и *си̑ав̑ачица* стилски су обележене.

в) Мушки и женски род

Суфикс *-ица*

Од скрећене основе глагола улизивати (се) твори се *ули̑з̑ица* (У, Ј; *ули̑з̑ицо* една — Р), која је пејоративно обележена. У именици *изб̑егл̑ица* (Б, Ј, Клап, Маз; *амо* су б̑еж̑але *изб̑егл̑ице* — Пољ; *и ми* смо б̑или *изб̑егл̑ице* — Ком; помагали смо *изб̑егл̑ицами* — Пл) суфикс *-ица* је додат на радни глаголски прилог.

У овој групи имам и један пример са варијантом *-лица*: *си̑ав̑ал̑ца* (ал сте *си̑ав̑ал̑це* — О; *диште се*, *си̑ав̑ал̑це* — Ру).

3. Именице које значе професију или имаоца занимања

Изводе се суфиксима — за мушки род: *-ār (-jār)*, *-(a)ч*, *-оц*, *-āч*, *-āш*, *-ēr*, *-ија*, *-и̑к*, *-ни̑к*, *-и̑ија*, *-и̑ељ*, — за женски род: *-ица*, *-ница*. Знатио су продуктивни: *-ār*, *-āч* и *-ица*, док су други слабије продуктивни, или нису уопште продуктивни. За разлику од прве две групе, које у општем делу имају глагол, у овој групи осим глаголских има и именичких и придевских основа.

¹³⁹ В. Ћорић, *N. agentis* на *лица*, 26.

а) Мушки род

Суфикс *-ār*

Овај суфикс латинског порекла (*-arius*) у нашем је књижевном језику најпродуктивнији у грађењу именица мушког рода које значе професију или имаоца занимања¹⁴¹, а у том значењу веома је продуктиван и у овом говору.

Са именицом у општем делу наводим следеће именице: *ајошџекār* (Клап, Маз, Пл, У, Б; види код *ајошџекāра* — Кор), исто и: *ајушџекār* (Пољ, О, Ком), *ајмār* 'мајстор који прави ајмове' (Пољ, Ком, Ј, ЛПС, Миш, Маз, Кр), *армичār* 'онај који убира армицу'¹⁴² (У, СГ, Ј, В, Пољ; кòлко с да *армичāру* — У), *банкār*, *бачвār* (У, Ј, ПЉ, О), рāдџм ки *бòлничār* (Кор), дòбрò дāнаске бџти *брāvār* (Ки, Шт, Кр), *вјетџренār* 'ветеринар' (Пољ, У, Ј, В; и *вјетџренāри* су дòктџри — Маз), *вòскār* (свјџе џзми код *вòскāра* — У), *гòведār* (џсте нāпасли, *гòведāри* — Пољ), *дџмњачār* (У, Лап; чџстџ га [димњак] *дџмњачāри* — Гр), *елџктџричār* (У, Лап, Миш, Дн, СГ; зā тò мџраш нāћи прāvòк *елџктџричāра* — Пољ), *жџџезничār* (У, Ј, Т; обадвā су *жџџезничāри* — Гр), *жџџџār* 'електричар' (У, Пољ, В, Ј, К, Мут, М; увџли сџ е [струју] *жџџџāри* сā Удбинџ — Ј), *злāшār*, *зубār* (СГ, СС, Б, Не, Су, О), *кāйār* (имāмо ође и *кāйāра* — Кор), *кљџчār* 'мајстор који прави кљџчеве' (однџси кот *кљџчāра* нџк ти нāпрāvџ — Кор), *кòлār* (Пл, Миш, Мут, Р), *кòшлār* 'онај који пече ракију' (Ј, В, ПЉ, ЛПС, Ми, Бј, Маз; кòек си *кòшлāра* нāшā — Пољ), *кџзнār* (У), *кџноиār* 'мајстор који прави конопе' (О, В; џси тò џзò от *кџноиāра* — У), *кџвār*, *кџнобār* (У, Лап, Дн; *кџнобāри* дòбрò зārāђујџ — ПЉ), *кòжсār* 'онај који купује коже' (Пољ, Бр, Ј, В, Маз), *кòзār* (Миш, Кр, Ку, ВП, ЛПС; дā ми је нāћи дòбрòк *кòзāра* — М), *кожсџнār* 'кожухар' (Пољ, Ком, О, СГ; билò прџџе вџшџ *кожсџнāрā* — Клап), *кџчмār* (Ј, Бј), *лџмār*, *лџгār* (У, Ј, В; е, нџкет су *лџгāри* билџи гòспòда — В), *лџнчār* (џзџла сам је [зделу] од *лџнчāра* — Пољ), бџџò сам *мāшџичār* ође (У), *мџнчār*, *мџсār* (У, Лап, Ср; нек џзучџ за *мџсāра* — Мут), *млџнār* (Бр, Ру, Пољ, Клап; кòлко се дāе *млџнāру* — Гр), *мљџкār* 'онај који откупљује млеко' (О, В, Дн, ВП; дòлазџ мљџкāри с āвџтом — О), *нāднчār* (О, Пољ, Ком, Клап, Миш), *нџвинār*, *обуђār*¹⁴³ (У, О), *овчār*, *оџиџичār* (У), *илџгār* (О, Т, В), *идсџолār* 'обуђар' (У, Кор, Пољ, Ј, В; џзучџџò за *идсџолāра* — О), *џрњār* 'човек који купи по сџлу прџе и плађа их разним сџтницама' (Ком, Пл, К; билò џ је [џрњāра] џзā рātа, сād џ нџмā — СГ), *џџшкār* (Ј, К, Пл, СГ, Ком; пџтāј *џџшкāра* бил тò мџтā пòпрāvџти — Пољ), *џџлџиџичār* (Пољ, Ком, О, Клап), и *џолиџиџичār*¹⁴⁴ (Лап, Миш, Кр, В; *џолиџиџичāри* лāђџ — У), *сџшār* 'мајстор који прави и поправља сџта' (Бј, Ки; нџмā вџшџ ни *сџшāрā* —

¹⁴⁰ Исто, 26.

¹⁴¹ Бџлић, Грађење рџчи, 114; Стевановић, Српскохрватски, 531; Р. Бошковић, *Нешџло о џошџџреби нāшџавкa* -ар у дџдној гџрупи рџчи, Наш јџзик, кв. I, Београд, 1935, 205 (у дāљџм тџксу: Нāстāvак -ар).

¹⁴² *ārмица* = хармица (пџјачна такса), исп. мађ. *harminczad*, *Рџчник срџскохрватџског књџжесног и народног јџзика*, 1, 168 (у дāљџм тџксу: РКНЈ).

¹⁴³ Чџшџе је: *шџшџтер* (нем. *der Schuster*, Клајић, РјСР, 1314).

¹⁴⁴ Неке рџчи страног порџкла које су се одомāћиле у нашем јџзику, квò *џолиџиџичар*, *бòшлџиџичар*, *фџзичар*, *мāшџемāшџичар* и др., имале су грџки нāстāvак -џкос, односно лат. -џсџс, а суфикс -ар дòбџше су у нашем јџзику нāкон шџто се крајџи -ос односно -џс џзгџбно (Р. Бошковић, Нāстāvак -ар, 205–209).

Кор), *стїдлār*¹⁴⁵ (У, О, Клап; бїл учїјō за *стїдлāра* — Ј; погōди се са *стїдлāром* — Кор), *шрāvār* (нēмā другē нег ићи *шрāvāру* — Ком), *ўжār*, *ўрār* (У, Ј, Кор, Лап), тō нē мере мал *цāклār* (Кр), *цєстїār* (О, В, Ј, Б, Ш), *чєлār* (Пољ, О, Клап, Бр; ође дō-лазє *чєлāри* мām и Слōвєнїјє — Мут), *чўвār* (Пољ, У, О, Лап, В), *шїārкетїār* 'мајстор који прави шпаркете'¹⁴⁶ (Пољ, СГ, К, Пл; овє е још прāvнїјō *шїārкетїār* изā рата — Ком).

Од варијанти са суфиксом *-ār* имам потврде само за суфикс *-jār*, који у творби ових именица није продуктиван¹⁴⁷.

-jār: *дїмњачār* (У, Ј, Кор; зōви *дїмњачāра* — У), *дїанчār* (унђе њє бїјō *дїанчār*; нēмā саде *дїанчāра* — Кор).

Са глаголом у општем делу: *вїдār* 'онај који лечи травама' (У, О, Пољ; нē-мā нїшта през *вїдāра* — У), *зидār* (О, В, Ј, Пљ; єси нāшā *зидāре* — Пољ), *кўвār*, *љєкār*¹⁴⁸ (Пољ, Ком, Т, Ру, Том), *їдєкār* (О, Клап, Ср; њāња му е *їдєкār* — У), *дпћинскї йїсār* (Кор), *шїєсār* (Ј, Маз, Бј; њєш нāћи *шїєсāре* нег на пилāни — ЛПС), *чўвār* (У, Гр; пїтāј *чувāра* — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

— са сложеном основном која је састављена од именице и глагола: *кдїлокр-їār* (О, В, Пољ, Клап), *ловочўвār* (Мут, В, СГ, К, О; имајū *ловочувāра* — В).

Ова творба није продуктивна.

Суфикс *-(а)ц*

Са глаголом у општем делу: *кўйац* (У, Ј, Ком), *сўдац* (У, Не, Кр, В), *шрговац* (О, Ком, Не, СГ, К; пōнуди *шргōвцу*, мўрда и ўзмє — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

За ову творбу имам потврде са основном сложеном од именице и глагола: *ва-шрогāсац*¹⁴⁹ (Не, Бр, Маз, Ку; имајū *вашрогāсци* — Гр; њє нїје *вашрогāсцā* — Кор), *каменорєзаци* 'мајстор који прави споменике' (Ком, Пл, Не, Ку, Дољ, Кр, Гр; рāде й [споменике] *каменорєсци* — СГ; нāручїш кот *каменорєсца* — Пл). Иако ово нису типичне народне творбе, ове именице су у овом говору добро познате.

Ова творба није продуктивна.

Префиксално-суфиксална творба

За префиксално-суфиксалну творбу имам именицу *нāкуйац* 'трговац који откупљује стоку' (Пољ, Лап, Гр, Ом, Том; пўндїљком дōлазє *нāкуйци* на плāцу — У; бўдє сїла *нāкуйцā* — Мут; мўре се прōдати *нāкуйцима*). И ова књишка именица добро је позната и фреквентна у наведеном значењу.

Ова творба није продуктивна.

¹⁴⁵ Често је и: *шїшлār*. Исп. нем. *der Tischler* 'столар' (Клајић, РјСР, 1355).

¹⁴⁶ *Шпаркет* 'шпорет'. Исп. нем. *sparen + Herd* (Клајић, РјСР, 1303).

¹⁴⁷ На *-ar* иначе завршава 11 суфикса, Бабић (Суфикс *-ar*, 141).

¹⁴⁸ Честе се говори: *ддкїўр* или *ддкїўр*.

¹⁴⁹ В. С. Бабић, *Творба именица суфиксима на -(а)ц*, Наш језик, н. с., XXIII/5, Београд, 1978, 182 (у даљем тексту: Суфикс *-(а)ц*).

Овде долази и суфикс *-оц*.

— са глаголом у општем делу: *в̀аријоц* (У, Лап, Кор; штò м̀ислиш, м̀уре ли му тò *в̀аријоц* зав̀арити — Бј; тò е једино за *в̀аријоца* — У).

Суфикс *-а̄ч*

Са глаголом у општем делу: *армѝра̄ч*, *брѝја̄ч*¹⁵⁰ (Ср, Ку, Кр, Том, Ј), *доб̀а-в̀ља̄ч* (ћè су т̀и *доб̀ав̀ља̄чи* — У), *èси т̀и дост̀ив̀ља̄ч* (Кор), *из̀д̀ав̀а̄ч* (са̀д а̀ј с о̀вòм ч̀е-ду̀лòм к *из̀д̀ав̀ачу* — Ј), *кòв̀а̄ч*, *кòй̀а̄ч*, *крòја̄ч*¹⁵¹ (У, Ј, Т), *лòж̄а̄ч*, *наб̀ав̀ља̄ч* (СГ, СС, Пл), *йойис̀ив̀а̄ч* (Миш, Дн, Ку; свè зн̀ам ј̀ер сам б̀ијò *йойис̀ив̀а̄ч* — Б), *йј̀ев̀а̄ч*, *йрòд̀а-в̀а̄ч* (Не, ВП, Ос), *йой̀кив̀а̄ч* (им̀ате ли у с̀елу *йой̀кив̀а̄ча* — О), *св̀ир̀а̄ч* (дòлазè и *св̀ир̀ачи* и *йј̀ев̀ачи*, к̀аткат — ДБ), *й̀руб̀а̄ч* (н̀ајлакш̀е у вòјсци *й̀руб̀ачу* — В).

Суфикс *-а̄ш*

Са именицом у општем делу: *арму̀ник̀а̄ш* (Пољ, Том, ГС, Бр, ВП), *бир̀ѝи-ја̄ш* (Ј, ЛПС, ПЉ, Бј; в̀ид̀и да н̀ије код *бир̀ѝија̄ша* — Кор), *èс и т̀и н̀еки г̀ај̀д̀а̄ш* (Ки), *динам̀иј̀а̄ш* (свè сом [мине] п̀алијò *ја̄* с јòш èд̀ним *динам̀иј̀а̄шом* — Пољ), *ша̀льг̀а̄ш* 'онај који нешто превози, превозник' (У, Ј), али је изразито стилски обележена.

Суфикс *-èр*

Са овим суфиксом — са именицом у општем делу — забележио сам једино изведеницу страног порекла — *мин̀èр* (Пољ, Ком, Шт, Бр; с̀амо смо н̀ајсигурн̀и одр̀еђени за *мин̀ере* — О), која потиче из француског језика.¹⁵²

Суфикс *-ија*

Са глаголом у општем делу: *с̀удија* (Бј, ВП, Миш; в̀ид̀и^неш т̀и кот *с̀удиј̀е* — Пољ).

Суфикс *-ӣк*

Са овим суфиксом имам потврде које се по својој фонетској и акценатској структури подударају са именицама из књижевног језика.

Са придевским општим делом: *вòјник̀* (О, Бр, Ру; к̀а ћемо у *вòјнике* — Пољ), *р̀ад̀ник̀* (Пољ, Ком, О, Клап; л̀ако с̀аде бити *р̀ад̀ник̀* — Гр), *ша̀ј̀ник̀* (шкòла м̀ура̀ имати *ша̀ј̀ника* — У), *св̀ећеник̀*¹⁵³ (У, Б; тò су н̀ијеви *св̀ећеници* — ЛПС), *у̀ченик̀*¹⁵⁴ (Ком, Пл, СГ, Мут; н̀е смиј̀у у̀ченици бити презòбразни — О); — са глаголским општим делом: *ц̀арини́к̀* (У, Ком; у̀ Задру сом *ц̀арини́к̀* — Пољ).

Префиксално-суфиксална творба

Суфикс *-нӣк*

Са основом у општем делу која је састављена од предлога и глагола: *йò-двòр̀ник̀*¹⁵⁵ (О, Пољ, В, Ј, Б; па и н̀ема шкòлè прес *йòдвòр̀ника* — ЛПС).

¹⁵⁰ Чешће се употребљава: *брѝцо*.

¹⁵¹ Чешће је *шн̀ај̀дер*, према нем. *der Schneider* (Клап, РјСР, 1300).

¹⁵² Речник Матице српске, III, 374.

¹⁵³ Обично је *ид̀и*.

¹⁵⁴ Често је и *д̀ч̀а̀к̀*.

¹⁵⁵ О префиксима *над-* и *под-* в. рад М. Радовић-Тешнџ, *Именичка образовања с префиксима над- и под-*, Наш језик, XXVI (Нова серија), св. 4–5, Београд, 1985, 205–219.

Суфикс *-џија*

У овом говору суфикс *-џија* додаје се углавном на основе које воде порекло из турског језика, из којег и он потиче¹⁵⁶, али и на поједине наше основе, што потврђује његову извесну продуктивност.

Имам следеће примере:

— са именицом у општем делу: *дућанџија* (У, С, Пољ), *кавџија* (Пољ, О, В, Ј; не излази от *кавџије* — Кор), *меанџија* (У, Ком), *сајџија* (У, Лап, Гр), *сајунџија* (бијо и едан *сајунџија* — Гр), *имā едан сладоледџија* (У).

Суфикс *-ишељ*

У овом говору је мало именица са суфиксом *-ишељ* које значе професију или имаоца занимања. Забележио сам свега неколико, са глаголом у општем делу: *одгò(j)ишељ* (имаш ли *одгò(j)ишеља* или *одгò(j)итељ*™цу — У), *равнаишељ* (доша за *равнаишеља* болнице — У).

Обе ове именице ушле су у овај говор у новије време из књижевног језика. Ту је још и именица *учишељ* (Пољ, Кр, Не, Су, ЋК, Маз), која, на жалост, више није у службеној употреби као појам који значи занимање.

Као што се види из изложене грађе, превагу над суфиксом *-ишељ* односе његови паралелни опоненти: *-аџ*, *-иџ* и *-оџ*.

б) Женски род

Суфикс *-ица*

И у овом је говору¹⁵⁷ суфикс *-ица* веома продуктиван и фреквентан кад се додаје на именице мушког рода које значе носиоца звања или занимања. Овде суфикс *-ица* има моциону функцију¹⁵⁸, а именице образоване на тај начин можемо звати и парне¹⁵⁹. Исп.: *гајџарица* (Пољ, О, Ком, Клап; долазе код *гајџарице* са свијет страниа — Мут), *дџкиџурица*, *зубарица* (У, Ру, Бр, Гр), *ја̄ сам и козарица* и *краварица*, *свѣ сом* (Ком), *кројачица* (шијем кот *кројачице*, не купуем ништа вако — Пољ), *крџмарица*, *куварица*¹⁶⁰ (У, Ј), *кунобарица* (зови *кунобарицу* — Кор), *млибарица* (Бр, Ру; бијо млинар, а сад је ту *млибарица* — Том), *мљекарица* (од *мљекарице* — В), *цјѣлџок сом живџота овчарица* (Пољ), *одгоишељџица*¹⁶¹ (У, Пољ, М, Мут; муре за *одгоишељџицу* — Пољ), *џастџирица*, *џџарица* (У, Гр), *џисарица* 'чиновни-

¹⁵⁶ Исп. Белић, Грађење речи, 143; Стевановић, Српскохрватски (турско -*џ*), 561.

¹⁵⁷ Исп. Маретић, Граматика, 325; Стевановић, Српскохрватски, 553; Бошковић, Развитак суфикса, 19.

¹⁵⁸ Исп. Б. Ђорић, *Моциони суфикси у српскохрватском језику*, Београд, 1982 (у даљем тексту: *Моциони суфикси*).

¹⁵⁹ Исп. Б. Марков, *Именице са значењем женског џола у српскохрватском језику*, Научни састанак, 7, Београд, 1981, 183. Марков у истом раду објашњава и појам *нејарних* именица, а то су, за разлику од парних именица, оне које по правилу имају посебан облик за обележавање лица мушког и женског пола, које, дакле, не образују пар, оне које имају само један облик, односно иста флексија служи за обележавање и једног и другог рода (183–187).

¹⁶⁰ В. и Б. Ђорић, *Женска бића*, 31–41.

¹⁶¹ Од основа на *-ишељ* у српскохрватском језику образују се многобројне речи из категорије именица, придева, глагола и прилога. Исп. С. Ристић, *Морфема -тељ — у комбинацији са другим суфиксним морфемима*, Наш језик, XXVI, књ. I, Београд, 1983, 6–24.

ца, дактилографиња' (Кор, Гр; јави се *йисарици* — Ср), *йјевачица*, *йдишарица*, еднa е њиева *йрѡфесурица* (Ј), *чѡбанчица*, *учишељчица* (Клап, Ру, Кр; ѡклѣ *учишељчица* — Пољ), бѡлѣ и *чистйачица* нег ништа (Том), *шњајдерица* (Пољ, О, Ком, СГ, К, М; изучилā за *шњајдерицу* — Клап).

Префиксално-суфиксална творба

Суфикс *-ница*

За ову творбу имам само: *йѡдворнчица* (ја сом ѡђе *йѡдворнчица* — Ј).

Из наведених примера види се да је добро развијена семантичка корелација у којима се женски род обележава посебним продуктивним наставцима за творбу речи.¹⁶²

¹⁶² О том проблему в. више код Св. Николића, *Облици имена: звања, занимања, дужности и шишула женских лица*, Наш језик, н. с., VI, св. 5–6, Београд 1954/55, 196–205.

IV. ИМЕНИЦЕ КОЈЕ ЗНАЧЕ НОСИОЦА НЕКЕ ДОМИНАНТНЕ ОСОБИНЕ (NOMINA ATTRIBUTI)

Ове именице, као што се из наслова може закључити, у свом општем делу имају неко придевско значење које се приписује њеном носиоцу. То је значење неке доминантне особине или квалификације које може бити казано придевском, именичком, заменичком, па и синтагматском основом, што упућује на њихов шири и разнолик семантички спектар значења. Могу да значе неке негативне особине, лоше навике и сл. (*ла̑живац*, *и̑ијанца*); могу бити у вези са спољашњим карактеристикама и изгледом (*цр̑њака* 'изразито црномањаста девојка', *љей̑ојка* 'веома лепа женска особа'); могу значити неку карактерну црту (*весел̑а̑к*, *љен̑чина*); неку негативну особину (*гл̑у̑а̑к*, *и̑резобразни̑к*); неку особину која је последица тешког или несрећног живота (*јад̑ни̑к*, *сир̑ум̑а̑к*, *несрећ̑ница*); могу бити у вези са сличношћу, узајамном везом или неким међусобним односом (*и̑мењ̑а̑к*, *з̑аруч̑ница*) и др. Но, сва та и друга значења имају једну заједничку значењску црту — именоване носиоца неке доминантне особине. Ове ћу именице такође изложити по родовима и азбучном реду суфикса, чиме се постижу боља систематизација грађе и бољи преглед суфикса који у сваком творбеном типу могу да унесу и специфичну семантичку нијансу значења.¹⁶³

У основном делу ових именица најчешће је придев, али и именица, заменица, редни број, па и глагол, а у управном су суфикси — за мушки род: *-а̑к*, *-(а)к* (*-ја̑к*), *-а̑љ*, *-ан*, *-а̑н* (*-иј̑ан*, *-уш̑ан*), *-а̑р* (*-ја̑р*), *-(а)ц*, *-ац* (*-оц*), *-а̑ч*, *-а̑ш*, *-ељ*, *-и̑к* (*-ни̑к*, *-ени̑к*), *-ин*, *-им*, *-и̑ћ*, *-ић*, *-ја*, *-лија* (*-ај̑лија*), *-и̑ија*, *-ø*); — за женски род: *-ара*, *-ина*, *-има*, *-ица* (*-аи̑ица*, *-ои̑ица*), *-ја*, *-ка* (*-о̑јка*); за мушки и женски род: *-ица*; за средњи род: *-ло*.

О продуктивности суфикса биће речи приликом говора о конкретној творби.

а) Мушки род

Суфикс *-а̑к*

У овој творби *-а̑к* се додаје на придевске, именичке и бројне основе.

— са именицом у општем делу: *жив̑и ки и̑уст̑и̑њ̑а̑к* (У, Лап);

¹⁶³ О томе више: М. А. Обрадовић, *Semantička i morfološka struktura imenica koje znače lica izvedenih pomoću sufiksa -ar*, Radovi, IV, Sarajevo, 1966–1967, 207–228 (у даљем тексту: Структура именица).

— са редним бројем у општем делу: *йрва̋к* (1) 'ђак првог разреда' (Ком, К, У, СГ; докле ш бити *йрва̋к* — Гр); (2) 'онај који је у нечему први, најбољи' (Пољ, Бј, Ф; *йрва̋к* је у свему — У); такође сам чуо и: *йрре̋ђа̋к*, *чейшвр̋шја̋к*, *йешја̋к* (Кор, ЛПС, Маз); саће бити *шестја̋к* (У), *седма̋к*, *осма̋к* (има̋м и *седма̋ка* и *осма̋ка* — Кор);

— са придевом у општем делу: *вјешшја̋к* 'онај који је вешт, спретан' (Пољ, Пл, Т, Р; прѡва̋ј ти, ти си бо̋љш *вјешшја̋к* — Пл), *глӳшја̋к*¹⁶⁴, *лудја̋к* (У, О, Клап, Ф; штѡ ће с тијем ја̋днијем *лудја̋ком* — Пољ), да̋ј мѣни, ја̋ сом *љева̋к* (Пољ), *йрѡсшја̋к* (Пољ, У, Т, О; а̋јме *йрѡсшја̋ка*), штѡ си та̋кш *шуйја̋к* (У).

Суфикс *-(а)к*

Иде са глаголском основом у општем делу: *йѡсина̋к* (: посинити) (вѡлшм *йѡсшнка* канда ми је ро̋ђени̋ сшн — У), али није продуктиван у овој творби.

Суфикс *-ја̋к*

Овај суфикс веома је продуктиван и фреквентан, а њиме се углавном образују именице од придевских основа:

— са придевским општим делом: *весѣља̋к* (О, В, Ј, У; нѣма̋ вѣћѡк *весѣља̋ка* — Ћ), *двѡлччја̋к* (Не, Миш, Пољ, Ком; мрзшм *двѡлччја̋ке* — О), *дешња̋к* (О, Ком, Ј; *дешња̋ци* су вјештш од *љева̋ка* — В), *докоња̋к* (У, О, В, Ј; свѣ вшшѣ *докоња̋ка* — Кор), велики̋ је *занесѣња̋к* (Клап, Пољ), *народња̋к* 'онај који воли народну музику и песму' (да̋ј свира̋ј нешто за *народња̋ке* — Ј), штѡ сш та̋кш *немирња̋к* (Том), *несшрешња̋к* (Ф, ПЉ, У; ѣ, мӳј *несшрешња̋че* — У), *објешѣња̋к* (прен.) 'млитав, неспретан човек' (О, Ком, Кр; докле ш бити *објешѣња̋к* — В), ма, ун је ствѣрно *особѣња̋к* (ВП), *йокварѣња̋к* (Пл, Реб, К, ДБ, Б; нѣмѡј узимати од *йокварѣња̋ка* — Ш), *йошурчѣња̋к* (О, Ком; бшлѡ сшла *йошурчѣња̋ка* — У), ун ти је *йошшѣња̋к* изнат свѣга (ЛПС), ун је *йрешредѣња̋к* (У), а̋, тѡ ти је велики̋ *сѣбиччја̋к* (Дер), *сметѣња̋к* (У, О, Пољ, Дер, Маз; а̋, *сметѣња̋че* — Том), *смшшења̋к*, *сшршччја̋к* (У, О, В, Ј; а̋, *сшршччја̋к* ти је ун, мӳј брата̋ — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

Сложена основа састављена је од броја и именице: *едногѡдишња̋к*, *двогѡдишња̋к* (У, Ј, В), садѣ је *шрогѡдишња̋к* (Гр), *йешшогѡдишња̋к* (Ком, Пољ), пѡшѡ сам у школу ки *седмогѡдишња̋к* (О), *дваесшешшогѡдишња̋к* (Ру), још зѣру па *сшшогѡдишња̋к* (Кор).

Префиксално-суфиксална творба

йрескичмѣња̋к (прен.) (Ј, ДБ, Т, У; нѣ мере *йрескичмѣња̋к*, трѣба нѣко ја̋чш — Гр).

Суфикс *-а̋љ*

Са суфиксом *-а̋љ* има̋м примере са придевским општим делом: *бѡга̋љ* (О, Пољ, СГ, Пл, Ф; *бѡга̋љ* сѣ и рѡдијѡ — Маз), *глӳва̋љ* (Ком, О, Пл; ца̋бе ти је пштати *глӳва̋ља* — Кр), *губа̋љ* (прен.) 'крастав човек' (Клап, Пољ, У, СГ, Ј; срѣћѡм нѣма̋ вшшѣ *губа̋ља* — Пољ).

¹⁶⁴ Реч се може употребљавати и у улози минималног исказа неусловљеног контекстом (исп. Р. Сншшш, *Реч као лингвистичка јединица*, Књижевни језик, бр. 1, Сарајево, 1978, 23).

Суфикс *-ан*

Суфикс *-ан* ограничен је у овој творби. Забележио сам га у два примера са придевом у општем делу: *дебелан* 'дебело мушко дете' (У, Ј, В; *видѣ муга дебелана* — Ф), *цвѣѣшан* (: цвѣтаст) 'онај који има прамен беле косе' (Пл, У; *ѣно унок цвѣѣшана* — Ком). И у једном и у другом случају суфикс је додат на скраћену основу, а обе су именице благо стилски обојене.

Суфикс *-ан̄*

Ни овај суфикс није продуктиван у творби *nomina attributi*. Забележио сам га у изведеницама:

— са придевом у општем делу: *врагòл̄ан* (од скр. основе) (Клап, О);

— са прилогом у општем делу: *гошòв̄ан* (У, О, Ком; *а̀де, а̀де, гошòв̄ани, р̄ад̄те н̄што* — У).

У овој творби на *-ан̄* се завршавају *-иј̄ан* и *-уш̄ан̄*.

-иј̄ан: *грубиј̄ан*¹⁶⁵ (Лап, У, В; *тук̄у га у̀ни грубиј̄ани* — Кор) — с пејоративном нијансом значења;

-уш̄ан̄: ел *òвò твòј илавуш̄ан̄* (Пл), *слабуш̄ан̄* (СГ, Пл, Ф; *ба̀ш је слабуш̄ан̄ м̄лӣ* — У). Обе су изведенице с благом хипокористичком нијансом значења.

Суфикс *-ар̄*

— са именицом у општем делу: *ӣа̀йуч̄ар̄* (прен.) 'човек који се боји жене' (У, Лап, Гр; *та̀к̄и су ти ӣа̀йуч̄ари сви* — Пл).

Суфикс *-ј̄ар̄*

— са именицом у општем делу: *ј̄е̄ӣич̄ар̄* 'болесник од јетике, туберкулозе' (У, О, Клап; *н̄ма̀ са̀де ј̄е̄ӣич̄ар̄а* — Пољ), *ӣа̀давич̄ар̄* (У, Ј, Кор, ЛПС) и *ӣа̀дович̄ар̄* (Пољ, Том, Гр, Бј, Ру, Ком, О), *на̀јгор̄ѐ бити ӣан̄ч̄ар̄* *ка̀т се то̀ до̀годи* (Лап), *су̀ш̄ч̄ар̄* (*н̄ см̄ијеш̀ блѝзо су̀ш̄ч̄ар̄а* — О).

Префиксално-суфиксална творба

Основа је састављена од предлога и именице: *ѝр̄е̄с̄ӣосл̄ч̄ар̄* (У, ЛПС, Ком, Пољ; *н̄ зна̀м ка̀ко̀ ѐ бити ѝр̄е̄с̄ӣосл̄ч̄ар̄* — У; *тр̄ѐбало̀ би запòсл̄ти те ѝр̄е̄с̄ӣосл̄ч̄аре* — Гр).

У овој творби на *-ар̄* се завршава и његов дериват *-ич̄ар̄*.

Суфикс *-(а)ц*

У творби *nomina attributi* веома је фреквентан и продуктиван у овом говору. Додаје се придевским основама, а учествује и у сложено-суфиксалној творби. Исп.:

— са придевом у општем делу: *вал̄исавац̄* (Ру, Ф, Бј, Б, Миш; *ка̀ко̀ ла̀жѐ вал̄исавац̄* — Пољ), *граб̄еж̄љивац̄* (Гр, Том), *граб̄љивац̄* (Кор, Ј, Не, Су; *н̄ меш̀ до̀ћи на̀ р̄ет од граб̄љивац̄а* — Кор), *др̄е̄кавац̄* 'дете које стално дречи' (У, Мут; *у̀на̀ј м̄лӣ др̄е̄кавац̄ ста̀лно др̄е̄чи* — О), *ждр̄а̀кавац̄* 'онај који има неку ману у очима' (Пољ, О; *вид̄и ли ш̀то̀ та̀ј ждр̄а̀кавац̄* — Ком), *једӣнац̄* *у̀ ма̀јке* (Клап), *кр̄ивац̄* 'онај који је за нешто крив' (Лап, Кор, Миш, У, Не; *есу̀ на̀шли кр̄ивца* — Кор), *кр̄ад̄љивац̄*, *ку̀-*

¹⁶⁵ Нем. *der Grobian* (Ристић-Кангрга, Речник, 691).

дравац (ЋК, ВП, Маз; штò се не ошпишаш тѣ, кудрѣвче — Пољ), *лаживац* (Ј, В, Б, Су; шүти ти, *лаживче*, *лаживи* — Ком), *љенивац* (Гр, ВП, Ф, Б, У), тò е дјете *љуби-мац* нас свију (Кор), *мршвац* (Гр, ВП, Лап), велики си тѣ *мудрац* (Клап), *иујанац* (Су, Ку, Кр; штò ћу с *иујанцом* — Гр), *ирњавац* (Бр, Маз, СГ; саде нѣма *ирњаваца*, а некет смо били сви — Пољ), *рòглавац* (О, Пољ), *сврабљивац* (Ком, Пл; пѣри се, ѣл ти бòлѣ да постанѣш *сврабљивац* — Пољ), *пòста* е *слѣйац* јòш прије рѣта (Пољ), прѣвариће те *смүшљивац* (У), *сйѣрац* (Кор, ЋК, ЛПС; идѣ ки *сйѣрац* — Кор), *сйрѣнац* (Пл, СГ, К, Не, Су; највише *сйрѣнци* шпишају на муре — Пољ), *нѣсом* зна да си такѣ *сйрѣшивац* (Ком), *шѣйавац* (В, Ј), *ћѣлавац* (У, Ј; удѣла се за унок *ћѣлаваца* — Лап), и *ћѣловац* (Пољ, Ком, О; штò смѣта акò *ћѣловац* — К), *ћòравац* (Пољ, СГ, О), *чуйавац* (О, Клап, Ј; єдно врѣјеме па свѣ самѣ *чуйавци* — У), исто и: *чуйовац* (Пољ, Пл, Ком; ош бити ки уни *чуйовци* — Клап), *шѣљивац* (О, Клап, ВП; сви уни такѣ *шѣљивци* — Ку), *шугавац* (У, Ј).

Именице *грабежљивац*, *грабљивац*, *дрѣкавац*, *лаживац*, *љенивац*, *ирњавац*, *рòглавац*, *сврабљивац*, *слѣйац* и *смүшљивац* стилски су обојене.

— са трпним глаголским придевом у општем делу: *знанац* (У, Лап), идѣ ки некѣ *одријанац* (Клап).

Именица *одријанац* стилски је обележена.

Суфикс *-ац*

Долази са придевом у општем делу: *йòдлац* (Ј, В, Б, Р, Су; нѣко њѣјев нѣје *йòдлац* нег љн — Гр).

Именица *йòдлац* стилски је обележена.

Сложено-суфиксална творба

У овој творби суфикс *-(а)ц* додаје се на разне сложене основе:

— основа од сложеног придева: *брзону́жац* (нѣ мерем стигнѣти тог *брзону́шца* — Ком), *голдбрадац* (Ком, У), *голдглавац* (Дер, Ки, ВП, Р), *доброво́љац* (Маз, Миш, Клап, У; òбадвѣ су били *доброво́љци* — Лап), *йравосла́вац* (Маз, Не, Су, Кр, У, Лап; сѣмо су òје *йравосла́вци* — Гр), *шврдòглавац* (Б, Ш, Бј; ѣјме, *шврдòгла́вца* недòказанòк — Пољ), и *шврйòглавац*, *шврдòглавац* (Пољ, Ком), *шврдòкòжац* (прен.) (У, Мут; нѣш *шврдòкòшца* лѣко насикирати — Б), *чуйòглавац* (Дер, Ки, ВП, Р; вòлим ја тѣ *чуйòгла́вце* — Маз) и *чуйòглавац* (Пољ, К, Ком).

Именице *шврдòглавац* и *чуйòглавац* благо су стилски обојене.

— сложена основа састављена је од прилога и глагола: *брзолòвац* 'ловац ко-ји брзо и добро гађа' (Ком, Пољ; ако нѣси *брзолòвац*, у шуми нѣш ништа убити — Клап), *лаковјѣрац* 'наивчина' (лѣко ти је прѣварити тог *лаковјѣрца*, ѣј мѣне — Пољ), *йусйòлòвац* 'ловац који није ништа уловио' (ћѣ си *йусйòлòвче* врѣједни — Пољ), штò си такѣ *радòзналац* (Лап), злò да нѣсом *сладоку́сац* (О);

— сложена основа састављена је од глагола као управног дела и објекта као његове допуне:¹⁶⁶ *властйòлòубац* (Бр, ВП), *женомрѣцац* (Пл, Гр), *славољòубац* (Пољ, Ком), свѣ зна кано *чудошвòрац* (Пољ).

¹⁶⁶ Исп. М. Стевановић, *Добунске (рекцијске) сложенице*, Српскохрватски, 411–415.

Суфикс *-оц* (<лац)

Такође учествује у сложено-суфиксалној творби. Сложена основа састављена је од прилога и глагола: *раноранијоц* (Б, Ш, ПЉ, Ф, Не; сâмо *раноранијоци* стигнѹ за рoсѣ — Ком).

Суфикс *-а̄ч*

Није продуктиван у творби *nomina attributi*. Додаје се на глаголску основу, а учествује и у префиксално-суфиксалној творби: — са глаголом у општем делу: *йушачи* (Ј, В, Клап, Не, Кр, Маз; сви су жѣстокѣ *йушачи* — Ком).

Од префиксално-суфиксалне творбе имам такође само један пример, супротнoг значења од *йушач*: *нейушач* (У, Клап, Лап, Б; бoљѣ ти је сјѣдѣти крај *нейушача* нѣк крај *йушача* — Бр).

Овакве сложенице, као што је познато, нису у духу нашег језика, већ настају под утицајем неких других европских језика, нпр. нем. *Nichtraucher*, фр. *non-fumeur*.¹⁶⁷

Иако, дакле, књишка реч, изведеница *нейушач* у овом говору добро је позната.

Суфикс *-а̄ш*

У овој творби *-а̄ш* се додаје на именичке и придевске основе и продуктиван је у грађењу изведеница и од једних, и од других. Такође, учествује и у сложено-суфиксалној и префиксално-суфиксалној творби:

— са именицом у општем делу: *буњкераш* (У, Ј; ма̄ло кò(ј)й̄ од *буњкераша* oстанѣ жѣв — Пољ), *бумбаш* (Пољ, Ком; ка̄ смо ималн бумбе били смо *бумбаши*, а кад њѣсмо ундѣ њѣсмо — О), *винаш* 'онај који воли да пије вино' (ја̄ сам *винаш*, ал ѣ тѣ си *ракѣјаш* — У), *влакаш* 'онај који путује влаком (возом) на посао или у школу' (из Грачаца су сви *влакаши* — Гр), *врунѣаш* (фронташ) (Пл, СГ, Б, М, Мут; ѣ̄ си тѣ за̄ ме — *врунѣаша* — Пећ), *кумѣјераш* 'онај који воли кромпире' (за *кумѣјераша* није важан крѹв нек кумпјери — Ком), ал се *ладаш* ладѣ (Кр), *лѹлаш* нѣ мере през лѹлѣ (Маз), *йойравкаш* 'ђак упућен на поправни испит' (У, Ј, Ком; имѣ сила *йойравкашѣ* — СГ), *робијаш* (Пољ, Ком, О, В; видѣла сам *робијаше* ѣ̄ шећѹ у крѹг — Пл), *риѣненаш* 'онај који има велика и јака леђа' (видѣ *риѣненаша*, ки кѹњ — Пољ), елда с^м ѣ̄ тѣ *шлакаш* (Кор), *шраумаш* (У), *ћуѣураш* (прен.) 'пијаница' (*ћуѣураши* не ѣзлазѣ из каванѣ — У), ел тō унај *цвикераш* (Кор), *чѣраш* (Пољ, Пл, СГ; ѣ̄ме, нѣ дај ти бoже да̄ си *чѣраш* — Лап), нѣ смѣјем, ја̄ сом *шећераш* (У);

— са придевом у општем делу: највећѣ ти је *богѣташ* у Лици, сигурно (Ј), *довољаш* 'ђак који пролази са довољним успехом' (нѣ мереш ли вишѣ од *довољаша* — Пољ), тако и: *добраш*, није лошо (Ком), *одликаш* (Пл, СГ, Гр, У; није никет бѣјō ѣспод *одликаша* — СГ).

Сложено-суфиксална творба

Суфикс *-а̄ш* у овој творби додаје се на следеће основе: — сложена основа састављена је од прилога и придева: *врлодобраш* (имѣ ли јōш *врлодобрашѣ* — У); —

¹⁶⁷ В. S. Pavečić, *Jezički savjetnik s gramatikom*, Zagreb, 1971, 401.

од броја и именице: *двометрѣаш* (Б, Ш, ПЉ; уз *двометрѣаша* је још мањѣ — Гр), *другоредѣаш* 'ученик који има слабих оцена' (и два *другоредѣаша* — Лап), *иѣтѣоколунѣаш* (У, Ср; *иѣтѣоколунѣаши* су свѣ и упропаст'мили — Гр); — од придева и именице: *црнокошуљѣаш* (и бјѣжи од њѣ [*црнокошуљѣаша*] ки од врага — Пољ).

Префиксално-суфиксална творба

У овој творби основа је састављена од предлога и именице: *и́реземљѣаш* (У, Ј; *ка су и́реземљѣаши* сирот'ња — Мут; *ѣ, ал ви и́реземљѣаши* не плаћате порес — Пољ).

Суфикс -ељ

У овој семантичкој групи суфикс -ељ заступљен је само у сложено-суфиксалној творби: *доброчиниѣиѣљ* (не смијеш заборавити своѣ *доброчиниѣиѣљу* — Пољ). Сложена основа је састављена од прилога и глагола.

Суфикс -ѣик

У говору југоисточне Лике овај је суфикс веома продуктиван и фреквентан у творби *nomina attributi*. Додаје се на придевске основе различитог образовања¹⁶⁸, а учествује и у сложено-суфиксалној творби:

— са придевом у општем делу: *бјѣднѣик* (У, Ј, В; дај *бјѣднѣику* — СС), *болѣснѣик* (Пољ, О, СГ), *гѣройѣднѣик* (Ј, В, Не, Су), *грѣшнѣик* си ти вел'ки (Лап), *дѣжнѣик* (ЛПС, ВП, ГС; свѣк зна мѣне ки *дѣжнѣика* — У), какав је уно *жалѣснѣик* — Гр), *злѣбнѣик* (О, Ком; *ѣ, што ћу са злѣбнѣиком* — Пољ), баш је *јаднѣик* *јаднѣи* (У), *јѣроснѣик*, *крѣјоснѣик* (У, Ј), њѣсом *мѣлосрднѣик* неке волѣм помући (ПЉ), *мућнѣик* (Ј, В, Дн, До, Лап; знам ја те *мућнѣике* — Кр), *најѣаснѣик* (Клап, О, Бр; видѣ ти *најѣаснѣика* — Маз), *најѣилнѣик* (Б, Ф, Бј; ѣдво смо ѣстали од *најѣилнѣика* — Ј), *најѣеднѣик* (У, Кор; има нас три *најѣеднѣика* — Пољ), *нѣвјѣрнѣик* (Бр, Пољ, Ј; бјѣжи од *нѣвјѣрнѣика* — Ком), *нѣвѣлнѣик* (Бр, Маз, Ј; *нѣвѣлнѣиче* муј — В), *нѣсреѣинѣик* (В, Б, Р, ЋК; *нѣсреѣинѣици* су, па бѣк — Пл), *ѣшрѣвнѣик* ти е ун велѣки (Пољ), *ѣѣкоснѣик* (ГС, Ом; ѣе гѣѣ мајкнѣш нађѣш неѣгѣ *ѣѣкоснѣика* — Дн), *ѣѣбѣжнѣик* (Мут, О; старѣ су скѣро свѣ *ѣѣбѣжнѣици* — Ком), ѣтѣкад је ун још *ѣѣкѣјнѣик* (СГ), *ѣѣрѣведнѣик* (Пољ, Ком, К; от *ѣѣрѣведнѣика* уѣвјѣк ѣчѣкѣј добро — СГ), *ѣѣрѣвѣиѣнѣик* (Пл, Кор, У; дѣнусѣмо крѣѣ от *ѣѣрѣвѣиѣнѣика* — Гр; има саде више *ѣѣрѣвѣиѣнѣика* — Том), ѣдвратнѣи *рѣзвѣрѣиѣнѣик* (Бр), *рѣјѣсѣиѣнѣик* (Пољ, Ком, Бр, Ру; дѣклѣ ш бити *рѣјѣсѣиѣнѣик* — Маз), што ћу ка сом *сѣмоѣиѣнѣик* (Ј), *ѣ, што си ти срѣиѣнѣик*, уѣвјѣк нађѣш (У), *срднѣик* (У, Б; каѣо да не знам свѣѣ *срднѣике* — ДБ), *уѣглѣднѣик* (СГ), знам, Тѣсла бијѣ свјѣцѣки *уѣмнѣик* (ЛПС), и таѣо сам постѣ *шѣиѣиѣнѣик* (Кор).

Именице *бјѣднѣик*, *жалѣснѣик*, *јаднѣик*, *ѣшрѣвнѣик*, *ѣѣкоснѣик*, *рѣзвѣрѣиѣнѣик*, *шѣиѣиѣнѣик* стилски су обележене;

— изведенице од сложених придева префиксално-суфиксалне творбе: *најѣсѣилнѣик* (У, Гр, Ћ, Р, Кор, ЛПС, Ф, О, Ср), *нѣѣјнѣик* (Пољ, Маз, Не, Ср, Ком; од свѣјѣ *нѣѣјнѣика* — Лап), *најѣеднѣик*, *нѣвјѣрнѣик*, *нѣдѣстѣѣјнѣик* (Кор), што си таѣи *нѣзѣдо-*

¹⁶⁸ „Свиѣма овим именицама, и кад нису изведене од придева и преко придева, него и од именица и глагола — зајѣднички је придевски карактер значѣња и зато се оне с правом називају *nomina attributi*“ (М. Стевановић, Српскохрватски, 507).

вољник (Ку), нѣмарник (Кор, Гр, ЛПС, ВП; нѣмарниџима такѡ ѝ треба — Пољ), е њѣсом ни ја више нѣмућник (ВП), нѣоужѣљник (В, Миш), бијѡ си нѣираведник (У), нѣрадник¹⁶⁹ (Пл, СГ, К; нѣнемо нѣрадника — У), нѣразумник (нѣ меш ти нѣразумнику утувити ў главу — Кор), нѣсрејник (Ј, У, Гр), нѣсућеник (Пољ, Клап, Маз, Кор, Пољ, Ком, Т, Ш, Ом, Б, Шт), ирѣздушиник (Пољ, О, Клап), ирѣзазленик, ирѣзѡбразник (У, Ј, Пољ, Р, Б; пѡзнају се ирѣзѡбразниџи — У), ирѣскућник (Мут, Пећ, У, Пољ; ѝма још ирѣскућника — О), ирѣсмрћник, ирѣсрамник (О, Клап; брига ирѣсрамника — ВП), ирѣсћидник (ирѣсћидниче, није те стит — Ком), ирѣзочник 'безобразан и дрзак човек' (штѡш се надати от ирѣзочника — Пољ), ирѣзумник (О, Ком), ирѣзбожник (У, Мут, Ком; сви су ѡви млађи ирѣзбожниџи — ВП), ирѣземник 'човек ниског раста, али једар и јак' (О, В, Ј; ирѣземниџи се најбоље рву — Пољ), рајзговѡрник (Кор, Ј, Не).

Именице *насилник*, *нѣрадник*, *ирѣзѡбразник*, *ирѣсрамник*, *ирѣсћидник*, *ирѣзочник* стилски су изразитије обележене;

— именице од придева сложено-суфиксалне творбе: *дангубник* (Пољ, О; *дангубниче* — Ком), *доброћудник* (Клап, ВП), штѡ би ти бијѡ чи *дѡшобрижник* (М), *нѣмѡј ми бити злѡслућник* (Шт), *знаџиужѣљник* (Ом, Б; ај ти нешто сакри од *знаџиужѣљника* — Ком), *злѡкобник*, *злонамјерник* (Пољ, Пл), *злѡшвѡрник* (Т, Ш), *злѡсрејник* (Б, Пољ), *злѡћудник* (Клап, Ј, ВП), *крѡвожѣдник* (Ком, Ј; упали крѡвожѣдниџи и побили — М), *лаковјерник* 'наивчина' (ѣсом ти диванијѡ о *лаковјерниџима* — Пољ), исто и: *лакоумник* (О, Клап, Пољ), јѡш си *малѡдобник* (У), ѣ, штѡ сом ти ја *мѡкојриник* (Кор), *иравовјерник* (Гр, Кор, Пољ), исто и: *иравославник* (само *иравославниџи* — Пољ), са осамнајст си већ *иунољетник* (Р), *слабоумник* (мѡра му се [*слабоумнику*] помући — Ру);

— са трпним глаголским придевом у општем делу: *брањеник*, *досељеник* (У, Р; ми смо ѡје *досељениџи* из Далманџије — Ћ), *зѡњеник*, *заљубљеник* (Лап, Кр), ко јој је *изабраник* (Мут), *заробљеник* (ѡје су држали *заробљенике* — У), пѡста е прѡви *изгубљеник* (Кор), *кажњеник* (Кор, ЛПС, Ф, ЋК; и одвели ме с друђијѣм *кажњениџима* — Пољ), баш је *мученик* (У), *надареник* 'онај који је надарен, талентован'¹⁷⁰ *намјешћеник* (Гр), *насељеник* (ѡклѣ су ти *насељениџи* — М), *нѣкршћеник* (више *нѣкршћеника* нек *кршћеника* — У), *нѣзнаник*, *ѡдабраник* (Кор, Маз), зѡтѡ штѡ е бијѡ *ѡдбаченик* од народа (Пољ), кољко добијѡ *окривљеник* (У), и такѡ пѡста велики *ѡађеник* (ЛПС), *ѡйшуженик* (Не, Ср, Маз; ту сјѣде *ѡйшужениџи* — Кор), *ѡсигураник* (У, Пољ; *ѡсигураниџи* ѝмају прѣсплатно — Ком), *ѡслобођеник*, *ѡсуђеник* (Пл, К, Кр), *ѡйшѡшћеник* (Гр), *ѡшћѣћеник* (Ј, В; *ѡшћѣћенику* се бѡме мѡра платѡти — Су), *илаћеник* (све су тѡ били *илаћениџи* — Ру), *рањеник* (Пољ, Р, Маз, Том; вѣсмо нијѡко ћѣли ѡставити *рањенике* — СС), *расѡушћеник* (1) 'разведен човек' (жѣни се, дѡклѣ ш бити *расѡушћеник* — М); (2) 'онај који је распуштѣн' (ѡѣш ваљда да бѡдѣш нѣпослушѡан ки нѣки *расѡушћеник* — У), *умировљѣник* (М, Ј, Б; бѡгами су *умировљѣниџи* нагрѡ(ј)исали — Кор), *усељеник*, *ушѡйљѣник* (Маз, Ом, Гр, Не), *шћићѣник* (Пољ, О, СГ; пѡзиш ли на *шћићѣника* — ГС).

¹⁶⁹ Могућност удруживања привативног префикса *не-* с именицама је велика у српском и у другим словенским језицима. Уз именицу тај префикс најчешће означава „недовољност, недостатност“ особина које чине њен семантички збир (в. Дабић, нав. дело, 195).

Сложено-суфиксална творба

У овој творби суфикс *-ӣк* заступљен је у облику својих деривата *-нӣк* и *-енӣк*.

-нӣк: — основа је састављена од прилога и глагола: *кр̄ивокл̄е̄ш̄нӣк* (*кр̄иво-кл̄е̄ш̄нӣке* ће покáрати бòк — Пољ);

-енӣк: — основа је састављена од прилога и глагола: *истӣомӣш̄њенӣк* (О, Клап; сви смо саде *истӣомӣш̄њенӣци* — Бр; лãкшп̄е ти је кад имãш неког *истӣомӣш̄њенӣка* — Ком).

Суфикс *-ин*

Nomina attributi са суфиксом *-ин* у овом говору је мало, што је и разумљиво кад се зна да је *-ин* суфикс којим се граде етници.¹⁷¹ Са придевским општим делом имам само: т̄и си бòме пòзнãт̄и *домãћин* (Мут), пòзнã се *ш̄уђин* (Пољ).

Суфикс *-им*

Овај суфикс учествује у префиксално-суфиксалној творби, за коју имам само: *ӣобрãйим* (В, Миш, Кр; ко нѐмã *ӣобрãйима*, нѐмã ни брãта — О).

Суфикс *-ӣћ*

У овој творби врло је редак, а није ни продуктиван. Додаје се на придев у именици *млад̄ӣћ*¹⁷² (О, Пољ, Гр, Кор, Бр, Не, Су, Дољ; лãко вам је дòк сте *млад̄ӣћи* — Ком; ёно *ун̄ӣ млад̄ӣћи* — У).

Суфикс *-ӣћ* заступљен је и у сложено-суфиксалној творби, са основом од придева и именице: *ӣрãзнокесӣћ* (прен.) 'онај који никад нема новца, сиромãх' (Пољ, Ком, О; нãшã си да трãж̄иш от *ӣрãзнокесӣћã* — СГ). Ова изведеница има пегоративну нијансу значења.

Суфикс *-ја*

Учествује у сложено-суфиксалној творби у којој је у првом делу сложене основе придев а у другом глагол: *млад̄о̀жења* (О, В, Клап, Мут, Т; да зѐру сјѐдѐм код *млад̄о̀жењѐ* — У; бòље бити *млад̄о̀жења* нек *ст̄ар̄о̀жења* — Бр).

Суфикс *-лија*

У творби ових именица суфикс *-лија*¹⁷³ није продуктиван, а осим тога и мало је фреквентан. Имам само један пример са именицом у општем делу: *севдãлија* (У, Кор; вѐлик̄ӣ је *севдãлија* — Гр).

Извесну продуктивност показује, међутим, његов дериват *-ãлија*:

¹⁷⁰ М. А. Обрадовић каже да се образац творбе може предпочити у виду разломка чији бројилац значи формулу за морфолошку структуру, а именилац формулу за семантичку структуру. Тако би образац творбе од именица *надареник*, нпр., изгледао овако: *надарен-ик* 'онај који је надарен' (В. Izvedene imenice — I. Укључивање значења или семантичка кондензација, Radovi, V, Sarajevo, 1968–1969, 244–245 — у даљем тексту: Укључивање значења).

¹⁷¹ О суфиксу *-ин* у творби етника в. Бабић, Творба, 203–215, и *Tvorba etnika u dijalektima i u hrvatskome književnom jeziku*, Opomastica jugoslavica, број 6, Загреб, 1976, 150 (у даљем тексту: Творба етника).

¹⁷² О настајању именица са значењем лица в. М. А. Обрадовић, Структура именица, 207–228.

¹⁷³ Суфикс *-лија* је из турског језика (Белић, Грађење речи, 76). Суфикс *-лија* је у ствари турски наставак *-li*, али како речи са њим не одговарају ни једном обичном типу именица српског језика, изједначиле су се с именицама на *-ија* (Стевановић, Српскохрватски, 508).

-ајлија: — са придевом у општем делу: *дугајлија* (У, Ј, В; нѐмōј близо *дугајлијѐ* — Лап), *еси ти ђе нугајлија* (Бр); — са именицом у општем делу: *ђклѐ је унај бркајлија* (М), *курајлија* (Ј, В, Пољ, Бј, Не, Су), ал си *нугајлија* (Гр), *йарајлија* (СГ, К, Ј, ЛПС; свй су ти накупци великѐ *йарајлије* — У), ка те шчѐпа унај *рукајлија* (Ком).

Све су ове именице, међутим, више или мање, стилски обележене.

Суфикс -џија

Иако се овим суфиксом од именица и глагола граде именице које значе *занимање*¹⁷⁴, у овом говору у активној су употреби и речи које се од именица изводе суфиксом -џија и значе *nomina attributi*: *дуванџија* 'онај који пуши' (У, Кор, Гр; како *дуванџије* нѐмају *цигарѐ* — Бр), нѐ треба бити *инаџија* (Пољ), *кавгаџија* (Б, Ј, Лап, Миш; најиће ун на некђг вѐћђк *кавгаџију* — ВП, није *кавгаџија* — Ком), *рачунџија* 'онај који све ради из рачуна' (Су, Не, Кр, В, Ки; е, нѐ меш лако прѐвати *рачунџију* — Пољ), *шеширџија* 'онај који стално носи шешир' (ѐј, ти *шеширџија*, дђћ ѐмо — У; пѐтај унок *шеширџије* — Гр). Све су ове именице, мање или више, стилски обележене.

Суфикс -ѻ

Са овим суфиксом имам један пример из сложено-суфиксалне творбе, а сложена основа састављена је од именице и глагола: *лађдолѐш* (прен.) 'ленчина' (нѐће *лађдолѐш* сѹстати — Ком).

б) Женски род

Суфикс -ара

Овај суфикс није продуктиван, нити фреквантан. У грађи се нашао свега један пример са придевом у општем делу: *йомѹдара* 'помодара' (Пољ, У, Ј; ђш да бѹдѐш ки дрѹгѐ *йомѹдаре* — О). Именица је стилски обележена.

Суфикс -ина

У овој творби суфикс -ина има сасвим ограничену употребу. Са именицом у општем делу је: *йошиѐњаџина* (Пољ, О, Клап, К, Р, ЛПС; дивѐним с *йошиѐњаџинђм* — Миш; ун ти је великѐ *йошиѐњаџина* — Т).

Суфикс -има

Са овим суфиксом имам само пример за префиксално-суфиксалну творбу: *йђсесѹрима* (Пољ, Ј, Б; е, *йђсесѹримо* мѹја — Су).

Суфикс -ица

И у творби *nomina attributi* суфикс -ица је продуктиван и добро заступљен. Учествује и у префиксално-суфиксалној творби. Са придевом или трпним придевом у општем делу: *бојажљивица* (Б, Маз, Пољ, У), *ђклѐ ти је вјѐренџица* (Мут), *досѐјѐљњица* (Кор, ЛПС), *жалђснџица* (Ј, В; нѐмђж *жалђснџѐ* ништа пѐтати — Маз), *зѹручнџица* (ЛПС, ВП; Маз, Не, Су), *зђбнџица* ти мѹре наудџи ти тѐ како

¹⁷⁴ Белић, Грађење речи, 143.

(Пољ), *ла̋живица* (од *ла̋живицѐ* — Ком), *й̋акосна̋ца* (Кор, ЊК; *на̋ва̋ли̋* на *й̋акосна̋цу* — Пољ), *й̋око̋јна̋ца* (Пл, Мут), *не̋ће* да се *й̋ркосна̋ца* *о̋канѐ* (Пољ), *й̋роклет̋ица* (Маз, О, Пољ), *не̋ мере* *ра̋сијна̋ца* *ни̋кет* *сте̋ћи* *ни̋шта* (Ком), *са̋мица*, *све̋т̋ица* (Ј, В, Кор), *с̋й̋арица* (Пољ, О, К, П; *тре̋ба* ми за *ӳн̋у* *мӳју* *с̋й̋арицу* — Пећ), *ти̋ си* му *с̋ӳђен̋ца* (Ј), *ӳшо̋й̋лен̋ца* (Ј), *ки* *ча̋р̋о̋бница* (О).

Од придева префиксално-суфиксалне творбе навешћу именице: *не̋в̋је̋р̋на̋ца* и *не̋сре̋ј̋на̋ца* (Ком, Пл, Б, Ш).

У овој творби суфикс *-ица* учествује и својим дериватима *-ашица* и *-ошица*:
-ашица: — са придевом у општем делу: *бо̋га̋й̋аш̋ица* (Гр, У; *гле̋да̋ј* ти *ӳн̋у* *бо̋га̋й̋аш̋ицу* — Ј; *др̋жи* се *бо̋га̋й̋аш̋ице* — Маз);

-ошица: — са придевом у општем делу: *ље̋й̋о̋ш̋ица* (У, Кор, Лап; *чи̋ја* *ӳн̋о̋* *ље̋й̋о̋ш̋ица* — Гр);

— са именицом у општем делу: *логор̋аш̋ица* (*би̋ло* нас је *бо̋ме* *си̋ла* *логор̋аш̋ица̋* — У), *одли̋ка̋шица* (: *одлика*, 'одличан успех') (*до̋ сад* је *ӳв̋је̋к* *би̋ла* *одли̋ка̋шица* — Ком; *о̋ба̋двѣ* су *одли̋ка̋ш̋ице* — Пољ).

Суфикс *-ја*

Суфикс *-ја* у овој именичкој групи учествује у сложено-суфиксалној творби, а сложена основа састављена је од именице и глагола: *бо̋гӳмо̋ља* 'побожна жена' (*свѐ* *ста̋ре̋* *же̋не* су *бо̋гӳмо̋ље*, *мла̋ди̋је̋* *ма̋њѐ* — Пољ).

Суфикс *-ка*

У овој творби суфикс *-ка* се додаје на придевске и именичке основе, а заступљен је и у сложено-суфиксалној творби: са придевом у општем делу су именице: *би̋ка*, изведена према придеву *би̋јел*, од скраћене основе, а значи девојку изразито светле косе и белог тена (Пољ, Ком, СГ, К, О), а на сличан начин је изведена и именица *жӳјка* (према придеву *жут*), која значи девојку изразито жуте косе (У, Пољ, Ру, Маз; *ље̋пе̋* *жӳјке̋* — Ком). Према придеву *ц̋р̋н* суфиксом *-ка* је изведена и именица *ц̋р̋ња̋ка* 'црномањаста девојка' (Ру, Бр, Пољ, Ком, Гр, Кр, Ку; *не̋ма̋* *ље̋п̋ше̋* от *пра̋ве̋* *ц̋р̋њке̋* — О).

Са именицом у општем делу: *бо̋га̋љка* (Б, Бр, *не̋ мере* *бо̋га̋љка* ни *ма̋кн̋ти* — У), *е̋р̋о̋јка* 'жена херој, храбра и издржљива жена' (Пољ, Ком, Мут; *би̋ло̋ же̋на̋* *е̋р̋о̋јка̋* *ӳв̋је̋* — О; из *Ли̋ке̋* *има̋* *е̋р̋о̋јка̋* *до̋ста* — СГ), *ље̋й̋о̋ш̋анка* (В, Мут, ЛПС; *видѐ* *ӳне̋* *ље̋й̋о̋ш̋анкѐ* — К). Ова именица је због деривата *-ошанка* благо семантички обојена.

На *-ка* се завршава и његов дериват *-ојка*:

-ојка: — са придевом у општем делу: *ље̋й̋о̋јка* (са хипокористичком конотацијом) (Пољ, СГ, Т, Ф, Кр, Не, Су).

Сложено-суфиксална творба

У овој творби суфикс *-ка* додаје се на следеће основе: — основа од сложеног придева: *до̋брово̋љка* (*и̋шли* смо *скӳпа* и *доброво̋љци* и *до̋брово̋љке* — Ком). Будући да се сложенице истога морфолошког састава могу протумачити на два начина, могли бисмо рећи да је овој изведеници основа састављена од придева и именице (: *добра* *во̋ља*). За придевску основу одлучио сам се зато што сам је навео и у именици *доброво̋љац*, јер се суфикс *-(а)ц* у сложено-суфиксалној творби

додаје (1) на основе од сложених придева и (2) на основе у којима не постоји сло-
жени придев, а ако и постоји, има различито значење од оног што га има изведе-
ница са сложеницом у основи.¹⁷⁵

Суфикс *-ка* додат је и на основу састављену од именице и глагола: *бѣго-
мѣлка* 'жена која се моли богу, побожна жена' (Пољ, О, Клап, Т).

в) Мушки и женски род

Суфикс *-ица*

И у овој творби суфикс *-ица* је полисемантичан у изведеницама са приде-
вом у општем делу: *гладница* (Пољ, Ку, Р, СГ; *колик̄а* си *гладница* — Т; *н̄* мереш
се *на̄ести*, *гладница* — У), *кукавица* 'плашљива особа' (СГ, Т, Б, ЛПС; *шт̄* се *б̄о-
ј̄иш*, *кукавица* — Лап), *ицјанца* (и *уна* и *ун* су *ицјанце* — Мут), *сирџица* (Клап,
Ком, Маз, Том, Дер), *ал* си *илашивица* (Пољ), *шт̄* *н̄* би, *в̄есом* *ја̄* *сѣрашивица*
(Ком), *шкрѣица* (Р, М, Ј, Б; *в̄еси* *тр̄ѣба̄* от *шкрѣице* ни *траж̄ити* — Пољ).

г) Средњи род

Суфикс *-ло*

У овој семантичкој групи суфикс *-ло* учествује у сложено-суфиксалној
творби, са основом састављеном од именице и глагола:¹⁷⁶ *зл̄д̄ӣан̄ѣило* (Пољ, О,
В, Б, Клап; *пази* се *зл̄д̄ӣан̄ѣила* — Пл). Слушао сам и: *зл̄д̄ӣан̄ѣило* (Кр, Не, Ку).

¹⁷⁵ Исп. Бабић, Суфикс *-(а)и*, 181.

¹⁷⁶ В. Стевановић, *Дојунске сложенице*, Српскохрватски, 411–415.

V. ИМЕНИЦЕ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ РАЗНА ОРУЂА, СПРАВЕ, ПРЕДМЕТЕ И СЛ. (NOMINA INSTRUMENTI)

Ове су именице систематизоване према општем значењу или неком заједничком именитељу њихове употребе, па ћемо их поделити у следеће групе: именице које значе средство за вршење глаголске радње, именице које значе разне предмете и именице које означавају мање, ситније предмете, али су изгубиле деминутивно значење.

1. Именице које значе средство за вршење глаголске радње

Творе се суфиксима: *-(а)к*, *-(а)њ*, *-āч*, *-(а)ц*, *-јац*, *-ø* — за мушки род; *-ача* (*-јача*, *-аљача*), *-ва*, *-ица* (*-ајица*, *-лица*, *-чица*), *-ка* (*-āљка*) — за женски и *-ло* за средњи род. Међу продуктивније спадају: *-āч*, *-(а)ц*, *-ица*, *-ка* и *-ло*, док су остали слабије продуктивни, или нису уопште продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

Са глаголом у општем делу:

ваљак (Ф, ЛПС, Маз, Миш, Кр, Т; најкашњѐ се *пováља ваљком* — Пољ), *држак* (Ком, СГ, К, Ј; узми сикиру за *држак* — Маз), *дубак* (ЛПС, Пољ, Ф, ДБ, Б; *нека̄ у дујку* — У), *љеџак*¹⁷⁷ (У, Мут; *имаш ли зѐру љеџка* — Пољ), *шџачак*¹⁷⁸ 'колски точак' (О, Ком, Пољ; *сврнџе ти се шџачак* — Клап); (2) 'бицикл'¹⁷⁹ (Том, Пољ, Дер, Маз, Ком; *еси доша̄ на шџчку* — У).

Суфикс *-(а)њ*

Са глаголом у општем делу:

бубањ (Пољ, Бр, Том; *извади га из бубња* — О), *мѐтни зайџорањ* (Пољ), *иддуџорањ* (Пољ, Ком, СГ, Пл, К; *мура се подбџчити иддуџорњима* — У), *накџвањ* (Клап, Мут, Ф; *лупа̄ се по накџву* — Пољ), *шџцањ* (СГ, Пољ, Ки, Шт, Том, Дер; *згџечѐ се шџцњом* — Ом).

¹⁷⁷ Ретко се употребљава (обично је: *љеџило*).

¹⁷⁸ Точак је нешто што тече, што се окреће (Стевановић, Српскохрватски, 497).

¹⁷⁹ Често се, углавном од старијих људи, чује и: *баџкло*, као и: *баџклџн*.

Додавањем суфикса *-(a)њ* директно на корен настале су именице: *жрвањ*¹⁸⁰ (У, Лап, О, Маз, Не; није иша̄ ù мл^чн ко̄ има̄ *жрвањ* — Маз), *рајжањ* (У, Лап, Кр, Дољ, Ку, Маз; највише се пече̄ на *рајжњу* — Пл).

У овој творби суфикс *-(a)њ* заступљен је и у префиксално-суфиксалној творби, са основом која је састављена од предлога и именице у: *идднужањ* 'део таре којим се наизменично дижу и спуштају нити' (Пољ, Ру, П, Пећ, Маз; с *идднужњом* се мјењају нити — Ру).

Суфикс *-āč*

Са глаголом у општем делу:

бацач 'справа за бацање камена' (Пољ, Ком, О, Клап, К; даље се ба̄ци *бацачом* нек пра̄ћком — Ком), *бријач*¹⁸¹ (Пољ, Ј, У, В, Р; бријем се *бријачом* — Мут), *влакач* (ланац) (Пољ, Ком, К; обувати га *влакачом* — СГ), *зайињач* 'део гњата којим се затвара трбушна шупљина приликом печења на ражњу'¹⁸² (мѣгнѹ се ва̄је по̄ два̄ *зайиња́ча* на печеницу — Пољ), *омушач* (умота̄ј га тӣјем *омуша́чом* — Пољ), *иодуирач* (У; убаци *иодуирач* и неће никут — У), *иокривач*, *ипростирач* (Ком, Мут, М, П, Т, Б; саме смо тка̄ле и *иокриваче* и *ипростира́че* — О), *сјекач* (то̄ не̄ш не̄г *сјекачом* — У), *уиља́ч*¹⁸³ (У, Б, Ј; припа̄ли *уиља́чом* — Ком), *уијач* (У, Ј, В, Пољ; притисне̄ш *уија́чом* — О).

Суфикс *-(a)ц*

Са глаголом у општем делу:

клеџац (М, Пећ, Ј, П, Ф, Бј, Пољ; најбоље се навуче *клеџцом* — Клап), *ошџацац* 'обарач' (Пољ, Ком, О, К, СГ, Пл; држим га на *ошџа́нцу* — Маз).

На *-ац* се завршава и његов дериват *-јац*, за који имам потврду у именици *ирдобојац* (: пробости) (Кр, Не, Б, ЛПС, ПЉ, Ф; мурам га прво пробити *ирдобо́јцом* — У). У овој префиксално-суфиксалној творби, *-јац* је додат на окрњену основу глагола.

Суфикс *-ø*

Овај суфикс постоји у сложено-суфиксалној творби у којој је сложена основа састављена: — од прилога и глагола: *брзоја̄в* (О, Пољ, В, Ј, Б; слали смо *брзоја́ве* — ВП), *далеково̄ш* (тѣ су бандере о̄ *далеководо́да* — Мут); — од именице и глагола: *кишабр̄ан* (О, Ј, Пољ, Не; не̄ идѣ се бла̄гу прес *кишабр̄ана* — Б), и *кишобр̄ан* (Ком), *шрнуко̄й* (О, Дн, Не, Ј; најлакше̄ то̄ ископати *шрнуко́јом* — Т).

б) Женски род

Суфикс *-ача*

Са глаголом у општем делу: *дрљача* (Ј, М, Мут, Дер, ВП, Миш; прво се идѣ *бр̄аном* *п̄анд̄а дрљачо̄м* — Пољ), *кумињача* (Пољ, О, Ком, Пл; *кумињачо̄м* затво-

¹⁸⁰ *Жрвањ* је постало метатезом од *жрнав* и с променом гласа и у њ (исп. чешки *žetnov*, рус. *жерновъ*), Маретић, Граматика, 311.

¹⁸¹ Чешће се говори: *џштра*.

¹⁸² Именица *зайињач* није потврђена код Вука, а ни у РЈА, ни у РКНЈ.

¹⁸³ Обично је: *ва̄ерца̄к* (: нем. *das Feuerzeug*), исп. Дабац, Технички рјечник, 1389.

рѣм баџу — У; једино с кумињачом — Ј; није било огњишта брес кумињаче — Т), кумињача (Ком, Пл, Бр; млеко се кладе с кумињачом — К), ирѣкљача¹⁸⁴ (Пл, СГ, К, Бр, Клап, Ком, Пољ; туче ки с ирѣкљачом — У);

— са придевом у општем делу: крѣљача (крављача) (У, Ком, Ј, Кр, Миш, Не, До, ДБ; пуна крѣљача — Пољ; и овце мѹземо у крѣљачу исто ки краве — Ком).

Са суфиксом *-ача* имамо и његове деривате *-јача* и *-аљача*:

-јача: — са придевом у општем делу: ијарњача 'локомотива' (Гр, Кор, Бр, Пл; још вѹзѣ с ијарњачом — Шт; неће ни ијарњаче још дѹго — ВП);

-аљача: — са именицом у општем делу: сѣиайљача¹⁸⁵ (О, Мут, Пећ, Бј, Ф, О; мѣтеш сѣиайљачом око по сѣта — Пољ).

Суфикс *-ва*

Суфиксу *-ва* у овој је творби фреквенција ограничена на само две потврде, али се додаје на две врсте основа: — са глаголом у општем делу је: брийѣва (: бри-ти¹⁸⁶) (У, Ком, Пољ, Дн, До, Ср; сјече ки бритѣом — Пољ; ... за оштрѣње бритѣ — Бр); — са именицом у општем делу: браѣдва (У, Пољ, Ру, Том, Дер, Маз; лакшње ми је браѣдѣом; ѹзми браѣдѣу — К). Проф. Стевановић (Српскохрватски, стр. 447) каже да је у овој именици основа неодређена, али ја бих покушао претпоставити да јој је у основи именица *брада*, како се у ствари зове издужени део секире који је код брадѣ и знатно дужи.

Суфикс *-ица*

Као и у другим семаитичким категоријама, односно групама, у овом говору, суфикс *-ица* продуктиван је и у извођењу *nomina instrumenti*. Додаје се на придевске и именичне основе, а заступљен је и у префиксално-суфиксалној творби.

Са придевом у општем делу: дѹилѣца (Пољ, Ком, Т, Р, Ш, ДБ, Ј; пуца сом из дѹилѣ — Ру), сѣиинѣца 'сито за фино сијање брашна' (Пољ, Ком, О, Б, Дн, Не; сѣиинѣца ѣ за крув а рашѣта за жито — Ру); — са именицом у општем делу: колиѣца (Ј, М, Ком; прјину довозим с колиѣцима — Пољ), кузѣлѣца (: кузол)¹⁸⁷ (Ком, О, Пољ, Пл, К, СГ; ѣл ти брѹс у кузѣлѣци — Маз), сѣиѹиѣца 'мишоловка' (Пољ, Ком, СГ, Пл; увати се [миш] на сѣиѹиѣци — Клап), шѣбалѣца (Ј, В, ЛПС, Пољ, Ком, Пл, Б, Ш, Ћ; привѣжи шѣбалѣци — ДБ).

Префиксално-суфиксална творба

Потврђена је у: ирѣколѣца (У, Кор, Т, Кр, Дн, Миш, Ку; доведѣ пуњу ирѣколѣци — О; стаће на ирѣколѣци — Мут) — основа је састављена од предлога и именице.

На суфикс *-ица* се у овој творби завршавају и његове варијанте *-ајица*, *-лица* и *-чица*:

-ајица: — са именицом у општем делу: иѹишѣ(ј)иѣца 'пуцаљка' (Бр, Том, ВП, Ки, Р, Пл; е, што имѣш иѹишѣ(ј)иѣци — ЛПС; имѣш ли ти иѹишѣ(ј)иѣци — У), сѣи-иѣ(ј)иѣца (Пољ, О; полако мѣти, прѣбићеш сѣи-иѣ(ј)иѣци — Том);

-лица: — са глаголом у општем делу: бѹшилѣца (О, Пољ, Не, Кр, Ком, Ј, Т; имѣш ли бѹшилѣци — Маз), врѣшилѣца (О, Ком, Мут, М, П; кѣлѣ е брѣжѣ врѣјећи с врѣшилѣѣом — Пољ), глѣдѣилѣца 'метални предмет којим се навлачи коса пре

којим се омеће¹⁹³ (Дн, Кр, Том, Дер; нѣк нам овѣ бѹдѣ *омѣшѣа* — Пољ; ајмо се омећати овѣм *омѣшѣа* — О), *иисѣа* 'писалица' (О, Клап, Бр; имали смо плѣчицу и *иисѣа* — Мут; мјесто олѣвкѣ биле су *иисѣа* — К), *ишшѣа* (Пољ, СГ, К, Бј; сѣмо пѹшѣш ѹ тѹ *ишшѣа* — У), *свѣра* 'свирала' (Пољ, Ком, О; ѡпта ти је тѣ *свѣра* — Клап), *шшѣа* (Миш, Кр, Ом, Ср, ВП; ѹвати га [рубље] са *шшѣа* — У), *шшѣа* (У, Мут, М, П; направи ми *шшѣа* — Пољ), такође и: *шшѣа* (Пољ, СГ, Пл, К; пѣхѣрај га *шшѣа* — Ком); — са именицом у општѣм делу: *шшѣа*¹⁹⁴ 'перница' (О, В, Ј, Не, Су, Ку; нѹсили смо ѹ шкѣлу плѣцицу, *шшѣа* и спѹжву — Пољ).

Суфикс -ѡ

С овим суфиксом имам потврда за сложено-суфиксалну творбу у којој је сложена основа састављена од: — именице и глагола: *рѹковѣш* (Ком, Пољ, Мут; вѣжѣмо е [пшеницу] у *рѹковѣши* па нѣ кола — Клап); сложенице састављене од двеју именица: *кѣломѣш* (Пољ, О, В, Клап, Бр; имѣ ли јѡш тѣ *кѣломѣши* — Р), такође и: *кѣломѣз* (Ј, Ком, Пољ, У).

Последње две именице представљају пример јукстапозитивних сложеница у српском језику. Ту спада и свака она сложеница у којој су оба саставна дела позајмљенице из једног страног језика, као што је нпр. из турског *дѹванкеса*, која се употребљава и у говору Срба југоисточне Лике (Пољ, Ру, Бр, Маз, У).¹⁹⁵

в) Средњи род

Суфикс -лѡ

Овај суфикс, који је добио широку примену у нашем језику,¹⁹⁶ веома је фреквентан и продуктиван и у овом говору, како, као што смо видели, у *nomina agentis*, тако и у *nomina instrumenti*, нарочито у творби од глаголских основа: *брѣ(ј)ило* [електрично]¹⁹⁷ (У, Кор, Ком; чѣтали су *брѣ(ј)ило* — У), *врѣшлѡ* (Пољ, О, Ком, СГ; намутѣ се на *врѣшлѡ* — Том), *жшлѡ* 'фарба' (О, Ком, В; какво ти је тѣ *жшлѡ* — Ј), *лѣшлѡ* (У, Ј, В; ѹвати га *лѣшлом* — Ј), *мѣшлѡ*¹⁹⁸ (нѣмѣ вѣшѣ *мѣшлѡ* — О), тѣ је *мѣло* зѣ главу¹⁹⁹ (П), *мѣрило* 'справа за мерење парцела' (О, В, Ј, Пољ, Том, Дер; нѣјбољѣ ѣзмѣрити *мѣрилом* — Ком), *мѹдрило* 'модра фарба' (Клап, В, Бр, Ру; овѣрбѣја га у *мѹдрилу* — Пољ), *оглѣдалѡ*²⁰⁰ (У, Кор, Гр, Бр; пѣгледај се какав си на *оглѣдалу* — Пољ), *огрѣблѡ* 'огрѣбача' (Том, Дер, Ки, ШТ; кѹчине

¹⁹³ *омѣшѣши* (се), бацати „камена с рамена“.

¹⁹⁴ Лик *шѣрајка*, који постоји у новозазарском крају, у овом говору се не чује, али је лик *шѣра* познат у разним крајевима схј. а налази се и у РЈА, док у ВРј нема ни једног ни другог. В. и Барјакта-ревић, нав. дело, 261.

¹⁹⁵ Исп. М. Сурдучки, *Именичке сложенице без сѡјног вокала у српскохрватском језику*, Научни састанак, 7, 190. В. и студију Е. Барић, *Именичке сложенице непrefиксалне и несufиксалне творбе*, Загреб, 1980.

¹⁹⁶ Белић, Грађење речи, 95.

¹⁹⁷ М. А. Обрадовић, Укључивање значења, 253.

¹⁹⁸ Чешће се говори *шшѣа*.

¹⁹⁹ Обично се говори *шшѣ*.

²⁰⁰ Говори се и *шшѣло* (: нем. *der Spiegel*) (исп. Клајић, РЈСР, 1304).

се мугу уред^нти с^амо *огрѣблом* — Ком), *ил^ашило* (Пољ, Ком, Бр, Ру; да није *ил^а-шила* свѣ би п^озоб^але — О), *йо^ачал^о* (О, В, Ј, Б; вид^ндѣ кр^ос *йо^ачал^о* — П), *рав^н-ло* (како н^ем^аш *рав^н-ла* — У), *р^ало* (н^екет се *о*р^ало *р^алом* — Пољ), *рач^унало* (Ком, О, Ки, Ом, Гр; какв^а е шк^ола през *рач^унала* — У), *р^ило* (н^ајбољѣ *р^илом* — Пољ), *с^тр^ашило* (О, В, Ки, Шт; не б^оѣ се *у*не [птице] *с^тр^ашила* — Ру), *ц^јед^ло* (Пољ, О, Дољ, Не; н^а ти *ц^јед^ло* — Б), *ц^рљ^{ен}ло* (узми *ц^рљ^{ен}ла* па га *о*в^арб^ај — Пољ), *ц^рн^ло* (н^ем^а ни *ц^рљ^{ен}ла* ни *ц^рн^ла* — Пољ), *ц^рш^ло* (Ком, Пл, СГ, К, В; *ц^рш^ло* р^еж^ѣ а л^емеш *о*дб^ацуе *у* стр^ану — О), *ш^ило* (О, Клап, Бр, Пећ, М; ки ш^устер бр^ѣ *ш^ила* — У), *ш^ий^ло* 'блања којом се прави удубљење' (Пољ, Ком, СГ, К, Мут; н^ем^ам *ш^и-й^ла*, а н^е меш пр^еж^ѣ њега — Клап), *ш^кр^ой^ло* (поквас^н га з^ѣру *ш^кр^ой^лом* — О).

2. Именице које значе предмете и које према начину образовања можемо поделити у две мање групе

2.1. Именице које у основи имају готов облик трпног придева и представљају предмете који су своје значење добили извршењем глаголске радње, односно предмете на којима је вршена радња.

Граде се суфиксима: *-(а)к* — за мушки род; *-ина, -ица* — за женски род; *-је* — за средњи род. Продуктивни су: *-(а)к, -ица* и *-је*, док је суфикс *-ина* слабо продуктиван.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

т^о е м^уј *доб^ит^ак* (У), *дод^ат^ак* (Ком, СГ; *о*ст^а сом през *дод^ат^ака* — Б), *зав^и-т^ак* (шт^о *и*м^аш *у* том *зав^ит^у* — О), *о*ст^а ми још *зав^рш^ет^ак* на ч^арапи (Пољ), т^о е т^ек^ар *зач^ет^ак* (Ком), какав је т^о *най^ит^ак* (Т).

б) Женски род

Суфикс *-ина*

ш^кан^нина (от какв^ѣ е т^о *ш^кан^нѣ* — Ком; от св^иј^ѣ *ш^кан^ни^на* најт^оплијѣ је с^ук^но — Пољ).

Суфикс *-ица*

в^ий^ница 'бурма' (Ком, Пољ, О, СГ, Пл, ВП; з^арука *й*д^ѣ с *в^ий^нц^ом* — Клап), *ор^ан^ница* (Пољ, Шт, ВП; на *ор^ан^нци* — Ом), *й^еч^{ен}н^ница* (У, Ф, Бј, До, Миш, Не, ВП; *о*др^ежи му з^ѣру от *й^еч^{ен}н^нц^ѣ* — Пољ; ес *и*спек^а *й^еч^{ен}н^нцу* — О), *й^леш^{ен}н^ница* (О, Пољ, Клап, СГ; *й^леш^{ен}н^нце* ј^ој д^о п^о л^ѣђ^а — Шт).

в) Средњи род

Суфикс *-је*

й^еч^ѣње (Бр, Ру, Маз; ош з^ѣру *й^еч^ѣња* — Гр; ј^ањећ^ок *й^еч^ѣња* — У).

2.2. Именице које у општем делу имају глагол и значе предмете добијене вршењем те радње

Граде се суфиксима — за мушки род: *-ај, -јај, -љај, -(а)к, -ја^к*; за средњи род: *-й^{во}*.

а) Мушки род

Суфикс *-āj*

з̄а̀лог̄āj (О, Клап, Т; н̄ӣ дв̄а̄ *з̄а̀лог̄ājа* — Ком).

Суфикс *-jāj*

ӣзраӣш̄ӣāj (Миш; њ̄ма̄ н̄е̄ка̄в̄ *ӣзраӣш̄ӣāj*, к̄анд̄а̄ прӣшт̄ — Пољ).

Суфикс *-љāj*

з̄ав̄е̄ж̄љāj (шт̄о̄ тӣ је̄ ӯ т̄о̄м̄ *з̄ав̄е̄ж̄љājу* — Мут).

Суфикс *-(a)к*

— са глаголским придевом трпним у општем делу: *обм̄ӯш̄ак* (СГ, К; н̄е̄ма̄м̄ бра̄те̄ нӣ *обм̄ӯш̄ка* к̄ун̄ца̄ — Пољ), да̄ј̄ мӣ та̄ј̄ *ос̄ӣа̄ш̄ак* (Том).

Суфикс *-jāk*

— са глаголским придевом трпним у општем делу: *ӯӣле̄ӣњ̄а̄к* (Миш, Маз, Ом, Шт, Дер, Том, Ком; св̄е̄ж̄ӣ [косе] *ӯӣле̄ӣњ̄а̄ком* — Пољ).

б) Средњи род

Суфикс *-ivo*

Није продуктиван у овом говору:²⁰¹ *в̄а̀р̄ivo* (Гр, Кор; по̄ете̄ т̄о̄ *в̄а̀р̄ivo* — Ру), *в̄е̄з̄ivo* (ош̄ њ̄ма̄тӣ д̄о̄ста̄ *в̄е̄з̄iva* — У), *г̄о̀р̄ivo* (н̄е̄ма̄ *г̄о̀р̄iva* — Лап), *г̄ра̄д̄ivo* 'пре̄ђа̄ за̄ тка̄ње' (Ом, Маз, О; ес^н спр̄е̄мӣла̄ *г̄ра̄д̄ivo* за̄ тка̄ње — Ком), к̄а̄к̄в̄о̄ тӣ је̄ т̄о̄ *ма̄з̄ivo* (У), *ӣе̄ц̄ivo* (У, Кор, Лап; њ̄ма̄ лӣ ј̄о̄ш̄ *ӣе̄c̄iva* — Гр), *ӣл̄е̄ӣivo* (Пољ, СГ, Пл, ЋК, ЛПС; нӣје̄ ц̄ура̄ брес̄ *ӣл̄е̄ӣiva* — Маз), к̄ат̄ сӣ на̄пре̄ла̄ тол̄к̄о̄ *ӣр̄е̄д̄ivo* (Шт).

3. Именице које значе разне предмете и сл. и у општем делу имају именицу, глагол или придев

Образују се суфиксима *-(j)āj*, *-(a)к*, *-āk* (*-jāk*, *-љāk*, *-њāk*), *-ан*, *-(a)њ*, *-ār*, *-(a)ц*, *-ӣк* (*-нӣк*, *-чен̄ӣк*), *-лук*, *-ø* — за мушки род; *-ара*, *-ача* (*-јача*), *-ина* (*-евина*, *-јевина*, *-еӣина*, *-овина*, *-оӣина*), *-ине*, *-ица* (*-ница*), *-ка*, *-ика*, *-ија*, *-лија*, *-уша* — за женски род; *-анце*, *-ӣӣше* (*-лӣӣше*), *-ло* (*-ӣј̄ело*) — за средњи род. Боље су продуктивни: *-āk*, *-jāk*, *-ача*, *-ина*, *-еӣина*, *-ица*, *-ка*, *-ӣӣше* и *-лӣӣше*; слабије су продуктивни *-ār*, *-ик* и *-ара*, а нису продуктивни: *-љāk*, *-њāk*, *-лук*, *-ине*, *-лија*, *-ица*, *-уша*, *-ло*, *-ӣј̄ело*.

а) Мушки род

Суфикс *-(j)āj*

Суфикс *-(j)āj* учествује само у префиксално-суфиксалној творби — са основном од предлога и именице: *на̄в̄ӣљ̄āj* (Пољ, Маз, Клап, Ру; м̄ет̄нӣ јо̄ш̄ н̄е̄ко̄лико̄ *на̄в̄ӣљ̄ājа* — Мут).

²⁰¹ И у књижевном језику суфикс *-иво* веома је слабо продуктиван, Бабић, Творба, 269.

Суфикс *-(а)к*

Овај се суфикс додаје на глаголску основу, а учествује и у префиксално-суфиксалној творби.

Са глаголом у општем делу имам само: *мућак* (јаје) (Пољ, О, Ком, Клап, В, Ј, Б; ако дуго стоје, *буду мућци*; зна се, *мућак* смрди — К).

У префиксално-суфиксалној творби додаје се на две врсте основа — ону од префиксалних глагола: *заврашак* 'манжетна' (Пољ, Ком, Б, Кр, Дн; пантолуни се вѣсу ни шили през *заврашак* — Р), *окле* је тај *исјечак* (У), *одлума* (Пољ, О), *врцијо* *осјечак* (Ру), *метни* *идомешак* *надањ* (Ј), *окле* ти *иријесак* (Гр), *уғризак* (чи су то *уғрисици* *ође* — У), *уложак* 'батерија за цепну лампу' (Пољ, Пл, Клап, Бј; неће свјетли без *улошка* — Ком), *умешак* (нека *умешка* — Мут); и ону од предлога и именице: *навильак* (Не, Су, Ку, Дољ, Дн; *ајмо нус'ти навильке* — Пл), *окорак* 'даска која с једне стране има кору' (Пољ, О, Пл, СГ, К; то сам *направијо* од *окорак* — Ком), *йарожак* (Пољ, Ком, У, СГ, ВП; *бркља* има *йарошке*, а *стожина* *е* *преж* *њи* — Ш), *окорейак*²⁰² 'месо или сланина око репа' (Пољ, Ком; *ваља* и *окорейак* — В), *идорейак* (Пољ, Ком, О, Р), *ириглавак* (К, СГ, Миш, Кр, Не, Дн, Пољ; *обуј ириглавке* — О; *топлије* у *ириглавцима* — Пољ).

Суфикс *-ак*

Са именицом у општем делу: *глежњак* (У, Ј, Ф, Бј; *мурали* смо *нус'ти глежњак*е — Пољ), *идрбак* 'ђачка торба' (О, Клап, Дн, Кр, Миш, ВП; *имаш* ли *све* у *идрбаку* — Пољ);

— са придевом у општем делу: *бадњак* (У, Ј, В, Т; *нем*а *саде* ни *Божиха* ни *бадњака* — О), *вучијак* 'сачма' (три *патруна* *вучијак*а — Пољ), *зечијак* (1) 'сачма' (*највише* ми *треба* *зечијак*а — Пољ); (2) 'измет' (*све* *зечијаци* по *путу* — Ком), *измет* *значе* и: *лисичјак* (СГ, К, О), *мачијак* (то *смрде* *мачијаци* — Пољ), *мишијак* (*пун* *под* *мишијак*а — Ком), *йасијак* (Пољ, О, Клап; *не* *меш* *проћи* од *йасијак*а — Мут), *йичијак* (*падају* *йичијаци* с *крџа* — Бр); али *значи* и *сачму* (*йичијаци* су *најмањи* — Пољ), *шелењак* (1) 'измет' (*искидај* те *шелењак*е — О); (2) 'уже којим се *веже* *теле*' (Пољ, Клап, Ру, Бр; *свежи* га с *шелењак*ом — Мут).

У овој творби на *-ак* се завршавају и његова два деривата: *-јак* и *-њак*:

-јак: — са придевом у општем делу који се завршава на *н* или *л*,²⁰³ а заступљен је и у префиксално-суфиксалној творби.

бакрњњак [котао] (У, О, Ј, В; *овај* ми је *бакрњњак* за *паленту* — ЋК), *бубрежњак* (*одрежи* од *бубрежњак*а — У), *гужњак* (М, ДБ, П; *баци* *гужњак* — У), *димњак* (Ф, Ом, Шт, ВП; *кисне* кроз *димњак* — О), исто и: *димљак* (Пољ, Ком; *треба* *заклун'ти* *димљак* — Клап), *кућњак* 'зуб кутњак' (Клап, О, Дн, Б, Кр, Ком; *ничу* му *кућњаци* — Пољ), *медњњак* [колач] (СГ, Ф, Ј; *знаш* ли *пећи* *медњњак*е — ЛПС), *мљњчњак* [зуб] (Пољ, К, Мут, Ј, В; *дуњи* *мљњчњаци* — Пл), тако и: *дчњак* (Мут, В, Ј; *кол'ки* су му *дчњаци*, *ки* *у* *вука* — Б), *ника* му и *други* *йарњак* (Ком), *йршњак* 'пуловер' (Клап, ВП, О, Шт, Бр, Дер; *наплет*е се *доста* *йршњак*а — Пољ),

²⁰² Реч није потврђена ни у Вукову Рјечнику.

²⁰³ Исп. Бабић, Творба, 92.

сребрења̋к [новац] (О, Ком, К, П; остало ми нешто *сребрења̋ка* — Ј), *сѣдѣља̋к* (Ком, СГ, Мут, Пољ, Клап; покри га *сѣдѣља̋ком* — Маз).

Префиксално-суфиксална творба

У овој творби *-ја̋к* се додаје на основу која је састављена од предлога и именице: *наѣршиња̋к* 'напрстак' (О, СГ, Пл, Ком, Пољ; шијеш с *наѣршиња̋ком* — Бр; неко метне и два *наѣршиња̋ка* — У), *огрља̋к* (Пољ, Миш, Кр, Шт, Ком, ЛПС; док је малѣ [теле] нѣси *огрља̋к* — Клап), *ѣбѣкожња̋к* (чир) (Пољ, Ком, О, Клап, Б; ѣцају напасти *ѣбѣкожња̋ци* — К; виђи се ел *ѣбѣкожња̋к* — Пл);

-ња̋к: — са глаголом у општем делу: *рајѣиња̋к* 'ланац којим се рајтају (при-тежу) дрва' (Пољ, Ком, Ру, Клап, Бр, Маз, Гр; сад га [воз дрва] стегни *рајѣиња̋ком* и ајде — К);

— са именицом у општем делу само је: *лишиња̋к* (не чека се зима през *лишиња̋ка* — Пољ).

Суфикс *-ан*

Са именицом у општем делу — само: *крѣан* 'крпара' (Пољ, Маз, Миш, До, Ср; накупѣ се крпа за *крѣане* — Пл; какав тепик, само *крѣани* — Пољ).

Суфикс *-(а)њ*

Са глаголом у општем делу само су: *рѣжањ* (Ј, Пољ, В, ДБ; дај још ѣдан *рѣжањ* — Ком), *свѣжањ* (У, Пољ, ЛПС, Бј; што е ѣ том *свѣжњу* — Р; направи *свѣжањ* па нѣси — Пољ), а обе су именице образоване од скрећених основа.

Суфикс *-ањ* додат је на корен у: *глѣжањ*²⁰⁴ (О, Клап, Пољ, Не, Ку; дѣ *глѣжња* — Пл; ѣко *глѣжња* — Ру).

Суфикс *-ар*

Са именицом у општем делу: *ѣѣѣар* (опанак) (Пољ, О, Ком, Пл, К; није би-ло ѣпѣла мал *ѣѣѣар* — Ру; у *ѣѣѣарима* и зими и лѣти — Пољ; ѣбуѣш у *ѣѣѣар*-е и трѣе чарапе — Ком).

Суфикс *-(а)ѣ*

Суфикс *-(а)ѣ* је веома продуктиван у овој творби. Додаје се на придевске и именичке основе, а заступљен је и у сложено-суфиксалној творби. Од придева различитог образовања имам ове примере: *брѣстиоваѣ* 'брестов колац' (Пољ, Клап, Бр, Ру; насјѣци *брѣстиоваѣ* — О), тако и: *бѣковаѣ* (ѣградѣ ѣ од *бѣковаѣ* — Пољ), *глодоваѣ* (О, Ј, В, Б, ЛПС; *глодоваѣ* се ѣ враг бѣ(ј)ѣ — Лап), *дрѣноваѣ* (О, Пл, Ом, Шт; ако те дернем ѣвијем *дрѣноваѣ* — Пољ), *дѣдоваѣ* не ваља за ѣграду (Ком), *јабуковаѣ* (*јабуковаѣ* грѣта сјѣћи — Ком), *јавѣроваѣ*, *јасѣноваѣ* (пѣмјѣшај *јавѣроваѣ* и *јасѣноваѣ* — О), *јасиковаѣ* (има и *јасиковаѣ* — Ком), тѣ е *клѣноваѣ* (М), *лиѣоваѣ* је пуно мѣк (Пољ), *крѣшковаѣ* (колац и ликер) (Пољ, У, Ј), *растиоваѣ* (*растиоваѣ* има колко ѣш — О), *ѣшираѣ* 'оштар колац' (Том, Клап, Бр, Маз; с тѣ-јем *ѣшираѣ* — Пољ), *ѣѣлаѣ* (дѣша сом по *ѣѣлаѣ* скрѣс са Удбинѣ — Пољ);

²⁰⁴ Исп. Маретић, Граматика, 311.

— именице у чијој основи немамо одређене речи:²⁰⁵ *ка̄шанац* (Миш, Дн, Кр, Ом; закључај с *ка̄шанцом* — Пољ), *квасац* (Пољ, У, Ј, В; имаш ли зѣру *квасаца* — О), *кѡлац* (О, Клап; трѣба тѹ сила *кѡлаца* — Бр), *кѹнац* (Пољ, Ком, Пл, ЋК, ЛПС, ВП; прѣшш ми тѡ бѣјелѣјѣм *кѹнцом* — Ј), нѣмѡј забѡравити *ланац* (Шт), *лунац* (Пољ, Ком, Маз, Кр; прѣвѣ и *лѹнце* и пѣтѣаке — Ру), *чамац* (нѣ би се ни вѡзијѡ у *ча́мцу* — У; њѣсом *ча́мца* нѣ видијѡ — Пл);

— са именицом у општем делу: *рѹбац* 'марама' (Ком, Пл, СГ, К; кѹш брез *рѹйца* на ѡвѹ стѹдѣн — Пољ; ако нѣмаш ш чѣм, свѣжи *рѹйцом* — Мут), *шрѹйац* (Ј, Ком, Не, Су, Миш, Ку; вѡзѣ *шрѹйце* ис Корѣтѡ — Лап; *шрѹйци* су за пилану — Ј).

Именице *рѹбац* и *шрѹйац* Скок је дао као облике деминутива на -ц, -ца и навео да су из Лике.²⁰⁶ Данас се, међутим, у овом говору та деминутивност уопште не осећа.

Сложено-суфиксална творба

У овој творби -(а)ц се додаје: — на основу састављену од придева и именице: *шврдѡкорац* (О, Ћ, Ш; нѣнемо тѣ *шврдѡкѡрце* — СГ; *шврдѡкѡрци* су за ватру — Пољ); — на основу састављену од броја и именице: *шестѡйѣрац* (топуз) (Пољ, Ј, Ком; кад га Мѡрко ланѣ *шестѡйѣрцом* — Ј). Ова је именица позната из народних песама и у том се контексту углавном и употребљава.

Суфикс -ѣк

Са именицом у општем делу: *сиѹменик* пѡлијѣм бѡрцима (У), такође и: *сиѡменик* (тѡ су *сиѡменици* на́родни ерѡја — Гр).

У овој творби на -ѣк се завршавају и: -нѣк и -ченик.

-нѣк: — са именицом у општем делу: *оглавнѣк* (Ру, Маз, Бр, Ом, Не; мѣтни *оглавнѣке* на кѹѣе — Пољ; на *оглавнѣцима* су и жвѡље — О), *рѹчнѣк* (У, Гр, Лап; чѣстијѣм *ручнѣком* — Кор);

-ченик: — са именицом у општем делу: *руйченик* (Ком, Ку, Пл, ЛПС, ВП, Шт; док се сѡмо *руйченици* извѣзѹ за свѡтове — Пољ; сѡме ткѡле *руйченике*, него штѡ — Бр; имѡм јѡш ѣ сат дѡмѡћѣјѣ *руйченикѡ* — Клап).

Суфикс -лук

Са овим суфиксом имам само једну изведеницу, а о његовој продуктивности не може се ни говорити.

Са именицом турског порекла у општем делу: *чивѡлук*²⁰⁷.

Суфикс -ѡ

Са нултим суфиксом²⁰⁸ имам ове именице изведене од префиксалних глагола: штѡ нѣмо ѹзѣти за *зѡлок* (Пољ), *изѡвиш* (крштеница) (У, Гр, Лап), *ѣској* (Ј,

²⁰⁵ Исп. Стевановић, Српскохрватски, 547.

²⁰⁶ Р. Скок, *Етимолошки рјѣчник хрватскога или српског језика*, Загреб, 1971–1974, III, 163 (rùb) и 516 (trùp) — у даљем тексту: ЕРј.

²⁰⁷ Чешће се говори: *вјѣшалица*.

²⁰⁸ И. Грицкац сматра да би било пожељно наћи погоднији термин за ову врсту суфикса. Израз 'нулти суфикс' „не изгледа сасвим адекватан значевски“, а 'суфикс нула' „није погодан стилски“. О именицама типа налет, 101.

М), *набој* (1) 'барут и сачма у ловачком метку' (Пољ, Ком, Ј, Не); (2) 'пришт који настане од убода трна или нечег другог' (Пољ, Клап, Р, Маз; све су ми нуте биле у *набо(ј)има* — О), *намас* (Маз, Ки, Том), *намети* 'нанос снега' (бүдү *намети* до крова — Пл), *нанус* 'оно што нанесе вода' (Пољ, Ком), *нашйис*, *одрун зёмлѣ* (У), *огрџев* (од *огрџева* само дрва — Ком), *идвој*, *идлук* (неће нусе прес *идлуга* — Клап), *ирѣгий*, *ирибор* (Кр, Дн, Пољ), какав је *ирибус* ове године (У), *укрѣс* (предмет), *улок* (кòлко имаш *улога* — Б), *улов*, *урош*, *усјев* (Пл, Ш, К, СГ).

Сложено-суфиксална творба

У овој творби *-ш* долази на различите основе:

— сложена основа састављена је од прилога и глагола у *самушок* 'оно што се слива са печенице' (Пољ, Ком, В, О, Су, Не; увати *самушока* — Мут; намажи ми крүва *самушоком* — Пољ);

— од именице и глагола: *ушокѣс* (од унок *ушокѣза* на лијѣво — Мут);

— од придева и именице: *сладолѣш* (Том, Дер, У; ош *сладолѣда* — Кор; не ваља ти [јести] тòлики *сладолѣш* — Гр).

б) Женски род

Суфикс *-ара*

— са именицом у општем делу: *мувара* 'лепљива трака на коју се скупљају муве' (Ком, У; ва̀тамо њ [муве] с *муваром* — Пољ).

На *-ара* завршава и суфикс *-јара* у само једном примеру: *луџсара* 'посуда у коју се скупља пепео' (Пољ, Т, ЋК, Б; искрѣни лүк из *луџсарѣ* — Ком).

Ни једна од тих именица није потврђена у РЈА, ВРј, ни у РКНЈ.

Суфикс *-ача*

Са придевом у општем делу, које значе грану дотичног дрвета или ракију од њихова плода: *брѣштовача* (грана) (Р, М, Ј, У, Т; узми *брѣштовачу* — Пољ), *врбовача* (грана) се лако прѣвија (О), *грабовача* (грана) (накрши тијѣ *грабовача* за ватру — Ком), *дрѣновача* (1) (грана) (ал бо̀ли о *дрѣновачѣ* — У); (2) (ракија) (испечѣм сва̀кѣ годнѣ нешто *дрѣновачѣ* — Пољ), *дүдовача* (грана и ракија) (прòвај зѣру *дүдовачѣ* — Пл), *јасиковача* (грана), *клѣковача* (ракија), *крүшковача* (грана и ракија) (не пѣчѣмо ми *крүшковачѣ* — О), *љѣсковача* (грана) (Пољ, Ком; урежи *љѣсковачу* за блага — О), *магривача* (грана) кр̀та (Пољ), *раштовача* (грана) (од *раштовача* прѣви́мо ли́шња̀ке — К), *шрѣшњовача* (грана и ракија) (мѣтнѣш трѣшње у ракију и ево ти *шрѣшњовачѣ* — Ј), *смүковача* (грана и ракија) (*смүковачу* пѣкү Далматинци — Гр), *шљивовача* (грана) (Ј, В, Ру); Шљивова ракија обавезно се назива: *шљивовица*.

На *-ача* се завршава и суфикс *-јача*, који се додаје на придевске основе које завршавају сугласником *н*, па се почетно *ј* овог суфикса са њим смењује по јотационим правилима.

-јача: *криѣњача* (лопта) (У, Ј, Маз, Гр, Кор; лоптали смо се само *криѣњачами* — Пољ; лако ти је направити *криѣњачу* — Ком), *шјемѣњача* (јòш му није отишла *шјемѣњача* з гла̀вѣ — О).

Суфикс *-ина*

Са придевом у општем делу, које значе месо, вуну или кожу животиња. Само сам забележио: *гòведина*, *ја̀рина* 'јагђећа вуна' (Пољ, О, Ком, У, Ј; мурам òпрати уно̀ зèру *ја̀ринè* — Ру), *мѐдèчнà* [кожа] кà у вола (У). Изведенице као *зèчина*, *вùчина*, које се иначе налазе у речницима, а значе кожу тих животиња, овде нисам чуо.

У творби именица које значе месо фреквентни су сложени суфикси *-евина* и *-ешина*:

-евина: *з̀ушчевина* (*з̀ушчевинè* саде нèмàмо — У), *зèчевина* (кад је сезòна *зèчевинè* б̀удè кòлко гòћ òш — Пољ; ал је лèпа *зèчевина* — Мут, Пољ), *кòкòшевина* (Б, Дер; *кòкòшевину* смо и с̀ушили — Пољ), *ш̀учевина* è нàјскупл̀а (Кор);

-ешина: *брàвеш̀чна*²⁰⁹ (У, Мут, П, ДБ; *брàвеш̀чнè* је нàјвишѐ ўв̀јèк б̀ило — Гр), *ја̀њеш̀чна* (Бр, Ру, Не, Су; што во̀лим пèченè *ја̀њеш̀чнè* — Пољ), *ја̀реш̀чна* (нèмà вишѐ òје ни *ја̀рàди* ни *ја̀реш̀чнè* — К), *ја̀рчеш̀чна* ми смрд̀и (Ру), *кòзеш̀чна* (м̀уреш ли *јèсти кòзеш̀чнè* — О), *к̀рмеш̀чна* (О, Ком, СГ; нèћè ни *к̀рмеш̀чнè* — У), *к̀уњеш̀чна* (è, да ў рату б̀ило и *к̀уњеш̀чнè* — Пољ), *òвнеш̀чна* (ко нè би *й̀јò òвнеш̀чнè* — Пољ), *òвчеш̀чна* (Бр, Маз, Гр; *òвчеш̀чну* вàр̀имо сàмо с̀ купусом — Ком), *й̀ачеш̀чна*, *й̀илеш̀чна* (Пољ, Кр, Не; *ймà й̀илеш̀чнè* а нèмà *й̀ачеш̀чнè* — Ср), *й̀расеш̀чна* (*й̀расеш̀чну* нèмо ка се òс̀уши — У), *пòс̀к̀упила й̀ свињеш̀чна* (Кор), *с̀рнеш̀чна* (би л *с̀рнеш̀чнè* — У).

Од осталих именица на *-ина* — са именицом у општем делу забележио сам: *л̀ушина* (нèмòј пòести *л̀ушинè* — Гр), *м̀јешина* (растèжи *м̀јешину* нек се с̀уши — Ком), видè же ти ви́си *й̀д̀вучина* (Пољ), *й̀ост̀ашина* (свè смо сàми ткàли, и *й̀ост̀ашину* и òдјећу — Маз); — са глаголом у општем делу: *л̀д̀вина* (èл ти тò сва *л̀д̀вина* — Пољ), *крèй̀ал̀чна* (штò не закòпају ўну̀ *крèй̀ал̀чну* — О), *ис̀койина* (... ма н̀икаквè *ис̀койинè* — Гр); — са придевом у општем делу добивеним од именица које значе дрвеће, односно шуму или предмет од дотичног дрвета: *бàзгровина* (базговина) (Ком, О, К; тò е пушкà(ј)ища од *бàзгровинè* — Клап), *брèкињовина* (Пл, СГ, К, П; прлèни се ки *брèкињовина* — Пољ), *брèс̀товина* (мèтле од *брèс̀товинè* — О), гòр̀и ки *б̀уковина* (Ј), тò е *виш̀говина* (У), *в̀рбовина* (О, Мут; нè ваљà *в̀рбовина* зà тò — М), *г̀лòговина* (Пољ, Р, Бр; нас̀јèци *г̀лòговинè* — Том), *г̀рàбовина* (Ком, Пл, СГ; свè è тò под *г̀рàбовинòм* — Ћ), *д̀удовина* (Ком, Не, Су; н̀ије *д̀удовина* — Лап), *з̀д̀биковина* е ш̀упл̀а (Пољ), ваљà ли *ја̀блановина* (Ка), *ја̀буковина* (Пољ, Клап, Ј; кòрице од *ја̀буковинè* — В), *јàвòровина* (нàјболè су тàmбурице од *јàвòровинè* — Маз), трèбà ми *јàсèновина* зà кола (Пл) и: *јàсèновина* (Пољ, Ком, О; *јàсèновина* дòбро гòр̀и — Том), *јàс̀иковина* (Пољ, Ру, Бр; м̀ало è òвудà *јàс̀иковинè* — О), *ј̀еловина* е с̀купа, муј брате (У), н̀ије *к̀руш̀ковина* зà грађу (Пољ), мèко ки *лиш̀овина* (Ком), *л̀ес̀ковина* (Бр, Не, Кр; м̀уре бити и од *л̀ес̀ковинè* — Пл), *òрес̀овина* (Пољ, Ком, К, Б, ДБ; è, кад би б̀ило *òрес̀овинè* — Ј), *мàгривовина* нè ваљà зà в̀рàга (Т), *м̀укињовина* (имàш *м̀укињовинè* у Врлèтуши — Пољ), *р̀ас̀товина* (У, Гр; жè си нàбавијò ту *р̀ас̀товину* — О), *слàдовина* (кад би *ймà слàдовинè* б̀арем зà гòбелè — Пл), *ш̀рновина* (огр̀ади га *ш̀рновинòм* —

²⁰⁹ У овом говору *брав* значи овна или јарца, али не и свињу као што је у неким другим говорима српског језика; исп. РКНЈ, 2, 88.

О), *шљивовина* (укра́сијо га *шљивовинџ* — Ком); — са глаголским придевом у основи: *грушална* (Пољ, Не, Кр, Маз; дај им нек једу *грушалне* — О), *киселна* (ош зѣру *киселне* — Ком), *сребренина* (остало нешто *сребренине* — У).

Префиксално-суфиксална творба

У овој творби *-ина* се додаје на основе састављене од предлога и именице: *окорейина* (не баца се ни *окорейина* — Ком), *иддрейина* (имā још зѣру *иддрейине* — Пољ), *ипрјрејина* (растѣгни *ипрјрејину*, нек се сүши — О), *идлејина* добра за ма́ст (Р), *идлејина* се топи, а *идрбушина* сүши (К).

У творби именица на *-ина* које значе разне предмете заступљени су и сложени суфикси *-евина*, *-јевина*, *-овина* и *-ојина*:

-евина: — са глаголом у општем делу: *блањевина* 'облањат дрвени предмет' (У, Ј, Ком, О; зашто ће ти та *блањевина* — СГ), *рушевина* (нејди испо те *рушевинѣ* — Кор);

-јевина: — са глаголом у општем делу: *грањевина* (У, Лап, Р; што не заврше ту *грањевину* — Ср), остала само *јањевина* (У), *иљевина* (У, Кор, Ј; напуни га *иљевинџ* — В), *идршевина* (Пољ, Ком, О);

-овина: — са придевом у општем делу: *мѣдовина* (*мѣдовина* е здрава за штүмак — Пољ; добрѣ е пити по зѣру *мѣдовинѣ* — О);

-ојина: — са глаголом у општем делу: *блањојина* 'струготина добивена блањавем' (Пл, СГ, Ф; муре се уна *блањојина* наложити — Кор), *бљувојина* (сав пут од *бљувојина* — У), *иљојина* (Пољ, Ру, Маз, Р; немџ ми бацити ту *иљојину* — Ком), *иљувојина* (то су мўвље *иљувојине* — Кор), *сирүгојина* (трѣбају л^м ти те *сирүгојине* — Ком), *црकोјина* (баџи је же и другѣ *цркојине* — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

Суфикс *-ина* додаје се на основу која је састављена од именице и глагола: *будџерина* (О, Ком, Пољ, Том; све су ти плаџе од *будџерина* — Ком), *мудсерина* (У, О, Не; опѣри те пѣнџере од *мудсерина* — Пл), каква ти је то *нувојворина* (Кор), ел то твоја *рукојворина* (Гр), све самā *црвојчина* (Пољ).

Множински суфикс *-ине*

Са глаголом у општем делу: *џгизине* (Ком, СГ, Т, Б; што ћу рад^мти с тијѣм *џгизинами* — Пољ), *џсјевине* 'мекиње' (замѣти *џсјевина* прасадима — Ру), *сйирине* (Маз, Том ЛПС, Же; налї *сйирина* — Пољ).

Суфикс *-ица*

Са овим, иначе веома продуктивним суфиксом, наводим именице различитих образовања: — од именица: *брњица* (Не, Дн, Дољ, Ом; мўрамо им увући *брњице* — Пољ), *бўквица* 'војничка књижица' (Ком, Пл, ВП, Том; ес^м дџбијџ *бўквицу* — ЛПС), *гранџица* снўповā (Клап, Бр, Ру, Ом; шѣнџицу и раш дѣјѣмо у *гранџице* — Пољ), *жāвица* (жаока) (Ком, О, Ф, Т, Р, ПЉ; кад уѣдѣ, мўраш џдмā извад^мти *жāвицу* — Пољ), *ивѣрица* (свѣ е то од *ивѣриџ* — Ком), *каблџица* (Бр, Ру, Том, Дер; уљї свѣ у *каблџицу* — О), *кобанџица* (Ком, ЋК, К, Ми, О; загрњи *кобанџицу* — Пл; нѣ јди прес *кобанџиџ* на кишу — Пл), *краџунџица* (краџун) (Пољ, Пл, О, Ф, Б, ДБ; загни *краџунџицу*

— *Ј*, *рачуница* (уџбеник) (нѣм̄ам *рачуница* — Ком), *сиџменца* (ел и џн нџсијоц *сиџменца* — Пољ), *сидолца*²¹⁰ (трпеза) (Пољ, Ком, Дер, Маз; сјѣди за *сидолцу* ки чѣек — О); — са глаголом у општем делу: *биљежница*²¹¹ (иџзвате *биљежнице* — Ком), *вјешалца* (У, О, Бр; мѣтни капџт на *вјешалцу* — Пл), *држалца* (Ру, Том, Дер; пребила ми се *држалца* — У), *мјеша(ј)ица* (Пољ, У, О, Пл; трѣба ми *мјеша(ј)ица* за палѣнту — Ком), *џрзалца* (најбоља е *џрзалца* ђд рога — Пољ); — са придевом у општем делу: *вошџанца* (свјѣтлџли смо с *вошџаницами* до прѣклани — Бр), *кџмовица* (У, О, Клап, Бр; дџк је прѣв̄ам виџим да е *кџмовица* — Клап), *лојанца* (Том, Гр, Дер; чѣв̄ам *лојанцу* кад нѣстанѣ струје — О), *мастѣлца* ' свећа на маст' (лако за *мастѣлцу* кад им̄аш масти — Ру), *џрѣџица* (: предв̄ни) ' каиш којим се притеже самар с предње стране' (О, Клап, Ру, Маз, Не; обѣвати се *џрѣџиџом* — Пољ), *сл̄амница* (Маз, Ру, Су, ВП, ДН; сп̄авало се на *сл̄амницами* — Ком), *сѣваџица* (обѣидѣ *сѣваџицу* — У), *џјейанца* (У, Пл, ВП, ЛПС; им̄а ли још *џјейаница* — СГ), *шѣџвовица* (Гр, Кор, ВП; џш ли *шѣџвовице* — Ру); — са бројем у општем делу који означава карту: *дѣџца* (баџи *дѣџу* — У), *џрџица*²¹² (дај *џрџу* — Ком), *џѣџица*, *шѣстџица* (О, Бр, Маз, Гр, ВП), *сѣдџица* ѣ у шџстеру најача (Бр), *џсџица* није пџна (Пољ).

У овој творби на *-ица* се завршава још само суфикс *-ница*:

-ница: — са придевом у општем делу: *кџшница*²¹³ [за пчеле] (нѣм̄ам дџста *кџшница* — Пољ; знаш ли направити *кџшницу* — Пл).

Суфикс *-ка*

Са именицом у општем делу: *џџишка* (Пољ, Пл; ал врцајџ *џџишке* — Ј), *наилонка* (чарапа) (Ј, Ф, ВП; није било тије *наилонка* — Пољ), *рѣшѣџка* (навѣци тџ *рѣшѣџку* — Кор), *рѣчка* (узми за *рѣчку* — У), *џиџка* (У, О, Ком, Бр, Пољ, Ф; покрѣни га [камен] *џиџком* — Пл); — са придевом у општем делу: *лимѣнка* (У, Ј, Кр, Миш; пџна ти је *лимѣнка* — Пољ), *џаклѣнка* (Пољ, Бј, Ру; им̄а ли у *џаклѣнки* — ШТ; донѣси пџну *џаклѣнку* — Маз); — са глаголским придевом трпним у општем делу: *џѣчѣнка* (било и јаѣѣѣ и пр̄асѣѣ *џѣчѣнке* — У; џш за Бџџиџ *џѣчѣнку* — В); — са немотивисаним општим делом: *џрѣџка*²¹⁴ ' кошница за пчеле' (Пољ, О, В, Пл, Б, СГ; лако ти је оплѣсти *џрѣџку* — Т; попр̄скај *џрѣџку* мѣдом, прѣје ѣе џџи — Пољ).

Од варијанти суфикса *-ка* у овој творби имам само *-ика*:

-ика: — са глаголским придевом трпним у општем делу: *варѣника* ' кувано млеко' (Пољ, Ком, Не, Су, Гр, Кор; варѣнѣ *варѣнике* — О). Једнако значи и некувано млеко.

Префиксално-суфиксална творба

Суфикс *-ка* је додат на основу састављѣну од предлога и именице: *џџољѣнка* (џш ми кџпити *џџољѣнке* — Пољ; што нѣ идѣш у *џџољѣнками* — О).

²¹⁰ Столица на којој се седи је *канџрѣџа* (тал. *kantrida*), в. Клајиџ, РјСР, 658.

²¹¹ Чѣѣ се говори: *џѣка* (грч. *theke*), в. Клајиџ, РјСР, 1333.

²¹² Реѣе се говори: *дѣџка* и *џрџка*.

²¹³ П. Скок: придев *кошѣнѣ* поименичен на *-ица*, ЕРј, II, Загреб, 1971–1974, 166 (кош²).

²¹⁴ Потврѣено у Стулиѣву Рјечнику (в. РЈА, VIII, 714).

Суфикс *-ија*

И са овим суфиксом имам потврду само у: *канџија*²¹⁵ (Клап, Т, Р, Бр, Ф, Бј, Су, Не; не идѣ кѡчијаш прес *канџије* — Ј; швиџни га *канџијом* — Пољ; нâ ти *канџију* — У).

Суфикс *-лија*

Суфикс *-лија* у овом говору није продуктиван. Јавља се само у речи турског порекла: *вишеклија*²¹⁶ (У, Т, Пољ, Ј; намјести *вишеклију* — Пољ), и то чешће у множинском облику: *вишеклије* (Т, Пољ, Р, Бр, Бј, ЛПС; имам њ [метака] пуне *вишеклије* — Ком).

Суфикс *-уша*

Јавља се са глаголом у општем делу: *клејџиуша* (Пољ, Ф, Бј, Т; чини ми се да чџем *клејџиушу* — Ком), *кџмуша* (Пољ, О, Клап, Ру; ај да унесемо тџ *кџмушу* — Бр; дај кравама *кџмуше* — Пољ).

в) Средњи род

Суфикс *-ѡнце*

Са придевом у општем делу: *бјелѡнце* (У, Ф, Бј, Б, Бр), *жувѡнце* 'жуманце' (Т, СГ, Пл, Р; вѡлиш ли *жувѡнце* ил *бјелѡнце* — Пољ).

Маретић обе ове изведенице наводи као именице умањеног значење²¹⁷, али су оне у овом говору изгубиле деминутивно значење.

Суфикс *-иштие*

Са именицом у општем делу које значе насад за алатке: *виљиштие* (М, Мут, Р; ел ти добро *виљиштие* — Пољ), усјџци за *грѡбљиштие* (Ком), ђџ си нашѡ *кѡсиштие* (Клап), баш је згѡдно за *кѡсјерјиштие* (Пољ), *крѡмјиштие* (О), *мѡтичиштие* (Пољ, Бј, Ф, Ру; бѡље ти је већѡ *мѡтичиштие* — Бр), прѣбиџеш тѡко *рѡгљиштие* (М), *сикириштие* (У, Ј, В, Не, Кр; јѡш ми ѡџси направијѡ *сикириштиа* — Дн).

Сложено-суфиксална творба

Суфикс *-иштие* додат је на основу која је састављна од именице *ѡрн* и глагола *коѡати*: *ѡрнѡкојиштие* 'насад за трнокоп' (Пољ, Кр, Бр, Бј, ЂК, ЛПС; ... за *ѡрнѡкојиштие* — О).

На суфикс *-иштие* завршава се и његова варијанта *-лиштие*, за коју имам једну потврду: — са именицом у општем делу: *канџилиштие* (Пољ, К, Ф, Су, ЛПС; најбоље ти је дрѡново *канџилиштие* — Ру; опѡли га тијем *канџилиштиом* — Пољ).

Суфикс *-ло*

Са глаголом у општем делу: *јџло*²¹⁸ (еси свѡрила *јџло* — О), бѡлѡ јџпџинијџ *јџло* и *иџло* (Кор), *одјџло* (Не, Су, Ом, Дн, Ф; имѡ јџпџинијџ *одјџла* — У);

²¹⁵ Исп. тур. *katçı*, Шкаљић, Турцизми, 390.

²¹⁶ Према перс., тур. *fişekli*; исп. Вујаклија, Лексикон *стѡраних речи и израза*, 1218 (у даљем тексту: Лексикон).

²¹⁷ Маретић, Граматика, 310.

²¹⁸ < *јџло*, Маретић, Граматика, 349.

-ијело: *расијјело* (: распети), 'распеће' (Пољ, О, Ком, Мут, М, СГ, К; еси та̄мо вӣдијо̄ *расијјело* — Пољ; ӯ нашијем̄ црквама̄ ӣ нѣма̄ *расијјела* — О).

4. Именице које значе разне предмете који су изгубили деминутивно значење

Образују се суфиксима: *-(а)к, -ић, -(а)ц* — за мушки род; *-ица, -ка* — за женски род. Ниједан није продуктиван.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

Са глаголом у општем делу: *о̀сјечак* 'одсечак' (Пољ, О, Ком, Пл; по̀купи те *о̀сјечке* — Клап); — са именицом у општем делу: *чл̀анак* (У, Кор, Ј, В; до̀шла ми до *чл̀анка* — Ћ), *ч̀унак* (У, Пољ, Клап, Ком, ВП; нѣ меш тк̀ати прѣс *ч̀унка* — Пољ).

Суфикс *-ић*

Са именицом у општем делу: *кол̀ачић* (уштипак) (Пољ, У, Ј, О, Пл, СГ, Клап; а̀ј п̀а̄ њемо̄ пе̄ћи *кол̀ачића̄* — Ру), *л̀унчић* (Ком, О, Пољ, К, СГ, Пл, Ки; по̀ли ми из *л̀унчића* — Ка).

Суфикс *-(а)ц*

Са именицом у општем делу: *з̀убац* (Ј, М, Пољ, Бј, ЛПС; в̀алѣ ми трӣ *з̀уица* ӯ грабљама̄ — О), *ј̀езичац* 'клатно у звону' (Бр, Р, Клап, Пољ, О, К; бо̀лѣ п̀то д̀уљй̄ *ј̀езичац* — СГ); — са глаголом у општем делу: *кл̀еџац* (Не, Су, Маз; м̀ура̄ш зн̀ати тӯћи *кл̀еџом*, јер м̀ура̄ш ко̀су покр̀арити — Пољ).

б) Женски род

Суфикс *-ица*

Са именицом у општем делу: *ба̀бица* (Ј, Не, Миш, ГС; за̄ косу ти трѣба̄ и клѣпац и *ба̀бица* — Ру), прѣбила сѣ *вѝлџа* о̀т ко̀ла̄ (Пољ), *ву̀ница* (Клап, Пољ, У, Ј, Т; ел ти ма̀ја од *ву̀нице* — У), *ж̀еравица* (Пл, СГ, Ф, Ки, Том; у̀трни тӯ *ж̀еравицу* — Пољ), *з̀јѣнца* (: зјена [ока]) (У, Не, До, Миш, Ф; вӣдӣм му по *з̀јѣнцама̄* — Кор), и: *з̀ѣнца* (Пољ, Ком), *ја̀бучица* (ко̀л^нко̄ му е̄ испала̄ *ја̀бучица* — Ком; ма̀ла̄ му *ја̀бучица* — Ки), *о̀чица* (за̀пни га [ланац] за̄ тӯ дру̀гѣ̄ *о̀чицу* — Ком), *ма̀шинџа* 'апарат за бријање' (Пољ, У, Ком, Том, Дер; брѝјеш ли се у̀стро̀м ил *ма̀шинџом* — Ј), *ѝлџица* [ђачка] (О, Ј, В, Т, Ш; мӣ смо пѝсали са̀мо на *ѝлџицама̄* — Б), *ру̀чица* [од плуга или колица] (Пл, СГ, Ф, Ки; њѣсу ти ѣдн̀аке *ру̀чице* — Том), *ш̀орбица* 'ђачка торба' (В, Клап, О, Том, Бр; мѣтнӣ *ш̀орбицу* на лѐја и а̀јде — Пољ).

Суфикс *-ка*

Са именицом у општем делу која значи јединку издвојену из збира: *с̀јѣмѣнка*²¹⁹ (ако̄ у̀сијеш *с̀јѣмѣнку*, нӣкн^нѣ ти — Ј), *сл̀анка* (Пољ, Ком, О, Клап, Ф, Ки; по̀купе сва̀ку *сл̀анку* — Ру), *ш̀ра̀вка* (О, Ф, Бј, Б, Пе̄ћ; нӣѣ *ш̀ра̀вке* — Пољ; сп̀рџила се сва̀ка̄ *ш̀ра̀вка* — Маз).

²¹⁹ Чѣшѣ се употребљава: *шѝџа*.

Множински суфикс *-ице*

Са именицом у општем делу: *ша̀мбурице* (Пољ, О, Бр, Ф, Бј, ЛПС; ај зèру свѝрај на *ша̀мбурице* — Клап), *ушѝце* 'ушица' (алатки) (Ф, Не, До, ВП, Р, Бр; тјé-сне су *ушѝце* за тај на̀сат — Пољ; у̀дри *ушѝца̀ми* — Ком), *ча̀райице* 'танке чарапе' (О, Пољ, СГ, Пећ, Мут; есу то̀ кúпòвнè *ча̀райице* — Ј), *чѝзмице* 'женске чизме' (У, Кор, Ј, В, Бј; ко̀лко сѝ пла̀тѝла *чѝзмице* — Пољ; ош ѝ̀ћи у *чѝзмица̀ми* — М), *га̀ћице* (О; кúпили му *га̀ћице* — Пољ).

VI. ИМЕНА МЕСТА (NOMINA LOCI)

Будући да се у именичкој творби значење појма места разликује, зависно од тога где се нешто налази или где се врши глаголска радња, ову категорију именичких образовања поделио сам у три основне групе: именице које значе зграду или просторију, или простор уопште, где се нешто налази; затим именице које значе место где нешто расте, односно где се налазе предмети исте врсте и именице које значе место на којем је било оно што се казује основном именицом.

1. Именице које значе зграду, просторију, простор уопште где се нешто налази, где се нешто ради или где је смештено оно што је означено у општем делу изведенице

Граде се суфиксима — за мушки род: *-(a)к*, *-āк* (*-jāk*, *-њāk*), *-(a)ц*, *-īк* (*-нīк*, *-арнīк*), *-ѵ*; — за женски род: *-ана*, *-ара*, *-ārна*, *-ија* (*-арија*), *-ина*, *-ица* (*-ница*, *-ārница*, *-āчница*, *-āшница*, *-ушница*); — за средњи род: *-ишће* (*-лīшће*, *-нīшће* и *-енīшће*), *-ло*. Продуктивни су: *-āk*, *-(a)ц*, *-īк*, *-нīк*, *-ија*, *-ина*, *-ица* и *-īшће*, док су други слабо продуктивни или нису уопште продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-(a)к*

У овој творби *-(a)к* се додаје на неколико окрњених глаголских основа, а учествује и у префиксално-суфиксалној творби: *òбронак* 'место где се обронила земља' (Ком, Пл; низ *òбронак* — Пољ; код унок *òбрòнка* — Мут), *йрèградак* (Ком, Дер, Том, О; јавци се получе у *йрèградак* — Пољ; нућивају у *йрèграйку* — В), *йрīйторак* 'место где се лети притвара стока, тор' (Кр, Дн, В, СГ, Б, Пећ: љети и нућивају у *йрīйторку* — Пољ), *заклунак* 'место заклоњено од ветра' (буди у *заклунку* — Пољ, О).

У префиксално-суфиксалној творби *-(a)к* је додат на основу која је састављена од предлога и именице: *зайећак* (Ј, У, СГ, Ком, К, Пл; најволим сјед^нти у *зайећку* — Ком), *òкрајак* (ливада) (Пољ, Не, Су, Бр, Маз; на *òкрајцијè* — О; по *òкрајцима* — Р), *йрикрајак* (У, Мут, О; гледā ис *йрикрајка* — Ру), *йрòйланак* (Не, Су, Ку, В; на уном *йрòйланку* — Маз; кат се прòђè *йрòйланак* — Ком).

Суфикс *-а̄к*

Додаје се на именичке и придевске основе. Са именицом у општем делу су: *кòчāк*²²⁰ 'свиџац' (Пољ, Бр, Ј, Мут, Т, М, Не, Ф; стално су у *кочāку* — Ку; нè пуштају се [свиџе] ис *кочāка* — Пл); — са придевом у општем делу: *на̄ишā на зечиња̄к* (Ком), *змијења̄к* (кат та̄мо *змијења̄к*, ја се окаменї — Пољ; у гричије су *змијења̄ци* — Ј), *кòкòшиња̄к* (У, Ј, В; сáме ӯђу у *кòкòшиња̄к* — Пл), *мрāвиња̄к* (Пољ, О, У, В, ЛПС, Не; нè руши *мрāвиња̄ка* — Клап), *òсча̄к* (Б, Не, Дн, Су, Бр; бјежи од *òсча̄ка* — ЋК), *йрāсења̄к* (Бр, Ј, Мут, Т, М, Не, Ф; ёно й [свиџа] у *йрāсења̄ку* — Пољ), *чельња̄к* (У, Лап, Би, Кр, Том, ВП, Ком; ймāм двā *чельња̄ка* — Пољ).

На *-а̄к* се завршавају и његове варијанте *-ја̄к* и *-ња̄к*:

-ја̄к: — са именицом у општем делу: *сїџења̄к* 'грич' (Пољ, Ком; вòлè се вèрати по *сїџења̄цијè* — О); — са придевом у општем делу: *йлића̄к* (Мут, Ј, М; лāко ш га уватати у *йлића̄ку* — Ћ; пò барами су свè *йлића̄ци* — П);

-ња̄к: — са именицом у општем делу: *голубња̄к* (Пољ, Ком, О; у *голубња̄ку* — Ру), *жабња̄к* (Пољ, Мут, Ј, Ком; свè сáми *жабња̄ци* — К), *звјерња̄к* 'зоолошки врт' (бїјò сом у Загребу у *звјерња̄ку* — Пл), *крїлїчња̄к* (Пољ, Ком, О, СГ, Пл, К; свè прèузèли *крїлїчња̄ци* — Ј), *кунча̄к*²²¹ (лèгү се у *кунча̄ку* — У), *йєрадња̄к* (Пл, У, Лап; држїм й у *йєрадња̄ку* — П), *рибња̄к* (П, Ј, Б, ДБ; нāватā й [риба] у *рибња̄ку* — Пећ), *йа̄ишња̄к* (ишпèрају се нā *йа̄ишња̄к* — О); — са придевом у општем делу: *врўња̄к* 'спарња̄к'²²² (Пољ, Ком, Пл, СГ, Шт, Ом, Бр, Ру; вїдијò сом пун *врўња̄к* змија — Клап).

Суфикс *-(а)ц*

Додаје се на именичке и придевске основе. Са именицом у општем делу су: *свињац* (У, Ј, Б, Пољ, Ком, СГ; држїм й у *свињу* — К); — са придевом у општем делу: *кокошињац* (Пољ, Клап, Пл, К, Т; нèћè д' изађу ис *кокошињаца* — ЛПС), *тèчè низ брзац* (Ј), *клāнац*²²³ (Пољ, Клап, Пл, Ком; про *клāнца* — Пл), *сїрмац*, *чўвај се низ сїрмац* (Маз), *èдво се прòђе крос шїјеснац* (Бр), *чїстїац* (У, Бр, ВП; ймā и *чїстїаца* — Пољ).

Суфикс *-йк*

У овој творби суфикс *-йк* се додаје на именичке и глаголске основе. Са именицом у општем делу су: *звўник* (Ј, Ком, Б; припò се на *звўник* — К), *сјеник* ми је на òкрајку (ЛПС); — са глаголом у општем делу: *вїдӣк* (Пољ, Клап, В, Ј; дòбра *вїдӣка* — Су), *унїџè врèпчї зїмўвник* (Мут), *зїми се сакрију у зїмўвник* (Пољ).

На *-йк* се завршавају и његови деривати *-ник* и *-арник*:

-ник: — са именицом у општем делу: *расодник* (Пољ, Ком, Т, Б; расāди расот из *расодника* — О), такође и: *расадник* (у *расаднику* — В);

-арник: — са именицом у општем делу: *гòведарник* (Клап, Т, Ј; лèжè у *гòведарнику* — О), *голубарник* (У, Ј, В; ймā сїла *голубарника* — Ком), тјесан им је *кокошарник* (Ј), пун *йлчҳарник* (К).

²²⁰ Потврђено и у ВРј, 305.

²²¹ Ретко, обично је: *зечиња̄к*.

²²² Именицу *сїдрња̄к* у овом значењу нисам чуо, али је обично у значењу спарна, врућа, загушљива просторија.

²²³ Прасл. *kolъсь* 'тесан пут између два брда', Скок, ЕРј, II, 88.

Суфикс -ø

Са овим суфиксом навешћу именице изведене од префиксалних глагола²²⁴, као што су: на *ддвaй рукѣ* (Пољ), *òћу д имам мју ддвои* (У), *кòликй јој је [пушци] дò-мeй* (О), *òћѣ ддшòк* (Мут), *зàбран* 'простор где је забрањена паша' (дальє од *зàбрана* — О), *зàгун* 'место где се загони стока' (Пољ, О, Ком; *òћерāj и [краве] до зàгуна пà и* òстави — Бр), *àј у зàктун* (Пл), *изгун* 'пут којим се изгони стока од штале до пашњака' (Пољ, К, СГ, Ј), *ћѣ извор* (Гр), *ћѣ ће ти бити излас* (У), *тү е излив, излок* (што има у *излогу* — Кор), *трѣба єдан истуси* да се не прѣлєвā (Лап), *пáзи на унај нáгий* (Р), *унћѣ ддрун* (Пољ), *иддзиш* (не мере дальє от *иддзида* — Пољ), *иддлив* 'место где се подлила крв, ударено место на неком делу тела' (К, СГ, Пећ, Пољ, В; за *иддлив* је добро при-вити трѣшњов лист — Ком), *идшкòй* (нејди близо *идшкòйа* — Ру), *иунор* 'место где понире вода' (бацāмо и мам у *иунор* — Пољ), и *иднур* (Ј, Б), *мүраш нáши некав ири-клун* (Пољ), *ирчјелас* (Мут, Ј, Б; *ájмо про ирчјеласа* — П), *баш имате дðбар ирилас* (У), *получи јáње у иришвор* (Бј), *òвò јој је иришòк* (ПЉ), *ирòгун* 'пут којим се прогони стока' (пáзи да се не сретү у *ирòгуну* — Пољ), *ирòкој*, *напраљен је ирòлас* (Маз), *ирò-иуси* (за воду) *широкй ирòсшòр* (У), *трѣба би ти вѣћи ирòшòк* (У), *штò ће воликй ирòрјей* (У), *ирòсјек, рáзмак* (јòш *рáзмака* — О), *убош* 'убодено место' (Пољ, Ком, К), *увир* (Ј), *узгон, узлеи* 'кратка узбрдица куда се устрчава' (ај прелети тāj *узлеи* — Пољ), ел великй *ујей* (У), *узмак* (не прави великѣ *узмаке* — Бј), *штò не идѣш на улас* (Гр), *видиш ли унај усјек* (Кр), *како ш ус тāj усшòн* (Р).

Сложено-суфиксална творба

Од примера сложено-суфиксалне творбе имам само: *иушкòмѣи* (Пољ, ЛПС, ВП; *бијò од мене на иушкòмѣи* — Пл).

б) Женски род

Суфикс -ана

У свим нашим познатијим граматикама (*Савремени српскохрватски језик* I, Стевановића, стр. 496–497; *Gramatika hrvatskoga ili srpskog jezika*, Т. Маретића, стр. 310, *Gramatika hrvatskoga ili srpskog jezika*, Брабец–Храсте–Живковић, стр. 169) овај се наставак третира као турски, постао од *-hane*. Поједини истраживачи се тиме баве и шире, као С. Жепић, који каже да је *-ана* настао од турске речи *-hane* = кућа, као други део сложенице, који је продро и у наш језик, односно његове дијалекте, у гласовном лику *-ана*, али је задржао своје значење: кућа или, у ширем смислу, затворени простор који је у некој вези са значењем основе... „Напосе је занимљиво што је суфикс *-ана* преузет из турског језика јер је посуђивање су-фикса рјеђе од посуђивања готових ријечи, особито ријечи техничког вокабулара из језика чији се припадници налазе на вишој културној разини или из језика који је наметнут силом“.²²⁵ Б. Марков је још прецизнији, па истиче: 1) да ли је *-hane* турски наставак; 2) да ли је то уопште наставак или нешто друго, и додаје да *-hane*

²²⁴ Исп. Грицкат, О именицама типа налет, 101–132.

²²⁵ *Izvedenice sa sufiksom za tvorbu mjesnih imenica*, Jezik, br. 4, Zagreb, 1970–1971, 105–114 (у дальем тексту: Месне именице).

у турским речницима фигурира као засебна реч која значи кућу, место где се живи, простор или сл., али се још чешће налази као други део многих сложеница, обично персијског и арапског а ређе турског порекла и да се у турској граматици не издваја као наставак. „Сама ријеч *-hane*, са своје стране, није турског поријекла, њу су Турци, као и много шта другог, позајмили из персијског језика па би било исправније рећи да *-ана* потиче од персијске ријечи *hānā*, која се преко турских ријечи, од којих су опет многе праве персијске, код нас осјећала и утврдила као наставак“.²²⁶

У овом говору суфиксом *-ана* творе се ове именице: — са именицом у општем делу: *баруџана* (срушили су *баруџану* *нама* иза рата — Кор), *дворана*²²⁷ (У, Лап; фискултурна *дворана* — Кор), *кавана* (У, Ј, М, Т, Кр, Ку; ајмо зеру у *кавану* — Гр), *кречана*²²⁸ (за *кречану* — Кор), *крузана* (кукурузана) (Пољ, Ком, СГ, К, Р, Мут, О; *има* *и* *пуна* *крузана* — Бр), такође и: *кукрузана* (Том, Дер, Бр, Ку; у *кукрузани* — Пољ), *меана* (не иде из *меане* — У), *циглана* (Кр, Ф, ЛПС, ПЈ; на *циглани* — Кор; *има* *саде* *откад* је *циглана* — Бј); — са глаголом у општем делу: *куглана* (Ј, Лап, Не, Ку; *пуна* *е* *куглана* — Кор), *иљана*²²⁹ (Ј, У; највише нас *ради* на *иљани* — В; довезоше с *иљане* — Ком), *стирељана* 'просторија у којој се гађа ваздушном пушком' (гађају у *стирељани* — Кор); *ирдекана* 'затвор' (Пољ, Ком, СГ; *бијо* у *ирдекани* — У). Последња именица је изразито стилски обојена.

Старог је постанка (из предтурског времена) и друкчије природе и акцента реч *иљана* (од *иље*): кад *изађу* на *иљану* (О).

Суфикс *-ара*

Од свих именица које се граде овим суфиксом неупоредиво је највише оних које означавају просторију, радноницу, оставу и сл.²³⁰ У овом говору *-ара* је у творби *potina loci* веома фреквентан суфикс и додаје се на именичке, придевске и глаголске основе, а заступљен је и у сложено-суфиксалној творби. Са именицом у општем делу су: *блџара* (кућа) (Пољ, Ком; е, да с *има* *блџару* — Ј), *брвнара*, *дашчара* (Ком, Пољ, СГ; ни *брвнаре* ни *дашчаре* — Клап), *воћара* (У, Бр; *немамо* ни *воћаре* — Ком), *гвождјара* (У, Лап, Гр; *мурам* *мамце* у *Грачац* у *гвождјару* — Ру), *дрвара* (У, Ј, Пећ, Б; *има* *и* [дрва] *пуна* *дрвара* — О), *кожара* е у Корјенци (У), *козара* (Ј, СГ, Ком; *исто* ми је и *овчара* и *козара* — Пољ), *месара* (У, Лап; *види* *има* ли у *месари* — Гр), *мљекара* (У, Ср, Гр; *взјимо* га [млеко] на *мљекару* — О), *то* е *овчара* (Пољ), *ивара* (*ради* у *оточкој* *ивари* — М), *стирељара* (Ј, Маз, Гр; кад

²²⁶ О наставцима *-ана*, *-лија*, *-лук* и *-чија*, стр. 153.

²²⁷ Према РЈА, ова реч, која се јавља „у писаца нашега времена“, начињена је „од *двор* и од перс. тур. *hane*, кућа“, док Марков (нав. дело 154) истиче да реч *дворана* постоји и у чешком језику, па се, пошто у овом језику нема суфикса *-ана* < *-hane*, може сматрати да је у њега ушла из српскохрватског језика.

²²⁸ Чешће се употребљава: *кљачина*.

²²⁹ „Будући да овакве именице могу бити и називи типа *potina agentis*, али нису престале означавати место, гледано лексички, овде је у питању регуларна полисемија“. Исп. М. Ивић, *О регуларној полисемији у лексиколошкој теорији и лексикографској пракси*, Зборник, Лексикологија и лексикографија, Београд, Нови Сад, 1982, 77.

²³⁰ Исп. Белић, *Грађење речи*, 115; Стевановић, *Српскохрватски*, 534.

ућем у *сїр̀а̀жару*, нѣмā вāн цїјелу нѹћ — Ј), *цāклара*²³¹ (У, Ј, В, Пољ; їзрежѹ тї уни у *цāклари* — Ком), *чар̀айара* (Б, М; на *чар̀айари* је јептгїнијѣ — Лап). Неки називи са суфиксом *-ара* стилски су обележени, као: *б̀увара* 'пр̀љава и запуштена кафана или друга просторија' (шт̀ош у т̀ој *б̀увари* — Ј), *сїр̀а̀ћара*²³² [кућа] (к̀о ће жївсти у т̀ој *сїр̀а̀ћари* — Не), *шїѣнара* (кāнда сом у *шїѣнари* — О); — са придевом у општем делу: *їус̀тара* (В, Ј; нѣмā вїшѣ нїког у т̀ој *їус̀тари* — ЋК); — са глаголом у општем делу које нису стилски обележене: *вар̀бара* (У, Ј, В, Пољ; н̀уси у *вар̀бару* и *овар̀бај* кāко *ош* — Ком), *сїр̀угара* (Ј, Маз, Гр; м̀уреш узѣти и на *сїр̀угари* — Гр), *с̀ушара* (Не, ГС, Су, Миш, Кр, Пољ; нѣмāм *с̀ушарѣ* за пр̀шуте — У).

Сложено-суфиксална творба

Потврђена је именицом: *вунов̀лачара* (У, Лап, Ј, ЛПС; нāправили смо *вунов̀лачару* *о̀дмā* иза рата — У; н̀усимо у *вунов̀лачару* — В; кāд би је [вуну] сāма їшчешљала да нїје *вунов̀лачарѣ* — Пољ).

Од деривата суфикса *-ара* имам потврду само за *-јара*: *књїжара* (У, Кор, Лап; нѣмā у *књїжари* — Гр).

Суфикс *-арна*

Са именицом у општем делу само је: *слāстїичāрна* (У, ЛПС, Лап; бїли смо у *слāстїичāрни* — Кор; сā су оје двїје *слāстїичāрне* — Гр).

Суфикс *-ија*

Са глаголским општим делом: *їровāлија* (Пољ, Пл, К, СГ, Б; кот *їровāлијѣ* — Ком); — са немотивисаним општим делом: *ав̀лија* (У, Ј, Т; ућерāј га у *ав̀лију* — К), *бїр̀тїија* (Кр, Дн, Не, Су, Ср; шт̀ош стāлно у *бїр̀тїији* — У).

На *-ија* се завршава и сложени суфикс *-арија*:

-арија:²³³ — са именицом у општем делу: *бачв̀арија* (Ј, У, М; їмā своју *бачв̀арију* — В), *брав̀арија* (У, Кор, Ком, Пл; еси глѣдā їмā ли у *брав̀арији* — У), *кр̀знарија*, *лим̀арија* (Б, Гр, ВП; у *лим̀арији* — Гр), *сїло̀ларија* (Ј, В, Бј; нā бāнку у *сїло̀ларији* — Ј), *шум̀арија* (Ј, Мут, О; м̀ураш прво у *шум̀арији* узѣти потврду — Ј).

Суфикс *-ина*

У значењу *nomina loci* суфикс *-ина* у овом говору има веома богату морфолошку базу јер се додаје на именичке, глаголске и придевске основе, а учествује у префиксално-суфиксалној и сложено-суфиксалној творби.

Са именицом у општем делу су: *кљāчина* 'кречана' (О, Пољ, Клап, Мут, Маз; к̀ућу сам нāправијо̀ о̀ тѣ *кљāчинѣ* — Бр), *д̀о̀лчна* (Пл, СГ, Ј, Мут, Ки, Том; пāсу испо *д̀о̀лчнѣ* — Пољ), *кош̀арина* (Пољ, О, Ком, СГ, К, Пл; свā ми је крма у *кош̀ари-*

²³¹ Ј. Матијашевић скреће пажњу на то да су и именице месног значења по својој секундарној употреби такође именице типа *nomina agentis*. Исп. *Из їроблематїи́ке именица шїи́а nomina agentis*, ЈФ, XLII, 115.

²³² Морфема **сїр̀а̀ћ* или **сїр̀а̀ћ* не постоји као лексичка јединица па се ова изведеница може интпретирати само дијакронїски, исп. Б. Марков, нав. дело, 229.

²³³ Овај је суфикс веома продуктиван у творби *nomina loci* у српском језику јер се њиме граде и нове именице које значе објекте мале привреде, као нпр. *питарија* и сл. Исп. Т. Жигић и И. Прибићевић, *Из їроблематїи́ке именица с месним значењем*, 253–256.

ни — Дер), *иџина* (Пољ, Пећ; нè смије се у *иџину* — Ј), *иџрина* (Клап, Не, Су, Том; пушти ђвце на *иџрину* — О); — са глаголом у општем делу: *иџична* (ај с *иџичном* — Пољ), *иџклоишна* (пукотина) (Пољ, О, Клап, Ком, СГ; све *иџклоишна* до *иџклоишнè* — Бј), такође и: *иџкоишна* (О, У, Лап, Миш; види се понека *иџкоишна* — Дн), *ривина* (Пољ, Мут, О, Ком; волови избуцали *ривину* — Пољ), *развална* (О, Ком, СГ, Ћ; по тије *развална* — Пољ), *разошина* 'развршје' (: развр(х)шина → разошина) (Ру, Пољ; између уније врџа у *разошинама* — Ком); — са придевом у општем делу: *чистишна* (држи се *чистишнè*, нè треба ићи кроз намете — Пољ).

Префиксално-суфиксалиа творба

Потврђена је у: *завјејрина* (У, Лап, СГ; кољко топлије у *завјејрини* — О) — са основом састављеном од предлога и именице. Ипак се чешће употребљава *заклунак*.

Сложено-суфиксална творба

Сложена основа састављена је од именице и глагола: *вјејрџмешна* (Пољ, О, В, Т, Р; што ш на тој *вјејрџмешни* — Ру; бјежи с те *вјејрџмешнè* — Пољ), *вододерина* (У, Ком; направимо ми ђе *вододерину* — Мут); — од придева и именице: *дубодџна* (Пољ, СГ, К, Ћ; код наше *дубодџнè* — Ком).

Суфикс -ица

У лексичком фонду говора Срба југоисточне Лике са значењем *potina loci* највише образовања је са суфиксом -ица, односно са његовим дериватима. Од творбене базе заступљене су придевске, глаголске и именичке основе, као и префиксално-суфиксални начин творбе. Са придевом у општем делу: *воденџца*²³⁴ (Бр, Том, Маз; мџемо у Брвну на *воденџи* — Том), *иџвнџца*²³⁵ 'затвор' (Пољ, Ком, СГ, К; па га баџи на дну у *иџвнџу* [из нар. песме] — Пољ); — са глаголским придевом трпним у општем делу: *оранџца* (Клап, О, Дер, Т; све *оранџе* — Бј).

Префиксално-суфиксална творба

У примерима из ове творбе основа је састављена од предлога и именице: *низбрџца* (Ком, СГ, Пл, ЋК; мурџ до њи *низбрџџом* — Ком), *иџвршџца* (иџе се *иџвршџџе* — Ком), *узбрџца* (лакшџè ићи *низбрџџом* нег *узбрџџом* — Пољ), *џкућнџца* (Ком, Не, Су; што би да није џво *џкућнџџе* — Пл), такође и: *џџкућнџца* (Пољ, У, СГ, К; покџсиџ сом *џџкућнџџу* — Мут), *сџрамџуишџца* (ЛПС, ПЉ, Ф, Ки; ај *сџрамџуишџџом* — Пољ; чџстије ти је по *сџрамџуишџџи* — О), такође и: *сџранџуишџца* (К, СГ).

На -ица се завршавају и -ниџа, -џрниџа, -џчниџа, -џшниџа и -џниџа.

-ниџа: — са именицом у општем делу: *џлаџишџца* (У, Ф, ЛПС, Не; најбоље имати своју *џлаџишџџу* — Миш), кот спџменџка è и *грџбнџца* пџлијем бџрџима (У), *кџиџжнџца* (У, Ср; скџпа су и *кџиџжнџца* и *иџиџрнџца* — Гр), *кџлнџца*²³⁶ (Пољ,

²³⁴ Ова би извџдениџа могла да се сврста и у групу са именицом у општем делу ако би је дефинисали као 'млин на воду', или 'млин који ради помођу воде'. О трансформацији (преоблици) в. Прируџна граматиџа, 225–228.

²³⁵ Рџч позната из народних песама; рџтко се чује. Обично је: *зџшвор*.

²³⁶ Чџсто се говори и: *сџша*.

Ком, О, К, Бр, Ру; да и гурнемо [кола] у *кóлнџу* — Не), *кòсѣѣрнџа* (премјестли су ође и *кòсѣѣрнџу* — У), *мѣснџа* (имам ја своје, нѣмурам у *мѣснџу* — О); — са именицом *potina agentis* у основи: *бербернџа* (радї у *бербернџи* — У), *ѣорїѣрнџа* (Ј, Маз, Бј; нѣмам што радїти у *ѣорїѣрнџи* — Ј); — са глаголом у општем делу: *гòвòрнџа* (Не, ГС, Ку; стаде за *гòвòрнџу* — Дер), *ѣушнџа* (Пољ, Ком, Ф, Бј; најбоље се òсуше у *ѣушнџи* — Не), *сòрїѣрнџа* (Ј, Маз; на *сòрїѣрнџи* ти је свѣ слòжено по класама — Гр), *суднџа* (увѣдоше га у *суднџу* — Ком); — са придевом у општем делу: *луднџа* (како е ки у *луднџи* — У); — са глаголом у општем делу: *кошанџа* 'ливада која се коси' (Не, Су, До, Пољ, Ком; пунò поље *кошанџе* — Клап);

-арниџа: Код већине ових именица имамо паралелна имена на *-ар*, која служе као модел помоћу кога се додавањем елемента *-ниџа* формирају изведенице на *-арниџа*. Тако је што се тиче морфолошке стране, а семантичка значења су ипак мотивисана појмом у основи, што се лако види трансформацијом саме именице.

У овој значењској категорији суфикс *-арниџа* додаје се на именичке и глаголске основе. Од именичких основа су изведенице: *дрв̄арнџа* (Клап, О, В, Ј; свѣ сом стрп̄а у *дрв̄арнџу* — Пољ) и *луг̄арнџа* (Ј, Маз; б̄уде у *луг̄арнџи* и цијелу нѣђељу — В), а од глаголских: *коцк̄арнџа* (У, Лап, Бј; т̄ај им òтел служ̄и к̄а *коцк̄арнџа* — Кор), *ѣис̄арнџа* (Ком, ЛПС, Пл; рад̄ла е у с̄уцк̄ој *ѣис̄арнџи* — У), *с̄ѣр̄аж̄арнџа* (б̄їјò сом се смрз̄а у *с̄ѣр̄аж̄арнџи* — Ком), т̄у е и *ѣис̄арнџа* (Ј), *царин̄арнџа* (У, Пољ; ѣ Задру сом у *царин̄арнџи* — Ком).

Изведенице на *-арниџа*, међутим, могу се двојачко анализирати: у смислу творбе, где имамо *коцк̄арниџа* (: коцкар) и у смислу функције и односа значења, где имамо *коцк̄арниџа* (: коцкати (се), коцкање, коцка — глаголска радња). У морфолошком смислу *-ар* је проширење основе, а у смислу функције *-ар* је укључен у суфикс *-арниџа*, а доказ за то је што се њиме могу градити *potina loci* непосредно од назива предмета, ствари или од глаголске основе, а не од назива вршиоца радње на *-ар*;²³⁷

-ачниџа: — са именицом (*potina agentis* на *-ач*) у основи: *бриј̄ачнџа* (ЛПС, Ф, Пљ, Ф, Б; у *бриј̄ачнџи* — У), *кòв̄ачнџа* (Пољ, Ком, СГ; уш̄а у *кòв̄ачнџу* — Ј), *мјѣњ̄ачнџа* е у банки (У), *осмај̄рачнџа* (Клап, Бр, ПВ, Пољ; с̄ унѣ *осмај̄рачнџе* — Клап), *ѣк̄ачнџа* (Ср, Лап; им̄а и *ѣк̄ачнџа* и ш̄вајдер̄ај — Дн).

Као и код именица на *-арниџа*, и овде је реч само формално о деноминативима, али у функционалном смислу овде је изведеница на *-ачниџа* начелно у односу према глаголу, тако да су ово формално деноминативи а функционално девербативи;²³⁸

-аѣниџа: Са овим суфиксом имам две именице које се употребљавају у пренесеном значењу: *кар̄ѣаѣнџа* [каже се за кафану у којој се стално карта] (òвò ти је постала пр̄ав̄а *кар̄ѣаѣнџа* — У) и *рак̄ѣаѣнџа* [такође кафана или сл. просторија у којој се пије] (штòш̄ у т̄òј смрд̄љив̄ој *рак̄ѣаѣнџи* — Мут). Обе су именице стилски обележене.

²³⁷ Исп. Б. Марков, *Творба српскохрватских назива њословно смеѣтајних објеката са суфиксом -ниџа*. Књажевност и језик, 3–4, Београд, 1970.

²³⁸ Исп. Б. Марков, нав. дело, 3–4.

-*ушница*: — са именицом у општем делу: *куњушница* (Ку, Не, Бр, Гр, Лап, У; смрдј ки у *куњушници* — Пољ).

в) Средњи род

Суфикс *-ишије*

А. Белић констатује да је још у словенској заједници суфикс *-ишије* имао функцију да означаи место.²³⁹ Данас му је такође основно значење *nomina loci*, и у тој творби продуктиван је у савременом српском језику²⁴⁰, а и у овом говору, нарочито у вези са глаголским основама. Ипак ћу прво дати примере — са именицом у општем делу: *дворишије*²⁴¹ (Пољ, О, В, Клап; нек се игра у *дворишћу* — Ом), баћи га на *ђубришије*²⁴² (Пољ), *земљишије* (Ј, Ком, Том; слабо рађа на таком *земљишћу* — До), на *ђубру* е н *љуџишије* (Пољ), пуно *мрцинишије* *стрвѣна* (Ком), *огњишије* (Миш, Кр, Дн, До, Ср, Не; печемо крѣв пот пеком на *огњишћу* — Пл), *ође* саде *сајмишије* (У), сад је *сметлишије* иза куће (Ком), *закопа* сом га на *сирвинишије* (Пољ); — са глаголом у општем делу: *зб(ј)ишије* (Том, Дер, Пољ, Ком, Мут, Ј; док утрије, овце бјеже у *зб(ј)ишије* — Пл), *тү* му е *лѣџишије* (Пољ), *лѣвишије* (ВП, Дн, Б, Кр, До; база по *лѣвишћу* — Ком), *нућишије* (Маз, Пољ, В, ПЉ; *тү* нам је било *нућишије*), *иџлишије* (Клап, О, В, Ј; на *иџлишћу* се свѣ црњи — Пољ), *иџсишије*²⁴³ (има доброг *иџсишћа* — Пољ), *иландишије* (Пољ, Ком, Мут, О; зарасло *иландишије* — Пољ; виђо га на *иландишћу* — Ком), *рџчишије* (У), *сѣлишије* (Пољ, В; у *сѣлишћу* су још само двје куће — Ком), *тү* е *сјѣдишије* (У), *складишије* (Ј, В, Не, Су; Ми; *мүрам* видѣти има ли на *складишћу* — Ф), *сирѣљишије* (Б, ЛПС; нема ође *сирѣљишћа* — Лап), *сирѣмишије* (у *сирѣмишћу* — Том), *сидваришије* (У, Ј, Лап; погледај на *сидваришћу* — В), *идваришије* (Ру, Бр, Маз; извүка сом и [дрва] на *идваришће* — Ком), *ушочишије* (Пл, СГ, Ф, Б; имали су код нас сигурно *ушочишије* — Маз);²⁴⁴ — са глаголским прилогом радним у општем делу: *избјеглишије* (Маз, Ср, Лап, Кор; више смо били у *избјеглишћу* нег ође — Пољ).

Суфикс *-лишије*

Овај суфикс у савремену творбу уводи Бабић (Творба, 125), док га Маретић не издваја као засебан суфикс, већ за такве именице каже да су наставком *-ишије* изведене од основа активног партиципа (Граматика, 339). Стевановић само констатује да „именице на *-ишије* изведене од глагола значе место“ (Српскохрватски, 566). Белић га такође издваја као засебан наставак и каже да је настао спајењем наставка *-ло* именица које значе место на коме се радња врши, као: *бјелило* „место где се платно бели“, *скакало* „место где се скаче“ и сл. А додавањем на-

²³⁹ Грађенје речи, 148.

²⁴⁰ Бабић, Творба, 123.

²⁴¹ „Та је ријеч данас на творбеном рубу јер је семантичка веза са *двор* веома слаба ...“, Бабић, Творба, 124. У овом говору у том значењу исто се употребљава и: *прѣтшћуна*.

²⁴² Знатно се чешће употребљава: *ђубар*.

²⁴³ Ретко, обично је: *иџиџак*.

²⁴⁴ В. и О. Колман, *Још нешто о речима на -иште*, Наш језик, књ. II, 13–19.

ставка *-ишти* то је значење још више одвојено од наставка *-ло* који значи радника (*давало, сјавало* и сл.) (Грађење речи, 151).

У овом говору суфиксом *-лишти* именице се изводе само од инфинитивних основа, и то првенствено од свршених глагола четврте и пете врсте, ређе од шесте, а ретко од прве.

Примери су: *буџалишти* (Мут, Ј, Б; свака брина им је *буџалишти* — Пољ), *крчилишти* (Ком, СГ, К; на *крчилишти* сом некет òрā — Клап), *кујалишти* (У, Дољ, Лап, Ком, СГ; *немамо кујалишти* мал унò на бара — Мут), *љейовалишти* (У, Ј, О, Т; били су у школскоме *љейовалишти* у Задру — Гр), *одмаралишти* (како било у *одмаралишти* — О), *ометјалишти* 'место где се омеће', тј. баца „камена с рамена“ (Пољ, О, Ком, Клап, Бр, Ру; на свакој ледни муре бити *ометјалишти* — Том), *ид(ј)лишти* (Мут, Дољ, СГ; нек идү [коњи] *ид(ј)лишти* — Пољ), *радљлишти* (У, Б, Ј; сад је то велико *радљлишти* — Кор), *рвалишти* (Пољ, Клап, Ком, Ру; видњемо на *рвалишти* ко е јачи — Ј), *родилишти* (У, Кор, Гр; ел се вратла из *родилишти* — Ком), *рунљлишти* е уна брина (Мут), ође нам је *састјалишти* кад идемо у школу (О), на барамима и *скакалишти*, па рунимо (Ј), *чекалишти* (Клап, Бр, Ру; састајемо се на *чекалишти* — Том), изиђи зѐру на *шејалишти* (У), *йорòдљлишти* (У, Кор; њесом ни знала за *йорòдљлишти* — Пољ).

Суфикс *-ло*

Са овим суфиксом мало је именица у овом говору које имају месно значење и он овде није продуктиван, као што није ни у књижевном језику.²⁴⁵ Имам, ипак, у материјалу неколико изведеница од глаголских основа: *лѐгло* (Пољ, Пл, К; *наша на лѐглу* — Ком), *љѐгало* 'место где леже кокоши' (К, Клап, Маз, Ки, Кр; *òтālē се припнү [кокоши] на лѐгало* — О), *јãчло, кòшчло* (Пољ, Не, Ки, Бј), *муччло* 'место где се потапају конопље' (О, Ком, Ј, Б, Пећ; *стòјє у муччлу* три неђеље — Мут), *ид(ј)чло* (*вратє се сáме с ид(ј)чла* — Пољ), *сòлчло* (*òћерāј њ на сòлчло* — Пољ; *нећє òдү са сòлчлā* — О).²⁴⁶

2. Именице које значе место где нешто расте, односно на коме се налазе предмети исте врсте

Граде се суфиксима — за мушки род: *-ãк (-јãк, -њãк)*, *-ãр (-јãр)*, *-иќ*. Добро су продуктивни: *-ãк, -јãк, -њãк*, док су остали слабије продуктивни.

Суфикс *-ãк*

Са именицом у општем делу: *брѐкињãк* 'место где расту брекиње' (*Sorbus torminalis*) (Пољ, О, Клап; *видє, колики ми је брѐкињãк* — Бр), све преузò *грмњãк* (Пољ), *кунољãк* се мурá нагну(ј)ити (Ком), *муќињãк* 'место где расту муќиње' (*Sorbus aria*) (Пл, Пољ, О, Том, Дер, Шт; *штã є муќињãкã* — Ру), ако то не крчиш, преузѐће ти га *иърњãк* (СГ), *шибљãк* (Ј, О, Б, Ф, Бј; *пò тијєм шибљãцима* — Маз).

²⁴⁵ Исп. Бабић, Творба, 259.

²⁴⁶ О именицама са суфиксом *-ло*, које између осталог значе и *попина loci*, в. и рад наше познате књижевнице И. Секулић, *Именице које се свршавају на -ло*, Наш језик, н. с., књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 178–179, а и М. Стевановић, *Посјанак и значење именица на -ло*, Наш језик, н. с., књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 181–190.

У овој творби на *-āk* се завршавају и суфикси *-jāk* и *-њāk*:

-jāk: — са именицом у општем делу: *кујињāk* (Пољ, О, СГ, Ф, Бј; по том *кујињāk*у — Ком), *малњāk* (Пл, Не, Су, Ку; мало *е малњākā* окуда — Дн), *маслњāk* (*маслњākā* ође немā, има и у Далманици кòлко *òш* — Гр);

-њāk: — са именицом у општем делу: *брестињāk*, *буквињāk* (Мут, Ј, В, Не, Су; ође више *брестињākā* а уномо *буквињākā* — Пољ), *вођњāk* (Мут, В; ва-кòг *вођњākā* немā далеко — Ј), тò е тај *врбњāk* (Мут), *глодињāk*, *гробињāk* (Клап, Р, Бр; *глодињāk*и су највише по брдије — Маз), *дренњāk* (Ј, Т, Б, ЛПС, О, Ком; кàко нè би било ракије о тол^{кò} *дренњākā* — Пољ), има и малї *дудињāk* (Ком), *јабучњāk* (*јабучњākā* мање — Пл), *јаворињāk* (Не, Кр, Су), виде кòл^{кї} е *јагодњāk* (В), *јасенњāk*, *кленњāk* (*јасенњāk*ици и *кленњāk*ици су највише окò *кўћā* — Пољ), *магривњāk* 'место где расту магриве'²⁴⁷ (Primus mahaleb) (Пољ, К, СГ, Пл, Том, Дер, Ф; *магривњākā* имāш у пољу — Ком), *расињāk* (Пољ, У, Не, Ср, СГ, Пл, К; усјекā сом га у *расињāk*у — О), *сладунњāk* (Ком, К, СГ; *сладунњākā* ш наћи у Курјākу — Мут), *цејетњāk* (В, Ј, Ком, Кр; òкрајак *кā* *цејетњāk* — Пољ).

Суфикс *-ār*

Са именицом у општем делу: *вођār*, *гљивār*, *грабār* (Ком, Пољ, О; иза *грабāра* — Клап), тò *е* шкòлски *јабучār* (Ј), шїрї се *магривār* (Пољ, Ком).

Од његових варијанти у овој творби само је *-jār*:

— са именицом у општем делу: *кесињār* (У, Лап; рјетки су *кесињār*и, ма-ло *ї* је — У).

Суфикс *-їк*

Са именицом у општем делу: *борїк*, *брзїк* (О, Том, Дер; до *борїка* — Ки), *буквїк*, *јелїк* (Ср, Не, Кр; чемèр^нца *е* пуна *јелїкā* и *буквїкā*, свèга — Маз), *смуквїк* (Гр, Ом; док прèђеш Велèбит, угледāш *смуквїке* — Гр).

3. Именице које значе место на коме је било оно што се казује основном именицом

То су именице средњег рода које се изводе суфиксима *-їише* (*-лїише*, *-нїише* и *-енїише*): òвò ти је бїло велїкò *бò(j)їише* (У), пòзнā се јòш *ваїрїише* (Пољ), *гнў(j)їише*, *граорїише* (Пољ, Ком, О), *дјетолчнїише* (О, Пољ, Клап; угарићу *дјетолчнїише* — Не), òсталò сāмо *згārїише* (У), истрјèбн *коїривїише* (У), њèгово *е* и *кумїјерїише* и *кўнољїише* (Не), тў му је *куїусїише* стāлно (О), *кукурзїише* (Су, Кр, Маз, Ом; нè идè се про *кукурзїишā* — Том), такође и: *курзїише* (Пољ, К, О), *кўїише* (Не, Ср, Кр; у *кўїишїу* — Пољ), *ланїише* (Ком, О, СГ, Ћ, Б; иза *ланїише* — О), има јòш *мїнїише* (Мут), тò е *рїїише* (Ком), имā *црквїише* ал немā *црквè* (Мут), *шєнчїише* (О, В; по *шєнчїишїу* — Ј).

У овој творби потврђена су и три деривата овог суфикса, *-лїише*, *-нїише* и *-енїише*:

-лїише: — са именицом у општем делу: *врїлїише* (у *врїлїишїу* — Пољ);

²⁴⁷ Ређе се употребљава и: *рашгљка*.

-нїшїе: — са именицом у општем делу: *сјѣменїшїе* 'место где су биле конопље' (Пољ, Ком). Употребљава се ређе, напоредо с фреквентнијом именицом *кунџишїе*;

-енїшїе: — са именицом у општем делу: *зѣбенїшїе*, *јѣченїшїе* (СГ, Пл, Б, ДБ), *їрдсенїшїа* (са *їрдсенїшїа* — Пољ).

VII. ЕТНИЦИ

Називом етник, као што је познато, означава се име становника или становнице неког насељеног места (ојконима), краја, земље, државе и континента, или особе која одатле потиче.²⁴⁸

О творби етника има доста радова у којима је та проблематика широко сагледана, а дате су и основне норме и правила које истраживачи треба да имају у виду.²⁴⁹

Имена становника села и заселака југоисточне Лике излажем, као и другу грађу, по родовима и суфиксима. Уз сваки етник наводим и име места према коме је изведен, и то без контекста — који за ову грађу није ни потребан.

Образују се суфиксима — за мушки род: *-(a)ц* (*-jān(a)ц*, *-āњ(a)ц*), *-ин* (*-анин*, *-јанин*, *-чанин*, *-арин*); — за женски род: *-ка* (*-āнка*, *-jāнка*, *-āњка*, *-чāнка*, *-āрка*), *-уша* и *-киња*. Продуктивни су: *-(a)ц* (*-jān(a)ц*), *-анин*, *-јанин*, *-чанин*, *-āнка*, *-jāнка*, *-чāнка* и *-уша*, док други нису продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-(a)ц*²⁵⁰

Бјелопоље (: Бјелопоље — Бј, Кор, Б, Ј, М), *Јошанац* (: Јошан; адм. Јошани — Ј, У, Б, ДБ, Кор, ЛПС, Пољ), *Мекињаџ* (: Мekiњаџ²⁵¹ — М, Ј, У, Ком, О), *Мр-*

²⁴⁸ Исп. S. Babić, *Prezimana, toponimi, etnici i ktetici u književnom jeziku*, Jezik, br. 5, Zagreb, 1975–1976, 139–144.

²⁴⁹ Навешћу само најзначајније: Р. Скок, *Tvorba imena stanovnika od imena zemaqa i oblasti*, Jezik, II, br. 3, Zagreb, 1953/54, 65–68; А. Пецо, *Језик наш свагдашњи*, Сарајево, 1969; Stjepan Babić, *Tvorba etnika u dijalektima i u hrvatskome književnom jeziku*, Onomastica jugoslavica, broj 6, Zagreb, 1976 (у даљем тексту: *Творба етника*); исти, *Prezimana, toponimi, etnici i ktetici u književnom jeziku*, Jezik, XXIII, Zagreb, 1975/76, 139–144 (у даљем тексту: *Етници и ктетници*); М. Пешикан, *О грађењу имена сџановника у односу на имена земаља и месџа*, Наш језик, н. с., књ. IX, св. 5–6, Београд, 1958, 196–205 (у даљем тексту: *Имена становника*); Б. Њорић, *Еџник, кџеџник и норма* (уводом облика Козарчанин и козарачки), Наш језик, н. с., XXV, св. 2–3, 152–159; Ђ. Вјелановић, *Имена становника мјеста Буковце*, ѐакавски sabor, Split, 1978; S. Далмација, *Etnici i ktetici na подручју Kozare i Potkozarja*, Radovi II, Institut za jezik i kwiževnost u Sarajevu, Sarajevo, 1975, 113–140; Eugenija Barić i dr., *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, 1979, 248–250.

²⁵⁰ У српском књижевном језику суфикс *-(a)ц* је уз *-(j)анин* и *-ан(a)ц* основни продуктивни суфикс за грађење мушких имена становника, Пешикан, *Имена становника*, 200.

²⁵¹ По Павичићу, села *Јошан* и *Мекињаџ* добили су називе по келтским племенима *Јелишанима* и *Мекињанима*, Павичић, Сеобе, 80.

сињац (: Мрсѣњ — Кор, ЛПС, ЋК, Ка), *Пећанац* (: Пећани — Пећ, П, Пољ, У, Ј), *Рудопољац* (: Рудопоље — Ру, Б, Шт, Том, Дер; у неким селима — Пољ, Ком, О, Ј, К — овај топоним се изговара двочлано: *Рудѡ Поље*, па је и етник другачије наглашен и изговара се: *Рудопољац*, *Скочјац* (: Скочјај — Ф, Бј, Кор).

Од двочланих топонима познат је етник *Средњугорац* (: Срѣдња Гора — СГ, К, Ком, Пл, Пољ, Пећ, Мут, У); ретко се чује и: *Средњугорац* (Лап, Дн, Кр).

У творби етника у говору југоисточне Лике на *-(а)ц* имамо и два сложена суфикса *-јан(а)ц* и *-ањ(а)ц*.

-јан(а)ц: *Броћанац* (: Бротиња — Бр, Ку, Ср, Дољ, Кр, Дн), образован од скраћене основе;

-ањ(а)ц: *Брувањац* (: Брувно — Бр, Гр, Маз, Пољ, Клап, У), такође од скраћене основе.²⁵²

Суфикс *-ин*

Са овим суфиксом само је: *Кијанџн* (: Кијани — Ки, Гр, ВП). Творба суфиксом *-ин* није продуктивна, али је продуктивна суфиксима *-анин*, *-јанин* и *-чанин*, са којима је и највише етника у овом говору.

Суфикс *-анин*

У овом говору највише је етника изведено управо овим суфиксом, као и његовом варијантом *-јанин*. По томе се овај говор уклапа у творбену структуру српског књиженог језика, јер су суфикси *-анин* и *-јанин* „у самом средишту суфиксалне творбе етника“.²⁵³ Са *-анин* су: *Бировчанџн* (: Бировача — Не, Кр, Дн, Дољ, Миш), *Бунџанин* (: Бунџ — Б, У, М, В, ЛПС, Р), *Бушевиџанџн* (: Бушевић — ЛПС, Кор, М, Бу), *Висуџанџн* (: Виџ — В, Ј, Пољ, У, Лап, Гр), *Вркашиџанџн* (: Вркашић, адм. Фркашић²⁵⁴ — Ф, Бј, Кор, У, Пољ, Ком, Т), *Грабуџанџн* (: Грабушић — Кор, ЛПС, Б, ЋК), *Касаранџн* (: Касар — В, У, К, Ј), *Кумиџанџн* (: Кумић, адм. Комић²⁵⁵ — К, Пољ, СГ, ПЛ, Ј, У, Кор), *Ластариџанџн* (: Ластарић²⁵⁶ — О, Ком, В, Р, Ћ), *Муџиџанџн* (: Муџић — Мут, О, Клап, В, Пољ, У, Б), *Ондиџанџн* (: Ондић — У, Ј, О, Бр; често се, међутим, говори, и то у најближој околини, и *Андиџанџн* (: Андић — О, Пољ, Клап, Мут, Ћ, К, СГ), *Ќалиџанџн* (: Ќалић²⁵⁷ — Ком, К, СГ, Пољ, Пл), *Паќлариџанџн* (: Паќларић — Пољ, Ру, Гр, Бр, О), *Пишаџанџн* (: Пишаћ — П, Пећ, Ј, М, СС, Б), *Плџанџн* (: Плџа — Пл, К, Ком, Пољ, СГ, У), *Рџанџн* (: Рџић — Р, М, Мут, У, СГ, К, Пољ), *Толџанџн* (: Тџић — Т, М, ДБ, Ф, Бј), *Ша-*

²⁵² Творба етника формантима на *-(а)ц* боље је развијена у штокавским говорима северне Далмације, исп. Ž. Bjelanović, *Novoštokavski modeli tvorbe i onomastičkom leksiku sjeverne Dalmacije*, Hrvatski dijalektološki zbornik, Zagreb, 1985, 38–41 (у даљем тексту: *Модели творбе*), и *Fonološka i morfološka uvjetovanost tvorbe etnika sufiksom -anac*, Jezik, XXII, br. 3, Zagreb, 1974–1975.

²⁵³ Бабић, Творба етника, 157.

²⁵⁴ У вези са разликом између народних и службених имена в. S. Babić, *O razlikama između narodnih i službenih imena mjesta u SR Hrvatskoj*, Jezik, br. 3, Zagreb, 1983, 65–74.

²⁵⁵ Село *Кџић* добило је назив према прасл. придеву **kom* 'стрм, окомит', Скок, ЕРЈ, II, 131.

²⁵⁶ Ојконим који адм. припада Ондићу, а по предању, добио је назив према труском бегу *Ластог*, који је ту имао своје имање.

²⁵⁷ Назив је по презимену *Ќалић*.

ламунџанџн (: Шаламунџ — Ш, Р, У, Пољ). С упрошћеним извођењем имамо ет-
ник *Грачанџн*²⁵⁸ (: Грачац — Гр, Шт, Бр, Ру, Пољ, Ком, Лап, Не, Су).

Од придевског дела синтагме творе се: *горуњанџн* (: горњи крај) и *доњуанџн* (:
доњи крај) — Ком, Ј, В, Пољ. Често се говори и: *дуњуанџн* (Пољ, Пл, Ком).

Од вишечланих топонима грађен је: *Варошанџн* (: Тишмин Варош — В, Ј, У,
Р, Мут, М).

Често се наведени етници граде и првим делом овога сложеног суфикса, па
имамо: *Висуџан* (У, Мут, В), *Грабушиџан* (Б, Ш, Кор), *Кумиџан* (Пољ, Клап, О),
Рџбиџан (М, У, Ћ) и сл. Тако је, међутим, и у неким другим говорима, као нпр. у
Славонији и јужној Барањи.²⁵⁹ По томе би и говор Срба југоисточне Лике одуда-
рао од књижевног језика, у који не могу ући етници са суфиксом *-ан* уместо су-
фикса *-анин*.²⁶⁰

На *-ин* се у овој творби завршавају и суфикси *-јанин*, *-чанин*²⁶¹ и *-ар(ин)*.

-јанин: *Ајдровчанџн* (: Ајдровац — Лап, ЛПС, Кр), *Багунџчанџн* (: Багунџница
— Кр, Не, Су, Лап, Дн), *Беглчанџн* (: Беглуци²⁶² — Лап, Су, Не), *Боричевџанџн* (:
Боричевац — Бо, Ку, Лап, Ср), *Брџичанџн* (: Брџик — Су, Ср), *Брџовчанџн* (: Брџ-
зовац — Лап, Не, Миш, Ни, Дољ, У), *Ваганџчанџн* (: Ваганац — ЛПС, Пљ, ЋК, Бј,
Кор, Б), *Грабљанџн* (: Граб — Кор, Ф, Бј), *Дергужанџн* (: Дергуз — Лап, К, Дољ,
ЛПС), *Добрџоселанџн* (: Добрџосело — До, Лап, Ср, Не, Кр, Су, ВП), *Дрџжнџчанин*
(: Дрџжница — Кор, Ф, Бј, Ком, Ми, ЋК), *Заклојчанџн* (: Заклопац — За, Дољ, Ср,
Лап, Не, Су, ВП, Маз), *Језерчанџн* (: Језерце — Кор, Пљ, ЛПС), *Јеловчанџн* (: Јело-
вац — Кор, Ф, Бј), *Кџсџеновчанџн* (чешће: *Кџсџеновџан*) (: Кџсџеновац — Дољ,
Лап), *Кланџчанџн* (: Кланац²⁶³ — ЛПС, ЋК, Же), *Кружжанџн* (: Круже — Кр, Лап, Не,
Су, Миш, Дн, Ср), *Кунџовчанџн* (: Кунџовац — Ср, Ку, Не, Су, Кр, Лап, В), *Кунџиро-
вџанџн* (: Кунџирово — Ку, Ср, Лап, Миш, Не, Су), *Курјачанџн* (: Курјак²⁶⁴ — К, СГ,
Пољ, Пл, Ком, Ј), *Мазџанџн* (: Мазџин — Маз, Б, Гр, Кр, Лап, В, Пољ), *Небљушан-
нџн* (: Небљуси — Не, Кр, Лап, Ср), *Неџечанџн* (: Неџека — Не, Ср, Миш, Лап, Дн,
Дољ), *Омсџчанџн* (: Омсџица — Гр, Бр, Ом, Ру, Шт, Дер, Том), *Оравчанџн* (: Оравац
— Лап, Дн, Кр, В), *Пољичанџн* (: Пољичице — Пољ, Ком, У, Пл, СГ, В), *Сџлишџанџн*
(: Сџлишџте — Пољ, В, Ј, У), *Србљанџн* (: Срб — Ср, Ку, Лап, Кор, У, Ком), *Трновчан-
нџн* (: Трновац — Кор, Лап, Дн, У), *Ўдбиџанџн* (: Ўдбина — У, Ј, Лап, Гр, Ср, СГ,
К), *Цџеровчанџн* (: Цџеровац — Бр, Гр, Шт, Пољ, О, Клап, Ру), *Тџџлчанџн* (: Тџџ-
луџ²⁶⁵ — Ћ, Р, Пољ, Мут, У, Ј).

²⁵⁸ Основе на *-(а)џ* иначе се ретко скраћују, само кад за то постоје посебни гласовни разлози (Ба-
биџ, Творба, 204).

²⁵⁹ Исп. S. Sekereš, *O nekim slavonskim etnicima i kteticima*, Jezik, XXII, br. 5, Zagreb, 1974/75, 156.

²⁶⁰ Исп. Бабиџ, Етници и ктетичи, 144.

²⁶¹ Сва три ова суфикса су у ствари сложени суфикси на *-ин*, али сам суфикс *-анин* у овом случају
издвојио као базни суфикс у творби етника.

²⁶² Исп. тур. *bejlik*, Клајиџ, РјСР, 151.

²⁶³ Исп. хрв. -кај. облик топонима *Клањеџ* у Загорју (њ > н из ген. пред. џ), Скок, ЕРј, II, 88.

²⁶⁴ Курјак је добио назив по *Куријаџу*, најмлађем потомку из племена Гусиџа, исп. Павичиџ, Се-
обе, 32.

²⁶⁵ Пер.-тур. (1) село, селишџте; (2) кметско селишџте, село или заселак на коме ага или бег имају своју
кулу или чардак < тур. *köylük* (*köy-lük*) < пер. *кџу* „село“ + тур. суфикс *lük* (*-lik*); Шкаљиџ, Турцизми, 195.

Од сложених топонима имам следеће примере: *Дебелобрђанџн* (Дебелѡ Брдо — ДБ, Б, М, Ј), али се говори и: *Брђанџн* (Ш, П, Пећ, М), *Крчевљанџн* (: Ћуић Крчевина — ЋК, ПЉ, ЛПС, Ј, У, Б), *Дрђжанџн* (: Кумозечева Дрђга — В. и Мандић Дрђга — Ј),²⁶⁶ *Корјенџанџн* (: Корјенџа, адм. Кореница — Пољ, О, ТК, У, Гр, Лап, Б, Ј), *Лайчанџн* (: Доњѡ Лапац — Лап, У, Ку, Не, Кр), *Пѡињанџн* (: Вѡликѡ и Мала Попина — ВП, Ку, Ср, Гр, Ру, Шт), *Пејросељанџн* (: Лићкѡ Петрово Сѡло²⁶⁷ — ЛПС, ЋК, Кор, Б, У), *Појочанџн*²⁶⁸ (: Доњѡ Бабин Пѡток — ЛПС, Кор, ПЉ).

-чанин: *Га(ј)инчанџн* (: Га(ј)ине — Ср, Лап, Миш, Не, Кр), *Дерингајчанџн* (: Дѡрингај — Дер, Том, Гр, Шт, Бр), *Днѡиљчанџн* (: Днѡпоље — Дн, Кр, Дољ, Не, Лап), чује се и: *Днѡиљчанџн* (В, Ј, У, Мут), *Дољанчанџн* (: Дољѡни — Дољ, Лап, Ку, У, Бр, Ср), *Жељавџанџн* (: Жељава — Же, ЛПС, Бј, Кор, У), *Долинчанџн* (: Долина), *Љубѡвчанџн* (: Љубовѡ — Кор, Ф, Б), *Прџебојчанџн* (: Пр(џ)ебој — ЛПС, Кор, ЋК, Ј, У), *Решетѡрчанџн* (: Рѡшетѡр — Же, Кор, Б, У), *Сѡвојчанџн* (: Сѡвоја, адм. Суваја — Дољ, Миш, Кр, Лап), *Тумингајчанџн* (: Тѡмингај, адм. Тѡмингај — Том, Дер, Бр, Шт, Гр, ВП, Ру).

-ар(ин): Овај суфикс ограничен је на само два примера: *Брдарин* (: Брдо — Пољ, О, Ком) и *Тучарин* (: Тѡк — Пољ). Чешће ови етници имају краће облике: *Брѡѡр* и *Тѡѡр* (К, Пољ, О, Бр, СГ).

б) Женски род

Будући да женска имена становника углавном стоје у утврђеном односу према мушким именима, према којима се односе као секундарна образовања,²⁶⁹ изложићу их по њиховим моционим паровима. При томе нећу наводити њихове изворе, јер су то иста места у којима су записани и етници мушког рода.

Суфикс -ка : -(а)џ

Јѡшѡнка, *Мекињѡрка*, *Мрсѡњка*, *Пећѡнка*, *Рѡдойѡлка* односно *Рудѡйѡлка*, *Скѡѡјака*. Интересантно је, међутим, да суфикс -ка у овој творби угрожава суфикс -уша,²⁷⁰ тако да се уместо *Мекињѡрка* чешће чује: *Мекињѡруша* (Пољ, Ј, Ком, У, СГ, В), а такође и поред *Пећѡнка* и *Скѡѡјака* чују се и ликови *Пећѡнуша* и *Скѡѡјуша* (У, Кор, Б, ДБ, Пољ, Ком);

-јѡнка : јѡн(а)џ: *Брѡђѡнка*, образована од скраћене основе, као и њен корелатив — *Брѡђѡнаџ*;

-ѡњка : -ѡњ(а)џ: *Брувѡњка*, образована такође од скраћене основе, као и њен корелатив — *Брувѡњаџ*. И овде је суфикс -уша фреквентнији од суфикса -ѡњка, па се чешће чује лик *Брувѡњуша* (Пољ, О, Ру, СГ, Клап, Ком, К). У творби етника у говору Срба југоисточне Лике суфикс -уша није стилски обележен, већ је стилски

²⁶⁶ Ово је пример када се етници неутрализују; о неутрализацији в. код Бабића, Етници и ктетици.

²⁶⁷ У говору је најчешће: Петрово Сѡло.

²⁶⁸ У вези са творбом од сложених топонима Бабић каже да тамо где се не да нормално извести етник, треба у првом реду узети у обзир народни лик или употребити описни израз, иначе би „изашао необичан лик“ (Етници и ктетици, 144).

²⁶⁹ Исп. Пешикан, Имена становника, 202.

²⁷⁰ „Ретко је наставак -уша као неки моциони знак за именице ж. рода према именицама м. рода ...“ (Стевановић, Српскохрватски, 564).

неутралан, што би значило да он показује способност продуктивне творбе етника у овом говору.²⁷¹ У овом говору би се, дакле, ова творбена семантичност разликовала од књижевног језика, где важи правило да суфикси *-уша* и *-нуша* у њега не могу ући као стилски неутрални.²⁷²

Суфикс *-ка* : *-ин*

Само је: *Кијанка*. Међутим, највише је етника са сложеним суфиксима *-а̄нка*, *-јанка* и *-ча̄нка*:²⁷³

-а̄нка : *-анин*: *Бунча̄нка*, *Бушевића̄нка*, *Висућа̄нка*, *Вркашића̄нка*, *Грабушића̄нка*, *Касара̄нка*, *Кумића̄нка*, *Ластарића̄нка*, *Мушића̄нка*, *Ондића̄нка* (и *Андића̄нка*), *Ојалћа̄нка*, *Пакларића̄нка*, *Пишаћа̄нка*, *Плоча̄нка*, *Рѣбића̄нка*, *Толћа̄нка*, *Шаламућа̄нка*, *Грача̄нка*, *Горња̄нка*, *Доња̄нка* (и *Дуња̄нка*), *Вароша̄нка*;

-јанка : *-јанин*: *Ајдровча̄нка*, *Багунча̄нка*, *Беглуча̄нка*, *Борчевља̄нка*, *Брѣзча̄нка*, *Брѣзовча̄нка*, *Ваганча̄нка*, *Габља̄нка*, *Дергужа̄нка*, *Дрѣжнча̄нка*, *Заклојча̄нка*, *Јеловча̄нка*, *Језерча̄нка*, *Кестеновча̄нка*, *Кланча̄нка*, *Кружа̄нка*, *Кунувча̄нка*, *Куйировља̄нка*, *Курјача̄нка*, *Мазинча̄нка*, *Небушича̄нка*, *Нѣшеча̄нка*, *Омсча̄нка*, *Оравча̄нка*, *Полыча̄нка*, *Селишча̄нка*, *Србља̄нка*, *Трновча̄нка*, *Ћдбиња̄нка*, *Ћѣровча̄нка*, *Ћојлуча̄нка*, *Дебелобрѣча̄нка* (и *Брѣча̄нка*), *Крчевља̄нка*, *Дрѣжа̄нка*, *Корјенча̄нка*, *Лайча̄нка*, *Пойиња̄нка*, *Петросеља̄нка*, *Пошоча̄нка*;

-ча̄нка : *-чанин*: *Га(ј)инча̄нка*, *Дерингајча̄нка*, *Дндйољча̄нка* (и *Днуйољча̄нка*), *Дољанча̄нка*, *Жељевча̄нка*, *Долинча̄нка*, *Љубовча̄нка*, *Прѣјебојча̄нка*, *Решетарча̄нка*, *Сувојча̄нка*, *Тумингајча̄нка*;

-арка : *-ар(ин)*: Адекватно својим корелативима мушког рода, са овим суфиксом су: *Брѣрка* и *Тучарка*.

Суфикс *-киња*

У овом говору суфикс *-киња* не само што није продуктиван, него је и веома ограничен у употреби. Имам само две спорадичне потврде: *Висућкиња* (: *Висућ* — *Мут*, *У*) и *Језеркиња* (*Бј*). Оба лика су, међутим, благо стилски обележена, а неутрални су им ликови на *-ка*, односно *-а̄нка* и *-јанка*. Из литературе се, међутим, види да је *-киња* некад био продуктиван суфикс у овом говору. Божо Ћорић²⁷⁴ наводи више примера, као *Јошанкиња* и др., које ја нисам чуо. Пошто су Ћорићеве примери узети из РЈА, што значи да су записани врло давно, може се закључити да је у творби женских етника у овом говору превагу над суфиксом *-киња* однео суфикс *-ка*, односно *-анка*.²⁷⁵

²⁷¹ Творбени тип на *-(к)уша* развијен је и у творби етника у северној Далмацији, исп. Бјелановић, *Модели творбе*, 38–42.

²⁷² Бабић, *Етници и ктетици*, 144.

²⁷³ Тако је и у руском језику, исп. Ј. Матијешевић, *Неки руски творбени шийови и њихови српскохрватски еквиваленти*, *Живи језици*, књ. XII–XIII, Београд, 1970–1971, 15–23.

²⁷⁴ Моциони суфикси, 129.

²⁷⁵ Тако је и у другим народним говорима (исп. Бабић, *Творба етника*, 182).

VIII. ЗБИРНЕ ИМЕНИЦЕ (NOMINA COLLECTIVA)

Ову семантичку групу поделићу у две мање целине: именице које значе скуп, претежно младих, бића и именице које значе скуп предмета.

1. Именице које значе бића

Граде се суфиксима — за женски род: *-ād, -еж, -ија* (*-лија, -адија, -ардија, -арија, -чија, -јурлија, -урдија*), *-ина, -ја, -ња*; — за средњи род: *-сйво*. Продуктивни су: *-ād* и *-ија*, слабије је продуктиван суфикс *-сйво*, док су остали, мање-више, непродуктивни.

а) Женски род

Суфикс *-ād*

У овом говору суфикс *-ād* веома је продуктиван и фреквентан у колективним именицама које значе млада бића.²⁷⁶ Додаје се на именице, а учествује и у сложено-суфиксалној творби. Наводим следеће именице: *блѝзнāйш* (Ј, М, Т, Клап; највише *блѝзнāди* имā у козама — Пољ), имāш ли добру *вѝжлāйш* (У), вѝју ки *вѝчāйш* (М), *гѝшчāйш* (О, Ком, Ћ, СГ; имала сом раније и *гѝшчāди* — Ру), *двѝзāйш* (Том, Клап, ВП; нећу продавати *двѝзāди* — Не), *жѝвāйш, ждрѝбāйш* (Ком, Пољ, СГ, Пл; свāкѝ год^{нѝ}не зарāдим од *ждрѝбāди* — Пл), еси намирила *жѝвѝнчāйш* (Пољ), *звѝрāйш* (О, В, Ј; чѝвāј и [овце] о *звѝрāди* — Клап), *јѝнāйш* (Б, Су, Ку, ЛПС, ВП; нек идѝ *јѝнāйш* сāма — М), *кѝѝсāйш* (Пољ, К, Бр, Бј; дāјде *кѝѝсāдима* нек пōзоблѝ — Пл), *кѝрмāйш* (О, Клап, Бр, Том, Р; кōлкō *кѝрмāди* ове год^{нѝ}не — Мут), несaгнāта *кѝнѝчāйш* (Пољ), *лѝсчāйш* (Мут, У, Ћ; нāшā би тāмо сѝгѝрно и *лѝсчāди* и *вѝчāди* — В), *мāгарāйш* (М, ДБ, Пећ, Ф; ... јōшанскѝ *мāгарāди* — У), ... да се не бāцајѝ *мāчāйш* (Пољ), играјѝ се *мѝлāйш*, биће кѝшѝ (Ј), штō тō рāдѝ *мѝмчāйш* (У), *дзѝмчāйш* (Ком, О, Мут; од *дзѝмчāди* — Пољ), јāднā *йāсѝбѝрчāйш* (Кор), ал *йāчāйш* лѝпо пливaјѝ (Пољ), *йāшчāйш* (Б, ЋК, ЛПС; брāн^нти се от *йāшчāди* — Том), *йѝлāйш* (Б, ЋК; штō дāеш *йѝлāдима* — О), *йрāсāйш* (Пољ, Кр, Су; имāте ли *йрāсāди* за клāње — П), *йѝрāйш* (Ком, У, Ј, Мут; не дрѝжѝм *йѝрāди* — У), ки *свѝнчāйш* (Пољ), *сѝрочāйш* (Ф, Лап, Миш; с ѝнōм *сѝрочāди* — Ј), подавили би свѝ *срѝнāйш* (Пољ), *Срѝчāйш* (Пољ, Ј; било и *Срѝчāди* — В), трѝбā подō(ј)ити *шѝлāйш* (Пољ), *йрзāйш*²⁷⁷ (Пољ, Ком, Ј, К; штō би

²⁷⁶ И у књижевном језику *-ād* је нарочито продуктиван суфикс у творби колективних именица које значе скуп младих бића, исп. Стевановић, Српскохрватски, 480.

²⁷⁷ *йрзе* 'јагње које се касно ојањило'; лат. *tardius*, касан, позан; Скок, ЕРј, II, 517.

с том *шрзāди* — О), *Тура̄ӣ* (добрo ӣграјӯ *Тура̄ӣ* — Кор), нeмōјтe бити сaдe ки *Ци-ганчāӣ* (Пољ), чyвa *ун(у)чāӣ* (У), *шӣурāӣ*²⁷⁸ (Пољ, СГ, Ком, Клап; њeсу *шӣурāӣ* за oстaљaњe јер су мaлā — Бр).

Префиксално-суфиксална творба

Сложена основа састављена је од прилога и именице: *ӣраунчāӣ* (Ка, Миш, Дн; већ трoе *ӣраунчāди* — В), *шукунчāӣ* (: шукунче — Пољ, Ком; доживила е да имā и *шукунчāд* — О).

Суфикс -eж/-eж

Ограничен је на свега неколико именица — са придевом у општем делу: *младеш* (У, Гр; и нeмā бaш *младeжи* — Гр), *стāрeш* (У, О, Мут; oвудā ти је oстaлa сaмo oвā јaднā *стāрeш* — Ј), *шӣљeш*²⁷⁹ (Пољ, Ком, СГ, ЛПС; њe тн је yнo *шӣљeш* — Пољ).

Суфикс -ија

У овој творби -ија се додаје на именичке и придевске основе. Са именицом у општем делу имамо именице којима се казује значење појединог скупа: *ajдyчија* 'хајдуци' (Пољ, Ком, О; билo oђе бoгaми пyнo *ajдyчијe* прије првoк рaтa — Бр), тo e нaшa *душмaнија* (Пољ), *кашaнија*²⁸⁰ (Пољ, Ком; мyрaли смo се yвјe кpити oт *кашaнијe* — Клап), тo e била yнā *Мађaрија* (У), *иaндyрија* (Ј, Мут, К, М, Ф; да те бoк сaчyвā *иaндyријe* — Пољ), *солдaишија* (Клап, Бр; мyрaлo се ӣћи y *солдaишију* [служити војску] — Маз), ки *Цигaнија* (Ком), *чoбaнија* (О, Ком, Клап; кaкo стe, *чoбaнијo* — СГ), *цaндaрија* (Пољ, О, Ком, СГ; aкo те yвaти *цaндaрија* — гoтoв си — Ру).

Овде спадају и именице на -ија изведене од оних на -ад, које већ имају збирно значење:²⁸¹ *мумчaдија* (У, О, Мут, Т, СГ; тaкo e тo, *мумчaдијo* мyја — Лап), *Њемчaдија* свe пoбила (У), *иaшчaдија* (Бр, Ру; ал *иaшчaдија* штeкћe — Пољ), *Србaдија* (Ј, В, Б; имā јoш *Србaдијe* тyдā — В), *Турадија* e јачā (У).

Са придевом у општем делу имам само: *невјерија* 'они који неког не воле, у које се нема поверења' (дoстa ми је тe *невјеријe*; yвјeк су нам били *невјерија* — Пољ) и *иoгaнија* 'група немирне деце' (Пољ, У, Ј; видe yнe *иoгaнијe* — О).

У овој творби на -ија се завршавају и суфикси -лија, -адија, -ардија, -арија, -чија, -јурлија и -урдија. Ниједан није продуктиван.

-лија: — са глаголом у општем делу: *чекрлија* (: чекрљати)²⁸² 'група несташне деце, која галаме и забављају се' (Пољ, О, Бр, Маз, Гр, У, Ј; штo гaлaмi *чекрлија* — Пољ; oклe тoликā *чекрлија* — К);

-адија: — од основа именица или поименичених придева: свe нeквa *женскадија* (У; пyнo *женскадијe* — Кор), *мушкадија* (Пољ, Гр, Маз; aјмo зaпјeвaти,

²⁷⁸ *шӣурe* 'јагъе од шиљегвице', од лат. *spurius* > тал. *spurio*, ванбрачни син (Скок, ЕРЈ, III, 411).

²⁷⁹ „Ријеч је јужнославенско-арбанаски лексем, без паралеле у осталим балканским језицима. У арбанашким облицима варира у ненаглашеном слогу e — i: *shilék, shelek* „junges Lamm“ (Скок, ЕРЈ, III, 392).

²⁸⁰ *katana* 'војник'; реч је балканска, мађарског порекла (*katona*), Скок, ЕРЈ, II, 61.

²⁸¹ О томе више код Пецe: Облици колективних именица на -ад.

²⁸² *чекрљaши* 'брљати, говорити којешта ... забављати се, чекрљати', РЈА, I, 925.

мушкàдијо — ВП). Обе ове именице су благо стилски обележене; — са глаголом у општем делу: *ијешàдија* (род војске) (Ј, В, Миш, Дољ, Лап; слúжијò сом у *ијешàдији* — Кр; нѐмà док нè прòђѐ *ијешàдија* — Пољ);

-*ардија*: — са придевом у општем делу: *балавàрдија* (У, Ј, Гр, Кор; һѐрāј ту *балавàрдију* — В; нѐмòј ми з *балавàрдијòм* — Пољ). Именица је стилски обележена;

-*арија*: — са именицом у општем делу: *каквā тò мангујàрија* (У; нѐћу һѐ се скúплā *мангујàрија* — Б), прòлази *шегрейàрија* (Гр; јòш мàло пà ш у *шегрейàрију* — Пољ); — са придевом у општем делу: *млађàрија* (Не, Су, Дољ, Кр; мàло кò òстāе од *млађàријѐ* — Ј; мàлò *млађàријѐ* — О; скúплā се *млађàрија* — У);

-*чија*: — са именицом у општем делу: *солдàчија* (О, Клап; њѐси смíјò о *солдàчијѐ* нíшга — Пољ). Ова изведеница је, међутим, стилски обележена и спорадично се чује (чешћи је лик *солдàијија*);

-*јурлија*: — са именицом у општем делу имам само: *дјечурлија* (Пољ, Мут, Ј; зòви *дјечурлију* — В; һѐ ùнò *дјечурлијѐ* — О);

-*урдија*: — са придевом у општем делу само је: *балавурдија* (Лап, М, Пољ; àјде, *балавурдијо* бāлавā — У). Именица је стилски обележена.

Суфикс *-ина*

Са именицом у општем делу: *дружчна* (имā е Шкúндрић своју *дружчну* — Ком), *цијелā скúйна* (Кор).

Суфикс *-ја*

Са именицом у општем делу — само: *браћна*²⁸³ (имā ñ сѐдмеро *браћѐ* — К; кад нѐмā међу *браћòм* слòге ... — Пољ).

Суфикс *-ња*

Са глаголом у општем делу само је *иràиња* (Кр, Миш, Не; нè идѐ ùн прес *иràињѐ* — Су; вāла ти, нè трѐбā мѐни *иràињѐ* — Пољ).

б) Средњи род

Суфикс *-ство*²⁸⁴

Са именицом у општем делу су ове именице: *брàство* (У, Ј, М; свī смо кā ѐдно *брàство* — Пољ), àј у *друштво* (У; што њѐси у *друштвоу* — Ј), *кúмство* 'кумова фамилија' (Пољ, Ком, Не, Су, Кр; припадā *кúмствоу* — Пл; ... рѐд је òтићи *кúмствоу* — К), *љуство* (... а за борбу трѐбалò *љуства* — Гр; изгíнло силнò *љуство* брāнећи Лāпац — Лап), рвāцкò *илѐмство* (Кор), *йошумство* (од нāшок *йошумства* — У), *рāднiштво* (У), *свѐћенство* (У), *срйство*, знā га цијелò *чоечанство* (Пољ).

Основе именица *брàство* и *љуство* су дисимиловане; именица *йошумство* образована је од скраћене основе, а у именици *чоечанство* основа је проширена са *-ан-*.

²⁸³ *-ја* < њја, Маретић, Граматика, 340.

²⁸⁴ *-ство* < њство, Маретић, Граматика, 360.

2. Именице које значе предмете

Творе се суфиксима — за мушки род: *-ø*; — за женски род: *-āđ*, *-eж*, *-ја*, *-арија*, *-урија*; — за средњи род: *-је*. Највише је продуктиван суфикс *-је*, мање су продуктивни *-арија* и *-еж*, а други нису продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-ø*

Префиксално-суфиксална творба

Са овим суфиксима имамо само две именице: *накиџ* (Бр, Ј, Пољ, Ком, О, Бј, У, Пл; остало силног *накиџа* — Кор), *џрибор* (Пољ, Гр, Лап; то е сав *џрибор* — У).

б) Женски род

Суфикс *-āđ*

Са именицом у општем делу које су изведене од именица средњег рода на *-el-eiџа* и осим збира значе и множину предмета казаних основном именицом²⁸⁵ јесу: *бурџи* (Пољ, О, Пл, К, Ш; сва ми је ракија у *бурџије* — В), *добаџиде* ми *ту џџџи* (Пољ), *ћџбаџи* (Ком, Кр, Не, Су; више имамо биљаџа нек *ћџбаџи* — Пољ).

Суфикс *-еж*

Овај је суфикс ограничен на свега неколико именица, али се додаје на именичке, глаголске и придевске основе. Са именицом у општем делу: *мрвеш* (окле толика *мрвеш* — Пољ); — са глаголским општим делом; *џалеш* 'оно што је паљено, што је остало од паљевине' (О, Ком, Пољ; џсеџа се на *џалеш* — К); — са придевом у општем делу: све се претворило у *гњилеш* (Ком), *џватла џрулеш* (О), не ваља правити о те *џрулешу* (У).

Суфикс *-ја*

Са глаголским општим делом: *граџа* (У, Ј, В, Т, Ш; градло би се да има *граџе* — Кр), *меџа* (Пољ, О, Пл, Ком; прасадима се највише направи *меџе* — Ком), *џреџа* (*џреџу* смо саме преле — Пољ).

У овој групи именица заступљени су и сложени суфикси на *-ија*: *-арија* и *-урија*:

-арија: — са придевом у општем делу: *ту стò(ј)и дрвенарија* (Ј), *сиџнарија* (ову *сиџнарију* — ВП; ништа доли *сиџнарије* — Бр);

-урија: — са именицом у општем делу: остала е само сама *гвозџурија* (У; треба искрчити ову силну *гвозџурију* — У).

в) Средњи род

Суфикс *-је*

У творби *nomina collectiva* у овом говору највише је лексике са суфиксом *-је*. Кад постоје услови, јотационе промене врше се по правилима књижевног језика²⁸⁶. Највише је изведеница од именица, а свега неколико је од глагола. Са

²⁸⁵ Тако је и у књижевном језику (исп. Стевановић, Српскохрватски, 479).

²⁸⁶ Исп. Бабић, Творба, 130.

именицом у општем делу: ође расте *биље*²⁸⁷ (В), *боље* (В, Ј, О; има̄ њ [јагода] у *бољу* — У), ал мириши *босиље* (Пољ), *бријешће* (не види се од *бријешћа* — Пољ), ено га ђе туче *бусење* (Ком), Узми уно *звџе* (Пољ), *грање* (треба испресјецати *грања* за подјару — Пољ), *гребење* (О, СГ; рад^чло се з *гребењом* — Мут), покрило га [брдо] *грмље* (Ком), *грџе* ође не мере сазорити (У), *грумење* (зачепило се *грумењом* — Ј), *дрвџе* (Су, Миш, Кр; грота таквог *дрвџа* — Ом), *дрвље* (набацај тог *дрвља* да боље гори — Ком), смѣта ми *жбуње* (Пл), *зелење* (У, Кор; и *зелења* — Гр), *зрње* (Т, Ш, Б, Кр; бацѣ им [кокошима] *зрња* — Пољ), оклѣ толико̄ *ивѣрје* (ЛПС), *јасење* (иза унок *јасења* — Ћ), *камѣње* (набацали толико̄ *камѣња* — Дн), *кѣсѣње* (У, Кор; јѣр не би *кѣсѣња* — У), *класје* (О, Клап; зрѣло ѣ, види се по *класју* — Пољ), *кѣвље* (Пољ, О, Не; и *смѣља* и *кѣвља* — Лап), ѣво оштрѣм *коље* (Пољ), нек јѣдѣ [краве] то̄ *корјење* (Ј), *крѣмење* (Бр, Маз, Не, Су; јѣш *крѣмења* — Мут), гѣтовѣ е, опалѣ *лишће* (Кор), оштрѣ *ѣсје* (Ком), *ивѣрје* (У, Лап, Су; свѣ су кошунеле от *ивѣрја* — Ку), то̄ *иврѣмење* про ѣчијѣ (У), *иврѣње* (У, Пољ, ВП; штѣ га̄ *иврѣња*, много *иврѣња* — Клап), *ивруће* (Ј, СГ, Пл; не прѣ *иврућа*, обѣи ђи га — Ру), ђѣ би мѣга̄ кѣпити *рѣмење* (О), *рогѣвље* (У, Лап, Маз; највише̄ је тѣ срнеѣок *рогѣвља* — СГ), *смѣље* (Пољ), падајѣ ки *снѣвље* (Ј), *сѣјење* (Ком, Пољ; ка се припнѣш на уно̄ стјење свѣ мѣреш видѣти — Ру), кѣ ђе прѣти *сѣје* (Кор) (уместо *сѣје*, чешће се каже: *сѣди*, гѣри *иврѣје* (О), *иврње* (Ф, Бј, Кр, Мут; е да није *иврња* — Пољ), *ивруње* (Мут, Су, Не; има̄ *ивруња* — Пољ), кѣ би прѣша̄ крѣс то̄ толико̄ *ивбље* (Ру), нек идѣ у то̄ *ивкарје* (Ком), *ивѣрѣје* (неће̄ ѣн [зец] да избије ис *ивѣрѣја* — Маз); — са глаголом у општем делу: *рѣшће* (ѣвлико̄ *рѣшћа* — Пољ), *смѣће* (за бацање *смѣћа* — Кор).

²⁸⁷ У овој творби неке именице на -ка крате основу, а иза љ губи се ј, исп. Бабић, Творба, 131.

IX. НАЗИВИ И ИМЕНА ЖИВОТИЊА

У овом одељку навешћу опште зоолошке називе за поједине животињске врсте, као и имена којима се означавају њихове јединке. Као што је познато, имена животиња најчешће се одређују по боји њихове длаке или према некој другој спољашњој карактеристичној особини, што ове именице приближава или чак спаја са *nomina attributi*.

Ову категорију именица поделио сам, условно, у две мање групе: домаће животиње и дивље животиње, а њих на мање подгрупе. У оквиру прве групе посебно излажем имена појединих врста домаћих животиња, а у другој дајем посебно називе птица, а посебно називе дивљих животиња.

Као и до сада, грађу ћу изложити по родовима и суфиксима.

1. Домаће животиње

1.1. Називи и имена паса

Изводе се суфиксима: *-ијāk*, *-āp*, *-(a)ц*, *-ко*, *-о*, *-ōв* — за мушки род; *-арица*, *-ја*, *-ка* (*-āрка*) — за женски род; *-че* — за средњи род. Најпродуктивнији је *-ōв*, док су остали слабо продуктивни, или нису уопште продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-ијāk*

Са овим дериватом суфикса *-āk* имам само један пример — са именицом у општем делу: *вучијāk* 'пас који припада истоименој пасмини, али и сваки пас који по боји или величини личи на вука' (Пољ, Ка, Дн, Кр).

Суфикс *-āp*

Овај суфикс није продуктиван. Са именицом у општем делу потврђене су именице: *јāзовчār* (Пољ, Ком, О, Ф, ЛПС, Б), али и: *јāзавчār* (Клап, Бр, Том), *йрè-йелчār* (О, Бр, ВП, Не), а често се говори и: *ийчār* (Ку, Кр, Дн, Не).

Суфикс *-(a)ц*

Само: *ийèнац* (СГ, Пољ, Ком, У) — са именицом у општем делу. Суфикс није продуктиван.

Суфикс *-ко*

Суфикс *-ко* продуктиван је у овој творби и углавном има придев у општем делу: *бјелко*, *жџишко* (Ком, СГ, Пл, К, О), такође и: *жџишко* (Пољ, Клап, О, Дн), *лиско* (: лисаст) (Ком, Пољ, Ру, Бр, Маз, Ку), *мјурко* 'пас смеђоцрне боје' (Пољ, Мут, У), *сивко*, *црнко* (У, В, О, Пл), *шарко* (Пољ, Бј, Шт, Том, Дер).

Суфикс *-о*

Са суфиксом *-о* имам само један пример са именицом у општем делу, који је у ствари хипокористички облик: *ја́со* (Пољ, Ком, О). Ова именица има хипокористичку нијансу значења, као што је има и именица *це́ко* (Пољ, Ком).

Суфикс *-џв*

Овај суфикс је продуктиван, а јавља се са придевом у општем делу: *бјелџв*, *гарџв* (Сг, К, Т), *жџиџв* (Бј, Пл), *зељџв* (Ком, Пољ, Ру, О), *кџдрџв* (Ј, М), *кџсџв* (Пећ, Ј, Б, Пи), *лисџв* (Пећ, Пољ, Ком, Пл, К), *мрџџв*, *рундџв* (Бр, Ком, Шт), *шиљџв* 'пас који има шиљату и дугачку њушку' (Пољ, Ком, Р), *шкиљџв* (: шкиљав) (Ку, Ом, Бр, О).

б) Женски род

Суфикс *-арица*

Суфикс *-арица* у овој творби није продуктиван. Са именицом у основи потврђен је само у: *ба́чварица* 'куја која има велики трбух као бачва' (Пољ). Име је стилски обележено.

Суфикс *-ја*

Овај суфикс није продуктиван. Од скраћене придевске основе потврђена је изведеница: *жџја* (Пољ, О, Ј), а од скраћене именичке основе: *кџја* (на целом подручју овога говора), и употребљава се као општи назив за ову врсту животиња.

Суфикс *-ка*

Суфикс *-ка* спада међу слабије продуктивне суфиксе у овој творби. Веже се са придевом и именицом. Са придевом у општем делу, од скраћених основа, имам: *би́ка* 'бела куја' (Ком), *жџјка* 'жута куја' (ЋК, К), *ли́ска* 'лисаста куја' (Пољ, Клап, Том, Бр).

У овој творби на *-ка* се завршава и сложени суфикс *-арка*:

-арка: — са именицом у општем делу: *ја́зовча́рка* (Ки, ВП, Пољ, Ком), алн и: *ја́завча́рка* (Кр, Ку, СГ), *и́рејелча́рка* (Ј, В, Шт), *и́йча́рка* (Ком, СГ, ПЛ, Пољ).

в) Средњи род

Суфикс *-че*

Овај суфикс није продуктиван. Њиме су изведене именице *кџче* и *и́шче* (У, Гр, Том, Маз). Именица *и́шче* је, у ствари, општи назив за пса, а не значи младунче, као што имамо код Б. Маркова.²⁸⁸

²⁸⁸ Исп. Б. Марков, *Именице с наставацима -че и -чић*, Наш језик, н. с., књ. X, Београд, 1960, 239.

1.2. Називи и имена коња

Граде се суфиксима: *-jāk*, *-āљ*, *-āн*, *-aи*, *-(a)ц*, *-āш* (*-jāш*), *-jeша*, *-ин*, *-ко* — за мушки род; *-ица*, *-ка*, *-уша* — за женски род; *-е* и *-че* — за средњи род. Продуктивни су: *-āљ*, *-(a)ц*, *-ин*, *-ко*, *-ка*, док су остали слабије продуктивни или нису продуктивни. Одређују се такође према боји длаке, или према некој другој спољашњој ознаци.

а) Мушки род

Суфикс *-jāk*

За овај суфикс имам потврду у префиксално-суфиксалној творби: *йошкo-жњāk* 'коњ (во или ован) који има јаја под кожом' (Ком, Маз, Ки, Том, Дер, Бј, Ру; *йошкoжњāка* не меш ујаловити — Пољ).

Суфикс *-āљ*

Са придевом у општем делу: *жyшāљ*, *зѣкāљ*, *мр̄кāљ* (У, В, Ј; пошто с^м да *мр̄кāља* — Пољ), *йушāљ* (: путаст, тј. онај који има беле ноге само изнад копита — Пећ, Ш, Б, Пољ), *сивāљ* (Ки, Клап, ГС, Бр, Ф, Бј), *кyсāљ* (О, В), *гyбāљ* 'губав коњ', али је назив често и немотивисан (Пољ, О, Клап).

Суфикс *-āн*

Са придевом у општем делу: *зѣкāн* (Пољ, О, Клап, Мут), *љyбāн* (: љубаст, тј. бео по челу и њушци) (О, В, Т, Р), *рйђāн* (Ј, П, Пећ, М, Ком; *бйста, рйђāне* — Мут).

Суфикс *-aи*

Овај иначе редак суфикс у српском језику²⁸⁹, у овој творби потврђен је само у именици *мyраи* 'коњ изразито црне длаке'. У овом говору, наиме, именица *мyр* означава црну боју у текућем стању којом се „*мyри*“, тј. боји у црно. Познат је, према томе, и глагол (*o*)*мyриши*, а значи (*o*)бојити у црно.

Суфикс *-(a)ц*

У овој творби, суфикс *-(a)ц* веже се углавном са придевским основама, а ређе и са именичким.

— са придевом у општем делу: *бjѣлац* (О, Ф, Пољ, Не), *бр̄њац* 'брњаст коњ', тј. коњ који има белу губицу (Пољ, О, СГ, Ћ), *вр̄нац*, *шāрац* (СГ, ВП, Т), *сивац* (Пољ, О, Ком, Не, Су, Кр, Мут), *лисац*, *цр̄нац* (Пољ, Ком, О) и *цр̄нац* (Б, Ј); — са именицом у општем делу само: *ждр(и)jѣбац* (Су, Бр, Ки, Том, Дер).

Суфикс *-āш*

Овај суфикс је ограничен на само један пример, са придевом у општем делу: *бjѣлāш* (Пољ, Ком, Ру, Кр, О, ВП, Пл, Маз, Том);

-jāш: — са придевом у општем делу само: *цр̄њāш* (Пољ, Клап, Ру).

Суфикс *-jeша*

Са придевом у општем делу потврђена је само именица *вр̄ањeша* 'изразито црн коњ' (Пољ, О, Ком, СГ).

²⁸⁹ Нема га код Белића, Стевановића и Бабића. Има га Маретић, Граматика, 314.

Суфикс *-ѝн*

Са придевом у општем делу: *дѡрѝн* (У, В, Ј), *ђѡгѝн*²⁹⁰ (Клап, Маз, Том), *мѡ-лѝн* 'мален коњ, али једар и јак' (Пољ, Ком, СГ), *шѡрѝн* (Пл, ВП, Б, Ш); — са именицом у општем делу: *ѡрайѝн* 'изразито црн коњ' (Бр, Дер, Ки).

Ова имена, међутим, јављају се и као експресиви.

Суфикс *-ко*

Са придевом у општем делу: *зѡлѡнко* (Пољ, Пл, О, В) и *зѡчко* (Пољ, Ком, Бр), *рѡћко* (Ђ, Бр, Ру, Кр), *цвѡјѡйко* 'цветаст коњ, тј. онај који на челу има белу мрљу' (Том, Ру, Маз, Пољ, В, Ј).

б) Женски род

Суфикс *-ица*

Са именицом у општем делу: *ждрѡбѝца* (У, Ј, Т, В; ал ѝмѡш дѡбру ждрѡбѝцу — Клап); — са придевом у општем делу: *сѡрица* (Пољ, О).

Суфикс *-ка*

Са придевом у општем делу потврђене су именице: *зѡка* (Пољ, Клап, Бр, Б), *рѡшка* 'црвеножута кобила' (Пл, Б, ЛПС, ЋК), *сѡвка* (Би, Миш), *вѡйѡка* 'танка а дугачка кобила' (Пл, Пољ), *цвѡјѡйка* 'цветаста кобила' (Ру, Не, Дн, В, Ком, Пољ).

Суфикс *-уша*

Са придевом у општем делу само је *дѡруша* (У, В; кѡлко б ѡзѡ за *дѡрушу* — Пољ).

в) Средњи род

Суфикс *-е*

ждрѡјебе (Ку, Лап, У, Гр, Ј, Т) — са глаголом у општем делу.

Суфикс *-че*

Са именицом у општем делу: *ѡѡриѡче* (Пољ, Ком, Пл, ЛПС, Дољ, Не, Маз; прѡдава̄ ли се кѡѡ *ѡѡриѡче* — Мут; нѡмѡм *ѡѡриѡчетѡ* — Пољ).

У овом говору *ѡѡриѡче*, дакле, значи општи назив за коња, а не деминутив, као што наводи Б. Марков.²⁹¹

1.3. Називи и имена рогате стоке

1.3.1. Називи и имена волова, и мушке телади и јунади

Граде се суфиксима: *-(а)ц*, *-оња* и *-оѡа*. Веома су продуктивни *-оња* и *-оѡа*, док остали нису продуктивни.

Суфикс *-(а)ц*

Са именицом у општем делу само су *јѡнац* (О, Клап, Бр, Ф, Бј, ВП) и *шѡлац* (Пољ, О, Ком, СГ; кѡлко с ѡзѡ за ѡнѡ *шѡлце* — Мут).

²⁹⁰ Исп. код Шкаљѝна *ђѡгѡш*, Турцизми, 251, док лик *ђѡгин* није потврђен.

²⁹¹ Исп. Б. Марков, нав. дело, 239.

Суфикс *-оња*

Суфикс *-оња* веже се са придевским и именичким основама. Већина имена на *-оња* има акценатске дублете. Са придевом у општем делу: *драгоња* (Пољ, О, Ком) и *дрџоња* (Р, К), *злајшоња* 'жуг, златкаст во' (Пољ, Ком, Клап, Бј) и *злајшоња* (Пољ, В, Ј), *бјелоња* (Ј, Ком, СГ, Пл) и *бјелоња* (Ком, Т, О), *бакоња* 'баковит, неушкопљен во' (О, Пољ, Ком, К) и *бакоња* (Клап, Ру), *жушоња* (Маз, Ом, Пољ) и *жушоња* (Пољ, Ком, Пл), *зелоња* 'сивозеленкаст во' (Пољ, О, Ком), *колоња* 'коласт во' — који има шаре у облику окомитих пруга, тј, кругова или *кóла* (Пољ, О), *кусоња* (Ком, ВП, ГС, Не) и *кусоња* (О, Пољ, К), *младоња*²⁹² 'белкаст во' (Мут, К, В) и *младоња* (Пољ, Клап), *крилоња* 'криласт во' — који има шаре попут крила (Ћ, Ш, Б, Мут) и: *крилоња* (О, Ком, В), *милоња* (Пољ, О) и *милоња* (Ком, Пољ, Пл), *йероња* 'пераст во' — који има једну или више шара у облику пера (Ј, Пољ, Клап, О, Бр, Ру), *мулоња* 'муласт во' — коме су рогови закржљали (Пољ, Пл, СГ) и *мулоња* (О, Ком), *мироња* 'миран во' (О, В) и *мироња* (Пољ, Ком), *бироња* 'бираст во' — мрк са белим грудима (Пољ, Ком, О) и *бироња* (О, Ру, Маз), *мркоња* (Клап, ВП, ГС, Су, Не, До) и *мркоња* (Пољ, Не, До); — са именицом у општем делу: *вилоња* и *вилоња* 'во који има уздигнуте рокове попут вила' (Пл, СГ, Ј, Б), *јаблоња* (Пољ, О), *јелоња*, *медоња* 'во боје меда' (Пољ, О, К) и *медоња* (Пољ, Ком, Ш, Ћ), *кишоња* 'во који има велику киту на репу' (Ј, Б, Пећ, Ком) и *кишоња* (Пољ, О, Ком), *лозоња* 'во који има шаре попут лозе' (Клап, Бр, Том, Дер, Ки), *рејоња* 'во са изразито дугим репом', *рогоња*, *росоња* 'во који има шаре попут траве росуље' (Поњ, О).

Суфикс *-оша*

Овај се суфикс претежно додаје на придевске основе, а знатно ређе и на именичке. Продуктиван је у придевској творби, али не и у именичкој. Са придевом у општем делу су ове именице: *бикоша* 'бикаст во'²⁹³ (Клап, В, Ј, Су, Мут, Ку, Том, Ћ, Ки, Пољ, СГ, К), *бироша*, *бјелоша* (СГ, К, Ј, Т, Ш), *виноша* 'винаст во' — који је ружичасте боје, попут вина (Пољ, О, Ком), *гароша* (Ј, Б, П), *граноша* 'гранаст во' — који има шаре попут грана (О, Клап, Би, Не, До), *жујоша* (Пољ, СГ, Б, П, Ком, О, Ш, Т), *крилоша* 'криласт во' — који има шаре попут крила (Пољ, Ком, ВП), *љейоша* 'љепаст во' — који има белу главу (Том, Дер, Ки, Пољ, Ком, СГ), слично је и *љубоша* 'љубаст во' — који је бео само по лицу (К, М, Мут, Ком, О, Клап, Бр, Не, Су), *мркоша*, *мироша* 'миран и послушан во' (СГ, К, Ћ, Ш, Пољ), *сршоша* 'срнаст во' — који је по боји сличан срни (Пољ), *шукоша* 'шукаст во' — са закржљалим роговима (Клап, Ком, Пл), *шегоша* 'шегаст во' — во који је немиран (Пољ, Ком, К), *црноша* (К, СГ); — са именицом у општем делу: *бакоша* 'баковит во' (Клап, О, Бр, Дољ, Пољ), *дреноша* 'во јак и чврст, добар бодач' (Пољ, Ру, Ш), *зрноша* 'зрнаст во', који по глави или телу има ситније пеге попут зрња (О, В, Пољ), *јањоша* 'миран во' (Пољ, О, Том, СГ, Ћ, Ш), *јаблоша* 'крупан и висок во' (В, Ј, Су, СГ, Ћ), *сршоша* (Пољ, Ком).

²⁹² Ово име није, како се види, дато према значењу „млад во“, већ се може дати и без обзира на боју или старост.

²⁹³ *бикаш* 'бео, белкаст'.

1.3.2. Називи и имена крава, женске телади и јунади

Граде се суфиксима: *-а*, *-ица*, *-ка*, *-ова*, *-уља*. Међу продуктивније спадају *-ова* и *-уља*; *-ка* је слабије продуктиван, док *-а* није продуктиван.

Суфикс *-а*

ѡауна 'изразито шарена крава' (Пољ, Ком, О, Ру, СГ; врати *ѡауну* — К).

Суфикс *-ица*

Суфикс *-ица* веже се са глаголском и именичком основом, а учествује и у сложено-суфиксалној творби. Са глаголом у општем делу: *ѡелѡца*²⁹⁴ 'млада крава која се отелила' (Пољ, Ру, К, Ш; кòлко ѡмаш *ѡелѡца* — Ком); — са именицом у општем делу: *јунѡца* (Ком, Пољ, Мут, М, Дољ, Кр).

Сложено-суфиксална творба

Примери за овај начин образовања су са сложеницом у општем делу која је састављена од броја и глагола: *другòѡелѡца*, *ѡрвòѡелѡца* (О, Пољ, Ком, Пл, К, ВП, ЛПС; тєкар је *ѡрвòѡелѡца* — Клап; и три *другòѡелѡце* — Р). Овај тип творбе је продуктиван.

Суфикс *-ка*

Овај се суфикс додаје на придевске и именичке основе. Са придевом у општем делу: *милєнка* (Пољ, Ком), *румєнка* (О, Клап, Пољ, Ј), *ѡарєнка* (Мут, О); — са именицом у општем делу: *бисєрка* 'зеленосива крава', али понекад је то име и немотивисано (Ј, В, Пољ, Ком).

Суфикс *-ова*

Ово је продуктиван суфикс који се додаје већином на придевске, а мање на именичке основе. Са придевом у општем делу су ове именице: *бакова*, *бирова*, *бјєлова* (О, В, Ј, Б, Ш), *винова*, *вилова* (Пољ, Ком, ВП), *гранова* (Ком, Пл, СГ, ЛПС), *драгова* (Клап, Том, Дер), *жѡјова*, *жѡѡова*, *зєљова* (Мут), *кòлова* (Пољ, Ком), *киѡова* (Пољ, Б, Т), *лòзова* (Ком, СГ, Пл, О), *љєйова* (Пољ, О, Том, ГС, Би, Кр, Миш), *љубова* (Пољ, Том, Ком, О, К, СГ, Б, Ј, Мут), *младова* (Би, Б, В, Ј, Пећ, П), *мркова* (Пољ, О), *ѡєрова*, *радова* (немот.) (Пољ, Ком, О), *рудова* (О, В, Ј, Ки, Клап, ВП), *ѡарова* (Пољ, М, Ј, Т), *ѡукова* (Пољ, О, Клап); — са именицом у општем делу: *дрєнова*, *мєдова* (Пољ, О), *јањова* (Пољ, К, СГ), *срнова* (Пољ), *зрнова* (Пољ), *јєлова* (О).

Суфикс *-уља*

Овај суфикс додаје се на придевске и знатно ређе на именичке основе. Продуктиван је творбени тип од придева. Са придевом у општем делу су ова имена: *дикуља*, *зєкуља* (О, Пољ, Клап, Ки, Том, ГС), *злѡѡуља* (Пољ, О, Т, ЛПС, ЋК, ПЉ, Ф), *киѡуља*, *кусуља* (Пл, СГ, К, Р), *мркуља*, *сивуља* (Ј, Клап, Пољ, Бр), *ѡаруља*

²⁹⁴ Разликује се значење ове изведенице у овом говору од њеног значења у књижевном језику, у коме *ѡелица* значи млада теле. То је и разлог што јој је у општем делу глагол, а не именица. Исп. Бабић, Изведенице, 122.

(ЛПС); — са именицом у општем делу: *рејуља* (О, В, Ј), *рдогуља* (Пољ, Клап), *цејџешуља* (ЛПС, Пољ, О).

1.3.3. Низиви и имена овнова и јараца

Граде се суфиксима: *-ān*, *-āш*, *-īn*. Добро је продуктиван *-īn*, затим *-ān*, док је *-āш* слабо продуктиван.

Суфикс *-ān*

Са придевом у општем делу: *барān* 'бараст'²⁹⁵ ован' — онај који има сивобелу вуну (Пољ, О, Ком), *биkān* 'ован беле вуне и потпуно беле главе' (Ком, Пољ, СГ), *гāрān* (Пољ, О), *љубān* (Пољ, Ком); — са именицом у општем делу: *рдоgān* (О, Клап, Том, Дер, Су).

Суфикс *-āш*

Са именицом у општем делу потврђена су ова имена овнова: *кр̄с̄т̄иāш* 'ован који на лицу има шару попут крста' (Пољ, О, Ком), *вӣл̄аīш* 'ован који има рогове попут вила' (Пољ, СГ, К, О).

Суфикс *-īn*

Суфикс *-īn* у овој творби спада међу продуктивније суфиксе кад се веже са придевским основама: *бӣк̄иīn* 'бикаст ован и јарац' (Пољ, Ру, Маз), *бр̄к̄иīn* 'бркаст, мерино ован' (СГ, Пољ, ВП, Ф, Бј), *гāр̄иīn* 'црн ован', *гр̄л̄иīn* 'грласт ован или јарац' — који има шару око врата која личи на огрлицу (Би, Клап, Миш, Дн), *гр̄а̄ш̄иīn* 'грашаст ован или јарац' — који по лицу има пеге попут зрна грашка (О, К, Пољ), *ж̄ӯн̄иīn* 'жунаст ован', *з̄р̄н̄иīn* 'зрнаст ован или јарац' (Пољ, Ком, О), *к̄о̄л̄иīn* 'коласт ован или јарац', *к̄ӯс̄иīn* 'кусаст ован', *л̄а̄(ј)иīn* 'црн ован или јарац', *лӣс̄иīn* 'лисаст ован или јарац', *м̄р̄к̄иīn* (ован или јарац) (Клап, Су, ГС, Дн), *ш̄а̄р̄иīn* (ован или јарац) (Пећ, П, Ј, В, О, Ком).

1.3.4. Називи и имена оваца и коза

Ове именице граде се суфиксима: *-а*, *-еша* и *-ица*. Веома је продуктиван суфикс *-еша*, а слабије су продуктивни *-ица* и *-а*.

Суфикс *-а*

Са придевом у општем делу: *бāра* (Пољ, Ру, К, СГ, Р, Маз), *бӣка*, *бр̄ња* (О, Клап, Пољ, Ком, Мут), *ж̄ӯна*, *з̄рна* (Бр, Ру, Бј, Ј, Пољ), *к̄уса* (Ру, Бр, О, Ком, Р), *лā-ја*²⁹⁶ (Пољ, Ком, Миш, Не, Су, Кр), *лӣса* (Пољ, К, Ком, СГ, Ј, В, Б), *љуба*, *м̄рка* (Ком, Пољ); — са именицом у општем делу: *з̄р̄ња* (Пољ, ЛПС, Бр, Ку, О).

Суфикс *-еша*

Овај суфикс веома је продуктиван у вези са придевима, као у примерима: *бāреша* (овца и коза) (Пољ, О, Ком, Мут), *бӣкеша* (овца и коза) (О, Ком, Клап, Маз), *гāреша* (овца и коза) (Пољ, СГ, Пл, К, Том, Дер, Ку, Маз, Не, ВП, О), *к̄о̄леша* (овца и коза) (В, Ј, Б, ЛПС, Ф, Ком, Бр, Ру, Кор, Пољ, Маз, СГ, Р, Том),

²⁹⁵ Скок наводи придев *barzast* „напола црн, сив или бијел“ (ЕРј, I, 115).

²⁹⁶ Посуђеница из румунског: рум. *lain* „црн“, Скок, ЕРј, II, 261.

ла̑(ј)еша (овца и коза) (О, В, Б, СГ, ЛПС, Пољ, Ком), *ла̑убеша* (овца и коза) (Пољ, В, Клап, Ки, Том, ВП), *мр̑кеша* (овца и коза) (Клап, Бр, Р, Пољ, Гр, Шт, О, Маз, У, Кр, Ф, Бј), *цр̑њеша* (овца и коза) (Т, Ћ, О, Пољ, Р); — са именицом у општем делу: *зр̑неша* (овца и коза) (О, Пољ), *кй̑иеша* (само коза) (Бр, Клап, СГ, Том), *цв̑јѣиеша* (овца и коза) (Ј, Ф, Бј).

Суфикс *-ица*

Суфикс *-ица* додаје се на бројевне и глаголске основе, а учествује и у сложено-суфиксалној творби.

Са бројем у општем делу су: *дв̑из̑ица* 'овца или коза од две године' (Не, Су, Ку, До, В, Т; *дв̑из̑ице* су најдебље — К); — са глаголом у општем делу: *ја̑њ̑ица* 'млада овца која се ојањила' (Ј, Клап, Бр, Маз), тако и *ја̑рица* 'млада коза која се ојарила', *ши̑урица* 'овца или коза која се ошпурила, тј. ојањила пре него је навршила годину дана' (О, Клап, Бр, Том, Ку; *ши̑урице* остану ситне — Пољ).

Сложено-суфиксална творба

У основи ове творбе је сложеница састављена од броја и именице: *друг̑ојањ̑ица* (Б, Ш, ЛПС, ВП, Ком, Пољ; највише *друг̑ојањ̑ица̑* — О), *друг̑окоз̑ица*, *йр̑в̑ојањ̑ица* (О, Пољ, Ку, Ом, Бр), *йр̑в̑окоз̑ица* (Маз, Не, Ку, Кр; *йр̑в̑окоз̑ице* се рјетко близне — Пл).

1.4. Називи младунчади

Називи младунчади су именице средњег рода на *-е* и *-че*.

Суфикс *-е*

близне (Пољ, О, Ку, СГ), *ја̑ње*, *ја̑ре* (У, Ј, Б, Ш, ЛПС, ВП), *дв̑ице* 'јање или јаре од две године' (Пољ, Ком, Ј, Т, М; пошто су ти *дв̑из̑а̑и* — У), *и̑еле* (Том, Дер, Ку, Пољ), *и̑р̑зе*²⁹⁷, *и̑у̑ре*²⁹⁸ (Пољ, Ком, О, Маз, Бр, Бј, Гр, Ку, Не).

Суфикс *-че*

Са овим суфиксом потврђене су именице *д̑зимче* (јагње и јаре) (Пољ, Бј, Бр, О, ЛПС, Кор, Миш), *и̑ру̑че* (: отроњите (се) = родити тројке) (Пољ, О, Ком, В, Ј, Б).

1.5. Називи и имена живине

Ове именице граде се суфиксима: *-(а)к*, *-ан*, *-(а)ц* — за мушки род; *-а*, *-ка* — за женски род. Продуктивни су *-ан* и *-ка*, док други нису продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

Са овим суфиксом, с именицом у општем делу, само су потврђене именице: *г̑усак*, *и̑а̑шак* (У, Ј, Миш, Не, До, Ки, ГС, Б, Ш).

²⁹⁷ Овај се назив, осим за јагње, употребљава и за јаре и теле.

²⁹⁸ Употребљава се и као назив за јаре, теле, а и за ждребе.

Суфикс *-ан*

Овај суфикс слабо је продуктиван, а веже се са именицама и глаголима. Са именицом у општем делу су: *скоруйан* 'петао који воли скоруп'²⁹⁹ (Пољ, Ком), *гаћан* 'петао који по ногама има доста перја' (О), *рејан* 'петао који има изразито велики реп' (Пољ, О, В); — са глаголом у општем делу: *кукуруикан* (ономат.) 'петао који често пева' (У, Ј).

Суфикс *-(а)ц*

Суфикс *-(а)ц* није продуктиван и ограничен је на само два назива за врсте — са глаголом у општем делу: *ијевац* (О, В, Ш, ДБ, Ј, Т), *ијукац* (Пољ, Ком, Су, Ку, Кап, У, Ш, Б).

б) Женски род

Суфикс *-а*

Овај суфикс потврђен је само у хипокористичком облику *ијрга* (Пољ, Бр, Ру, Маз). У основи је придев *ијргаст*, који значи „пегав, шарен, с црним и белим пегама“.³⁰⁰

Суфикс *-ка*

Суфикс *-ка* има богату морфолошку базу — додаје се на придевске, глаголске и именичке основе, а заступљен је и у сложено-суфиксалној творби. Продуктиван је у вези са придевским основама. Са придевом у општем делу: *бјелка* (Пл, О, СГ, Ком, Пољ), тако и: *жјука* (О, Клап, Том, ЛПС, ЋК), *зелка*, *црњка* (Пољ, Пл, СГ, К), *сивка* (Не, Су, В, Т, Р), *шарка* (Пољ, Клап, Б, Ј); — са глаголом у општем делу: *квџка* 'кокош која се расквоцала, која леже младе' (О, В, Т, ГС, ВП, Ш), *ијџка* 'кокош која пева' (О, В, Пољ); — са именицом у општем делу: *уџорка* 'кокош која има велики увор' (Пољ, Ком, СГ); редовно се говори: *гуска* и *ијшка* (у свим селима).

Сложено-суфиксална творба

Са сложеницом у основи састављеном од придева и именице: *бјеловџка* (три *бјеловџке* — Мут), *бјелоглавка* (имам и једну *бјелоглавку* — Ј), *жјушовџка* (Том, Дер; *жјушовџке* добро нусе — Пољ), *голвратка* (Пољ, О, Клап, Бр; *оклети голвратке* — Ком); — од броја и именице: *шроуџорка* 'кокош са троструким увором' (Пољ, О, Клап, Дер).

2. Друге животиње

2.1. Називи птица

Граде се суфиксима — за мушки род: *-ан*, *-(а)к*, *-ар*, *-(а)ц* (*-ов(а)ц*), *-аш*, *-ић*, *-џ*; — за женски род: *-а*, *-ина*, *-ица* (*-вица*, *-ичица*, *-овица*, *-лица*), *-југа*. Слабију продуктивност исказује суфикс *-аш*, док други мање-више нису продуктивни.

²⁹⁹ *скоруй* 'кајмак'; прасл. *skorlup(a)*, „павлака, повлака, кајмак, милерам“; првобитно је значење (такође слов.) „дора“, Скок, ЕРј, III, 266.

³⁰⁰ Скок, ЕРј, II, 660.

а) Мушки род

Суфикс *-ān*

Са придевом у општем делу: *дјетилан* (детео) (Пољ, Ком, У, СГ, Не, Миш, Дн).

Суфикс *-(a)к*

чвóрак (У, Гр, Шт, Том, Дер), *швра́чак* (О, В, Ј, Б, Пећ, Пољ, Ком, К). У основи другог примера је именица *швра́ка* (стандр. *сврака*), чији је корен онома-топејски.³⁰¹

Суфикс *-ār*

Са именицом у општем делу потврђен је у: *лешинār* 'орао који се храни лешинама' (Пољ, СГ, Ј, Кр, Не), такође и *сирвинār* (Пољ, Бр, Ком, Бј, Лап, В).

Суфикс *-(a)ц*

Са глаголским општим делом: *врéбац* (Пољ, СГ, У, Лап, Кр, Б, Мут), ређе је и *вра́бац* (У, Ку, Кр). У овој именици имамо прасловенски корен **verb-/vorb-*, „врéбайи“.³⁰² Ту је и: *кóбац* (: кобити)³⁰³ (О, Клап, У, Гр);

-ов(a)ц: — од ономатопеје *йуй(y)*³⁰⁴: *йуйовац* (Пољ, Ј, Клап, Шт, Ру, Маз, Ку, Не, Су, СГ). Такође се чује и: *йуйавац* (М, Мут, П, Р).

Сложено-суфиксална творба

Са сложеницом у основи која је састављена од придева и именице: *жуџо-кљунац* (У, Ј, Мут; има *жуџо-кљунāцā* — Пл).

Суфикс *-āш*

Са именицом у општем делу имамо: *кр̑с̑ийāш* 'велики орао који на крилима има шару попут крста' (Пољ, Мут, В, К, СГ), слично је и *крилāш* 'орао који има велика крила' (Пољ, Ку, Кр, Миш).

Суфикс *-ић*

Са овим суфиксом потврђена је именица: *йалчић* (царић) (О, Ки, ВП, Бр, Не, СГ, Пољ, П, Мут), деминутивна форма која је у овом говору изгубила ту нијансу значења. Ту спада и: *йийћ*³⁰⁵ (на целом подручју), *голубић* (Пољ, О: ви́де ма́лијē *гойу́бићā* — СГ).

Суфикс *-ø*

Сложено-суфиксална творба

Са придевом и именицом у општем делу, потврђена је само у: *бјџлогџс* 'пољска птица бела испод репа која се гнезди испод камења' (Пољ, Ком, О, К, СГ, Бр, Маз, Шт, ВП, ЛПС).

³⁰¹ *zverk-* или **kьarkā*, варијанта од **ker-*, **kor-*, **kr-*, Скок, Ерј, III, 374.

³⁰² Скок, Ерј, III, 622.

³⁰³ Кобити значи „слутити пропаст“; искобити „жобљењем учинити да што нестане“, ВРј; в. Скок, Ерј, II, 116.

³⁰⁴ Скок, Ерј, III, 79.

³⁰⁵ балтосл., свеслов. и праслов. корен **ryt-*, „avis“ (Скок, Ерј, III, 64).

б) Женски род

Суфикс *-а*

Са овим суфиксом потврђене су именице *вр̂ана* и *лас̂та* (ЛПС, Не, Су, Миш, Дн, Клап; *йм̂а* и *вр̂ан̂а* и *лас̂т̂а* кòлко òш — Пољ), ал *ше̂ва* пјева (Пољ).

Суфикс *-ина*

Са суфиксом *-ина* забележио сам само: *је̂(j)ина* (Пољ, Бр, Маз, Миш, ЛПС, Шт; *је̂(j)ине* вид̂е по ну̂ћи — Ком).

Суфикс *-ица*

Са овим суфиксом су: *голубица* (СГ, К, Ком, Пољ, Ку, Ру), *јар̂ебица* (У, Ј, Кор) и *јер̂ебица* (Пољ, Ком, О, К, СГ). Овај општи назив за врсту је првобитни деминутив на *-ица*, који је изгубио то значење, а нови деминутиви се граде са *-ичица* (птичица), *-че* (птиче) и др.³⁰⁶

Остали суфикси на *-ица*

-вица: *кљкавица* (Пољ, Ком, Пл, Кр, Дн, Миш, Ру), *лас̂тавица* (Ком, Ом, Шт, Клап), *џица* (у свим местима);

-ичица: *џи̂чица* (К, СГ, Б; вид̂е *џи̂чи̂ца̂* ђе л̂ет̂е — Ком);

-овица: *косовица* (Пољ, О, К, Ј, Пећ, Бр, К, СГ). Ова именица најчешће има овај лик, а врло ретко употребљава се и м. род: *кòс* (тò е *кòс* — Мут);

-лица: — са глаголом у општем делу: *кр̂еш̂тал̂ица* (сојка) (О, Пољ, Р, Клап, Пл, ВП, Шт), *џре̂йел̂ица* (Пољ, О, Клап, Бр). У основи ове друге именице је свесловенска и прасловенска редупликативна ономатопеја *џер-џер*, којом се имитира глас птице.³⁰⁷

Суфикс *-југа*

ше̂вр̂љуга (Пољ, Ком, О, Мут, В, Кр, Миш, Ш, ВП). Корен *skvrl-* је ономатопејски, којим се имитира шевин глас.³⁰⁸

2.2. Инсекти, дивљач, водоземци и гмизавци

Изводе се суфиксима — за мушки род: *-(а)к*, *-ј̂ак*, *-а̂љ*, *-(а)ц* (*-ар(а)ц*), *-да̂ћ*, *-џр*, *-џр̂*; — за женски род: *-а*, *-ја*, *-ана*, *-овача*, *-ица* (*-аница*, *-арица*, *-овица/авица*), *-ка* (*-òвка*), *-ина*. Слабије је продуктиван суфикс *-ица*, док остали углавном нису продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

Са овим суфиксом потврђена је именица *цвр̂чак* (У, Мут, Р, М). Основа је ономатопејска: **skverk*.³⁰⁹ Чешће се међутим употребљавају и друга два лика: *џòле* и *џòлде*.

-ј̂ак: *ср̂ња̂к* (: срна) (Мут, В, Кр, Не, Дољ, Ј, Т; *йм̂а ср̂ња̂ка̂* — В).

³⁰⁶ Исп. Скок, Ерј, III, 64.

³⁰⁷ Скок, Ерј, III, 34.

³⁰⁸ Скок, Ерј, III, 390.

³⁰⁹ Скок, Ерј, I, 284.

Суфикс *-ā̃*

шкѡбā̃ (пуноглавац) (Пољ, Ком, О, СГ; пуна лѡква *шкѡбā̃* — Мут). Шта је у основи ове именице не зна се, али Скок тврди да она припада предсловенском супстрату на Балкану.³¹⁰

Суфикс *-(a)ц*

жа́бац (: жаба), *пра́сац* (: прасе) (Пољ, Мут, У, Пећ, Лап), *мо́љац* (У, Мут, Ј), такође је познат и лик: *му́љац* (Пољ, Ком, О, К). У питању је индоевропски корен **толь-* (млети, млин),³¹¹ *ро́вац* (Ком, Пољ, О).

Сложено-суфиксална творба

*ѣуногла́вац*³¹² (от *ѣуногла́вца* постанѣ жа́ба — Пољ). Основа је састављена од придева и именице, где придевски део *ѣуно* значи: велик.

-ār(a)ц: *кома́рац* (У, Ј, Т, Р, Бр), такође и *кума́рац* (О, Пољ, Ком). Основа је *ком-*, која је проширена суфиксом *-ār*, који је варијанта суфикса *-or* код ономатопеја (жамор, жагор). Индоевропски корен *qet-/qot-* значи „зујати“.³¹³

Суфикс *-dā̃h*

Овај суфикс потврђен је само у: *срндā̃h* (: срна) (Пољ, Ком, Пл, ВП, ЛПС, Лап, Ку, Кор; у прољеће *срндā̃h* ба̃ци ро̀гове — О).

Суфикс *-īr*

Нађен је само један пример: *ле̃йīīr* (Пољ, У).

Суфикс *-ūr*

Забележен је само један пример: *ле̃йūr* (Пољ, О).

б) Женски род

Суфикс *-a*

ку̀на (О, Кр), *ср̀на* (ВП, Т).

Сложено-суфиксална творба

Од ових образовања имам неколико именица са различитом семантичком базом: — у првом делу је придев а у другом именица: *дивокоза* (Бј, Бр, Ру, Клап). Често се, међутим, назив ове животиње изражава синтагмом *дивија̀ коза*, која, с обзиром на облик овог придева, може бити занимљива³¹⁴ — сложеница је састављена од броја и именице: *сї̀донога* (Кр, Лап), и *сї̀до̀нуга* (Пољ, О, В, Лап, К; смр̀дѣ ки *сї̀до̀нуге* — Пољ). Чује се и: *сї̀у̀нуга* (Ком, Пл, К; у *сї̀у̀нугѣ* — СГ); — од придева и именице: *бјѐлогѣс* (птица) (Пољ, В, Маз; *бјѐлогѣси* се гњѣздѣ по̀т каменом — Ком); — од глагола и именице: *чува̀рку̀на* 'змија која, према веровању, живи уз ку̀ћу и чува је' (Пољ, Клап, Ком, Пл, К; не ва̀ља се убѝјати *чува̀рку̀на* — О), *ї̀дси-*

³¹⁰ Скок, Ерј, III, 262.

³¹¹ Скок, Ерј, II, 453.

³¹² Знатно чешће каже се *шкѡбā̃*.

³¹³ Скок, Ерј, II, 132.

³¹⁴ Исп. стсл. придев *дивиј*, који, према мишљењу проф. Стевановића, и јесте у првом делу сложене *дивокоза*. В. О *сложеницама шийа „народнорепубликанац“ и њиховом њих*, Наш језик, књ. VI, св. 5–6, Београд, 1955, 156–157.

крава 'гуштер кравосац' (Ру, Б, Маз, О, Ком, Пл; ёси кад вѣдијѝ йѝсикраву — Пољ), *йѝзикућа* (пас) (Ру, Б, Маз, Кр), *смрѝдибуба* (ако йѝ дѝраш, *смрѝдибубе* још вѝше смрѝ — В), *уложа* (уволажа) (Пољ, Ком, О, Т, Гр); — од две именице: *бубамара* (Гр, Ср, Гр, Т), али је чешће *шакабака* (Пољ, Ком, О, В, Ј, Ки, К).

Суфикс *-ја*

Забележен је само један пример: *зѝја* (змија) (Пољ, К, Ком, О). Именица је стилски обележена.

Суфикс *-ана*

зѝјана (гујавица) (Пољ, Бр, Ру, Ком, О).

Суфикс *-овача*

крушковача 'змија риђовка' (Пољ, Ком).

Суфикс *-ица*

Са придевом у општем делу: *бѝлѝца* (куна) (Пољ, Ру, Бр, Маз), *зѝсѝенѝца*³¹⁵ (Пољ, Ком, ЛПС, Кр, Ку), *злѝтѝца* (1) куна (Мут, Ј, О, Р, М, Маз); (2) златна буба (Пољ, Ком, О, СГ, К); (3) кромпирова златица (Пољ, Ру, Бј, Ј, Гр), *лѝсѝца*³¹⁶ (Ру, Бј, Ка, Не, Пољ, О); — са именицом у општем делу: *вѝѝверица* (Бр, Кр, Не, Су, Ку, У), *вѝчица*, *зѝшѝерица* (СГ, Ру, Маз, Пољ, Ком, О), *зѝчица*, *јѝжица* (О, Пољ, Ком), *курѝјачица* — спорадично — (Пољ, Дн), *йѝрасѝца* (Миш, Не, Кр, Гр, У); — са глаголом у општем делу: *лејѝирица*³¹⁷ (О, Кр, Ком, Пољ, Т, Р), такође је познат и лик *лејѝурица* (Пољ, Ком, О, К), у основи су ономатопејски глаголи *лејѝишѝи*, *лејѝишѝи*, *лејѝишѝи* и сл., *свѝјѝлѝца* (свитац) (Пољ, У, Гр, Том, Дер, Кр, Мит, Маз).

Остали суфикси на *-ица*

-аница: *зѝјанѝца* (Пољ, У, Ј, В, Дољ, Кр, ЛПС).

-арица: *комарица* (Пољ, О; тѝ ујѝдајѝ *комарице* — У).

-овица/-авица: *йѝјовица* (Пољ, У, Ком, Мут; излѝчиле ме *йѝјовице* — О). Ређе се употребљава и лик на *-авица*: *йѝјавица* (Кр, Не). У основи је глагол *йѝишѝи*.

Суфикс *-ка*

звѝѝрка (Пл, СГ, ЛПС, ВП, Гр). Основна именица *звер* у овом говору чешће има лик *звѝѝре* или *звѝѝѝр*.

-ѝвка: *риђѝвка* (змија) (Пољ, О, Кр, Ку, Гр, Шт, Дољ, Том, Дер).

Сложено-суфиксална творба

У основи је сложеница састављена од придева и именице: *бѝлѝдушка* (змија) (Пољ, Мут, Ј, Б, Пећ; *бѝлѝдушке* њѝсу ѝтрѝвне — О).

Суфикс *-ина*

крѝшина (О, Пољ, Ком, Ј, Гр, Шт). У основи је индоевропски корен **gert-/grt-* „резати“.³¹⁸

³¹⁵ *зусеница* значи 'брадата животиња' (Скоп, Ерј, I, 635).

³¹⁶ пољ. *lasyj* „прождрљив“ = укр. рус. *lasyj* (Скоп, Ерј, II, 271).

³¹⁷ Исп. Скоп, Ерј, II, 289.

³¹⁸ Скоп, Ерј, II, 213.

Х. НАЗИВИ ЗА БИЉКЕ

Граде се суфиксима — за мушки род: *-(а)к, -āч, -(а)ц, -ић, -џ*; — за женски род: *-ара, -ача (-лача, -овача), -ика, -ина (-овина), -ица, -уља, -уна*. Слабо је продуктиван суфикс *-ица*, док остали нису продуктивни.

а) Мушки род

Суфикс *-(а)к*

Са именицом у општем делу: *врџесак* (Ком, Пољ, Клап, Бр, У; свѣ чѣле по *врџеску* — Ком), *сѣрѣчак* (Пољ, О, Ј, Мут).

Суфикс *-(а)ц*

Са придевом у општем делу: *крѣсѣавац* (Лап, Дољ, Ј, М), исто и: *крѣсѣовац* (Пољ, Ком, О), *йџавац* (Ком, О, Клап, У), чује се и: *йџовац* (Пољ, Ру); — са глаголским придевом трпним у општем делу: *крижѣнац* (кукуруз) (Ј, М); — са именицом у општем делу: *кџлац* (О, Пољ, СГ, К, Пл).

Суфикс *-āч*

Са именицом у општем делу: *рџгāч* (Пл, Миш, Ку, ВП, Пољ; вѣшѣ *рогāчā* нѣк шѣйвā — О; љватијџ *рџгāч* — П).

Суфикс *-ић*

Са глаголом у општем делу: *звџнчић* (Лап, Кр, В), чује се и: *звџнчић* (Пољ, О, Ком, СГ); — са придевом у општем делу: *љџић* (Пољ, О, Ј).

Суфикс *-џ*

Овај суфикс учествује у сложено-суфиксалној творби, са основом која је састављена од придева и именице: *мачџлук, йасџлук* (Пољ, Ру, М, Мут, О).

б) Женски род

Суфикс *-ара*

Са именицом у општем делу: *јџара* (шѣива) (П, Ј, М, ДБ).

Суфикс *-ача*

Са именицом у општем делу: *џејѣача* (Пољ, Ком, Пл); — са придевом у општем делу: *бјѣлача* (шѣива) (Пољ, О, Клап, Ј, К, ДБ).

Остали суфикси на *-ача*

-лача: *бајлача*³¹⁹ (крушка) (О, Пољ, Ком, К, СГ, Пл, Р);

-овача: *йејировача* (јабука) (Дољ, Пољ, СГ, Ку, Том, Дер, Гр, К, У, ЛПС).

Суфикс *-ика*

Са именицом у општем делу: *јаглика* (Пољ, Ком, Пл, Миш, ВП, ЛПС, Т), *мљечика* (Клап, Ј, К, В, Ком, Пољ), *чемѐрика* (Маз, Ку, Дољ; у рату смо јѐли *чемѐрикѐ* — Пољ); — са придевом у општем делу: *љуџика* (Ру, Пољ, Бр, Дн, Кр, Не, О, Клап).

Суфикс *-ина*

Са именицом у општем делу: *грашина* (Пољ, Ком, ВП, Том, Дер, Маз).

Са *-ина* је сложени суфикс *-овина*: *слајковина* (трава) (О, Ком, Б, Маз, Ку, Дн, Том; најволѐ *слајковинѐ* — Пољ).

Суфикс *-ица*

Са именицом у општем делу: *бѐбица* (Пољ, Пл, Ш, Б), *буквица* 'боквица' (О, Ј, В, Мут, М, Клап, Пољ), *грашица* 'грахорица' (Пољ, Ру, Гр, ВП, Ку, Су, Не), *камилџа* (Пољ, Ком, О, Кл, В, ПЈ), *љубица* (Ком, К, СГ, Пољ, О, Маз, Ом); — са глаголским придевом трпним у општем делу: *сáднџа* (свѐ младѐ *сáднџе* — Ј); — са придевом у општем делу: *младџа* (Мут, О, Ј, В, К, СГ, Ком, Пољ).

Суфикс *-уља*

Са именицом у општем делу: *власуља* (О, Т, Ш, П, Пећ, ЛПС, Кор, Дн); — са придевом у општем делу: *жујуља* (трава) (У, В, Мут, Пољ).

Суфикс *-уна*

Са именицом у општем делу: *кџуна* 'махуна' (Пољ, К, Т, Ш, Р; рџд^нле *кџуне* — Ком).

³¹⁹ Исп. *бајлах* (тур. *batak, bataklık*) 'житко блато' и др. (Речник САНУ, књ. I, 333).

XI. АНТРОПОНИМИ

А) ИМЕНА

Грађу о именима обрађујем такође на творбено-лексичком нивоу, при чему не улазим у дубљу семантичку, па и творбену анализу, пошто целокупну ономастичку грађу намеравам посебно обрадити.³²⁰ Ради систематичности, прво излажем мушка двосложна имена на *-е* и *-о*, а остала, као и обично — по азбучном реду суфикса. Исто тако, код женских имена, прво излажем двосложна имена на *-а*, а затим остала имена по азбучном реду суфикса.

Напомињем да сам анализирао само традиционална имена, а она што у новије време улазе у српски именослов нисам узимао у обзир.

Мушка имена у овом говору творе се суфиксима: *-а*, *-е*, *-о*, *-ан* (*-икāн*, *-ацан*, *-усан*), *-ен*, *-ага*, *-ала*, *-āс* (*-ибāс*, *-āш*), *-да* (*-ēнда*, *-јрда*), *-ела*, *-еља*, *-ија*, *-ило* (*-аило*), *-ика*, *-ин* (*-адин*, *-ашин*, *-одјн*, *-ујин*), *-ина* (*-чина*, *-ејина*, *-усина*), *-ица* (*-ељица*, *-урица*), *-ић* (*-ић*), *-чић*, *-иша*, *-ко* (*-ешко*), *-ош/-ош*, *-јн*, *-јр* и *-в*; а женска имена суфиксима: *-а*, *-ара*, *-ача*, *-ејина*, *-еша*, *-ика*, *-ица*, *-ка* (*-ишка*, *-ушка*), *-ура* и *-уша*. У творби мушких имена су веома продуктивни суфикси *-о*, *-ика*, *-ица* и *-ић*, средње продуктивни су *-ан*, *-иша*, *-ика* и *-ко*, док други углавном нису продуктивни. Код женских имена, веома су продуктивни *-а*, *-ика* и *-ица*, средње продуктивни су *-ара*, *-ача*, *-ејина* и *-еша*, док су остали углавном слабо продуктивни, или нису уопште продуктивни.

1. Мушка имена

Суфикс *-а*

Овим суфиксом граде се двосложни облици са краткосилазним акцентом на првом слогу: *Бдћа* (О), *Ића* (ГС, Ком), *Јова* (У, Ј, Кор), *Лућа* (: Лука) (К), *Мића* (В, Ком), *Нића* (: Никола) (Пољ), *Ница* (Пољ), *Пеља* (: Петар) (О), *Пера* (Ком), *Рака* (Пољ), *Стева* (Ком). Овај суфикс је продуктиван и њиме се изражава блага пејоративност код имена *Јова*, *Лућа*, *Ница*, *Пеља* и *Рака*, док су имена *Бдћа*, *Нића* и *Пера* семантички неутрална. Имена *Ића* (: Илија) и *Мића* (: Милан) су хипокористици.

³²⁰ Материјал сам сакупио према методологији Одбора за ономастику Српске академије наука и уметности, примењеној у радовима Светозара Стијовића, Милете Бухумирића, Алије Џоговића и других аутора (в. Ономатолошке прилоге САНУ, књ. I–XI, 1979–1990).

Суфикс *-е*

Суфиксом *-е* образују се двосложна имена са дугоузлазним акцентом. То су, у ствари, облици некадашњих хипокористика који су дугом употребом³²¹ то значење изгубили па се сада осећају као права имена. Потврђена су ова имена: *Арсе*, *Бране* (Пољ, Ком, Ј, ВП), *Владе*, *Гавре* (В, СГ, Ком), *Дане* (Ком, Пољ, Ј, В, Кор, Маз, Лап, Шт, Том), *Иле* (Ј), *Мане* (Пољ, Пл, Бр, Бј, Ру), *Миле* (Р, Ј, Кр, Миш, Маз, О), *Нуве* (Ј, В), *Раде* (У, Кор, Пољ, Пл, ЛПС, ШК), *Тóде* (Ру, Клап, Гр), *Туме* (Ком, Бр, Ру). Од ових имена са *-е* доследно долазе *Дане*, *Мане*, *Миле*, *Раде* и *Тóде*, док се остала срећу и са суфиксом *-о* (нпр. *Тумо*).

Суфикс *-о*

У говору југоисточне Лике суфиксом *-о* граде се двосложна имена са дугоузлазним акцентом, која су изгубила хипокористичко значење.³²² У овој творби суфикс *-о* је веома фреквентан и њиме се завршава највише имена у овом говору, а од њихове основе изводи се и највише других имена са различитим семантичким обележјима.

Ацо (Ком, Мут), *Аћо* (М), *Бóжсо* (СГ, Пољ, Ј, В, Б, Ком), *Бóро* (Пољ, К, СГ, В, Клап, ВП), *Брано* (Ком, Пољ), *Бућо* (В), *Вáсо* (Ј, Б, ДБ, Кор, Том, Клап), *Влáдо* (Р, Пољ, М, Кр, Том), *Вујо* (Ј, СГ), *Гáвро* (В, Лап), *Гáго* (Ј, Пољ), *Гáшо* (Пољ), *Гóјо* (Пољ, ВП), *Грујо* (Пољ, М, Мут, Пећ), *Дáко* (Ком, Мут), *Дáшо* (Мут, Пољ, ЋК), *Дáцо* (Ј, Пољ, ЛПС, Ка, В), *Дрáго* (Клап, О, Па), *Дúдо* (Ј), *Дујо* (Пољ, Ком, Бр, Ру, Б, Ј), *Дúко* (Мут), *Дућо* (Ј), *Ђóко* (Пољ, В, Ј, ЛПС, ВП, Не, Ку), *Ђуко* (Пољ, Ком), *Ђуро* (Пољ, СГ, Ком, Пл, Р, М, Пећ, Миш), *Ићо* (В, СГ), *Јóво* (Пољ, Ком, До, Кр, В, Б), *Јóјо* (Пољ), *Јóко* (Ком), *Јóцо* (Ј, Пољ, Пл, Том, Шт, Гр, Ф, Бј), *Лáзо* (Клап, Пољ, Бр, Бј, ЛПС, ВП, Ку), *Лáћо* (Ј), *Љубо* (СГ, Ком, В, Ј), *Мáћо* (Ј, Ком, ВП, Гр), *Млаћо* (Ј, Пећ, Пољ), *Мијо* (ЋК, Ф, ЛПС), *Мићо* (Пољ, Ком, СГ, Пл, Р, Ј, Гр, Лап, Ср, Ос), *Мишо* (Ком, Пољ, Клап, Бр, ВП, Ф, Б, Бј, ПЉ), *Нећо* (Ј, Б, ПЉ), *Нешо* (Пољ), *Нико* (Р, Ј, М, Пл, Клап), *Нино* (О, Клап, Бр), *Ницо* (Пољ, СГ, Ј, Т), *Пајо* (Пољ, Ј, До, Лап, Том), *Пејо* (До, Пољ, В, Ј, Кор, ВП, Мут, Ка, Ми), *Пешо* (Пољ), *Пеко* (Ком), *Пéро* (Ком, Бр, Ф), *Пећо* (Р), *Пéшо* (Ј), *Рацо* (Пољ, Ком, СГ, У), *Рошо* (Пољ), *Сако* (Пољ), *Симо* (Пољ, Ком, Ру, Кор, ЛПС, Ћ, Мут, М), *Срешо* (Ј), *Сишево* (Ком, Пољ, Ру, Бр, ЛПС, ВП, До, Дн, Ом, Шт), *Тоћо* (Пољ), *Тошо* (Ком), *Тришо* (СГ, Ј), *Тумо* (Ком), *Ћéво* (Пољ), *Ћéћо* (Ј), *Ћијо* (Ј, В), *Шијро* (Мут).

Као што се види, у овом говору хипокористичка образовања овога типа обавезно се завршавају суфиксом *-о*, а никад суфиксом *-а*. У том погледу, њихова се изоглоса углавном поклапа са изоглосом ијекавске, односно екавске замене јата.³²³ Тако се облици на *-о* у номинативу, са својом парадигмом по промени име-

³²¹ Слична је ситуација и на осталом штокавском подручју, а веома слична у северној Далмацији. Исп. Бјелановић, Творба хипокористика ..., 7–8.

³²² Остала је, дакле, само форма, а значење се неутрализовало, постало је семантички празно. Њихову основу, која је, у ствари, основна творбена база у творби антропонима овог говора, ја ћу даље називати „основа двосложних хипокористичких облика“.

³²³ С. Стијовић, *Пиштање корелације између замене јата и стандардне хипокористичке формације Пера/Перо у штокавским говорима*, Научни састанак, 7, 53.

ница на *-а*, на деловима екавске територије јављају баш у областима око ијекавско-екавске границе у Србији³²⁴, као што су нпр. југозападни Срем, западна Мачва и Колубара (Николић: Сремски, 261–262; Колубарски, 47), Космај (Аранђеловић–Живковић, Космај, 163–166), Горњи Милановац (Поповић, Имена, 244), Гружа (Стевовић, Гружа, 458, 583), Левач (Симић, Левачки, 286–287, 269), Жича (Матијасић, Хипокористици, 337–344), Гоч (Поповић, нав. дело, 244), Долина Ибра (Матијасић, нав. дело, 337–344), Нови Пазар, Сјеница и Бихор (Барјактаревић, Новопазарско-сјенички, 87, Бихорски, 1–2), Метохијски Подгор (СТИЈОВИЋ, О. прилози, I–III, V). Сугласник испред суфикса *-о* може бити у примарном облику (нпр. *Љубо*), измењен умекшавањем (*Млађо*), или секундарне природе (*Јоко*, *Јоцо* и сл.).

Суфикс *-ан/-а̄н*

Овим суфиксом су образована имена са мање или више израженом хипокористичком нијансом значења, али су нека и семантички празна. У њиховој структури имамо основе:

а) двосложних хипокористика: *Боџан* (Ј, Ком), *Бућан* (В), *Васан* (В, О, Ј), *Владан* (Ј), *Војан* (П), *Вујан* (Ком) и *Вујан*³²⁵ (Ј), *Вукан* (Пољ), *Гајан* (Ком), *Гојан* (Ком) и *Гојан* (Пољ, СГ, Пл, Б), *Дакан* (Ј, Бр), *Дујан* (У) и *Дујан* (Ј), *Дулан* (Пољ), *Ђукан* (Пољ, Кор), *Ђуран* (Бр, Ру) и *Ђуран* (Ј, Ф), *Ићан* (К, Пољ, ВП), *Лакан* (Ј), *Маћан*, *Миран* (Р, Том), *Пајан* (Пољ, Клап), *Перан* (Пољ, СГ, Пл), *Сакан* (Пољ, Ф, Б), *Симан* (Ру), *Срћан* (В), *Сидеан* (Пољ), *Туман* (Ком) и: *Туман* (Ком, Ј);

б) имена нехипокористичког значења (пуних имена): *Бошкан* (Пољ), *Бранкан* (Ком, Мут), *Гојкан* (Пољ), *Здравкан* (У, Бр), *Маркан*, *Миркан* (Р, Ј, В), *Рајкан* (Ком), *Ранкан* (О), *Слободан*³²⁶ (К, СГ, Ј);

в) придева — драг: *Драган* (Пољ, Бр, Маз, СГ, Пл); — мио: *Милан* (СГ, ВП, ЛПС, Пољ, О), *Мићан* (Пољ, Клап); — млад: *Млаћан* (Ком), чешћи су међутим ликови са формантом *-ен*: *Млаћен*³²⁷ (У, В, Бј, Бр) и *Млаћен* (Ком, О);

г) глагола — стати: *Сидан* (К, Ком, Лап, Кор).

Разлике у основама утичу и на разлику у интензитету хипокористичности, која је најизраженија код ликова у којима се суфикс *-ан* додаје на пуно име. Слабије се тај интензитет осећа код имена код којих је суфикс *-ан* додат на двосложне основе, а уопште се не осећа код имена образованих од неономастичке основе придева и глагола.

³²⁴ Стијовић, нав. дело, 53.

³²⁵ Двојак квантитет је последица некадашње разлике између *-ань* (> *-а̄н*) и *ънь* (> *-а̄н*), који се вокализацијом полугласа (12. век) јављају у јединственом облику (в. Скок, Ерј, I, 38; И. М. Железњак, *Очерк сербохрватског антропонимическог словообразовања*, Кијев, 12–13).

³²⁶ Име *Слободан* је придев грчког имена *Ελευθεριος*, али оно није настало према грчком калку, него према појму *слобода* (М. Грковић, *Неке нове појаве у српској антропонимији*, Ономатолошки Прилози V, Београд, 1984, 212).

³²⁷ Нисам у овом говору чуо име *Младан*, које је потврђено код М. Грковић, *Речник личних имена код Срба*, Београд, 1977, 139 (у даљем тексту: *Речник*).

Остали суфикси на *-ан*

-икан: — са изразито хипокористичким значењем је: *Мићикан* (Пољ). У овом форманту, који је додат на основу двосложног хипокористичког облика *Мићо*, састављена су два хипокористичка суфикса: *-ика* и *-ан*;

-аџан: — са изразито пејоративним значењем су: *Милаџан* (Пољ, Том, ЛПС, Ком), *Тумаџан* (Ком, Пл). Суфикс је код њих додат на основе двосложних хипокористичких облика, а у форми имена *Пејџраџан* (Клап) — на основу пуног имена;

-усан: — са изразито пејоративним значењем забележено само: *Пејџрусан* (Пољ), а суфикс *-усан* додат је на основу пуног имена.

Суфикс *-ен*

Забележена су само два имена са основом *млад-*: *Младен* и *Млађен* (в. горе под суфиксом *-ан/-ан*).

Суфикс *-ага*

Од основа двосложних хипокористичких облика забележио сам: *Дујага* (: *Дујо*) (Ј), *Ђурага* (: *Ђуро*) (Пољ), *Мићага* (: *Мићо*) (К, СГ) — са блажом пејоративном нијансом значења.

Суфикс *-ала*

Са овим суфиксом имам само *Ниџала* (Ком), где је *-ала* додат на основу двосложног хипокористичког облика *Ниџо*. Суфикс *-ала* овом имену даје блажу пејоративну нијансу значења.

Суфикс *-а̄с*

Потврђен је само у: *Њлија̄с* (Пољ), где је додат на основу пуног имена и даје му пејоративно и јако стилско обележје.

Суфикс *-иб̄ас*

Потврђен је у: *Њлиб̄ас* (Пољ); додат је на основу двосложног хипокористичког облика *Њле*, а имену даје пејоративно значење.

Суфикс *-(а)џ*

Изведенице са овим суфиксом ретке су у овом говору, за разлику од говора севернодалматинских штокаваца, у коме је овај суфикс продуктивнији.³²⁸ Забележио сам само: *Сте̄ваџ* (О) — са пејоративном нијансом значења, а суфикс је додат на основу двосложног хипокористичког облика *Сте̄во*.

Суфикс *-а̄ш*

У ову групу спадају двосложна имена са пејоративним значењем, које им даје овај суфикс додат на основе двосложних хипокористичких облика, као: *Ве̄ља̄ш* (: *Вељо*) (Ком), *Ђура̄ш* (: *Ђуро*) (Ј), *Јова̄ш* (: *Јова*) (К), *Мил̄аш* (: *Миле*) (Пл), *Пе̄ра̄ш* (: *Пе́ро*) (Пољ), *Сте̄ва̄ш* (: *Сте́во*) (В), *Тума̄ш* (: *Туме*) (СГ, К). Овде спада и: *Пејџра̄ш* (Ком), где је *-а̄ш* додат на основу пуног имена.

³²⁸ Исп. Бјелановић, Ономастика, 182.

Суфикс *-да*

У примерима које сам забележио суфикс *-да* додат је на облик пуног имена: *Јованда* (Ј), *Сивџанда* (Ком). Оба имена су са аугментативно-пејоративним значењем.

Остали суфикси на *-да*

-ѣнда: — Додаје се на основе двосложних хипокористичких облика, са аугментативно-пејоративним обележјем: *Ђурѣнда* (Бр), *Луѣнда* (Ком), *Славѣнда* (Ком, Пољ).

-јурда: — Додаје се на основе двосложних хипокористичких облика, с изразито пејоративним обележјем: *Бѣжјурда* (Пољ), *Дацијурда* (Ј), *Јовјурда* (Ком), *Пѣјурда* (О), *Савјурда* (Ј), *Симјурда* (Бр, Пољ, Ру) *Сивјурда* (Ком).

Суфикс *-ела*

Са овим суфиксом забележио сам само пејоратив блажег интензитета: *Шимѣла* (К), изведен од основе двосложног хипокористичког облика *Симо*.

Суфикс *-еља*

Мањи је број изведеница са овим суфиксом, то су: *Јовѣља* (К), *Миѣља* (Пољ), *Сивѣља*, *Тумѣља* (Ком), *Јанѣља* (Ј), *Марѣља*³²⁹ (Ј).

У прва четири примера суфикс *-еља* је додат на основу двосложних хипокористичких облика, а у два последња — на асемантичку основу. Овде суфикс *-еља* именима даје пејоративну нијансу значења.

Суфикс *-ија*

Само сам записао: *Арсенија* (Пољ, Клап) и *Илија* (Пољ, СГ, Кр, Маз, Гр, Шт) — оба са значењем правога имена.

Суфикс *-ило*

Са овим суфиксом, који је додат на основе двосложних хипокористичких облика *Гашо*, *Дашо*, *Ђуро*, *Јошо*, *Сивѣво* имам следеће примере: *Гашило* (Бр), *Дашило* (Ком), *Ђурило* (Пољ, Ј), *Јошило* (У), *Сивѣвило* (Клап) — са стилски обележеном конотацијом, тј. са хипокористичким значењем.

На *-ило* се завршава и његов дериват *-аило*, са којим имам: *Јоваило* (Дер, Ом, Бр, ЛПС, У), *Мијаило* (Пољ) и *Сивѣаило* (Ком, Пољ) — суфикс је додат на основе двосложних хипокористичких облика, а имена су стилски обележена, тј. одликују се хипокористичношћу.

Суфикс *-ика*

Ово је суфикс са великим интензитетом хипокористичности, а уз то је и веома продуктиван у творби и мушких и женских имена. Додаје се искључиво на основе двосложних хипокористичких облика. Потврђен је у овим мушким именима: *Ду(ј)ика* (Пољ), *Ђурика* (Пољ, Ком), *Илика* (В), *Јовика* (О), *Јо(ј)ика* (Пољ), *Милика* (Ј), *Миѣника* (Пољ, В), *Радика* (Маз, Бр), *Тумика* (Ком).

³²⁹ Потврђено и код М. Грковић, Речник, 127.

Суфикс *-ѝн/-ин*

Овај суфикс није продуктиван, а такође је и мало фреквентан. Са хипокористичком конотацијом забележио сам: *Тодѝн* (Пољ, Ру), где је *-ѝн* додат на хипокористичку основу имена *Тодѝ*, и *Ђурѝн* (Пољ), са суфиксом додатим на хипокористичку основу имена *Ђуро*. Име *Во̀(ј)ин* (П, М) семантички је празно, тј. јавља се као право име.

Остали суфикси на *-ин*

-адин: *Миладин* (У, Б, ВП) — семантички је празно име;

-ашин: — додат на основе двосложних хипокористика: *Ђурашин* (Ј, В), *Јовашин* (В, Ком) — са блажом хипокористичком нијансом;

-одѝн: — додат на основу двосложног хипокористика: *Никодѝн* (Пољ) — са блажим интензитетом пејоративности;

-уѝин: — са суфиксом *-уѝин*, на придевској основи, имам само: *Милуѝин* (Ком, ВП) — јавља се као право име.

Суфикс *-ина*

Са овим суфиксом, који се додаје на основе двосложних хипокористика, са аугментативно-пејоративним значењем које добијају од суфикса *-ина*, имам ове примере: *Да(ј)ина* (Пољ), *Дацина* (Р, Ј), *Ду(ј)ина* (Ј), *Божина* (Ком, Ј), *Ђурина* (Ј, М) и *Ђурина* (Пољ), *Јовина* (О, В, Ј), *Милчна* (В), *Јо(ј)ина* (Клап), *Перина* (Ру), *Симина* (Пољ, Пл), *Славкина*, *Сѝвѝвина* (В), *Ђѝвина* (Пољ), *Ђѝ(ј)ина* (Ј); од примера где се *-ина* додаје на пуно име имам само: *Тоддрина* (Гр, Ру), такође са пејоративним значењем. Сва ова имена, међутим, нису обавезно пејоративи. Величина и снага у свести Личана најважније су мушке особине — због чега су ове аугментативне форме често и хипокористици (В. Драгичевић, *О неким именима deminutivo-hipokoristične i augmentativno-pejorativne kategorije u današnjim ličkim govorima*).

Остали суфикси на *-ина*

-чина: — са основама двосложних хипокористичких облика имам примере: *Данчина*, *Пајчина* (Пољ), *Рајчина* (Ком), а са основом пуног имена: *Богданчина* (Пл, СГ), *Ђуранчина* (Ј, Ру), *Јованчина* (Пољ, Бр), *Љубанчина* (Ј), *Сѝвѝанчина* (К, Ј) и *Ђѝвѝанчина* (Пољ) — сва са благом аугментативно-пејоративном нијансом значења, а зависно од контекстуалних услова могу да буду и хипокористици;

-ѝшина: — од основа двосложних хипокористичких облика само су *Ђурѝшина* (Б, Ј) и *Мићѝшина* (О, Пољ), а од правих имена *Николѝшина* (Бр, Шт, Ру) и *Савѝшина* (Пољ, К, Ком) — сва са аугментативно-пејоративном нијансом значења;

-усина: — од пуне основе образована су имена: *Маркусна* (СГ) и *Пејрусна* (Пољ) — са изразито пејоративним обележјем.

Суфикс *-ица*

Овде спадају тросложна имена са дугоузлазним акцентом, која имају пејоративно значење. То им значење даје и овај акценат,³³⁰ али и суфикс *-ица*, чија

³³⁰ У томе се говор Срба југоисточне Лике подудара са севернодалматинским говорима (исп. Ж. Вјелановић, *Prozodemske varijante u antroponimiji*, *Filologija* 11, 1982–1983, стр. 383).

функција умањивања прелази у функцију омаловажавања личности. Забележио сам: *Аћица* (: Аћо, Александар) (М), *Ба(ј)ица* (Ком), *Борица*, *Васица*, *Векица* (В), *Велџа* (Бр, СГ, Ру, Пољ, Ком, Бр, Ком, Пл, К, Р), *Во(ј)ица* (Маз, ЛПС, ЛК), *Ву(ј)ица* (Ј), *Владџа* (Пољ, Р, Ј, Бе, Су), *Гаврица* (В, СГ), *Драгица* (М, П), *Данџа* (Пољ, Ру, М, ГС, Ку, ВП), *Дашџа* (Ј, Мут), *Ђурица* (Ком, Пл, Пољ), *Ду(ј)ица* (Пољ, Бр, Маз, Ом), *Дукица* (Мут), *Илџа* (Р, М), и: *Илица* (Пољ, Ком), *Ићица* (В, Лап, Не), *Јовица* (Пољ, Ком, О), *Ко(ј)ица* (Ком), *Лакица* (Ј), *Лаћица* (Ј), *Лекица* (У), *Љубица* (О), *Манџа* (Пољ, Маз), *Милџа* (В, Ј, П, Б), *Мићица* (Пољ, СГ, Пл, Р), *Муџица* (: Момо) (В), *Нешџа* (Пољ, Мут), *Неџица* (Ј, Мут), *Ниџица* (У, Р), *Ничџа* (О, Ком), *Па(ј)ица* (Пољ, Б, СС), *Пе(ј)ица* (О, Клап, Ру, Том), *Пеџица* (Ком), *Пу(ј)ица* (В), *Роџица* (Пољ), *Радџа* (Ј, Не, Су, ЛПС, ВП, Пољ), *Раљџа* (СГ), *Рајица* (Бр, Пољ, Ру, ВП, Ј), *Савица* (О), *Сакица* (ШТ), *Столџа* (Ј), *Симица* (Ру, Бр), *Сиасџа* (В, Пољ), *Сивџа* (Пољ), *Тумица*³³¹ (Ком), *Тирица* (Ком, Ј, В), *Шйирица* (Мут). Овде долази и једини облик са дугосилазним акцентом, такође с пејоративним значењем: *Рајсџа* (: *Рајса* < Раде) (Пољ).

Са суфиксом *-ица* има такође тросложних имена са краткосилазним акцентом, код којих се осећа колебање у значењским нијансама. Тако нпр. *Ба(ј)ица* (Ј), *Ву(ј)ица* (В), *Гаврица* (В), *Ђурица* (К), *Јовица* (Пољ, Ј, О, В), *Ниџица* (Пољ, Ком, СС, Ф, Бј, М) и *Пеџица* (Пољ) значе права имена (јер им је изгубљена хипокористичност), док *Љукица*³³² (Пољ, Бр), *Пељица*, *Ракица* и *Савица* (Пољ, Ком) имају пејоративну нијансу значења.

Забележио сам и пејоративе са краткоузлазним акцентом, као: *Илица* (Пољ) и *Ландрица* (Ј).

Остали суфикси на *-ица*

-елџа: — додаје се на основе двосложних хипокористичких облика и именима даје пејоративно значење и чини их изразито стилски обележеним. То су: *Јовелџа* (К), *Сивелџа*, *Тумелџа* (Ком); — на основе пуног имена додаје се у: *Јанкелџа* (Ј), *Маркелџа* (Ј, В);

-урица: — додаје се на основу двосложног хипокористичког облика и имену даје изразито пејоративно значење: *Божурица* (Пољ).

У оба ова суфикса *-ица* појачава пејоративност, јер се додаје на већ пејоративне суфиксе *-елџа* и *-ур*.

Суфикс *-ић*

Са овим суфиксом забележио сам само: *Данџ* (: *Дане*) (Пољ, Ком), са значењем правог имена.

Суфикс *-ић*

Овим суфиксом образују се изведенице од основа двосложних хипокористика или од основа антропонима неутралног значења (изгубљене хипокори-

³³¹ Исп. и Бјелановић, нав. дело, стр. 389.

³³² Тако је и у севернодалматинских штокаваца, исп. Бјелановић, нав. дело, 386.

стичности), и имају пејоративну нијансу значења. То значење, као и код суфикса *-ица*, произилази из деминутивног облика.³³³

Бòшкѝћ (Пољ, Клап, Бр), *Бр̀анкѝћ* (Ком, СГ, Ф, Ћ, Ј), *Гòјкѝћ* (Пл, Пољ, Ком, ЋК), *Дмѝрѝћ* (Ком, Ом, Том), *Јанкѝћ* (О, В), *Лакѝћ* (Ј), *Маркѝћ* (Дер, Гр, Кор, В), *Миркѝћ* (Ком, В, Ф, Лап, Не, Ку), *Петѝрѝћ* (О, В, Т, П), *Рајкѝћ* (Пл, СГ), *Ранкѝћ* (О), *Славкѝћ* (Ј), *Сѝанкѝћ* (О, Ру), *Сѝевѝћ* (Пољ).

Суфикс *-чић*

И овај деминутивни суфикс даје именима пејоративно значење. Од основа пуног имена забележио сам: *Богданчић* (Б, Ф, ЛПС), *Драганчић* (Ком), *Душанчић* (О), *Јованчић*, *Миланчић* (В), *Сѝеванчић* (Клап).

Суфикс *-иша*

Са овим суфиксом граде се тросложна имена од основа двосложних хипокористика, која у овом говору имају хипокористичку конотацију.

Ба(ј)иша (Ј, В), *Бр̀аниша* (О, Клап, Бр), *Векѝша* (Б), *Вељѝша*, *Во(ј)иша* (Маз, Бр), *Ву(ј)иша* (Ј), *Вукиша* (В), *Га(ј)иша* (Пољ, Ком), *Го(ј)иша*³³⁴ (Ј), *Гру(ј)иша* (Маз), *Драгиша* (Бр, Дер, Ру, Не, Ф), *Ђокѝша* (Пољ), *Ђуриша* (Б, Пећ), *Илиша* (Пљ, К), *Јаниша* (О, В), *Јовѝша* (Ком, К), *Кò(ј)иша* (СГ, Пл, СС), *Маниша* (Пољ, ВП, Ку, Су), *Милиша* (Ј, В, Б, П, Маз, Мут, Ком), *Па(ј)иша* (Мут, Ка, Ф), *Перѝша* (М), *Радиша* (Ком, Пл), *Ра̀(ј)иша* (Ру), *Савѝша* (Пољ, Ком), *Славѝша* (У, Ј), *Сѝ̀аниша* (Мут, О, В), *Сѝевѝша* (Ј, Б, П, Пећ), *Тодиша* (Пољ, Ру), *Тумѝша* (Ком, К, Пл).

Суфикс *-ко*

Од основа двосложних хипокористичких облика, са хипокористичким значењем, забележио сам: *Да̀цко* (Пољ, Ј), *Дра̀шко* (Ком), *Їлко* (СГ, К), *Ма̀цко* (Ј), *Мирко*³³⁵ (Р, Ком, Ку, Бр), *Мићко* (Пољ, Ру, Ф), *Мишко* (К), *Пејко* (СГ, Пољ), *Пејко* (Клап, Пољ), *Ра̀цко* (Пољ, Ком), *Са̀ћко* (Ком), *Сѝевко* (Ом, Том, ВП), *Тòћко* (Пољ), *Тумко* (Пл, Ком, Пољ), *Ћевко* (Пољ).

На *-ко* се завршава и сложени суфикс *-ешко*, са којим се од двосложних хипокористичких облика граде имена типа: *Јовешко* (К), *Љубешко* (Ј), *Милешко*, *Сѝевешко* (Пољ) — са пејоративном нијансом значења.

Суфикс *-ош/-òш*

Са овим непродуктивним суфиксом имам само име *Милош*, и то са два акценатска лика: *Милош* (Пољ) и *Милòш* (Ком) — суфикс *-ош* додат је на основу придева *мио*, и *Урош* (Пољ, СГ), од старословенског *ур*.³³⁶

³³³ Тако је и код Бјелановића, *Prozodemske varijante u antroponimiji*, Filologija II, Zagreb, 1982–1983, 387.

³³⁴ Потврђен облик и код М. Грковић, Речник, 65.

³³⁵ Потврђено име и код М. Грковић, као и *Миркан*, *Миркић* и сл., Речник, 139.

³³⁶ Скок, ЕРЈ, III, 547.

Суфикс *-џн*

Са овим суфиксом имам: *Мићџн* (Мут, М, Пољ, Ком) — са неутралним значењем (због изгубљене хипокористичности), као и: *Раџн* (Бр, Ру), *Саџн* (Пољ), *Сџаџн* (В), са благом хипокористичком обојеношћу.

Суфикс *-џр*

Забележио сам само: *Бџџр* (Пољ) — надимак са пејоративном нијансом, изведен према имену *Бџо*.

Суфикс *-џ*

Са овим суфиксом су двочлана имена,³³⁷ као: *Велимџр* (Ком), *Драгољџи* (Гр), *Драгомџр* (Пољ, У, Ј), *Љубомџр* (Гр, СГ), *Милораџ* (Р, Ј, ПЉ, Ср, Шт, Гр), *Мирослав* (У, Пл, К), *Прџдраџ* (У, В, Кр, Ку), *Раџдомџр* (О), *Раџослав* (Шт, Гр), *Свеџозџр* (Ј), *Тумислав* (Ком, К), *Чеџдомџр* (О, Бр).

2. Женска имена

Суфикс *-а*

Овим суфиксом образују се двосложна имена, углавном са дугоузлазним акцентом. Као и мушка двосложна имена на *-е* и *-о*, и ово су хипокористички облици који су ту хипокористичност изгубили, па сада имају претежно значење правих имена. Забележио сам ова имена: *Анђа* (Пољ, Ј, В, Т, Ф, ЛПС), *Анка* (Пл, Пољ, Маз, Бр, ЛПС, Ком), *Боја*, *Боса* (Ком, Пољ, О, Ј, В), *Вџера*, *Виџа*, *Вуџа* (СГ, Пл, Миш), *Гоџа* (У, Лап), *Гоџа* (Р, Ј, ЋК), *Дана* (Ком), *Даша* (Ком, У), *Добра* (Пољ), *Дуџа* (У, Пољ, Дн, Лап), *Ђеџа* (Пољ), *Ђуџа*, *Ђуџа*, *Зора* (СГ, О, В, Ком), *Јаџа* (Пољ), *Јања* (Ку, ВП, Том, Пољ, О), *Јеџа* (О, Ј, В), *Јела* (Пољ, О, Клап), *Јоџа*, *Каџа* (Пољ), *Лела* (У, Кор), *Мара* (СГ, Пољ, В, Ћ, Кр, Ср), *Маџа* (Пољ, Ком), *Маџа* (Маз, Пољ), *Мика* (Ћ, Пољ, Ком, О), *Миџа* (Пољ), *Мима* (К), *Мира* (Пољ, Кор, Лап, ЛПС, ВП, Том, Дер), *Миџа*, *Наџа* ³³⁸ (Ком, Пољ), *Неџа* (М, Пољ, У), *Неђа* (М, Ј), *Пеџа* (О, В, Пољ, М, Мут), *Раџа* (Ком, У, Пољ, Клап, Бр), *Роџа* (Пољ, Том, Шт), *Саџа* (Ку), *Сеџа* (К), *Соџа* (Ком, Не), *Соџа* (В, СГ, Пл, Пољ), *Сџана*, *Сџоџа* (Пољ, Ј, В).

Код свих ових имена суфикс *-а* је додат на скраћену хипокористичку основу.³³⁹

Суфикс *-ара*

Са суфиксом *-ара* забележио сам неколико имена са аугментативно-пејоративним значењем, у којима је он додат на основе двосложних хипокористичких

³³⁷ Двочлана имена наслеђена су још из прасловенског доба. У њиховој творби обично се налази у првом делу један а у другом делу други словенски корен, углавном именица или придев. Вероватно су то окамењени остаци индоевропског типа имена-реченица, а функција му је вероватно била у томе да на нивоу одређене друштвене заједнице буде финије, озбиљније и вредније од краћених и изведених имена. Исп. *Leksik prezimena SR Hrvatske*, IX.

³³⁸ Женска имена *Наџа* и *Вера* примила је од Руса српска грађанска класа у XIX веку (в. М. Грковић, *Неке нове њојаве у српској анџроимимији*, Прилози, V, 212).

³³⁹ Исп. Ј. Матијашић, *Акцентај и морфолошка стџрукџура двосложних анџроимимијских хипокористичка у областџи Ибра*, Јужнословенски филолог, Београд, 1966/67, књ. XVII, 345.

облика, као: *Бојара* (Ру), *Ђукара* (Миш), *Ђујара* (Не, До), *Јекара* (В), *Јокара* (Пољ), *Љубара* (СГ), *Мицара* (Мут), *Цукара* (Пољ), са пејоративним значењем.

Суфикс *-ача*

Овај суфикс, додат на основе скраћених двосложних хипокористичких облика, као и на пуне основе имена, у овом говору даје изведеницама аугментативно-пејоративну нијансу значења. Таква су имена: *Јекача*, *Јокача* (Пољ), *Микача* (Ком), *Сокача* (СГ, Мут), *Цукача* (Р), *Анкача* (У), *Зоркача*, *Милкача* (Клап, Пољ), *Перкача* (У).

Суфикс *-ешина*

У овом говору суфикс *-ешина* додаје се на основе двосложних хипокористичких облика, као и на пуне основе имена, и свима даје аугментативно-пејоративно значење. То су: *Бојејшина*, *Јекешина* (Пољ), *Ђукејшина* (Ру, Бр), *Ђујејшина*, *Савешина* (Пољ), *Анкејшина* (У), *Бранкејшина* (Ком), *Јелкејшина* (До), *Јованкејшина* (Мут), *Мар(и)јејшина* (Пољ), *Мил(и)јејшина* (Мут), *Милкејшина*, *Савкејшина* (СГ), *Цукарешина* (О).

Суфикс *-еша*

Са овим суфиксом, који изведеницама даје изразито пејоративно значење, забележио сам: *Ђукеша* (До), *Јекеша* (Пољ), *Микеша*, *Миљеша* (Ком), *Секеша* (Клап), *Сокеша* (О, Пољ), *Сиванеша* (Бр). Код свих је суфикс *-еша* додат на основе двосложних хипокористичких облика.

Суфикс *-ика*

Суфикс *-ика* продуктиван је у творби хипокористика кад се додаје на основе двосложних хипокористичких облика, као што су: *Аника*, *Бò(j)ика*, *Дарика* (Ру, Пољ), *Ђу(j)ика*, *Марика*, *Мирика* (О), *Мицика* (Бр, ВП), *Наника*, *Неника* (Р), *Перика* (У), *Се(j)ика*, *Сиваника* (Ком), *Цу(j)ика* (Р).

Суфикс *-ица*

Са овим суфиксом врло често се граде тросложна имена са дугоузлазним акцентом, који овим деминутивним облицима, као и код мушких имена, даје пејоративно значење. Слично стање налазимо и у севернодалматинским штокавским говорима.³⁴⁰

Навешћу ове примере: *Бò(j)ица* (Пољ, Ком), *Брáníца* (Ј), *Вукица* (Ћ), *Гòзица* (У), *Гòрица*, *Дàрица* (Мут, Ј, В), *Душица* (У, Пољ), *Дрàгица* (Ћ, Р, М, Мут), *Зòрица* (СГ, К), *Ђу(j)ица* (До, Клап), *Ђукица*, *Јекица* (В, Ј, Т), *Јелíца*, *Јокица* (М, Р), *Јањíца*, *Јó(j)ица* (Пољ), *Кáицица*, *Лелíца* (У), *Мáрица* (СГ, Р), *Мíрица* (Пољ, У, Кор, ЛПС), *Мíкица*, *Нéница* (М), *Пéицица* (Том), *Рóсíца* (Пољ), *Рáдíца*, *Сáвица* (Маз, Бр), *Сивó(j)ица* (Пољ, Ком, Мут, СГ, Гр), *Сивáница*, *Сóкица* (Пољ, В), *Смíљíца* (К, СГ). Уз ове примере иду и четворосложни облици *Милéвица* (Т) и *Милéница* (Р).

³⁴⁰ Исп. Ž. Bjelanović, *Prozodemske varijante u antroponimiji*, 383–386.

У овом говору, међутим, са суфиксом *-ица* постоје и пејоративи тросложних имена типа: *Бр̀анкѝца* (Ком), *З̀оркѝца* (Пољ), *Марѝца* (Ком), *С̀о̀кѝца* (К); *Сокѝца* (О), *Сѝанѝца* (К), као и: *С̀авкѝца* (Ј), *З̀оркѝца* (У), *Сѝо̀јкѝца* (Ком). Још више примера наводи Драгичевић (*О ѝросложним изведеницама на „-ица“ из катѝегорије личних имена субјекѝивне оцѝене у нашим зајаднијим ијекавским говорима*, ЗФЛ, XXXIX/2, 1996, стр. 210).

Изведенице са краткосилазним акцентом као *Ву̀жица* (Ј), *З̀орѝца* (М, Мут), *Љу̀бица* (Ј), *Ма̀рица* (СГ), *Сѝо̀(ј)ица* (Ком), као и неке са краткоузлазним акцентом: *Бр̀анкица* (Ком), *Дра̀гица* (В, Ј, У), *Мѝлѝца* (Ј), *Мѝлѝца* (В), *Олѝица* (Пл, СГ), имају значење правих имена.

Суфикс *-ка*³⁴¹

Овим суфиксом изведена су имена од скраћених хипокористичких основа, као: *Бо̀јка* (Пољ, Клап, Вр, Ру), *Бо̀рка* (Шт), *Во̀јка* (Ком), *Да̀нка*, *Ду̀шка* (О, Мут, Ф, Ђ), *Јо̀јка* (Ком), *Ра̀јка*³⁴² (Маз, Ком), *Сњ̀ешка* (Пећ), *Сѝа̀нка*, *Сѝо̀јка* (Ком). Као што се зна, то су у ствари хипокористички облици³⁴³ чије је значење у овом говору изгубљено, па се већина ових изведеница сматра правим именима. Неки, као *Јо̀јка*, *Ра̀јка* и *Сњ̀ешка*, и сада имају хипокористичку нијансу значења.

Са суфиксом *-ка* има и мањи број имена у којима он има моциону функцију: *Ду̀шанка* (Пољ, В, Ј, СГ), *Бо̀гдѝанка* (О), *Јо̀ванка* (Мут, Пољ, Клап, Бр, Ру, Ки), *Мѝланка* (Ј, М), *Сѝо̀јанка* (Ру, Маз).

Моциону функцију суфикса *-ка* у образовању имена женског рода према именима мушког рода констатује и М. Стевановић³⁴⁴, а М. Карплук сматра да су ова имена и настала према именима мужева (Богударка је Богударова жена),³⁴⁵ што потврђује и средњовековним изворима са терена чешког и српског језика.³⁴⁶

У неким тросложним именима: *Бо̀сѝљка* (Пољ, К, Пл, ПС, Ј), *Кво̀вљка* (В), *Нѐвѝнка* (О, К, СГ) суфикс *-ка* нема моциону функцију у овом говору, али то се не може рећи и за све говоре српског језика.³⁴⁷

Суфикс *-ишка*

Са овим суфиксом забележио сам само: *Ма̀ришка* (Пољ), где је суфикс *-ишка* додат на основу двосложног хипокористичког облика *Ма̀ра*, и има пејоративно значење.

Суфикс *-ушка*

Овим суфиксом, додатим на основе двосложних хипокористичких облика, изведенице у овом говору добијају блажу пејоративну нијансу значења. То су:

³⁴¹ Првобитно је то *-ѝка* или *-ѝка* (Белић, Грађење речи, 82).

³⁴² Овај хипокористички облик веома је стар у српском језику (исп. Бошковић, Категорија старих хипокористика ..., 330).

³⁴³ Исп. Бабић, Творба, 224.

³⁴⁴ Српскохрватски, 502–504.

³⁴⁵ *Słowiańskie imiona*, 143.

³⁴⁶ Нав. дело, 106.

³⁴⁷ В. Ј. Матијевевић, *Сложена лична имена са суфиксом -ка*, *Onomastica jugoslavica*, 1, Ljubljana, 1969, 160.

Анђушка, *Анушка* (Пољ), *Марушка* (У), *Сејушка* (О), *Мирушка* (Клап), *Савушка* (Пољ).

Суфикс *-ура*

Само: *Савура* (Пољ), са пејоративним значењем, а суфикс *-ура* додат је на основу двосложног хипокористичког облика *Сáva*.

Суфикс *-уша*

Са суфиксом *-уша* забележио сам: *Анђуша* (Ком), где је *-уша* додато на основе двосложних хипокористичких облика, као и: *Боркуша* (Ком) и *Данкуша* (Пл), где је *-уша* додато на основу пуног имена. Све три изведенице имају пејоративну нијансу значења.

Б) ПРЕЗИМЕНА

С обзиром на творбену структуру, презимена у говору Срба југоисточне Лике могу се поделити у две основне групе: 1) суфиксална презимена — у којима се основи додаје један од творбених суфикса, а није нулти, и 2) безсуфиксална презимена — у којима се основи додаје нулти суфикс.

Суфиксална презимена састављена су према узорку: име + суфикс = презиме, односно: надимак + суфикс = презиме.

Грађу ћу излагати према мотиву именовања, који може бити: лично име (светачко или народно), у службеном или, знатно чешће, у неслужбеном облику, у чијој је основи неки лик субјективне оцене личног имена, најчешће деминутивни или хипокористички, са суфиксом на *-ић* (Петричић: Петрица, Драгишић: Драгиша) и сл; надимак — у којем су садржане психофизичке особине именованог лица, најчешће са пејоративном значењском нијансом; родбинска веза; веза са биљним или животињским светом; нека телесна особина или део тела; друштвени положај; предмет духовне или материјалне културе; етник или етнимим; занимање итд.

Безсуфиксална презимена имају апелативно-именичку творбу и граде се по узорку: име = презиме, надимак = презиме. Мотиви именовања безсуфиксалних презимена уклапају се у мотиве именовања суфиксалних презимена, па ћу их зато изложити заједно, по азбучном реду суфикса. У односу на суфиксална презимена, безсуфиксалних презимена у овом говору је знатно мање.

Сва презимена наведена у мојој грађи потврђена су и у Лексику презимена СР Хрватске, али без акцената, тако да располажем само акцентима које сам бележио на терену.³⁴⁸

³⁴⁸ Због тога „често имамо неслагања између онога што живи у народу и онога што се појави у нашој писаној ријечи“, ... али „ти проблеми неће бити ријешени све дотле док се не сачине детаљни дијалектолошки атласи у којима ће бити изнесене све ове и овакве особине“. А. Ресо, *Iz naše toponomastičke problematike*, *Književni jezik*, 1, god. VII, Sarajevo 1978, 34. В. и D. Arelić, *Ponovo o potrebi prilagodavanja dijalekatskih mjesnih imena i prezimena*, *Jezik*, 3, Zagreb, 1974–1975, 80–89.

У овој творби презимена учествују ови суфикси: *-а*, *-āја*, *-(а)к*, *-āk*, *-ијāk*, *-ан*, *-(а)ц*, *-āч*, *-ача*, *-ељ*, *-ија*, *-ин*, *-анин*, *-јанин*, *-ина*, *-ица*, *-еница*, *-ић*, *-овић*, *-ка*, *-ко*, *-ло*, *-о*, *-ōш*, *-оша*, *-ула*, *-уља*, *-уша*, *-ша* и *-џ*.

1. Презимена која у основи имају лично име

а) Мушко (патроним) — право име или име субјективне оцене

-ан: *Цвјетџан* (Ку);

-(а)ц: *Драгосавац* (Том), *Радованац* (М);

-ин: *Вујин* (Зак), *Радусин* (Гр);

-ина: *Прлчна* (: Прле, Петар) (Гр);

-ица: *Павлџца* (Пољ, Ком, Пл);

*-ић*³⁴⁹: *Адамовић* (М, Т), *Алексић* (Ки, Же), *Будисављевић* (Пећ), *Борић* (Бр), *Ба(ј)ић* (Лап), *Богуновић* (Неб, Вр, Су, Лап), *Божанић* (Коз), *Богдάνовић* (Вр, ВП, Ср, Су), *Вујчић*, *Вукадиновић* (Кор), *Вуќмановић* (Ком, Ј), *Вуќмировић* (СС, П), *Влајковић* (Ј, Ку, Лап), *Во(ј)иновић* (Маз), *Ву(ј)иновић* (Ср), *Ве(ј)иновић* (До, П), *Векић*, има и: *Векић* (: Веко, Велџмјр) (Су), *Владеић* (Лап, Не), *Вујановић* (Кр), *Вла(ј)ић* (Ор), *Гвозденовић* (До), *Гавриловић* (М), *Добријевић* (Су, До), *Дражјић* (Ј, П), *Драгашевић* (СГ), *Драгичевић*, чује се и изворно: *Драгичевић* (Би), *Дакић* (Том), *Дањеловић* (П), *Дукић* (Дер, Гр, До, Су), *Данчловић* (Гр), *Драгишић* (Вр), *Дамњановић* (Ср, Ку), *Драговић* (Реш, До), *Ђурић* (Гр), *Завишић* (Ку), *Илић* (СГ, Маз), *Иванић* (Ду, Кр), *Иванчевић* (До, Не), *Иванишевић* (Реш), *Иванковић* (М), *Јандрић* (: Јандре, Андрија), *Јандријевић* (: Јандрија) (Кор), *Јакшић* (Том, Шт, Гр, Гл), *Јанчић* (Р, В), *Јерковић* (Гр), *Јурић* (Мут, Ср), *Јованчић* (Ку, До, Не, Су), *Јаковљевић* (Ваг), *Кó(ј)ић* (Кóјић) (Ср), *Лазић* (В), *Лакић* (: Лако) (Маз, Раш), *Лукић* (Шт, Ку, ВП), *Љубовић* (Неб), *Милановић*, и: *Милановић* (Кор), *Мајијевић* (Б, Том, Гр), *Милошевић* (В, ДБ), *Миљковић* (Мириловић) (Кор, У), *Миљановић* (ДБ), *Мумчиловић* (Момчиловић) (Ком) и *Мумчиловић* (Р), *Маринковић* (М), *Милојевић* (Ваг), *Мајишић*³⁵⁰ (К, СГ), *Миљковић* (Пољ), *Миљровић* (Маз), *Манујловић* (Манóјловић) (Ки, Омс), *Миловановић* (Том), *Мартиновић* (ВП), *Муњић* (Мóмић) (Вр, ВП), *Марчеић* (Вр), *Мишковић* (Ку), *Ми(ј)ић* (Мићић) (Дољ, ДБ, Мел), *Новаковић* (Новаковић) (ВП, Ср, Ку, Др), *Нувковић* (Нóвковић) (До, Добр), *Нићић* (Лап), *Обрадовић*, и: *Обрадовић* (Бр, Ру, Ср, До), *Огњеновић* (Кор), *Осто(ј)ић* (Бр, Ру, Том), *Паић*, и: *Паић* (Дољ), *Петричић* (: Пётрица, Пётар) (Кор), *Петровић* (Б, До,

³⁴⁹ Презимена на *-ић* су прва и најстарија српска презимена. Процес формирања презимена овог типа има две фазе. У првој, облици на *-ић* имају чисто патронимско значење. Нпр. *Петровић*, *Петровићи* значило је 'Петров син, Петрови синови', али и 'Петров потомак, Петрови потомци'. У другој фази значење 'Петров син' губи се, а остаје само значење 'Петров потомак'. У штокавским говорима презимсена на *-ић* почињу се формирати у првој половини XV столећа. Презимена на *-ић* има већина словенских народа, а имају их и наши муслимани, који су сачували словенски антропонимски систем, у првом реду патрониме на *-ић*, као Муратовић, Хашбеговић и сл. Исп. Р. Маројсвић, *Словенски антропоними*, Ономаолошки прилози, V, Београд, 1984, 190–191.

³⁵⁰ У православној антропонимији овога краја исма имсена *Маише* и *Јуре*, према којим би се добила презимена *Мајић* и *Јурић*, што упућује на закључак да су у њиховој основи светачка имсена *Маишеј* и *Јурај*. Исп. В. Барац-Грум и В. Зечевић, нав. дело, 221.

Гр, Ор, Ом, Дер, Ку), *Павловић* (Маз), *Панићелић*³⁵¹ (Шт), *Печић* (Др, Ср), *Петиковић* (Ку), *Рајиковић* (Б), *Радаковић* (Ј, До, СГ, Бр, Том, Гр), *Раџмановић* (Бр, Ру), *Рајишић* (: Рајша, Раде) (Бр), *Радовић* (Маз), *Ристиновић* (Гр), *Рађеновић* (Ср), *Радуловић* (Ор), *Раја(ј)ић* (Жель, ЛПС), *Ристић* (Ват), *Сиванковић* (Б), *Сивоисављевић* (Стојсављевић) (Ом, ВП), *Сиванисављевић* (Гр), *Сивевић* (Доб), *Савојовић* (Саватовић) (Бр, Ор), *Тодорић* (Р), *Тумић* (Томић) (Ку), *Хинић*³⁵² (ДБ, Же), *Цвијановић* (П), *Цејетиновић* (Гр), *Шийровић* (Гр);

-ка: *Радџка* (М, Кор);

-ко: *Сунјико*³⁵³ (Пољ, Ј);

-о: *Леко*³⁵⁴ (ЛПС);

-ша: *Вукша*³⁵⁵ (Доб, Бр);

-џ: *Бешџ*³⁵⁶ (Кр).

б) Женско (матроним) — право име или име субјективне оцене

-ић: *Босић* (: Боса, Босиљка) (Ком), *Бибић* (Лап), *Грозданчић* (Ком, Доб), *Добрић*³⁵⁷ (: Добра, Добрила) (Ки, Том), *Зорић* (Маз, Ос, Лап, Ру, Том, Кал), *Ђукић* (: Ђука) (К, Лап, СГ), *Ђекић* (: Ђека) (Шт, Гр, Лап), *Јелић* (Ор), *Јелкић* (Доб), *Јованчић* (Маз, ГС, ВП), *Косић* (Су), *Мандић* (Ј, Гр, В, П, Маз, Том, Вр), *Маричић* (Ки, Ко, Вр), *Микић* (СГ, Же), *Машић* (Ј), *Перић* (М), *Прибић*³⁵⁸ (СГ, Же), *Ружић* (Ком), *Смиљанић* (П), *Сиванић* (Гл) и: *Сиванић* (Мут), *Танкосић* (Ки).

Наравно, не може се искључити могућност да је у неким случајевима у питању и патроним.

³⁵¹ В. Павле Ивић, *О акценџу џрезимена као Илић, Панићелић и сл.*, Наш језик н. с., књ. VI, св. 7–10, 251–255.

³⁵² Обично се изговара без х.

³⁵³ Потврђено и у РЈА и као мушко име и презиме из Лике.

³⁵⁴ Ово је појава када се из презимсна избацује суфикс *-ић, -овић, -евић* и добијају се презимсна налик на лична имена. Та је појава раширена на целом подручју српског језика, а нарочито тамо где презимена дуго нису била фиксирана писмом и где је именски тип остао главни члан именске формуле, по којем се творбеном типу обликује и презиме. Исп. *Лозо, Шује, Шкаре* и сл. у Далматинској загори и околини Шибеника, А. Šupuk, *О презименима, именима и језику старог Шибеника*, Šibenik, 1981, стр. 29.

³⁵⁵ Ово је презиме пејоративно обојен облик двосложног хипокористичког облика *Вуко*. Проф. Стевановић за ово презиме, и друга слична презимена, каже да „нису хипокористичког карактера“, Српскохрватски, 563.

³⁵⁶ То је муслиманско мушко име < тур. *Beşir* < ар. *Bāšir*, лично име; ар. *bāšir* 'онај који доноси радосну вест, гласник веселе (добре) вести, Шкаљић, Турцизми, 139.

³⁵⁷ Иако су женска имена знатно касније настала од мушких, ово име — које у романско-хришћанској антропонимији гласи *Буна, Бона* — потврђено је још у најстаријим документима из IX–XIII века у Задру. Исп. Шимуновић, *Наша презимена*, 34.

³⁵⁸ У данашњим нашим презименима није увек лако препознати да ли је у основи мушко или женско име, нарочито ако су у питању њихови хипокористици, који могу имати готово исти облик, као нпр. *Перо–Пера* (Перић), *Љубо–Љуба* (Љубић), *Јован–Јована* (Јованић) и сл. У православној антропонимији овога краја нисам чуо женско име *Приба*, али га Шимуновић наводи (нав. дело, стр. 34, 35, 37) као хипокоростик од *Прибица* и наглашава да је хрватско.

2. Презимена према надимку

-а: *Дрча* (Су), *Ђаја* (До), *Накарада*³⁵⁹ (ЛПС), *Тишма*³⁶⁰ (В, Лап), *Чича* (Шт, Гр);

-(а)ц: *Глумац* (Кор);

-ија: *Пујурдија* (Кор);

-ица: *Вјештица* (Приб, Прљ, Вр);

-ло: *Бубало* (Неб), *Кењало* (ЛПС);

-ина: *Чудна* (Ру, Гр);

-ић: *Басарић* (Мут), *Вардић* (Кор), *Вранешић* (Кр), *Вийковић* (Бр), *Грџбачић* (СГ), *Грубић* (М, Кор), *Грубишић* (Гр, Зр, ВП, Ку), *Дрљановић* (Ш), *Жижић* (Кор), *Кукић*³⁶¹ (Су), *Крековић* (Б), *Ђалић* (Ком), *Пањковић* (Б), *Пијунковић* (Маз), *Сладковић* (Су), *Сладић* (Же), *Тојагић*³⁶² (Ом, Дер, ВП), *Чучковић*, и: *Чучковић* (Су), *Шкóriћ* (Маз), *Шкундрић* (Шкондрић) (ВП, Ср), *Шашић* (Лап, Дн);

-о: *Бреко* (ВП), *Шево* (Дрен.);

-уља: *Тркуља* (Рм, М);

-уша: *Блануша*³⁶³ (Кр, Гр).

3. Презимена којима се истиче родбинска веза

-ијак: *Нећак* (Кор);

-ић: *Ђабић* (Маз, Кал), *Декић* (Ср, Су), *Пријић* (Ср);

-ш: *Дозеи*³⁶⁴ (Кр, Б, Пећ).

4. Презимена која су у вези са биљним светом

-а: *Дрџча*³⁶⁵;

-(а)к: *Чичак* (Реп, Неб);

-анин: *Цејейнићанин*³⁶⁶ (В);

-(а)ц: *Јеловац* (Б, Зр), *Расцовац* (Кор);

-ача: *Јелача* (Ки, Дер, Су, Зак, Бр);

-еница: *Зобенца* (Лап);

-ица: *Травица* (Гр);

³⁵⁹ У РЈА пише да *накарада*, осим значења нечег ружног, значи и презиме, односно надимак.

³⁶⁰ *Тишма* (< Тиштма): у Вукову Рјечнику то значи стиска; у Поповићевом српско-немачком такође (*Gedränge*); у Ивковићевом значи *навал*, *навала*; у РЈА *ишишати* значи притискати, држати што тешко на некоме или нечему (РЈА XVII, 353).

³⁶¹ *Кука* или *Кукан* су чести надимци за онога који има дуг и повијен нос.

³⁶² Павичић наводи *Тојага*, Сеобе, 230.

³⁶³ Презиме *Блануша* нисам пронашао ни у једном речнику, али претпостављам да је у питању глагол *бланути*, или *бланити*, који налазимо у РЈА, а значи *ујлашиши се*, *смести*: *нагло настџати*, *навалиши*, *букнути*, *сукнути*. У говору југоисточне Лике познат је глагол *збланџи* (*се*) (*збланути се*), који значи *брзо йошрчати*, *јурнути*, *изненада скочиши*; прен. — *йобеснеши*. Зато сам ово презиме и сврстао у групу презимена која у основи имају надимак.

³⁶⁴ Претпостављам да је ово презиме настало од *Домазеи*, односно од *Дозеиовић*, које овде више не постоји, али га Павичић наводи у Сеобама, стр. 219.

³⁶⁵ *Poliptus aculeatus*, бодљикав листопадан грм из пор. кржавине; чест у кршким и приморским подручјима, Лексикон ЈЛЗ, Загреб, 1974, 226.

³⁶⁶ Павичић наводи и *Цејейнићанин*, Зборник, 222.

-ић: *Бóбић* (М, Т, Же), *Бóрчић* (Ж), *Дубá(j)ић* (Ср, Бр, До, Су), *Јазлчичић* (Ку), *Јавóровић* (В), *Нарáнчић* (Ј), *Рáсћовић* (Гр, Том, До), *Трнчичић* (Трнинић) (Ку).

5. Презимена која су у вези са животињским светом

-(а)ц: *Пујовац* (Пуџавац) (Б, Зр);

-ица: *Кòзлица*³⁶⁷ (М), *Лисчца*³⁶⁸ (Грач);

-ић/-ић: *Бáковић* (Мел), *Врáнић* (М), *Вуковић* (Ком), *Вучековић* (К, СГ), *Жунић* (Дн), *Јáзић* (Доб), *Јáрић*³⁶⁹ (ВП, Ос), *Крйичић* (: кртина = кртица) (Клап, Ру, В), *Кòњевић* (ЛПС, Мел), *Кокóшовић* (Мел), *Мéдић* (Ср, Маз, Су), *Орлић* (ЛПС, Мел), *Орловић* (СГ), *Пауновић* (Ј, Ки), *Прáжић* (: праз) (У), *Рóдић*³⁷⁰ (Ки), *Ўишић* (Гр);

-оћ: *Кòкoћ* (Том);

-о: *Зéц* (Ср), *Ђу́к* (Бр).

6. Презимена која значе нека телесна обележја или делове тела

-а: *Кéча*³⁷¹ (Су), *Сурла* (Доб, Бр, За);

-ан: *Шћјан* (Ку, Не);

-ан: *Бòкан* (Дуг, Оср);

-(а)ц: *Дрòбац* (Гр), *Рéйац* (М);

-аиш: *Плeћаиш*³⁷² (Бр), *Глaвaиш* (У);

-ица: *Десница* (Ср, Ку), *Трйичца* (Омс);

-овић: *Зубовић* (Дер, ШГ);

-о: *Ђрòр*³⁷³ (Хèрòр) (Б).

7. Презимена којима се истичу особине или неки телесни недостаци

-аћ: *Дивјаћ* (М, Лап, Доб);

-ак: *Цейидлак* (Б);

-(а)ц: *Гушавац* (Гл), *Тeйaвaц* (В);

-ица: *Глушчца* (СГ);

-ић: *Бркић* (ВП, Ку), *Грбић* (Ср, П, Гл, ЛПС), *Жушић* (Кор, В, Том), *Кесић* (Шт, Гр, Доб), *Кьá(j)ић* (К, СГ, Дн), *Мршић* (В), *Мудринчич* (Маз, Су), *Мркић* (ВП, Вр), *Пузић* (ЛПС), *Смрзлчич* (Неб), *Ђóсић* (Р), *Ђóић* (До, Су);

-о: *Шéйо* (ВП);

-уља: *Кусуља* (Ру).

³⁶⁷ То је презиме муслиманског порекла, исп. Павичић, Сеобе, 223.

³⁶⁸ Исп. и S. Sekereš, *Slavonska i baranjska prezimena ...*, 173 (у даљем тексту: Презимена).

³⁶⁹ Исп. и Секереш, Презимена, 171.

³⁷⁰ Има га и у Славонији и Барањи, Секереш, Презимена, 174.

³⁷¹ Увојак косе, плетеница; у РЈА пише (IV, 931) да је то „шaљив назив за оног који има рудасте, коврцаве косе“, као и то да је та реч из Лике.

³⁷² Ово би се презиме могло сврстати и у групу презимсна која значе особине, што би значило да је то 'плeћат човек' или 'човек који има велика плећа'.

³⁷³ Ово је презиме настало према придеву *ђров* (ерав), што значи *разрок*, *роглав*. У РЈА (III, 591) се налази *херав*, „адј. *ерав*, *разрок*, *зрикав*, *зракав*, *хероглав*, у Лици“.

8. Презимена која значе неки друштвени положај

-ина: *Сѿарјѣшина*³⁷⁴ (Маз);
 -ић: *Ајдуковић*³⁷⁵ (Мут, Ор), *Арамбашић* (Ј, Ком), *Банчић* (М), *Војводић* (Маз, Не, Кр), *Ђаковић*, и: *Ђаковић*³⁷⁶ (Ор), *Кнежевић* (Мут, Ку), *Појовић* (Мут, Мел, Том, Неб), *Продановић* (Зр, ВП, Вр), *Царић* (В, Маз). У питању су лексичка значења, а не стварна, чији је извор тешко, или немогуће, доказати.

9. Презимена која означавају неки предмет духовне или материјалне културе

-а: *Корда*³⁷⁷ (Же);
 -ајк: *Варићајк* (Кор);
 -(а)к: *Пањајк* (ЛПС), *Ўгарак* (Кор), *Чанајк*³⁷⁸ (Неб);
 -ан: *Седлан* (Ки, Лап);
 -ајч: *Бркљајч* (ПВ, Вр);
 -ељ: *Жежељ*³⁷⁹ (Ку);
 -ина: *Олбина*³⁸⁰ (Холбина) (ЛПС);
 -ица: *Букарица* (В), *Корица* (СС), *Торбица* (Маз, Ср, Тиш), *Байиница* (Ос);
 -ић: *Байинић* (Ком), *Мамузић* (Ку, Том), *Шкарић* (ВП), *Пањевић* (ШТ),
Ўгариковић (Ком);
 -оша: *Башкоша*³⁸¹ (Бр, За);
 -ула: *Жакула* (В, Лап).

10. Презимена према пореклу (етноними и етници)

а) По националној или племенској припадности

-аја: *Шолаја*³⁸² (Ре, Ко);
 -ица: *Ўгрица* (Ср, Ку);
 -ић: *Влаисављевић*³⁸³ (Же, Кор), *Грковић* (СГ); *Медјковић* (: Мѣдјак).

б) Према крају или месту одакле су њихови носиоци

-а: *Крнеша*³⁸⁴ (До);

³⁷⁴ Од компаратива *staréjši* место данашњег *сѿарији*, Скок, ЕРј, III, 328.

³⁷⁵ Могуће да је ово некадашње презиме *Ајдук*, које наводи Павичић (Сеобе, 221), а данас га овде нема.

³⁷⁶ Често се изговара: *Дјаковић*.

³⁷⁷ У Белостенчеву и Даничићеву речнику значи *мач* или *нож*; у РЈА пише да је реч прасловенска, *корѣда* или *корѣдъ* 'мач' (РЈА V, 323).

³⁷⁸ Турски значи 'здеља', Шкалајић, Турцизми, 420.

³⁷⁹ *Жежељ* је дирек за који се везују пси (Стевановић, Српскохрватски, 517), међутим, то није потврђено у мојој грађи.

³⁸⁰ У РЈА (III, 648) пише да је *холба* „мјера за што житко, по оке, нем. *halbe* — испореди полић“.

³⁸¹ У РЈА се *башкош* доводи у везу са бешкот = тал. *biscotto* „крух два пута печен“; у Вукову Рјечнику (стр. 24) пише да је *бешкош* „некакав хљеб“.

³⁸² У РЈА (XVII, 712) пише да је то племе у Кореници.

³⁸³ Јасно је да је ово презиме настало од имена *Влаисав* (*Влаислав*), што би значило да га можемо увести у групу презимена насталих од личних имена, али пошто је у основи тога имена вероватно *Влај* < *Влах* — можемо га условно сврстати и у ову групу.

³⁸⁴ У РЈА (V, 604) пише да је то „име селу у Босни у округу Бањалучком“, али пошто немам сигурних доказа да је ово презиме у вези са тим селом, овде сам га сврстао само условно.

- āk*: *Бошњāk* (Ком);
- ār*: *Бр̄дār* (ЛПС);
- (*а*)*и*: *Бањац*³⁸⁵ (Том), *Жегарац* (Кор), *Пећанац* (Куп), *Кџосовац* (Мут);
- ина*: *Личина* (Ру, Доб);
- јанин*: *Бањанин* (Ј, Гр, Же);
- ић*: *Бџсн'ић* (М, Мел, Ку, Лап), *Клашњић* (: Клашњица) (Кор), *Хрњаквић* (: Хрњāk) (Б);
- џ*: *Ерџег* (Доб).

11. Презимена према занимању

- а*: *Баста*³⁸⁶ (СГ, К, ЛПС);
- ār*: *Врачār* (М, Зр), *Канџār* (Зак, Реш), *Кунчār* (Кончār) (Кор), *Лунчār* (Лончār) (Клап, Ј, Мут), *Свилār*³⁸⁷ (Пећ);
- ач*: *Кџвāч* (Бр);
- ељ*: *Ќрељ*³⁸⁸ (Гр, Шт);
- ић*: *Ковачевић* (В, Маз, Кр), *Мајсџоровић* (Реб, У, До) и *Мајсџоровић* (Мут, Ћ);
- џ*: *Сеиз*³⁸⁹ (Б, Ш, ДБ).

12. Презимена од назива за ознаку природних појава

- а*: *Суша* (Гр).

13. Сложена презимена

То су непатронимичка презимена са придевско-именичким, глаголско-именичким и именичко-глаголским општим делом:

- а*: *Агбаба* (Гр), *Кривџућа* (Шт, Гр), *Малбаша* (Б), *Масликоса* (Масникоса) (М), *Мркобрада* (М, О), *Мунижаба* (Гр), *Ќиширокаја* (Мут);
- ић*: *Ќдноочић* (Ќдноочић) (В), *Милеусн'ић* (Ср, Миш, Лап), *Свилџосн'ић* (М);
- џ*: *Будимџр* (старо словенско име) (Зр, Вр), *Вукобраџи* (Кор, Вр), *Вукодер* (Р), *Зјајвџк* (М), *Маливџк* (Кор), *Траживџк* (Лап).

Ако се презентовани именослов Срба југоисточне Лике упореди с одговарајућом грађом коју доносе радови објављени у Ономатолошким прилозима, ви-

³⁸⁵ Није поуздано да ли је ово презиме настало према крају одакле су дошли његови носиоци, од неке бање или са Баније (нпр. *Банијац* > *Банјац* > *Бањац*). Порекло многих презимена не може се ни доказати, па је зато у тим случајевима довољно рећи како су могла настати. Исп. Шимуновић, *Наша презимена*, 45.

³⁸⁶ Ово презиме морало је настати од речи *бастах* (носач), која потиче од средњовековне латинске именице *bastasius* (грч. *bastazo* значи 'носим'), в. Скок, ЕРЈ, I, 117; исп. презимена *Бастајић* и *Басташић*, Шимуновић, *Наша презимена*, 112–113.

³⁸⁷ По предању, ово је презиме пореклом са Косова, од Пећи, где су се његови носиоци бавили производњом свиле.

³⁸⁸ Ово сам презиме условно сврстао у ову групу, јер није потпуно јасно његово значење. У РЈА пише да је то „презиме нејасна постања“, али је већ следећа реч, *орељина*, нешто јаснија. Означава „нско земљиште у Лици записано у писму из г. 1711, Лопашин, Спом. 3, 261“. У сваком случају, претпостављам да је у вези са глаголом *ораџи*.

³⁸⁹ *сеиз*, *сејиз* 'коњушар' < *сейис* < ар. *sāyis* (Шкаљић, Турцизми, 555).

дљиво је да он показује многе специфичности у односу на грађу из источнијих предела српске језичке територије (в. нпр. радове С. Стијовића, М. Букумирића, А. Цоговића, П. Радића, Ј. Радић, Љ. Рајковића Кожељца), а знатно већу блискост с оном грађом која је забележена у западнијим српским пределима (радови М. Турића, С. Мрђен, Н. Деретића, В. Брборића).

ЗАКЉУЧАК

Именички фонд у говору Срба југоисточне Лике прилично је уједначен по својим основним карактеристикама, што је објашњиво, пре свега, чињеницом да су овдашњи Срби потомци исте досељеничке (динарске, потекле из крајева око Таре, Пиве и Лима) струје, која се из два правца (западне Босне и Далмације) сливала у Лику.

У основи, творба именица у говору Срба југоисточне Лике углавном је у складу са творбом речи у српском књижевном језику, с тим што се у овдашњем говору јавља и доста такозваних покрајинских речи, оних којих нема на ширем српском језичком простору, а које често нису ни посведочене у речницима српскога језика. Разлика има и кад је реч о продуктивности појединих суфикса, а њих условљавају и неке специфичности личког ономастикона. Преглед грађе, наиме, показује да се сви суфикси својствени српском језику јављају и у говору Срба југоисточне Лике, с тим што је продуктивност неких (нпр. суфикса *-ка*) једнака оној коју показују и у књижевном језику, продуктивност других (нпр. суфикса *-осић*) знатно је мања, док су трећи, нарочито они који учествују у грађењу именица субјективне оцена, чак и продуктивнији.

Велику продуктивност у грађењу деминутивних форми мушког рода именица субјективне оцене показују (са својим варијантама) суфикси *-(а)к* и *-ић*, а такође и суфикс *-ица* којим се граде сличне именице и мушког и женског рода. Продуктивношћу се (са својим варијантама) истиче и суфикс *-ина* (носилац аугментативног и пејоративног значења), помоћу кога се граде именице мушког и женског рода, а доста је продуктиван и суфикс *-ло*, са којим се граде именице субјективне оцене средњег рода.

Код именица које значе разне предмете доста је оних изведених од фитонима, од којих је већина слабо потврђена у речницима, а неке (нпр. *д`удовац* 'дудов колац', *брест`овац* 'брестов колац') нису ни регистроване у њима.

Велику продуктивност показује и суфикс *-а̋к*, односно његов дериват *-ња̋к*, у творби именица које значе место на коме нешто расте, од којих већина није посведочена у Речнику САНУ (нпр. *брѣкиња̋к*, *мукиња̋к*; *брѣстићња̋к*, *буквићња̋к*, *глогићња̋к*, *дренићња̋к*, *дудићња̋к*, *јаворићња̋к*, *јасенићња̋к*, *магривња̋к*), док је мањи део слабо потврђен.

Продуктивношћу у овом говору истиче се и суфикс *-иши̋е* у грађењу именица које значе држаљу неке пољопривредне алатке (или направе), које су, тако-

ђе, углавном слабо посведочене у Речнику САНУ (нпр. *вѣлѣишѣ, грѣбѣишѣ, косјерѣишѣ, муѣишѣ* и сл.).

Веома је продуктиван и суфикс *-оња* у грађењу имена волова, при чему се ова тросложна имена изговарају и с дугоузлазним и са краткосилазним акцентом на првом слогу (*мироња/мироња*). И ова се имена често не налазе у Речнику САНУ, или, ако су присутна, појављују се само у ликовима с дугоузлазним акцентом. Продуктивношћу се у грађењу имена волова истиче и суфикс *-оша*, при чему се ова тросложна образовања обавезно јављају с краткоузлазним акцентом на првом слогу. Нека од њих бележи и Речник САНУ, али само у ликовима с краткосилазним акцентом (нпр. *бѣлоша/бѣлоша, мркоша*), или нису уопште регистрована (нпр. *љубоша, мироша*).

Код творбе имена крава веома је продуктиван суфикс *-ова*, кога литература о грађењу речи и не помиње. Већину ових образовања не бележи ни Речник САНУ (нпр. *бакова, бирова, бјелова, винова, вѣлова, драгова, дрѣнова*).

Богатом творбом истиче се и суфикс *-еша* у грађењу тросложних имена коза. Ова се образовања доследно јављају с краткосилазним акцентом на првом слогу и такође су слабо потврђена у Речнику САНУ. Ако је нешто од тога, понеко име, и забележено, Речник га доноси у лику с краткоузлазним акцентом (нпр. *кѣлоша*).

Посебну пажњу заслужује овде антропонијска лексика. Антропонији у овом крају разликују се од оних које сусрећемо у осталим српским говорима: од оних даљих — начином творбе или семантиком многих типова незваничних имена, а од оних ближих — пре свега бројношћу таквих имена, али понекад и семантиком, и начином творбе. Познато је, наиме, да су западни српски говори богатији суфиксима за истицање аугментативности и пејоративности од источнијих, што показује и ономастичка литература. До сада, међутим, није записано такво богатство образовања с пејоративним и аугментативним значењем какво пружа анализирана грађа из југоисточне Лике. Изузетак је Буковица, где је антропонијска слика веома слична овој, како по богатству образовања — тако и по броју изведеница (исп. Бјелановићеву Антропонију Буковице и Рјечник антропонија Буковице). Највише типова имена носи пејоративну конотацију, а неупоредиво мање хипокористичку и неутралну, тј. семантички празну. Код мушких имена, суфикса са пејоративном конотацијом има 26, а са хипокористичком и неутралном по осам. Осим тога, два суфикса, у зависности од акцента, изражавају хипокористичност односно стилску необојеност имена, а један пејоративност и стилску необојеност. Код женских имена, суфикса с пејоративним значењем сразмерно је више, али је број суфикса помоћу којих се граде ова имена четворостуко мањи: осам с пејоративним, један с хипокористичким значењем и два без обојености, док се једним суфиксом изражава и пејоративност и семантичка неутралност, а днстинктивни елеманат је акценат.

Незванични именски систем у југоисточној Лици знатно је богатији од фонда званичних имена, тј. од онога којим се служи администрација. Он се у овом крају развио до мере која се може сматрати највишим степеном информативне и стилске издиференцираности. Типови имена, наиме, показују нијансе пејоративности и аугментативности, односно хипокористичности, које се крећу од

најблажих до најизразитијих исказа. Основно име, дакле, база је за прецизирање информације (помоћу суфикса, и акцента) о његовом носиоцу, па ће саговорник о личности бити боље информисан када чује да ли она у својој средини егзистира као, на пример, *Сџевѿн* (право, неутрално име), *Сџево* (право име, са изгубљеном хипокористичношћу), *Сџевиша*, *Сџевило*, *Сџевило* и *Сџевко* (хипокористици, набројени према интензитету хипокористичности, од мањег ка већем) или *Сџева*, *Сџевѿнда*, *Сџевѿнчина*, *Сџевина*, *Сџевац*, *Сџевѿш*, *Сџевеља*, *Сџевешко*, *Сџевѿћ*, *Сџевица*, *Сџевељица*, *Сџевѿнчић* и *Сџевѿрда* (пејоративност, од мање ка већој).

Основни фонд презимена Срба у југоисточној Лици чине патроними, ређе матроними, грађени углавном помоћу суфикса *-ић*, као и у највише српских породичних имена. Специфичност се, међутим, огледа у широј заступљености презимена другог порекла и облика, нпр. личних надимака у овој функцији (*Дрча*, *Баја*, *Кеча*, *Кењало*, *Чудина*), затим оних која садрже термине сродства (*Нећак*), или су им основе у вези са биљним (*Дрѿча*, *Расѿовац*) или животињским (*Кокѿш*, *Зец*) светом, односно презимена грађених од личних надимака који означавају телесна обележја или делове тела (*Плећѿш*, *Десница*, *Зубовић*) односно особине или телесне недостатке (*Мудринић*, *Гушавац*, *Шејо*). У одлике личког ономастикона спадају, свакако, и презимена која подсећају на неки друштвени положај (*Сџарјешина*), занимање (*Бастѿа*, *Кунѿар*, тј. *Конѿар*, *Орељ*), предмет материјалне културе (*Бркѿач*, *Жежель*, *Торбица*) или природну појаву (*Сѿша*), односно која су пореклом етноним (*Ўгрица*) или етник (*Брдѿр*, *Пећѿнац*), као и разна сложена образовања (*Мрѿкобрада*, *Ошиѿрокаја*, *Муниѿсаба*, *Едноочић*, тј. *Једноочић*, *Милеуснић*, *Вѿкобрѿш*, *Вѿкодер*, *Зјѿвук*, *Маливѿк*).

На самом крају може се рећи да међу именицама у говору Срба југоисточне Лике има доста и оних које спадају у категорију тзв. покрајинске лексике. Некима од њих ареал је ограничен на испитивано подручје. Такве именице дају се лако препознати ишчитавањем приложеног Регистра речи. У истраженој лексици најинтересантнију категорију представљају антропоними. Због тога је њима у овом раду и посвећена посебна пажња.

РЕГИСТАР РЕЧИ

У регистар су унесени азбучним редом облици номинатива јединине само оних изведеница које су у раду навођене као потврде за одређене творбене моделе. Остале речи из контекста нису навођене. Број уз поједине речи означава страну, а слово ф у загради показује да је тражена реч наведена у фусноти.

авлија 92	армир̄ач 57	балавардија 106
а(в)утӣћак 14	армич̄ар 55	балавурдија 106
Агбаба 141	армуник̄аш 57	б̄ал ^м ца 19
Адамовић 136	Арсе 125	баљезгало 32
Ајдровчан ^{мн} 101	Арсенија 128	Бан ^м ћ 140
Ајдровчанка 103	Аћица 130	банкар 55
Ајдуковић 140	Аћо 125	Бањанин 141
ајдучија 105	Ацо 125	Бањац 141
ајмар 55		бара 115
алат ^м ца 93	бабѣт ^м на 27	баран 115
Алексић 136	Бабић 138	барачица 19
аљин ^м ца 19	бабица 86	барѣтина 27
Андићан ^{мн} 100	бабускарина 31	бареша 115
Андићанка 103	Багун ^м чан ^{мн} 101	барјачић 16
Анђа 132	Багун ^м чанка 103	барута̀на 91
анђѣлак 25	бадѣак 78	баруштина 28
анђѣлчић 26	базало 32	Басарић 138
Анђуша 135	базачица 54	Баста 141
Анђушка 135	базгровина 82	Батин ^м ћ 140
Аника 133	Ба̄(ј)ић 136	Батин ^м ца 140
Анка 132	Ба̄(ј)ица 130	батлача 123
Анкача 133	Ба̄(ј)ица 130	бацач 72
Анкѣтина 133	Ба̄(ј)иша 131	бацѣкл ^{мн} (ф 179)
Анушка 135	бакица 18	бацѣкл ^м ћ 16
авгирина 27	бакова 114	бацѣкло (ф 179)
апотѣкар 55	Баковић 139	бачвар 55
апутѣкар 55	бакоња 113	бачварија 92
Арамбашић 140	бакоња 113	бачварица 110
арање 36	бакота 113	бачвѣт ^м на 27
арапин 112	бакрѣњак 78	бачвица 19
аргетар 47	баксузлук 41	Башкота 140

Беглучан ^н 101	бјес ^н ло 40	боловање 38
Беглучанка 103	благост 42	борац 47
бенетало 32	Блануша 138	борба 35
бенчина 31	блањевина 83	борик 97
берач 48	блањот ^н на 83	борић 16
бербер ^н ца 94	блатара 91	Борић 136
бердокова 30	блбетало 32	Борица 130
бећарлук 41	блбетан 29	Боричевљан ^н 101
Бешир 137	блējaње 37	Боричевљанка 103
Бибић 137	близнат 104	борје 108
бика 69	близне 116	Борка 134
бика 110	блочић 16	Боркуша 135
бикан 115	бљед ^н ло 40	Боро 125
бикеша 115	бљедоћа 43	Борчић 139
бикин 115	бљувот ^н на 83	Боса 132
бикота 113	Бобић 139	Босиље 108
биље 108	бобица 21	Босиљка 134
биљеж ^н ца 84	богаль 61	Босић 137
бирова 114	богалька 69	Босн ^н ћ 141
Бировчан ^н 100	богаство 44	Боћа 124
бирова 113	богаташ 64	бочица 19
бирова 113	богаташ ^н ца 69	Бошкан 126
бирота 113	Богданка 134	Бошкић 131
биртија 92	Богдановић 136	Бошњак 141
биртијаш 57	Богданчина 129	брава̄р 55
бисерка 114	Богданчић 131	браварија 92
бистрина 41	богом ^н ља 69	бравет ^н на 82
бједник 65	богумоља 69	бравица 19
бјеланце 85	Бог ^н новић 136	бравичица 21
бјелац 111	Божан 126	брадва 73
бјелача 122	Божанић 136	брадет ^н на 27
бјелачица 19	Божина 129	брадичица 21
бјелаш 111	Божо 125	брадура 32
бјелијоц 47	Божур 132	брадурина 28
бјелиља 50	Божурда 128	брајан 22
бјелина 42	Божурица 130	брајо 22
бјел ^н ца 121	Боја 132	браље 23
бјелка 117	бојажљивица 68	Бране 125
бјелко 110	бојажљивост 42	бранијоц 47
бјелов 110	Божара 133	Бран ^н ца 133
бјелова 114	Бојет ^н на 133	Браниша 131
бјеловоља 117	Б(о)јика 133	Бранкан 126
бјелоглавка 117	б(о)јица 21	Бранкетина 133
бјелог ^н с 118	Б(о)јица 133	Бранкић 131
бјелоња 113	б(о)јиште 97	Бранкица 134
бјелоња 113	Бојка 134	Бранкица 134
Бјелопољак 99	Бокан 139	Брано 125
бјелота 113	болесник 65	брање 36
бјелоушка 121	болничар 55	брањеник 66

- бра̀ство 44
 бра̀тац 22
 бра̀тица 23
 бра̀то 23
 бра̀ћа 106
 бр̀бљало 32
 бр̀бљивџст 42
 бр̀внара 91
 Бр̀дџр 102
 Бр̀дарин 102
 Бр̀дарка 103
 бр̀дџлак 14
 бр̀дџна 27
 бр̀дџвитџст 42
 Бр̀ђанџн 102
 Бр̀ђанка 103
 бр̀ежу̀лак 15
 бр̀езбрижнџст 42
 бр̀езџк 97
 Бр̀езичанџн 101
 Бр̀езџчанка 103
 Бр̀езовчанџн 101
 Бр̀езовчанка 103
 бр̀екиџњџк 96
 бр̀екиџњџца 19
 бр̀екиџњичица 21
 бр̀екиџњовина 82
 Бр̀еко 138
 бр̀ескџвица 19
 бр̀ескрајнџст 43
 бр̀естџић 15
 бр̀естџићџк 15
 бр̀естџићњџк 97
 бр̀естовац 79
 бр̀естовача 81
 бр̀естовина 82
 бр̀зац 89
 бр̀зојав 72
 бр̀золџвац 63
 бр̀зону̀жац 63
 бр̀зоплетџст 42
 бр̀ижљивџст 42
 бр̀ијџџч 57
 бр̀ијџџчнџца 94
 бр̀ијешџе 108
 бр̀итџва 73
 бр̀иџо (ф 150)
 бр̀кајлија 68
 бр̀катџст 42
- бр̀кин 115
 Бр̀кић 139
 Бр̀кљџч 140
 бр̀ња 115
 бр̀њац 111
 бр̀њџца 83
 бро̀(ј)ило 75
 Бро̀ђанац 100
 Бро̀ђанка 102
 Бру̀вањац 100
 Бру̀вањка 102
 Бру̀вањуша 102
 бру̀ндало 32
 бру̀нцица 19
 бру̀сџћ 16
 бр̀чић 16
 бубало 32
 Бубало 138
 бубамџра 121
 бубањ 71
 бубрежњџк 78
 бу̀вара 92
 бу̀вица 18
 бу̀вџсерина 83
 будџлаш 29
 будџлетџна 31
 будџлџна 31
 Будиџмир 141
 Будисџвљевић 136
 будућнџст 43
 Букарџца 140
 бџкван 29
 бџкџк 97
 бџквићњџк 97
 бџквица 19
 бџковац 79
 бџковина 82
 бџмбаш 64
 бџмбица 19
 Бунџћанин 100
 Бунџћанка 103
 бунџањџе 38
 бу̀њкџраш 64
 бџрат 107
 бусџенак 14
 бусџењџе 108
 Бу̀ћан 126
 Бу̀ћо 125
 бу̀цалиште 96
- Бу̀шевићанџн 100
 Бу̀шевићанка 103
 бу̀шилџца 73
- Вага̀нчанџн 101
 Вага̀нчанка 103
 ва̀ерџџк (ф 183)
 ва̀лиџоц 52
 валисџвац 62
 ва̀љџк 71
 ва̀љџањџе 36
 ва̀пај 34
 ва̀рбара 92
 Ва̀рдић 138
 ва̀рџеника 84
 ва̀рџиво 77
 ва̀риџоц 57
 Ва̀рићџк 140
 Ва̀рошанџн 101
 Ва̀рошџанка 103
 Ва̀сан 126
 Ва̀сџца 130
 Ва̀со 125
 ва̀триште 97
 ва̀трогаџац 56
 ведрџина 39
 веза̀чица 50
 везиџвањџе 36
 везиџво 77
 везиџља 51
 Вѐ(ј)иновић 136
 Вѐкић 136
 Вѐкић 136
 Вѐкица 130
 Вѐкиша 131
 Вѐлиџмир 132
 велџчина 41
 Вѐљаш 127
 Вѐљџца 130
 Вѐљиша 131
 Вѐра 132
 вѐсељџк 61
 вѐсељџе 44
 Вѝда 132
 вѝдџр 56
 вѝдџк 89
 вѝжлат 104
 вѝжлић 16
 вѝја̀чица 74

вијочица 19
 вилаш 115
 вил^нца 86
 вил^нце 21
 виљште 85
 вилова 114
 вилоња 113
 вилоња 113
 винаш 64
 винова 114
 винота 113
 висина 42
 Висућан 101
 Висућан^н 100
 Висућанка 103
 Висућкиња 103
 витиљчић 18
 вит^нца 76
 витка 112
 Витковић 138
 вишеклија 85
 вишњ^нца 19
 вишњовина 82
 вјeverица 121
 вјeжбач 52
 вјeрен^нца 68
 вјeрник 53
 вјeрност 42
 вјeровање 41
 вјeтрeнар 55
 вјeтрина 27
 вјeтрић 17
 вјeтpомeт^на 93
 вјeтpопиp 30
 вјeчност 43
 вјeшалица 84
 вјeштак 61
 вјeштина 41
 Вјeштица 138
 Владан 125
 владар 52
 Владе 125
 Владетић 136
 Влад^нца 130
 Владо 125
 Влаисављевић 140
 Вла(ј)ић 136
 влак^ч 72
 влакш 48

властољубац 63
 власуља 123
 Влатковић 136
 водарица 49
 воден^нца 93
 вод^нца 24
 вододерина 93
 водонуша 49
 вожба 35
 воз^н 16
 Војан 126
 Војводић 140
 Во(ј)ин 129
 Во(ј)иновић 136
 Во(ј)ица 130
 Во(ј)иша 131
 Војка 134
 војник 57
 волићак 14
 волу^сна 28
 воља 39
 воскар 55
 воћар 97
 воћара 91
 воћкица 19
 воћњак 97
 воштан^нца 84
 врабац 118
 враголан 62
 врана 119
 вранац 111
 Вранешкић 138
 вран^н 17
 Вранић 139
 вран^нца 18
 вранчић 25
 врањета 111
 врат^нло 75
 врат^н 16
 враћање 36
 Врачар 141
 врбњак 97
 врбовача 81
 врбовина 82
 вребац 118
 врева 35
 вреднућа 43
 врелце 21
 врепчић 16

врепчићак 14
 врећетина 27
 врећица 19
 вријесак 122
 вриштал^нца 54
 Вркаш^нан^н 100
 Вркаш^нанка 103
 врлодобраш 64
 вртигус 30
 вртиреп 30
 вртилићак 15
 вртилиште 97
 врунташ 64
 врућина 41
 врућњак 89
 вршај 34
 вршељак 14
 вршил^нца 73
 вршчићак 15
 Вујан 126
 Вујан 126
 Вујановић 136
 Вујин 136
 Ву(ј)иновић 136
 Ву(ј)ица 130
 Ву(ј)ица 130
 Ву(ј)иша 131
 Вујо 125
 Вујчић 136
 Вука 132
 Вухадиновић 136
 Вуқан 126
 Вукица 134
 Вукица 133
 Вукиша 131
 Вукмановић 136
 Вукмировић 136
 Вукобрат 141
 Вуковић 139
 Вукодёр 141
 Вуќша 137
 вуница 86
 вуновлачара 92
 вуцибат^на 31
 вучај 104
 Вучековић 139
 вучење 36
 вучијак 78
 вучина 82

- вучић 16
 вучица 19
 гавра̄нчић 17
 Гавре 125
 Гавриловић 136
 Гаврица 130
 Гаврица 130
 Гавро 125
 Гаго 125
 гадура 32
 Гајан 126
 гајдаш 57
 Га̄(ј)инчан^н 102
 Га̄(ј)инча̄нка 103
 Га̄(ј)иша 131
 га̄ран 115
 гарга̄шала 50
 гареша 115
 гарин 115
 гаров 110
 гарота 113
 гатарика 58
 гаћан 117
 гаћице 21
 гашење 36
 Гашило 128
 Гашо 125
 гво̄жђара 91
 гво̄жђе 108
 гвожђурија 107
 Гвозде̄новић 136
 гегало 32
 гегалка 74
 геган 29
 Главаш 139
 главѣт^нца 27
 главица 24
 главичица 21
 главобоља 39
 главубоља 39
 главурда 32
 глаурина 31
 глад̄ил^нца 73
 глад^нца 70
 гласак 13
 глас^нца 27
 глас^нћ 17
 гласонуша 49
 глѣжањ 79
 глѣжња̄к 78
 глогив^нца 19
 глогихак 15
 глогихња̄к 97
 глоговац 79
 глоговина 82
 глуваль 61
 глувоћа 43
 Глумац 138
 глупак 61
 Глуш^нца 139
 гливар 97
 гнӯ(ј)иште 97
 гњилеш 107
 говедар 55
 говедарник 89
 говедина 82
 говорник 49
 говор^нца 94
 Гога 132
 Гогича 133
 годин^нца 24
 гозба 35
 Гојан 126
 Гојан 126
 Го̄(ј)иша 131
 Гојкан 126
 Гојкић 131
 Гојо 125
 голобрадац 63
 головратка 117
 голотлавац 63
 голубарник 89
 голубић 118
 голубица 119
 голубичица 18
 голубња̄к 89
 голупчић 17
 гољо 33
 горӣво 77
 Горица 133
 горњан^н 101
 Горња̄нка 103
 горопадник 65
 горчина 39
 господство 44
 готован 62
 Гоца 132
 грабар 97
 грабе̄жљивац 62
 грабеш 34
 грабијоц 47
 грабић 15
 грабићак 15
 грабићња̄к 97
 Грабљан^н 101
 Грабљанка 103
 грабљивац 62
 грабљивост 42
 грабљ^нце 21
 грабљ^нште 85
 грабовача 81
 грабовина 82
 Грабушићан 101
 Грабушићан^н 100
 Грабуш^нћанка 103
 градӣво 77
 градијоц 47
 град^нтель 49
 градња 35
 грађа 107
 грађевина 83
 грађење 36
 грамзивост 42
 грамзливост 42
 гран^нца 83
 гранова 114
 гранота 113
 грање 108
 граор^нште 97
 Грачан^н 101
 Грача̄нка 103
 грашин 115
 грашина 123
 грашица 123
 Грбић 139
 грдња 35
 грдоба 43
 гребенаља 50
 гребѣње 108
 грѣд^нца 20
 грѣдичица 21
 грѣшка 40
 грѣшник 65
 гријал^нца 74
 гричић 16
 Грковић 140

- Добра 132
 добраш 64
 Добријевић 136
 Добрић 137
 добровољац 63
 добровољка 69
 добродошлица 40
 Добросељан^н 101
 доброта 43
 доброћудник 66
 доборчинитељ 65
 доброчинство 44
 доват 90
 довот 90
 довољаш 64
 догађај 38
 додатак 38
 додир 39
 Дозет 138
 до(ј)иља 50
 дојкиња 53
 докас 39
 докољенка 83
 докоњак 61
 доктњр (ф 148)
 доктњр (ф 148)
 доктурица 58
 долазак 38
 дол^нна 92
 долинет^нна 27
 Долинчан^н 102
 Долинчанка 103
 Дољанчан^н 102
 Дољанчанка 103
 домаћин 67
 домет 90
 доњан^н 101
 Доњанка 103
 допуштњње 40
 дњрњн 112
 дњруша 112
 досељеник 66
 досјетка 40
 досјетљивица 68
 достављач 57
 достојанство 44
 дњток 90
 доушник 53
 дочек 35
- Драган 126
 Драганчић 131
 Драгашевић 136
 Драгица 130
 Драгица 134
 Драгичевић 136
 Драгичевић 136
 Драгиша 131
 Драгишић 135
 Драго 125
 драгова 114
 Драговић 136
 Драгољњп 132
 драгоња 113
 драгоња 113
 Драгомњр 132
 Драгосавац 136
 Дражан^н 102
 Дражанка 103
 Дражић 136
 драпање 36
 Драча 138
 Драшко 131
 дрвара 91
 дрварица 49
 дрвар^ница 94
 дрвенарија 107
 дрвњће 108
 дрвље 108
 дрвођеља 49
 дрвонуша 49
 дрвосјеча 49
 Дрежн^нчанин 101
 Дрежн^нчанка 103
 дрњкавац 62
 дрњнић 15
 дрњнићак 15
 дрњнићњак 97
 дрњнова 114
 дрњновац 79
 дрњновача 81
 дрњнота 113
 дрњњин^нца 19
 држак 71
 држал^нца 20
 држање 36
 др^нјемал^нца 54
 др^нјемало 51
 др^нјемеш 34
- дрктњј 34
 Дрљановић 138
 дрљача 72
 Дробац 139
 дрњбил^нца 74
 дрњскњст 42
 другарство 44
 другњјањ^нца 116
 другњкоз^нца 116
 другорњдњш 65
 другњтел^нца 114
 дружина 106
 друштво 106
 Дрча 138
 Дуба(ј)ић 139
 дубак 71
 дубина 42
 дубодол^нна 93
 дувњнкеса 75
 дувњнција 68
 дугњлија 68
 дудићњак 97
 Дњдо 125
 дњдовац 79
 дњдовача 81
 дњдовина 82
 дњжица 20
 дњжник 65
 Дњјага 127
 Дњјан 126
 Дњјан 126
 Дњ(ј)ика 128
 Дњ(ј)ина 129
 Дњ(ј)ица 130
 Дњјо 125
 Дњкић 136
 Дњкица 130
 Дњко 125
 Дулан 126
 дуњан^н 101
 Дуњанка 103
 дупл^нца 73
 дњрање 41
 дућњнција 58
 Дњћо 125
 Душа 132
 Душњнка 134
 Душњнчић 131
 Душ^нца 133

- душ^мца 24
 Душка 134
 душман^ија 105
 душманлук 41
 душобриж^ник 66
- Баковић 140
 Баковић 140
 Бапа 138
 Бека 132
 Бекић 137
 Ђељање 36
 Ђељкање 36
 Ђогат (ф 290)
 Ђогин 112
 Ђокиша 131
 Ђоко 125
 Ђубриште 95
 Ђуја 132
 Ђујара 132
 Ђујет^на 133
 Ђу(ј)ика 133
 Ђу(ј)ица 133
 Ђука 132
 Ђукан 126
 Ђукара 133
 Ђукетина 133
 Ђукеша 133
 Ђукић 137
 Ђукица 133
 Ђуко 125
 Ђурага 127
 Ђуран 126
 Ђуран 126
 Ђуранчина 129
 Ђураш 127
 Ђурашин 129
 Ђуренда 128
 Ђурет^на 129
 Ђурика 128
 Ђурило 128
 Ђурин 129
 Ђурина 129
 Ђурина 129
 Ђурић 136
 Ђурица 130
 Ђурица 130
 Ђуриша 131
 Ђуро 23
- едногодишња^к 61
 Едноочић (адм.: Једно-
 очих) 141
 еднуцијевка 74
 ексерчић 18
 електричар 55
 ерџка 69
 Ерџр 139
 Ерцег 141
- жабац 120
 жабица 18
 жабња^к 89
 жавица 83
 жакљет^на 27
 Жакула 140
 жалба 35
 жалосник 65
 жалосн^нца 68
 жаруљ^нца 20
 жбунак 13
 жбуње 108
 жвакање 36
 жвиждање 37
 жвиждукање 37
 ждракавац 62
 ждралић 16
 ждрачак 13
 ждрѣбат 104
 ждрѣбешце 22
 ждрѣбица 112
 ждрѣпчић 16
 ждр(и)јебац 111
 ждријебе 112
 ждркљај 38
 Жегарац 141
 Жежель 140
 жежель (ф 379)
 жеља 39
 Жељавчан^н 102
 Жељевчанка 103
 жељезничар 55
 жељ^нца 24
 женет^на 31
 жен^ндба 35
 жен^нца 18
 женомрзац 63
 женскадија 105
 женгурача 32
- жѣравица 21
 жератак 14
 жестина 41
 жѣтва 35
 жѣтеоц 48
 живат 104
 живинчат 104
 животињ^нца 18
 Жигић 138
 жил^нца 20
 житород^нца 40
 жицар 55
 жицица 20
 жишка 84
 жличница 20
 жрвањ 72
 жуванце 84
 жуја 110
 жујка 69
 жујова 114
 жујота 113
 жуљкање 36
 жуна 115
 жуњин 115
 Жуњинћ 139
 журба 35
 жутал 111
 жут^нло 40
 Жутић 139
 жутко 110
 жутов 110
 жутова 114
 жутовѡлка 117
 жутокљунац 118
 жутова 113
 жутова 113
 жутуља 123
 жућко 110
- забавица 24
 забран 90
 завѣжљај 77
 завѣтак 76
 Завишић 136
 завјетрина 93
 заводник 53
 завратак 78
 завршетак 76
 заглѣт 39

- за̑грља̑ 38
 загуљени̑к 30
 за̑гун 90
 за̑дата̑к 38
 за̑дирки̑вал̑ца 54
 за̑једало 51
 за̑ка̑ча̑лка 74
 за̑ке̑рало 32
 за̑ке̑ран 29
 за̑клѣ̑тва 39
 За̑клопчан̑ин 101
 За̑клопчан̑ка 103
 за̑клун 90
 за̑клуна̑к 88
 за̑ла̑зак 38
 за̑лог̑а̑ј 38
 за̑лок 80
 за̑љубљени̑к 66
 за̑м̑јени̑к 49
 за̑м̑јер̑ка 40
 за̑му̑цки̑вало 32
 за̑несе̑ња̑к 61
 за̑ну̑вје̑тало 32
 за̑пе̑ћа̑к 88
 за̑пи̑ња̑ч 72
 за̑повр̑зник 53
 за̑по̑ра̑в 71
 за̑робљени̑к 66
 за̑ру̑чник 53
 за̑ру̑чн̑ца 60
 за̑ступ̑ник 49
 за̑твор (ф 253)
 за̑у̑ва̑ња̑е 41
 за̑у̑ви̑ца 24
 за̑че̑та̑к 76
 за̑шт̑титин̑ик 53
 збо̑(ј)и̑ште 95
 звѣ̑чка 74
 зв̑и̑јер 121
 зв̑ј̑ѣ̑зд̑ца 26
 зв̑ј̑ѣ̑рат 104
 зв̑ј̑ѣ̑ре 121
 зв̑ј̑ѣ̑рка 121
 зв̑ј̑ѣ̑рња̑к 89
 зв̑он̑чи̑ћ 122
 зв̑р̑нда̑л̑ца 54
 зв̑р̑нда̑ло 32
 зв̑р̑нд̑ов 30
 зв̑ун̑е̑ње 37
 зв̑ун̑ик 89
 зв̑ун̑це 21
 зв̑ун̑чи̑ћ 122
 зг̑а̑ри̑ште 97
 з̑д̑ј̑ел̑ца 20
 з̑д̑ј̑ел̑чи̑ца 21
 Здрав̑кан 126
 зд̑рав̑ље 44
 з̑е̑ка 112
 з̑е̑ка̑љ 111
 з̑е̑кан 111
 з̑е̑ко̑ња 113
 з̑е̑ку̑ља 114
 з̑ел̑ен̑ко 112
 з̑ел̑е̑ње 108
 з̑ел̑ка 117
 з̑ель̑ов 110
 з̑ель̑ова 114
 з̑ем̑љ̑ца 24
 з̑ем̑љ̑и̑ште 95
 з̑ен̑ца 86
 Зе̑ц 139
 з̑ече̑вина 82
 з̑ечи̑ја̑к 78
 з̑ечина 82
 з̑ечи̑ња̑к (ф 221)
 з̑ечи̑ћ 16
 з̑ечи̑ћа̑к 14
 з̑ечи̑ца 121
 з̑еч̑ко 121
 з̑и̑да̑ње 36
 з̑ид̑ар 56
 з̑ид̑на 27
 з̑иди̑ћ 16
 з̑иди̑ћа̑к 14
 з̑и̑јало 32
 з̑им̑у̑вник 89
 З̑ја̑в̑у̑к 141
 з̑ја̑кан 29
 з̑ј̑ен̑ца 86
 з̑лат̑ар 55
 з̑лат̑ца 121
 з̑ла̑то̑ња 113
 з̑ла̑то̑ња 113
 з̑ла̑ту̑ља 114
 з̑ло̑ба 43
 з̑ло̑бник 65
 з̑ло̑бн̑ца 68
 з̑ло̑во̑ља 39
 з̑ло̑ко̑бник 66
 з̑ло̑на̑м̑јер̑ник 66
 з̑ло̑па̑нтило 70
 з̑ло̑слу̑тник 66
 з̑ло̑с̑рет̑ник 66
 з̑ло̑т̑во̑р̑ник 66
 з̑ло̑ћ̑уд̑ник 66
 з̑ло̑чи̑нство 44
 з̑ми̑јет̑на 28
 з̑ми̑је̑ћа̑к 89
 з̑ми̑(ј)и̑ца 18
 з̑на̑на̑ц 63
 з̑на̑ти̑ж̑ель̑ник 66
 з̑на̑чка 74
 Зо̑бен̑ца 138
 з̑об̑ени̑ште 97
 з̑об̑иковина 82
 з̑об̑ичи̑ца 19
 Зо̑ра 132
 Зо̑ри̑ћ 137
 з̑ори̑ца 24
 Зо̑ри̑ца 133
 Зо̑ри̑ца 134
 Зо̑ри̑ца 134
 Зо̑рка̑ча 133
 Зо̑рки̑ца 134
 Зо̑рки̑ца 134
 з̑рна 115
 з̑р̑неш̑а 116
 з̑р̑нин 115
 з̑р̑нова 114
 з̑р̑нота 113
 з̑р̑нце 22
 з̑р̑ња 115
 з̑р̑ње 108
 з̑уб̑ар 55
 з̑уб̑ари̑ца 58
 з̑уб̑а̑ц 86
 з̑уб̑ерина 28
 з̑уби̑ћ 25
 з̑уби̑ћа̑к 14
 з̑уб̑обо̑ља 39
 З̑убови̑ћ 139
 з̑у̑ја̑ње 37
 з̑у̑ја̑ч 48
 И̑вани̑ћ 136
 И̑вани̑ше̑ви̑ћ 136
 И̑ва̑н̑кови̑ћ 136
 И̑ва̑н̑че̑ви̑ћ 136

- иверић 16
 иверићак 14
 иверје 108
 иверица 83
 иверчић 18
 иглет^{на} 28
 игл^{ца} 20
 игрāч 52
 игрāчица 54
 избраник 66
 избавијоц 52
 избјегл^{ца} 54
 избјеглиште 95
 избор 35
 извор 80
 извот 80
 изгубљеник 66
 изгун 90
 издавāч 57
 издаја 39
 излазак 38
 излас 90
 излив 90
 излок 90
 измишљāч 52
 избобиле 44
 израштāј 38
 изрот 30
 Јле 125
 Јлибас 127
 Јлија 128
 Јлијас 127
 Јлика 128
 Јлић 136
 Јл^{ца} 130
 Јлица 130
 Јлиша 131
 Јлко 131
 јмењак 60
 инадција 68
 исјечак 78
 ископ 80
 ископина 82
 искреност 42
 искушење 40
 испāt 39
 испраћāj 34
 испуст 90
 истомишљеник 67
 итња 35
 итрина 41
 Јћа 124
 Јћан 126
 Јћница 130
 Јћо 125
 јаблановина 82
 јаблоња 113
 јаблота 113
 јабуковац 79
 јабуковина 82
 јабучар 79
 јабучица 86
 јабучњак 97
 јаворйћак 15
 јаворићњак 97
 јаворовац 79
 јаворовина 82
 Јаворовић 139
 Јага 132
 јаглика 123
 Јагл^{чић} 139
 јагл^{чица} 19
 јагод^{ца} 19
 јагодњак 97
 јадиковање 37
 јадник 60
 јаднице 25
 јадоване 37
 јадавчар 109
 јадавчарка 110
 Јазић 139
 јазовчар 109
 јазовчарка 110
 јајара 122
 Јаковљевић 136
 јакост 42
 Јакшић 136
 јамет^{на} 28
 јамичица 21
 Јандријевић 136
 Јандрић 136
 Јандрица 130
 Јаниша 131
 Јанкеља 128
 Јанкел^{ца} 130
 Јанкић 131
 Јанчић 136
 Јања 132
 јање 116
 јањет^{на} 82
 јањешце 22
 јањило 96
 Јањ^{ца} 133
 јањ^{ца} 116
 јањова 114
 јањота 113
 јаре 116
 јаребица 119
 јарет^{на} 82
 јарешце 22
 јарина 82
 Јарић 139
 јарица 116
 јаросник 65
 јарчет^{на} 82
 јарчић 16
 јарчићак 14
 јасенићак 15
 јасен^{ћњак} 97
 јасеновац 79
 јасеновина 82
 јасење 108
 јасиковац 79
 јасиковача 81
 јасиковина 82
 јас^{чица} 19
 јаслице 21
 јачина 41
 јашење 36
 јединац 62
 јединство 44
 јединче 25
 једрина 42
 јежица 121
 Језеркиња 103
 Језерчан^н 101
 Језерчанка 103
 језичац 86
 је(ј)ина 119
 Јека 132
 Јекара 133
 Јекача 133
 Јекет^{на} 133
 Јекеша 133
 Јекица 133
 Јела 132

- клање 36
 класак 13
 класић 16
 класје 108
 клачина 92
 Клашњић 141
 клеветник 53
 клёковача 81
 кленићак 15
 кленићњак 97
 клёновац 79
 клёпац 72
 клепетуша 85
 клепка 74
 клепчица 20
 клётва 35
 клипётина 28
 клипица 20
 клисалница 54
 клупётница 28
 Кља(ј)ић 139
 кљунић 16
 кљунчић 18
 кљуџа 104
 кљуџа 27
 кљуџар 55
 кљуџић 16
 Кнежевић 140
 књижара 92
 књижица 20
 књижница 93
 кобанница 83
 кобанчица 20
 кобац 118
 кобилётница 28
 кобилница 19
 Ковач 141
 ковач 57
 Ковачевић 141
 ковачница 94
 ковиље 108
 Ковиљка 134
 ковчежић 16
 ковчежићак 14
 кожар 55
 кожара 91
 кожица 20
 кожунар 55
 кожурина 28
 козар 55
 козара 91
 козарица 58
 козетина 82
 козлац 122
 Козлица 139
 Кó(ј)ић 136
 Кó(ј)ица 130
 Кò(ј)иша 131
 кокица 19
 Кокот 139
 Кокотовић 139
 кокошарник 89
 кокошевина 82
 кокошињак 89
 кокошињац 89
 колар 55
 колац 80
 колачић 16
 колеша 115
 колибица 20
 колџић 115
 колица 73
 колница 93
 колова 114
 коловођа 49
 коломаз 75
 коломаст 75
 колоња 113
 колутак 13
 кољач 48
 коље 108
 комарац 120
 комарица 121
 Коњевић 139
 копач 48
 копачица 50
 копилање 37
 копривиште 97
 Корда 140
 Корица 140
 Корјенчанин 102
 Корјенчанка 103
 корјење 108
 корњачица 19
 косац 47
 косилница 74
 Косић 137
 косница 20
 косийште 85
 косјерић 16
 косјериште 85
 Косовац 141
 косовица 119
 костобоља 39
 костурница 94
 косурина 31
 котарина 92
 котло 96
 котлар 55
 котлић 16
 котличница 20
 котлокрпач 56
 коцкарница 94
 кочак 89
 кочијаш 49
 кочић 16
 кочоперност 42
 кошанница 94
 кошешење 36
 кошић 16
 кошница 84
 кошулетница 28
 кошуљница 20
 кошчурина 28
 кравар 55
 краварница 58
 краветница 28
 крадљивац 62
 кра(ј)ићак 15
 краљача 73
 крампшште 85
 красота 43
 краставац 122
 крастовац 122
 крачунница 83
 крављењење 36
 крвожедник 30
 крвопија 30
 крвопролиће 44
 крветићак 14
 Крековић 138
 кремењење 108
 крепалница 31
 крепосник 65
 крепањење 36
 кречана 91
 крешталица 119

- крештал^нчица 19
 крзнар 55
 крзнарија 92
 кривање 37
 кривац 62
 криваш 48
 кривица 44
 кривоклетник 67
 Кривокућа 141
 криволовац 52
 крижанац 122
 кр^нјечал^нца 54
 крилаш 118
 крилоња 113
 крилоња 113
 крилота 113
 крипце 25
 крмат 104
 крмачица 19
 крмет^на 82
 крмешце 22
 крмонуша 49
 Крнета 140
 кројач 57
 кројачица 58
 крпан 79
 крпешача 81
 крпеш^на 28
 крпеш 34
 крпица 20
 крпљење 36
 крсташ 115
 кртина 121
 Кртин^нћ 139
 кртичњак 89
 кртолићак 14
 Кружан^н 101
 Кружанка 103
 кружић 16
 крузана 91
 крунал^нца 74
 крушац 22
 крушковац 79
 крушковача 81
 крушковина 82
 крушчет^на 28
 крушчица 19
 Крчевљан^н 102
 Крчевљанка 103
- крчијоц 47
 крчилиште 96
 крчмар 55
 крчмарица 58
 кршење 36
 крштеник 66
 кувар 56
 куварица 58
 куглана 91
 куглаш 49
 кудијоц 52
 кудравац 62
 кудрџ 110
 кузџ (ф 187)
 кузџ^нца 73
 куја 110
 кујет^на 28
 ку(ј)ица 19
 Кука (ф 361)
 кукавица 70
 кукавичлук 41
 Кукан (ф 361)
 кукање 37
 Кукић 138
 кукица 20
 кукава 35
 кукурузана 91
 кукурикан 117
 кукурузиште 97
 кумадић 16
 кумадићак 14
 куман 22
 кумарац 120
 кумашин 22
 кумедијаш 53
 кумињача 72
 Кумићан 101
 Кумићан^н 100
 Кумићанка 103
 кумица 24
 кумовица 84
 кумпјераш 64
 кумпјериште 97
 кумство 44
 кумуна 123
 кумун^нца 19
 кумуша 85
 кумуш^нца 20
 куна 120
- кунац 80
 кун^нћ 17
 кун^нћњак 89
 кун^нца 19
 кунобар 55
 кунобарица 58
 Куновчан^н 101
 Куновчанка 103
 кунопар 55
 кунопљак 96
 кунопљийште 97
 Кунчар (адм.: Кончар) 141
 кунчићак 14
 куњал^нца 54
 куњет^на 82
 куњоводац 48
 куњус^на 28
 куњуш^нца 95
 кувчат 104
 купалиште 96
 купање 36
 купац 47
 купи(ј)оц 47
 купил^нца 50
 купин^нца 19
 купивњак 97
 Купировљан^н 101
 Купировљанка 103
 куповање 36
 купусиште 97
 курајлија 68
 курвет^на 31
 Курјачан^н 101
 Курјачанка 103
 курјачица 121
 курузиште 97
 куса 115
 кусал 111
 кусин 115
 кусџ 110
 кусоња 113
 кусоња 113
 кусуља 114
 Кусуља 139
 кутица 20
 кутичица 21
 кутљача 73
 кућерак 14
 кућет^на 28

- кућица 20
 кућиште 97
 кућњак 78
 куче 110
 кучеџина 31

 лавеш 34
 лагање 37
 ладак 25
 ладаш 64
 ладичица 20
 ладнућа 43
 ладољеш 68
 лаживац 60
 лаживица 69
 Лазих 136
 Лазо 125
 лаја 115
 лајање 37
 ла(ј)еша 116
 ла(ј)ин 115
 Лакан 126
 Лаких 131
 Лаких 136
 Лакица 130
 лаковјерац 63
 лаковјерник 66
 лакџа 43
 лакоумник 66
 лакрдијаш 53
 лампа (ф) 190
 ланац 80
 ландрало 32
 ландран 29
 ландрџов 30
 ланйште 97
 ланчић 16
 ланчићак 14
 лапача 30
 лапачеџина 31
 лапрдало 32
 лапрдан 29
 Лапчанин 102
 Лапчанка 103
 ласић 17
 ласица 121
 ласичица 19
 ласта 119
 ластавица 119

 ластавичица 19
 Ластарићанин 100
 Ластарићанка 103
 Лаћица 130
 Лаћо 125
 легло 96
 лежање 37
 лежйште 95
 Лекица 130
 Леко 137
 Лела 132
 Лелџица 133
 лемање 36
 лептир 120
 лептирак 13
 лептирић 16
 лептирица 121
 лептирчић 17
 лепур 120
 лепурак 13
 лепурић 16
 лепурица 121
 лепурчић 17
 лет 35
 лешинар 118
 лимар 55
 лимарија 92
 лименка 84
 липица 19
 липовац 79
 липовина 82
 лиса 115
 лисац 111
 лисин 115
 Лисица 139
 лисичат 104
 лисичићак 14
 лисичица 19
 лисичјак 78
 лиска 110
 лиско 110
 лисџов 110
 листак 13
 листић 16
 листићак 14
 Личина 141
 лишњак 79
 лишће 108
 ловац 47

 лџовина 82
 лџйште 95
 ловочувар 56
 логорашица 69
 лџач 57
 лџова 114
 лџџа 113
 лојаница 84
 локветина 28
 локвичица 21
 лоповлук 41
 лоптач 48
 лоптица 20
 лугар 55
 лугарница 94
 лудак 61
 лудило 40
 лудница 94
 лужара 81
 лужйште 95
 лукавџст 42
 лукавство 44
 Лукенда 128
 Лукић 136
 Лукица 130
 лулаш 64
 лулетина 28
 лулџица 20
 лумљава 35
 лумљавина 35
 лунац 80
 лунчар 55
 Лунчар (адм.: Лончар) 141
 лунчић 86
 лунчићак 14
 луњало 51
 лупање 36
 лупетало 32
 Лућа 124
 лућердица 20

 лџвак 61
 лџвање 36
 лџгало 96
 лџгање 37
 лџкар 56
 лџнивац 63
 лџнџст 42
 лџнина 31

- љѣпак 71
 љѣпило 75
 љѣпльѣње 36
 љѣпова 114
 љѣпѡјка 60
 љѣпѡта 43
 љѣпота 113
 љѣпѡтѧнка 69
 љѣпѡтѣца 69
 љѣсковача 81
 љѣсковина 82
 љѣстѣнѣца 20
 љѣтовалѣште 96
 љуба 115
 љубан 111
 Љубанчина 129
 Љубара 133
 љубѣша 116
 Љубѣшко 131
 љубѣмац 63
 Љубица 130
 Љубица 134
 љубица 123
 љубицица 16
 Љубо 125
 љубова 114
 Љубовић 136
 Љубовчанѣн 102
 Љубовчанка 103
 Љубѡмѣр 132
 љубѡта 113
 људѣна 27
 љупина 82
 љуство 106
 љутика 123
 љутина 39
 љутић 122
 љуцкѡст 42
 љушчѣтѣна 28
 љушчица 20
 магарѧт 104
 магарѣнце 25
 магаричица 19
 магарчић 16
 маглѡштина 28
 магривѧр 97
 магривача 81
 магривица 19
 магривѣњѧк 97
 магривовина 82
 Мађарија 105
 мазалѣца 74
 мазгица 19
 мазѣво 77
 Мазѣњанѣн 101
 Мазѣњѧнка 103
 ма(ј)ица 21
 мајкица 24
 Мајсторовић 141
 Мајстѡровић 141
 макљѧње 36
 Мѧлбаша 141
 Мѧливѡк 141
 мѧлѣн 112
 малѣвѧк 97
 мѧлодобнѣк 66
 мамѣрина 31
 Мамузић 140
 мамѡрлук 41
 мангупѧрија 106
 мангуплук 41
 Мѧндић 137
 Мѧне 125
 манѣтлук 41
 Мѧнѣца 130
 Мѧниша 131
 Манѡјловић (адм.:
 Манѡјловић) 136
 Мѧра 132
 Мар(и)јѣтѣна 133
 Мѧрика 133
 Мѧрѣнковић 136
 Мѧрица 133
 Мѧрица 134
 Мѧрица 134
 Мѧричић 137
 Мѧрѣшка 134
 Мѧркан 126
 Мѧркѣља 128
 Мѧркѣљѣца 130
 Мѧркић 131
 Маркусѣна 129
 Мѧртиновић 136
 Мѧрушка 135
 Мѧрчѣтић 136
 Масликѡса (књ.:
 Масникѡса) 141
 маслѣвѧк 97
 мастѣлѣца 84
 мастѣло 75
 матерѣсѣна 31
 Матијѣвић 136
 Мѧтић 136
 матичѧр 55
 Маћан 126
 Маћѡ 125
 Маца 132
 Мацко 131
 мачѧт 104
 маче 22
 мачијак 78
 мачиљук 122
 мачица 19
 мацкѣтѣна 28
 мацкица 19
 Маша 132
 машинѣца 86
 Мѧшић 137
 меѧна 91
 меѧнѣчѧр 55
 меѧнција 58
 Медѧк 140
 Медѧковић 140
 медѣвѧк 78
 Мѣдић 139
 мѣдова 114
 мѣдовина 83
 мѣдоња 113
 мѣдоња 113
 мѣђѣдѣна 82
 мѣзимче 26
 Мѣкиѣѧр (ф 251)
 Мѣкиѣѧрац 99
 Мѣкиѣѧрка 102
 Мѣкиѣѧруша 102
 мѣља 50
 мѣсѧр 55
 мѣсѧра 91
 месѧрчић 33
 мѣснѣца 94
 мѣтеш 34
 мѣћа 107
 Мијѧило 128
 Ми(ј)ић (адм.: Мѣхић) 136
 Мијѡ 125
 мијѡрић 16

- мѹвица 19
 мѹвѹсерина 83
 мѹдрац 63
 мудријаш 53
 мудрило 75
 мудрина 42
 Мѹдрин^н 139
 мудрѹвање 38
 мудрѹст 42
 музильа 51
 мѹк 35
 мѹкивѹк 96
 мѹкив^нца 19
 мѹкивѹвина 82
 мѹкотрпник 66
 мулат 104
 мулба 35
 мулѹе 37
 мулиѹц 47
 мул^нтва 35
 мулоња 113
 мулоња 113
 мулчић 16
 муљакал^нца 54
 муљац 120
 мѹмаштво 44
 Мѹмица 130
 мумчадија 105
 мумчат 104
 Мѹмчиловић (адм.:
 Мѹмчиловић) 136
 Мумчиловић (адм.:
 Момчиловић) 136
 мѹмчић 16
 мумчићак 14
 мумчуљак 15
 Мѹнижаба 141
 мѹрат 111
 мѹрко 110
 мустићак 14
 Мѹтилћан^н 100
 Мѹтилћанка 103
 мутичиште 85
 мућак 78
 мућник 65
 мѹчал^нца 54
 мѹченик 66
 мѹчило 96
 мѹчнина 42
 мушкадија 105
 набављач 57
 набој 81
 навильај 77
 навильак 78
 нагаћал^нца 54
 нагаћање 38
 нагип 90
 нагодба 35
 Нада 132
 надареник 66
 надин^нчар 55
 назеп 39
 наилонка 84
 Накарада 138
 нажит 107
 наклапало 32
 наклапан 29
 наковањ 71
 накупац 56
 налет 39
 намас 81
 намет 81
 намигивал^нца 54
 намјештеник 66
 Наника 133
 нанус 80
 нападач 48
 напасник 65
 напат 39
 напитац 76
 напршвѹк 79
 Наранчић 139
 народвѹк 61
 насељеник 66
 насилник 65
 наслад^нца 24
 насљедник 65
 натпис 80
 надачић 16
 неајник 65
 Небљушан^н 101
 Небљушанка 103
 Невѹенка 134
 невјерија 105
 невјерица 40
 невјерник 65
 невјер^нца 69
 невјерност 42
 невоља 39
 невољник 65
 Неда 132
 недостатак 38
 недостојник 65
 недоумица 40
 Неђа 132
 неђель^нца 24
 Неђо 125
 незадовѹлник 65
 незадовѹлство 45
 незнаник 66
 некрштеник 66
 немарлѹк 41
 немарник 66
 немарност 42
 немил^нца 40
 немилост 42
 немирвѹк 61
 немѹлник 66
 Неника 133
 Неница 130
 Нен^нца 133
 непад^нца 40
 непожелњник 66
 непоштѹење 44
 неправедник 66
 непушац 64
 нерадник 66
 неразѹмник 66
 нерод^нца 40
 неспокојство 45
 неспретвѹк 61
 несретник 65
 несрет^нца 60
 несташлук 41
 несѹђеник 66
 Нетечан^н 101
 Нетечанка 103
 Нећак 138
 нећкал^нца 54
 нечбек 30
 Неш^нца 130
 Нешо 125
 нѹзбрд^нца 93
 Нѹкић 136
 Нѹкица 130
 Нѹкица 130

- Нџко 125
 Нџкодиџ 129
 Нџколџтна 129
 Нџнџца 130
 Нџно 125
 Нџћа 124
 Нџца 124
 Нџцала 127
 Нџцо 125
 нувајлија 68
 Нуваковић (адм.:
 Новаковић) 136
 Нуве 125
 нувина 42
 нувинар 55
 Нувковић (адм.:
 Новаковић) 136
 нувотворина 83
 нугајлија 68
 нуџетџна 28
 нуџић 16
 нуџићак 14
 нуџица 26
 нуџурда 32
 нуџурина 28
 нуџтић 16
 нуџтићак 14
 нусаџ 48
 нусиџоџ 47
 нусџна 27
 нусџћ 16
 нусић 26
 нусићак 14
 нућиште 95
 нушџе 36

 њџжнџст 42
 Њемџадија 105
 њуџаџе 36
 њушкало 32

 њбиље 44
 обџешџњак 61
 облаџак 13
 облаџић 16
 облина 42
 обмуџак 77
 Обрадовић 136
 Обрадовић 136

 њбрешчић 18
 њбронак 88
 њбруџак 13
 њбручић 16
 њбућар 55
 њвнетџна 82
 њвнић 16
 њвнићак 15
 њвнусџна 28
 њвнушина 28
 њвџар 55
 њвџара 91
 њвџарица 58
 њвџетџна 82
 њвџица 19
 њглавнић 80
 њгледало 75
 њгледалџе 22
 њгњеновић 136
 њгњиште 95
 њговарџџ 52
 њградџца 20
 њгрџбло 75
 њгрџзине 83
 њгрџјев 80
 њгрџљак 79
 њд 35
 њдабранић 66
 њданџст 42
 њдаџе 37
 њдбачџнић 66
 њдогитџџца 58
 њдог(ј)итџљ 58
 њдјџло 85
 њдлиџкаш 64
 њдлиџкашица 69
 њдлумаџ 78
 њдмаралиште 96
 њдметнић 53
 њдрџт 30
 њдрпанаџ 63
 њдрџтна 31
 њдрун 90
 њзџймџџат 104
 њзџймџџе 116
 њјаћџнић 66
 њкљџевалџца 54
 њкљџевало 32
 њкоџућниџца 93

 њкорак 78
 њкџрепак 78
 њкџрепина 83
 њкрајаџ 88
 њкрајчићак 15
 њкрајчић 16
 њкрџтаџе 36
 њкривљџџнић 66
 њкруглина 42
 њкућниџца 93
 њлбина 140
 њлгица 134
 њметалиште 96
 њметџљка 73
 њметџџџ 48
 њмсџџџанџн 101
 њмсџџџанџка 103
 њмутџџџ 72
 њндџићанџн 100
 њндџићанџка 103
 њпалић 138
 њпалџићанџн 100
 њпалџићанџка 103
 њпанџџар 56
 њпанџчић 16
 њпроштџј 38
 њпроштџџе 40
 њпскрџбљивџџџ 48
 њпстанаџ 38
 њптиџџар 55
 њптужџнић 66
 њпутџџар 79
 њравџџанџн 101
 њравџџанџка 103
 њранџџца 76
 њраџџе 36
 њраџџџ 48
 њрџљ 141
 њресџћ 16
 њресџовина 82
 њрешчић 18
 њрџлић 139
 њрловић 139
 њрлушина 28
 њрмарџићак 14
 њсветнић 53
 њсигуранџн 66
 њсџњџџак 89
 њсџје 108

- òсјевине 83
 òсјечак 78
 òскуд^нца 40
 ослобође^ник 66
 ослобођење 40
 òсм^ак 61
 осматра^ница 94
 òсмица 84
 òснува 21
 òснувица 21
 особе^ва^к 61
 òста^вање 36
 ост^атак 38
 Осто(ј)и^н 136
 осуђе^ник 66
 òтим^ач 48
 òтк^ас 39
 òткуп 39
 òтпанац 72
 отпушт^ен^ик 66
 òтр^ов^ник 65
 òчица 86
 òч^ва^к 78
 ошге^ен^ик 66
 òштрац 79
 оштри^на 72
 Оштрокапа 141
- П^авл^нца 136
 П^авлови^н 137
 п^авучина 82
 п^адави^ча^р 62
 п^адел^нца 20
 п^адел^нчица 21
 п^адови^ча^р 62
 п^азику^{ћа} 121
 П^аи^н 136
 П^аи^н 136
 П^ајан 126
 П^а(ј)ица 130
 П^а(ј)иша 131
 П^ајо 125
 П^ајчина 129
 П^аклари^ћан^н 100
 П^аклари^ћанка 103
 п^акос^ник 65
 п^акос^ница 69
 п^ал^ење 37
 п^алеш 107
- п^алијоц 48
 п^алиште 95
 п^алчи^н 118
 п^аљевина 35
 панд^урија 105
 п^ан^ча^р 62
 Пант^ели^н 137
 п^ан^ћење 38
 П^ања^к 140
 п^ав^гризал^нца 54
 Па^веви^н 140
 п^ав^н 16
 П^ав^кови^н 138
 п^ап^ирница 93
 п^апуч^ар 62
 пар^ајлија 68
 парипче 112
 парипчи^ћа^к 15
 п^ар^ва^к 78
 п^ар^вача 73
 п^арожак 78
 п^асија^к 78
 пасилук 122
 п^ас^иште 95
 п^асо 110
 пас^оглав 30
 п^астирица 58
 п^аст^ор^ча^т 104
 п^аст^увина 27
 п^атак 116
 п^атка 117
 п^ат^ва 40
 п^а(т)чица 19
 п^ауна 114
 Па^унови^н 139
 п^ач^ат 104
 п^аче 22
 п^ачет^на 82
 п^аш^ва^к 89
 п^аш^чадија 105
 п^аш^ча^т 104
 п^ашче 110
 П^еи^н 137
 П^е(ј)ица 130
 П^ејко 131
 П^ејо 125
 п^ек^ар 56
 п^екарица 58
 п^екари^ћ 33
- П^еко 125
 п^елен^нца 20
 П^еља 124
 П^ељица 130
 п^енд^ери^ћ 16
 пен^дерчи^ћ 18
 п^ења^чица (ф 130)
 П^епица 133
 П^епко 131
 П^епо 125
 П^ера 124
 П^ера 132
 п^ерад^ва^к 89
 п^ера^љка 75
 П^еран 126
 п^ера^т 104
 п^ера^чица 50
 П^ераш 127
 П^ерика 133
 п^ер^иља 51
 П^ерина 129
 П^ери^ћ 137
 П^ерица 130
 П^ерица 130
 П^ериша 131
 п^ер^{је} 108
 П^еркача 133
 П^еро 125
 п^ерова 114
 п^еро^ва 113
 п^ета^к 61
 п^етица 20
 п^ет^нца 84
 П^еткови^ћ 137
 пет^огодиш^ва^к 61
 пет^окол^унаш 65
 П^етрапан 127
 П^етраш 127
 П^етри^ћ 131
 П^етрица 135
 П^етричи^ћ 135
 п^етровача 123
 П^етрови^ћ 137
 п^етр^ол^ејка 74
 П^етр^осе^љан^н 102
 П^етр^осе^љанка 103
 П^етр^усан 127
 П^етр^ус^на 129
 П^ећанац 100

- Пећанка 102
 Пећануша 102
 пећина 93
 Пећо 125
 пећиво 77
 Пеџурда 128
 печен^нца 76
 печенка 84
 печење 76
 Пешо 125
 пивара 91
 пијавица 121
 пијанац 63
 пијан^нца 60
 пијанка 35
 пијовица 121
 Пиј^јковић 138
 пилана 91
 пиланье 36
 пилат 104
 пилет^на 82
 пилешце 22
 пил^нхарник 89
 пило 85
 пилот^на 83
 пилевина 83
 пилчић 16
 пилчићак 14
 пињурић 16
 пирга 117
 писанька 75
 писамце 22
 писар 56
 писарица 58
 писар^нца 94
 писмонуша 49
 Пишаћан^н 100
 Пишаћанка 103
 пиштанька 75
 пиштанье 37
 пјеванье 36
 пјевац 117
 пјевач 52
 пјевачица 58
 пјевка 117
 пјевчић 16
 пјешадија 106
 плавушан 62
 пламенчић 18
 пламечак 14
 пландиште 95
 пласт^нћ 16
 пластић 16
 плаћанье 36
 плаћеник 66
 плашивица 70
 плашивост 42
 плашило 32
 племенићост 42
 племство 106
 плесач 52
 плесачица 54
 плетен^нца 76
 плетиво 77
 плетилья 51
 Плећаш 139
 пливач 52
 пливачак 89
 плотић 16
 Плочан^н 100
 Плочанка 103
 плочица 86
 плугар 55
 плувот^на 83
 побједник 53
 побожник 65
 побожност 42
 побратим 23
 побратимство 44
 побре 23
 побро 23
 повој 81
 повратак 38
 повратник 53
 површ^нца 93
 погађанье 38
 поганија 105
 поганлук 41
 погѣбија 39
 погодба 35
 погрешка 40
 подбадач 52
 подворник 57
 подвор^нца 58
 подзит 90
 подлац 63
 подлив 90
 подлост 42
 подметак 78
 поднуђањ 72
 подрепак 29
 подрепаш 29
 подрепина 83
 подупирач 72
 подупорањ 71
 познанство 44
 појачало 76
 по(ј)илиште 96
 по(ј)ило 96
 поквареност 42
 поквареняк 61
 поклопчић 16
 покрјоник 65
 покрјон^нца 69
 покорност 42
 покривач 72
 полазак 38
 полде 119
 поле 119
 полеђина 83
 политичар 55
 пол^нца 20
 полук 81
 пољана 91
 Пољчан^н 101
 Пољчанка 103
 помагач 48
 помиловање 40
 помудара 68
 помућник 49
 понављач 52
 понављанье 38
 понижење 40
 понизност 42
 понур 90
 Попићан^н 102
 Попићанка 103
 пописивач 48
 Поповић 140
 поправкаш 64
 пород^нлиште 96
 породилья 50
 портир^нца 94
 посестрима 68
 посестримство 45
 посикрава 120
 посинак 61

- постаљина 82
 постанак 38
 постолар 55
 поткивач 57
 поткожвак 79
 поткоп 90
 Поточан^н 102
 Поточанка 102
 потрбушина 83
 потумство 106
 потурчењак 61
 потуцало 32
 поштарица 58
 поштењак 61
 поштењачина 68
 поштење 44
 пошгонуша 49
 праведник 65
 правила 44
 правичност 42
 прављење 36
 правовјерник 66
 православац 63
 православник 66
 Пражић 139
 празнокесић 67
 праљача 73
 праља 51
 прамење 108
 прасџ 104
 прасац 120
 прасет^{на} 82
 прасењак 89
 прасепце 22
 прас^{ца} 121
 прас^{чица} 19
 пратијоц 48
 пратња 106
 праунучџ 105
 праћка 74
 првак 61
 првојањ^{ца} 116
 првокоз^{ца} 116
 првотел^{ца} 114
 прдежана 91
 прдлан 29
 пребирачица 50
 прегип 81
 преградак 88
 предавач 48
 предаја 39
 предводник 49
 предиво 77
 Предрџ 132
 пређа 107
 пређица 84
 презазленик 66
 презаконик 30
 презбожник 66
 презглавост 42
 презгрешност 42
 прездушник 30
 прездушност 42
 преземљаш 65
 презмужгаш 29
 презобразлук 41
 презобразник 30
 презочник 66
 презочност 42
 презумник 66
 презумност 42
 прекит 39
 преклапало 32
 преклапан 29
 прекупац 47
 прелац 47
 прелет 39
 прелња 50
 препел^{ца} 119
 препел^{чџ} 109
 препел^{чџ}рка 110
 препирал^{ца} 54
 препирка 35
 препредевџак 61
 пресједник 53
 пресјечање 36
 прескичмењак 61
 прескућник 66
 пресмртник 66
 преспосл^{чџ}р 62
 пресрањник 66
 преставник 53
 престанак 38
 престидник 66
 преткућа (ф 241)
 претрес 39
 Прибић 137
 прибор 81
 приватник 65
 привјесак 78
 приглавак 78
 приговор 39
 приземник 66
 признање 40
 пријетелство 44
 пријашин 22
 Прјебојчан^н 102
 Прјебојчанка 103
 пријелас 90
 пријетња 35
 Пријић 138
 приклун 90
 прикол^{ца} 73
 прикрајак 88
 прилас 90
 принус 81
 приповједџ 48
 прирепина 83
 пристанак 38
 пристојност 42
 притвор 90
 приток 90
 приторак 88
 пркеља 29
 пркосн^{ца} 69
 Прл^{на} 136
 прњавац 63
 прњар 55
 пробој 39
 пробојац 72
 провалија 92
 провалник 53
 проваљивџ 52
 проглас 39
 прогун 90
 продавач 57
 продаја 39
 Продановић 140
 продор 39
 проклџтац 29
 проклџ^{ца} 69
 проклџ^{ња} 31
 прокоп 90
 пролас 90
 пропланак 88
 пропуст 90
 прорјет 90

- рашѣљчица 19
 рашѣ 108
 рвалѣште 96
 рвач 48
 Рѣбићан 101
 Рѣбићан^н 100
 Рѣбићанка 103
 рѣжавъ 79
 рѣжавѣ 37
 рѣмѣње 108
 рѣпан 117
 Рѣпац 139
 репетѣрка 74
 рѣпѣште 97
 рѣпоња 113
 рѣпуља 115
 Решетѣрчан^н 102
 Решетѣрчанка 103
 рѣшѣтка 84
 рѣбица 19
 рѣбѣѣк 89
 рѣвина 93
 рѣћан 111
 рѣћовка 121
 рѣкање 37
 рѣло 76
 рѣнтало 51
 Рѣстић 137
 Рѣстовић 137
 рѣћко 112
 рѣчитѣст 42
 рѣбијаш 64
 рѣвѣње 36
 рѣвац 120
 рѣган 115
 рѣгѣч 122
 рѣглавац 63
 рѣглан 29
 рѣгљѣште 85
 рѣгѣвље 108
 рѣгоња 113
 рѣгоуља 115
 рѣдилијште 96
 рѣдѣља 51
 Рѣдић 139
 Рѣса 132
 рѣс^нца 20
 Рѣс^нца 133
 рѣсовња 113
 рѣткиња 53
 рѣчѣште 95
 Рѣшица 130
 Рѣшо 125
 рѣшчић 18
 рошчићак 14
 рѣтѣнѣш 64
 рѣбац 80
 рѣгѣч 52
 рѣгоба 43
 рѣдова 114
 Рѣдополяц 100
 Рѣдополяц 100
 Рѣдопѣлка 102
 Рѣдопѣлка 102
 Рѣжић 137
 ружноћа 43
 рукавић 16
 рукајлија 68
 рѣковѣт 75
 руковѣдиѣц 52
 рукѣтѣвѣрац 48
 рукѣтѣвѣрина 83
 рѣмѣн^нло 40
 рѣмѣнка 114
 рѣндѣв 110
 рѣн^нлијште 96
 рѣпчѣник 80
 рѣпчина 27
 рѣпчићак 14
 рѣчѣт^нна 28
 рѣчица 26
 рѣчка 84
 рѣчник 80
 рѣчѣрина 31
 рѣшевина 83
 рѣшиѣц 48
 рѣшка 112
 сабљѣт^нна 28
 сабљ^нца 20
 Сава 135
 Савѣт^нна 129
 Савѣца 130
 Савѣца 130
 Савѣща 131
 Савкѣт^нна 133
 Савкица 134
 Савѣтовѣић (кв.:
 Савѣтовѣић) 137
 Савура 135
 Савѣурда 128
 Савушка 135
 сад^нца 123
 сажавѣње 41
 сазѣвач 48
 Саја 132
 сажѣмѣште 95
 Сажѣн 132
 сажѣија 58
 Сакан 126
 Сакица 130
 Сако 125
 салѣт^нца 19
 самѣца 69
 самѣвѣлѣство 45
 самѣт^нник 65
 самоубѣство 45
 самѣвѣње 37
 самѣвѣлѣство 45
 самѣток 81
 санѣтал^нца 54
 сапѣнција 58
 састајалијште 96
 састанак 38
 Саћко 131
 свѣдѣца 24
 свѣштѣрија 39
 свѣжавъ 79
 свѣкрѣца 24
 свѣт^нца 69
 Свѣтозѣр 132
 свѣћеник 57
 свѣћѣнство 106
 Свилѣр 141
 Свилѣкос^нћ 141
 свѣвѣрија 39
 свѣвѣц 89
 свѣвѣт^нна 82
 свѣвѣчѣт 104
 свѣвѣрѣлка 75
 свѣвѣрац 52
 свѣвѣрѣч 48
 свѣвѣрка 35
 свѣвѣжина 42
 свѣвѣт^нна 28
 свѣвѣтл^нца 121

- свјећица 20
 сврабљивац 63
 сврбеш 34
 сврдл^н 16
 себичв^ак 61
 севд^алија 67
 Седлан 140
 седмак 61
 седмица 84
 седмогодишв^ак 61
 Сенз 141
 сеја 24
 Сеја 132
 Се(ј)ика 133
 Сејушка 135
 сека 24
 С^екеша 133
 секица 24
 селиште 95
 Селишћан^н 101
 Селишћанка 103
 селце 22
 сестрица 24
 сив^аљ 111
 сивац 111
 сивило 40
 сивка 112
 сивко 110
 сивуља 114
 сиђање 37
 сијач 48
 сијачица 50
 сикирица 20
 сикириште 25
 сиктање 37
 силина 39
 Симан 126
 Симина 129
 Симица 130
 Симо 125
 Симурда 128
 сињак 22
 синчић 17
 сирот^нца 70
 сироч^ат 104
 сироче 25
 сирум^ак 60
 сис^нца 20
 сит^ар 55
 ситн^арија 107
 ситн^нца 73
 сједиште 95
 сјескач 72
 сјемен^нште 98
 сјем^енка 86
 сјеник 89
 сјетва 35
 сјећање 38
 скакал^нште 96
 скакање 37
 скакач 48
 ск^нјач 48
 скит^ач 53
 скитачица 54
 складиште 95
 склопка 74
 скорупан 117
 скот^нна 31
 Скоч^ајац 100
 Скоч^ајка 102
 Скоч^ајуша 102
 скришчица 20
 скупина 106
 скупоћа 44
 слабоћа 44
 слабоумник 66
 слабуш^ан 62
 Славенда 128
 Славипа 131
 Славкина 129
 Славкић 131
 славољубац 63
 Сла^даковић 138
 Сла^дић 138
 сладовина 82
 сладок^усац 63
 сладоледчија 58
 сладолет 81
 сладун^нћв^ак 97
 сл^амн^нца 84
 сланин^нца 20
 сланка 86
 сланчица 20
 сластич^арна 92
 слатковина 123
 сл^нчност 43
 Слободан 126
 слобод^нца 24
 сл^ум 39
 слут^ава 40
 случ^ај 38
 слушкиња 53
 сл^евање 36
 сл^епац 63
 сл^епило 40
 сл^епоћа 44
 см^етењ^ак 61
 см^етл^нште 95
 см^еће 108
 см^нјање 37
 См^нљанић 137
 см^нље 108
 См^нљ^нца 133
 см^нрај 34
 см^нреност 43
 см^нјешак 13
 см^рд^ндуба 121
 см^рз^авање 36
 См^рзл^нћ 139
 см^укв^нћ 97
 см^уковача 81
 см^утљивац 63
 см^ушев^ак 61
 снабд^јевач 48
 сна(ј)ица 24
 снајка 24
 снаш^нца 24
 снупић 16
 снушље 108
 св^ежина 27
 Св^ешка 134
 собичак 15
 собичица 21
 Соја 132
 Сока 132
 Сокача 133
 Со^кеша 133
 Сокица 133
 Со^кица 134
 Сокица 134
 солд^атија 105
 солд^ачија 106
 сол^ло 96
 сортир^нца 94
 сп^авал^нца 54
 спава^ница 84
 сп^авач 53

- спавачица 54
 спарина 42
 спарња̋к (ф 222)
 Спáс#ца 130
 спирине 83
 сплеткарија 39
 споменѝк 80
 спорѝст 43
 спрдало 32
 спрдња 40
 спрѝмѝште 95
 спрѝводниѝк 49
 сплуменѝк 80
 сплумен#ца 84
 срамута 43
 Србадија 105
 србенца 27
 Србљан#н 101
 Србљанка 103
 Срђан 126
 сребренина 83
 сребрѝњак 79
 Средвугорац 100
 Средвугорац 100
 средѝбоља 39
 срѝтнѝк 65
 Срѝто 125
 срѝница 24
 срна 120
 срнат 104
 срндаћ 120
 срнет#на 82
 срн#ца 19
 срнова 114
 срнота 113
 срња̋к 119
 срѝдниѝк 65
 срѝство 44
 српић 16
 српство 106
 Српчãт 104
 Стãјун 132
 Стãна 132
 Стãнеша 133
 Стãника 133
 Станисãвљевић 137
 Стãнић 137
 Стãнић 137
 Стãн#ца 133
 Стãница 134
 Стãниша 131
 Стãнка 134
 Стãнкић 131
 Стãнковић 137
 стапã(ј)ица 73
 стапãљача 73
 стãрац 63
 стареш 105
 старина 24
 стãрица 69
 Старјѝшина 140
 стãркеља 29
 старѝжења 67
 стãрѝст 34
 Стãва 124
 Стãваило 128
 Стãвãн 126
 Стãвãнда 127
 Стãвãнчина 129
 Стãвãнчић 131
 Стãвац 127
 Стãвãш 127
 Стãвельа 128
 Стãвель#ца 130
 Стãвешко 131
 Стãвило 128
 Стãвина 129
 Стãвић 131
 Стãвић 137
 Стãвица 130
 Стãвиша 131
 Стãвко 131
 Стãво 125
 Стãвурда 128
 стјѝњак 89
 стјѝње 108
 стѝваришгте 95
 стогѝдишњак 61
 Стоисãвљевић (адм.:
 Стојсãвљевић) 137
 Стоја 132
 Стојан 126
 Стојãнка 134
 Сто(ј)ица 133
 Сто(ј)ица 134
 Стојка 134
 Стојкица 134
 столãр 56
 столãрија 92
 стѝлић 17
 стѝлићак 14
 Стол#ца 130
 стѝл#ца 84
 стѝл#чица 20
 стѝльãк 79
 стѝнога 120
 стѝнуга 120
 стражара 91
 стражãр#ца 94
 стрампутица 93
 страпнац 63
 странпутица 93
 страѝта 43
 страпоштовãње 44
 страћара 92
 страшивац 63
 страшивица 70
 страшивѝст 43
 страшило 32
 стрвинãр 118
 стрвинѝште 95
 стрел#ца 20
 стрельãна 91
 стрельѝште 95
 стрѝпња 40
 стр#јелац 47
 стрѝкица 23
 стрмац 89
 стрпљење 41
 стругара 92
 стругот#на 83
 струж#ца 20
 стручак 122
 стручица 20
 стручњак 61
 стунуга 120
 ступãља 51
 ступица 73
 Сувојчан#н 102
 Сувојчанка 103
 сувѝћа 44
 судãц 56
 судија 57
 судн#ца 94
 сунђе 108
 сунђен#ца 69
 суз#ца 24

Сун̄ајко 137
сун̄ашце 25
сүрица 112
Сурла 139
Суша 141
сүша (ф 236)
сүшара 92
сүш^мчар 62

тавијол^мћ 17
тавица 20
тавн^мца 93
тајко 23
тајник 57
тајо 23
таљигаш 57
тамбураш 53
тамбурице 21
тамнина 42
Танкосић 137
танцало 51
тага 23
тагица 23
таго 23
тачност 43
тврдичлук 41
тврдòглавац 63
тврдòглавост 43
тврдòкожац 63
тврдòкорац 80
тврдòкорност 43
тврдòст 43
твртòглавац 63
тежња 40
тека (ф 211)
текица 20
телат 104
телеац 112
теле 116
теленце 25
телећак 78
тел^мца 114
тењкал^мца 54
Тѣпавац 139
тѣпавац 63
тѣсар 56
тѣсар^мца 94
тѣта 23
тѣт^мца 24

тикван 29
тинга (ф 198)
тица 119
тичар 109
тичарка 110
тичијак 78
тичица 19
тичурина 28
тишина 39
тишљар (ф 145)
Тишма 138
тјемењача 81
тјескоба 43
тјеснац 89
тјеснућа 44
тканина 76
ткач^мца 94
тлакаш 64
тòбал^мца 73
тòварийште 95
Тòде 125
Тòдјин 129
Тòдиша 131
Тòдòрина 129
Тòдорић 137
Тòјагић 138
Тòл^мћан^мн 100
Тòл^мћанка 103
тòља (ф 126)
тòљање 37
тòљаш 48
тòл^мца 20
топлина 42
тòрбак 78
торбет^мна 28
тòрбица 86
Тòрбица 140
тòрбичица 21
тòрина 93
торòкало 32
Тòћо 125
Тòћко 131
тòчак 71
Тòшо 125
трабуњало 32
травар 56
Травица 138
травница 24
травка 86

трајжѣње 36
Траживук 141
траскало 32
траскан 29
тратурак 13
тратурићак 14
траумаш 64
трбушина 28
трбушко 33
трговац 56
трговчић 33
трѣћак 61
трѣшња 35
трѣшњ^мца 19
трѣшњовача 81
трзал^мца 84
трзат 104
трзе 116
тријешће 108
трица 84
Тришо 125
трк 35
Тркуља 138
трњење 36
Трн^мн^мћ 139
трновина 82
Трновчан^мн 101
Трновчанка 103
трнукоп 72
трнукопийште 85
трњак 96
трње 108
трњин^мца 19
трњака 84
трогоднишњак 61
тројка (ф 212)
троувòрка 117
трòцијевка 74
трпеш 34
трпљѣње 41
Трт^мца 139
трубач 57
трудноћа 44
трулеш 107
трунчић 18
трутье 108
трупче 116
трупцац 80
трупина 27

- трупчина 27
 трупчић 16
 трчање 37
 трчкало 32
 трчкарало 32
 туговање 41
 туђин 67
 тужакало 32
 тужијоц 48
 тукац 117
 Туман 126
 Туман 126
 Тумаџан 127
 Тумаш 127
 Туме 125
 Тумелја 128
 Тумелјца 130
 Тумика 128
 Тумингајчан^{ин} 102
 Тумингајчанка 103
 Тумислав (кв.: Томислав)
 132
 Тумић (адм.: Тџмић) 137
 Тумица 130
 Тумиша 131
 Тумко 131
 Туме 125
 Тумо 125
 тупак 61
 Турадија 105
 Турат 104
 тутањ 34
 тутњава 35
 тутњање 37
 туџан 29
 туџањ 71
 Тучар 102
 Тучарин 102
 Тучарка 103
 туче 22
 тучевина 82

 ћако 23
 ћаћа 23
 ћџбат 107
 Ћеванчина 129
 Ћевина 129
 Ћевко 131
 Ћево 125

 Ће(ј)ина 129
 Ћелевац 63
 Ћеловац 63
 Ћенџца 18
 Ћерање 36
 Ћерач 48
 Ћећо 125
 Ћијо 125
 Ћирица 130
 Ћићица 23
 Ћојлучан^{ин} 101
 Ћојлучанка 103
 Ћопић 139
 Ћоравец 63
 Ћосић 139
 Ћубарица 20
 Ћубење 37
 Ћудљивџост 43
 Ћук 139
 Ћукчић 17
 Ћупић 17
 Ћупурдија 138
 Ћутураш 64

 џбот 90
 џвање 37
 џвир 90
 џвлачење 36
 џворић 17
 џвџрка 117
 џвџрчић 18
 Ўгарак 140
 Ўгарковић 140
 џгледник 65
 џгљенчић 17
 џгризак 78
 Ўтрица 140
 удавачица 18
 џдаја 39
 Ўдбиџан^{ин} 101
 Ўдбиџанка 103
 удџовиџа 18
 џжар 55
 џжат 107
 џзајмљивач 48
 џзбрџца 93
 џзвџјалџца 54
 џзгој 35
 џзгон 90

 џздање 41
 џзлет 90
 џзлџћ 17
 џзмак 90
 џјет 90
 џјџица 23
 џјнџца 24
 џкрас 81
 џлазак 38
 џлас 90
 џлизџца 54
 џложа 121
 џложак 78
 џлов 81
 џлок 81
 џметак 78
 умировљенџик 66
 џмџник 65
 џн(у)џат 105
 џн(у)џица 18
 упалач 72
 упџјач 72
 упис 35
 уплетџњак 77
 џрајр 56
 џрот 81
 џрош 131
 уселенџик 66
 усјев 81
 усјек 90
 успон 90
 устанак 38
 џстра (ф 181)
 џстрица 20
 џтвић 139
 утопљенџик 66
 утопљенџца 69
 уточџште 95
 џченџик 57
 џчитель 58
 џчительџца 58
 џшице 87

 Хџрџр 139
 (Х)џнић 137
 Холџбина 140
 Хрџњак 141
 (Х)рџњаковић 141

- паклар 56
 паклара 92
 паклѣнка 84
 царинарница 94
 цариник 57
 Царић 140
 Цвијановић 137
 цвикѣраш 64
 цвјѣтак 13
 Цвјѣтан 136
 цвјѣтан 62
 цвјѣтање 37
 цвјѣгача 122
 цвјѣгеша 116
 цвјѣтић 17
 Цвјѣтићанин 138
 цвјѣтка 112
 цвјѣтко 112
 Цвјѣтковић 137
 цвјѣтњак 97
 цвјѣтуља 115
 цврчак 119
 цѣкица 18
 цѣко 110
 Цѣпидлак 139
 Цѣровчанин 101
 Цѣровчанка 103
 цѣстѣр 56
 Цигѣнија 105
 цигѣнлук 41
 Цигѣнѣт 105
 циглѣна 91
 циглница 20
 цилѣч 48
 цимѣр (ф 62, 127)
 цимѣрање 37
 цимѣраш 48
 цимѣрићак 14
 ципелѣтница 28
 ципелница 20
 цјѣдло 76
 цјѣлац 79
 цјѣлиња 42
 цјѣпанница 84
 цјѣпање 36
 цјѣпач 48
 црвѣћак 15
 црвѣточина 83
 црквѣште 97
 цркотница 83
 црлѣнло 40
 црнац 111
 црнац 111
 црница 76
 црнина 42
 црнко 110
 црнокошуљаш 65
 црнота 113
 црњаш 111
 црњеша 116
 црњака 60
 цртало 76
 Цу(ј)ика 133
 Цукара 133
 Цукарѣтница 133
 Цукача 133
 цуњало 32
 цупкало 51
 цурѣтница 28
 цурица 18
 цурѣвање 37
 чавлић 17
 чѣмац 80
 Чѣнак 140
 чангрѣзало 32
 чѣпница 19
 чѣрапѣра 92
 чѣрапѣтница 28
 чѣрапица 20
 чѣрѣбница 69
 чѣрапице 87
 чѣсак 14
 чѣшѣтница 28
 чѣѣрак 118
 чѣврѣтина 42
 Чѣдомѣр 132
 чѣкалѣште 96
 чѣкрѣлија 105
 чѣлѣр 56
 чѣлница 24
 чѣлица 19
 чѣлце 25
 чѣљѣњак 89
 чѣмѣрика 123
 чѣпрѣкало 32
 чѣтвѣртѣк 61
 чѣшљѣћ 17
 чивѣлук 80
 чизмѣтница 28
 чѣзмица 21
 чѣзмице 87
 чѣјѣчица 50
 чѣраш 64
 чѣстац 89
 чѣстѣчица 58
 чѣстилница 74
 чѣстина 93
 чѣтѣнчица 20
 чѣтач 48
 Чѣча 138
 Чѣчак 138
 члѣнак 86
 члѣнство 44
 чмѣвало 32
 чѣбѣнија 105
 чѣбанница 50
 чѣвѣчност 43
 чѣсѣанство 106
 чѣсѣћѣнак 15
 чѣсѣност 43
 чѣсѣуљак 15
 чѣвар 47
 чѣварѣкућа 120
 Чѣдница 138
 чудѣтѣѣрац 63
 чунак 86
 чуѣвац 63
 чуѣѣрак 14
 чуѣѣвац 63
 чуѣѣглаѣвац 63
 Чуѣчковић 138
 Чуѣчковић 138
 чѣндѣрија 105
 шаѣкаѣѣка 121
 Шѣламунѣћанин 100
 Шѣламунѣћѣнка 103
 шѣлѣчица 20
 шѣљѣѣвац 63
 шѣрац 111
 шѣрѣнка 114
 шѣрин 112
 шѣрка 117
 шѣрко 110

шàрова 114
 шàруља 114
 шàчица 24
 Шàшић 138
 шврачак 118
 шврачић 17
 шврачица 19
 шврљал^нца 54
 шврљање 37
 шéва 119
 Шéво 138
 шеврљуга 119
 шéгота 113
 шегретарија 106
 шен^нчийште 97
 Шéпо 139
 шèстàк 61
 шèст^нца 84
 шèстопéрац 80
 шéталйште 96
 шéтња 35
 шећèрaш 64
 шеширина 27
 шешйрић 17
 шешйрција 68
 шйбљàк 96
 шйбље 108
 Шйјàн 139
 шйкàрје 108
 шйктàње 37
 шйло 76
 шйљање 37
 шйљèш 105
 шйльòв 110
 Шймèла 128
 шйпило 76
 шйпка 84
 шйпрàжје 108
 шкàл^нце 21
 Шкàрић 140
 шкàтyлица 20
 шкйльèње 37

шкйльòв 110
 шкòбàљ 120
 шкòбàльић 16
 шкòбàльчић 17
 Шкòрић 138
 шкрйљање 37
 шкрòпило 76
 шкрт^нца 70
 шкртòст 43
 шкyдел^нца 20
 Шкyндрић (адм.:
 Шкòндрић) 138
 шльйвица 19
 шльйвичица 21
 шльйвовача 81
 шльйвовина 83
 шльйвовица 81
 шмyцан 29
 шњàјдерица 58
 Шолàја 140
 шофèрчић 33
 шпàркет (ф 146)
 шпàркетàр 56
 шпàркетић 17
 шпàркетићàк 14
 шпйгло 75
 Шпйрица 130
 Шпйро 125
 Шпйровић 137
 шпйца (ф 219)
 шприцàлька 75
 шпyрàт 105
 шпyре 116
 шпyрица 116
 штàпић 17
 штèнара 92
 штèнац 109
 штèнчић 16
 штèтник 65
 штйпàлька 75
 штйћèнйк 66
 штрцàлька 75

шyгaвaц 63
 шyкòва 114
 шyкòта 113
 шyкунчàт 105
 шумàрак 14
 шумàрија 92
 шуьал^нца 54
 шустер (ф 143)
 шушьàње 37

РЕГИСТАР СУФИКСА

- а 23, 114, 115, 117, 119, 120, 124, 132, 138–141
- ага 127
- ād 104, 107
- адија 105
- адин 129
- аило 128
- āj 34, 77
- āја 140
- ајица 73
- ајлија 68
- āk 60, 78, 89, 96, 139–141
- ак 139
- (а)к 13, 22, 25, 29, 38, 61, 71, 76–78, 86, 88, 116, 118, 119, 122, 138, 140
- ала 127
- ālь 61, 111, 120
- алъача 73
- ālька 74
- āн 62, 115, 118, 139
- ан/-āн 23, 126
- ан 29, 62, 79, 111, 117, 136, 139, 140
- ана 90, 121
- ањ(а)ц 100
- анин 100, 138
- аница 121
- āнка 103
- āнце 85
- (а)њ 34, 71, 79
- āњка 102
- ār 47, 52, 55, 62, 79, 97, 109, 118, 141
- ара 68, 81, 91, 122, 132
- ār(а)к 14
- ār(а)ц 120
- ардија 106
- арија 92, 106, 107
- ар(ин) 102
- арица 110, 121
- ārка 103, 110
- ārна 92
- арнїк 89
- ārница 94
- ās 127
- ат 111
- āt(а)к 14
- ац 63
- (а)ц 23, 29, 47, 52, 56, 62, 72, 79, 86, 89, 99, 102, 109, 111, 112, 117, 118, 120, 122, 127, 136, 138, 139, 141
- ацан 127
- āч 48, 52, 57, 64, 72, 122, 140, 141
- ача 30, 72, 81, 122, 133, 138
- āчница 94
- āш 29, 48, 53, 57, 64, 111, 115, 118, 127, 139
- ашин 129
- ашица 69
- āшница 94
- ашце 25
- ба 35
- ва 35, 39, 73
- вица 119
- да 128
- дāћ 120
- е 23, 112, 116, 125
- евина 82, 83
- еж/ēж 105
- еж 34, 38, 107
- ела 128
- ель 65, 140, 141
- ельа 29, 128, 130
- ēль(а)к 14
- ељица 130
- ен 127
- ēн(а)к 14
- ēнда 27, 128
- енїк 67
- еница 138
- енїште 98
- ēнце 25
- еоц 48
- ēr 57
- ēr(а)к 14
- ерина 28, 31
- есина 31
- етина 27, 31, 82, 129, 133
- ēч(а)к 14
- еша 115, 133
- ешко 131
- ешце 25
- ибāс 127
- йво 77
- идба 35
- ија 39, 57, 85, 92, 105, 128, 138
- ијāk 109, 138
- ијан 62
- їк 30, 49, 53, 57, 65, 80, 89, 97
- ика 84, 123, 128, 133
- икāн 127
- ило 40, 128
- їља 51
- им 67
- има 68

- ѝн 112, 115
 -ѝн/ин 129
 -ин 67, 100, 136
 -ина 24, 27, 31, 35, 39, 41, 68, 76, 82, 83, 92, 106, 119, 121, 123, 129, 136, 138, 140, 141
 -ине 83
 -иња 31
 -ѝр 120
 -ѝћ 67, 130
 -ић/ѝћ 139
 -ић 15, 25, 86, 118, 122, 130, 136, -141
 -ѝћ(а)к 14
 -ица 18, 23, 24, 26, 40, 44, 49, 54, 58, 68, 70, 73, 76, 83, 86, 93, 112, 114, 116, 119, 121, 123, 129, 130, 133, 136, 138-140
 -ице 21, 87
 -ѝч(а)к 15
 -ичица 119
 -ипа 131
 -ѝшка 134
 -ѝште 85, 95, 97
 -ја 24, 30, 39, 49, 67, 69, 106, 107, 110, 121
 -јāj 77
 -(j)āj 77
 -јāk 61, 77, 78, 89, 97, 111, 119
 -јāн(а)ц 100, 102
 -јанин 101, 141
 -јāнка 102, 103
 -јār 56, 62
 -јара 81
 -јача 73, 81
 -јāш 111
 -јашин 23
 -је 36, 40, 44, 76, 107
 -јевина 83
 -јета 111
 -јо 23
 -југа 119
 -јурлија 106
 -ка 24, 35, 40, 69, 74, 84, 86, 102, 103, 110, 112, 114, 117, 121, 134, 137
 -киња 53, 103
 -ко 23, 110, 112, 131, 137
 -лача 123
 -ле 23
 -лија 67, 85, 105
 -лић(а)к 15
 -лица 50, 53, 73, 119
 -лиште 95, 97
 -ло 32, 51, 70, 75, 85, 96, 138
 -лук 41, 80
 -ља 50
 -љава 35
 -љавина 35
 -љај 38, 77
 -љаќ 96
 -нѝк 49, 57, 67, 80, 89
 -ница 59, 84, 93
 -ниште 98
 -ња 35, 40, 106
 -њава 35
 -њаќ 79, 89, 97
 -ње 36, 38, 41
 -о 110, 125, 137-139
 -оба 43
 -ōв 30, 110
 -ова 114
 -ов(а)ц 118
 -овача 123
 -овина 83
 -овић 139
 -овица 119
 -овица/-авица 121
 -ōвка 121
 -одѝн 129
 -ōјка 69
 -оња 30, 113
 -ōст 42
 -ōт 139
 -ота 43, 113, 140
 -отāнка 69
 -отина 83
 -отица 69
 -оћа 43
 -(j)оц 47, 52, 64
 -ош/ош 131
 -ство 44, 106
 -тва 35
 -тель 49, 58
 -ула 140
 -уља 114, 123, 138, 139
 -уљ(а)к 15
 -ўн 132
 -уна 123
 -ўр 120, 130, 132
 -ура 32, 135
 -урача 32
 -ўрда 32, 128
 -урдија 106
 -урија 107
 -урина 28, 31
 -урица 130
 -усан 127
 -усина 28, 129
 -ускарина 31
 -утин 129
 -уша 85, 102, 112, 135, 138
 -ушāн 62
 -ушина 28
 -ушка 134
 -ўшница 95
 -уштина 28
 -це 21, 25
 -чанин 102
 -чāнка 103
 -че 22, 25, 26, 110, 112, 116
 -ченѝк 80
 -чија 106
 -чина 31, 129
 -чић 17, 26, 131
 -чѝћ(а)к 15
 -чица 50, 54, 74
 -џија 58, 68
 -ша 137
 -ш 30, 35, 39, 68, 72, 75, 80, 90, 107, 118, 122, 132, 137-141

МЕСТА И ЊИХОВЕ СКРАЋЕНИЦЕ

Бировача — Би
Брувно — Бр
Буних — Б
Велика Попина — ВП
Висућ — В
Грачац — Гр
Дебело Брдо — ДБ
Дерингај — Дер
Днопоље — Дн
Добросело — До
Дољани — Дољ
Жељава — Же
Јошани — Ј
Калебовац — Ка
Кијани — Ки
Клапавице — Клап
Комић — Ком
Круге — Кр
Курјак — К
Доњи Лапац — Лап
Личко Петрово Село — ЛПС
Мазин — Маз
Мекињар — М
Михаљевац — Ми
Мишљеновац — Миш

Мутилић — Мут
Нетека — Не
Омсица — Омс
Ондић — О
Пећани — Пећ
Пишаћ — П
Плитвички Љесковац — ПЉ
Плоча — Пл
Пољице — Пољ
Ребић — Р
Рудопоље — Ру
Сврачково Село — СС
Средња Гора — СГ
Срб — Ср
Суваја — Су
Титова Кореница — Кор
Толић — Т
Томингај — Том
Ћојлук — Ћ
Ћујић Крчевина — ЋК
Удбина — У
Фркашић — Ф
Шаламунић — Ш
Штикада — Шт

СКРАЋЕНИЦЕ ПУБЛИКАЦИЈА

Годишњак	Godišnjak Saveza društava za primijenjenu lingvistiku Jugoslavije, Zagreb
Зборник	Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Zagreb
ЗФЛМС	Зборник за филологију и лингвистику, Нови Сад
ЈФ	Јужнословенски филолог, Београд
Научни састанак	Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд
Ономастика	Onomastica jugoslavica, Zagreb
О. прилози	Ономатолошки прилози, Београд
Прилози	Прилози проучавању језика, Нови Сад
СДЗБ	Српски дијалектолошки зборник, Београд

ЛИТЕРАТУРА

- М. Ančić-Obradović *Teorija tvorbe riječi i njena problematika*, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, knj. VII, Sarajevo, 1973, 11–52.
Semantička i morfološka struktura imenica koje znače lica izvedenih pomoću sufiksa -ar, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, knj. IV, Sarajevo, 1966–1967, 207–228.
Izvedene imenice — I. Uključivanje značenja ili semantička kondenzacija, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, knj. V, Sarajevo, 1968–1969, 241–254.
- Б. Аранђеловић-Живковић *Хипокористици антропонима мушког рода у једном делу Космаја*, Onomastica jugoslavica, I, Ljubljana, 1969.
- Д. Arelić *Ponovo o potrebi prilagođavanja dijalekatskih mjesnih imena i prezimena*, Jezik, 3, Zagreb, 1974–1975, 80–89.
- М. Бабић *Nomina agentis изведена суфиксом -ло*, Наш језик, н. с., књ. XVI, св. 1–2, Београд, 1967, 84–92.
- С. Бабић *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb, 1986.
Tvorba именица суфиксима на -(а)ц, Наш језик, н. с., XXIII/5, Београд, 1978, 175–186.
Tvorba imenica sufiksima на -ar, Filologija, JAZU, knj. 10, Zagreb, 1980–1981, 141–150.
Izvedenice sufiksom -ica od imeničkih osnova, Jezik, XIX, broj 4–5, Zagreb, 1971–1972, 109–123.
Prezimena, toponimi, etnici i ktetici u književnom jeziku, Jezik, XXIII, broj 5, Zagreb, 1975–1976.
Tvorba etnika u dijalektima i u hrvatskome književnom jeziku, Onomastica jugoslavica, broj 6, Zagreb, 1976.
O razlikama između narodnih i službenih imena mjesta u SR Hrvatskoj, Jezik, broj 3, Zagreb, 1983, 65–74.

- Tvorba imenica sufiksima na -aš*, Jezik, broj 2, Zagreb, 1980, 33–74.
Žigosani sufiks -telj, Jezik, X, 113–116.
Sporni sufiks -telj, Jezik, XV, 69–76.
Tvorba imenica sufiksom -telj, Jezik, broj 1, Zagreb, 1973–1974, 6–12.
Sustav u tvorbi hrvatskih umanjenica, Slavistička revija, Letnik 20/1972, 19–28.
- V. Barac-Grum — V. Zečević *Tvorba prezimena u Gorskom kotaru*, Četrta jugoslovska onomastična konferenca, Ljubljana, 1981, 217–224.
- E. Barić *Imeničke složenice neprefiksalne i nesufiksarne tvorbe*, Zagreb, 1980, str. 140. (и други) *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, 1979.
- Д. Барјактаревић *Новопазарско-сјенички говори*, СДЗБ, Београд, књ. XVI, 1–177.
Из лексикологије. I. Пракљача, ћерајка, ћераљка, ћерач, Наш језик, књ. XI, св. 7–10, Београд, 1961, 260–262.
- А. Белић *Савремени српскохрватски књижевни језик, II део: Наука о грађењу речи*, Београд, 1949.
О сложенцима, Наш језик, н. с., књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 169–177.
О грађењу глаголских именица на -ње и -ће, Наш језик, Београд, 1933, 262–268.
О грађењу нових речи, Наш језик, књ. IV, 129–264.
Из животова речи, Наш језик, књ. VI, 177–201.
Мисли о циркуљању дијалекатског материјала, ЈФ, VI, 1–10.
- Ž. Bjelanović *Antroponimija Bukovice*, Književni krug, Split, 1988.
Imena stanovnika mjesta Bukovice, Čakavski sabor, Split, 1978.
Рјечник антропонима Буковице, Ономатолошки прилози, књ. X, Београд, 1989, 175–363.
Fonološka i morfološka uvjetovanost tvorbe etnika sufiksom -anas, Jezik, XXII, broj 3, Zagreb, 1974–1975, 72–80.
Toponimi etnonimskog porijekla i tvorba etnika od njih, Radovi Pedagoške akademije, br. 1, Split, 1975.
Prozodemske varijante u antroponimiji, Filologija 11, Zagreb, 1982–1983, 381–391.
Struktura antroponimskih varijanti na -(e)ina, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, XXVII–XXVIII, Нови Сад, 1984–1985, 85–94.
Novoštokavski modeli tvorbe u onomastičkom leksiku sjeverne Dalmacije, Hrvatski dijalektološki zbornik, Zagreb, 1985, 37–49.
Fonološke varijacije i varijante u antroponimiji, Onomastica jugoslavica, broj 9, Zagreb, 1982, 175–187.
Tvorba hipokoristika sufiksarne forme u jekavskom govoru sjeverne Dalmacije, Onomastica jugoslavica, broj 10, Zagreb, 1982, 7–15.
- Р. Бошковић *Развићак суфикса у јужнословенској језичкој заједници*, Јужнословенски филолог XV, 1–143.
Око суфикса -ица, Наш језик, н. с., књ. XV, св. 1–2, Београд, 1966, 58–61.
Категорија старих српскохрватских личних хипокористика тииа Андре, Андрета (Andrete) у иншерипрејацији Даничића и других, Зборник о Ђури Даничићу, САНУ и ЈАЗУ, Београд–Загреб, 1981, 329–339.
Нешто о употреби наставка -ар у једној групи речи, Наш језик, књ. I, Београд, 1935, 205–211.
- I. Brabec — M. Hraste — S. Živković *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Zagreb, 1966.
- В. Брборић *Ономастика села Пустийуха у централној Херцеговини*, Ономатолошки прилози, књ. IX, Београд, 1988, 489–515.

- I. Broz — F. Iveković *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb, 1901.
- М. Букумирић *Ономастџика дела Прекоруља омеђеног рекама Мирушом, Белим Дримом и Клином*, Ономатолошки прилози, књ. II, Београд, 1981, 339–404.
Ономастџика Прекоруља (II део), Ономатолошки прилози, књ. III, Београд, 1982, 303–418.
Из ономастџике јужне Мејхоије, Ономатолошки прилози, књ. V, Београд, 1984, 413–604.
Ономастџика Сириниће жуйе, Ономатолошки прилози, књ. IX, Београд, 1988, 253–470.
- М. Вујакија *Лексикон стараних речи и израза*, Београд, 1980.
- С. Георгијевић *Јаћ (ѓ) у говору Личког Поља*, Јужнословенски филолог, књ. XIX, Београд, 1951–1952, 133–149.
- М. Грбић *Karlovačko vladičanstvo*, Karlovac, I–II (1891), III (1893).
- И. Грицкат *О именицама шџија налет у срџскохрватском језику*, Зборник за филологију и лингвистику, књ. XXIV/1, Нови Сад, 1981, 101–134.
- М. Грковић *Речник личних имена код Срба*, Београд, 1977.
Неке нове појаве у срџској анџройномији, Ономатолошки прилози, књ. V, Београд, 1984, 211–215.
- Р. Грујић *Plemenski rječnik Ličko-krbavske županije*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knj. XXI, Zagreb, 1917.
Topografski rječnik gospićkoga kotara, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knj. XXII, Zagreb, 1917.
- V. Dabac *Tehnički rječnik, 2. dio, hrvatsko-njemački*, Zagreb, 1969.
- Б. Дабић *Привативни префикси не- и без- у словенским језицима*, Књижевни језик, бр. 4, Сарајево, 1984, 191–198.
- С. Далмација *Еџици и кџеџици на подручју Козаре и Поџкозарја*, Радови Института за језик и књижевност у Сарајево, књ. II, Сарајево, 1975, 113–140.
- Ђ. Даничић *Рјечник из књижевних старина срџских*, књ. I–III, Београд, 1963–1964.
- Н. Р. Деретић *Ономастџика Ораховца у Херцеговини*, Ономатолошки прилози, књ. IX, Београд, 1988, 471–488.
- М. Дешић *Западнобосански ијекавски говори*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXI, Београд, 1976.
- Ј. Динић *Речник џимочког говора*, Српски дијалектолошки зборник, Београд: књ. XXXIV, 1988, 7–335; књ. XXXVI, 1990, 381–422; књ. XXXVIII, 1992, 379–586.
- М. Драгичевић *Говор личких јекаваца*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXXII, Београд, 1986, 7–241.
Рефлекси јаџа у данашњим личким говорима, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXVI, Београд, 1980, 147–233.
О неким именима деминутивно-hipокористичне и augmentativno-pejorativne категорије у данашњим личким говорима, Zbornik pedagoškog fakulteta u Rijeci, br. 6, Rijeka, 1984, 173–182.
О џросложним изведеницама на „-ица“ из категорије личких имена субјективне оцџне у нашим западнимјим ијекавским говорима, ЗФЛ, XXXIX/2, Нови Сад, 1996, 209–213.
- П. Ђорђић *Леџење или леђење*, Наш језик, књ. I, Београд, 1933, 173–174.

- Г. Елезовић *Речник косовско-метохишког дијалекта*, Српски дијалектолошки зборник, Београд: књ. IV, 1932; књ. VI, 1935.
Enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, MCMLXII, књ. 5.
- И. М. Железняк *Очерк сербохрватског антропонимическог словообразовања*, Киев, 1969.
- С. Žerić *Izvedenice sa sufiksom za tvorbu mjesnih imenica*, Jezik, br. 4, Zagreb, 1970–1971, 105–114.
- Н. Живковић *Речник њирошког говора*, Пирот, 1987.
- Т. Жигић
— И. Прибићевић *Из проблемашке именица с месним значењем*, Наш језик, н. с., књ. XXVI, св. 4–5, Београд, 1985, 253–260.
- С. В. Зајцева *Т. С. Козоткова, Русская диалектная лексикология*, Зборник за филологију и лингвистику, књ. XXIV/2, Нови Сад, 1981, 177–180.
- А. Ивић *Миграције Срба у Хрватску током 16, 17. и 18. столећа*, Српски етнографски зборник, књ. XXVIII, Суботица, 1923, 1–158.
- М. Ивић *Pravci u lingvistici*, Ljubljana, 1966.
О регуларној волисемији у лексиколошкој теорији и лексикографској пракси, Зборник, Лексикологија и лексикографија, Београд — Нови Сад, 1982, 77–81.
Из семантике, Наш језик, књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 329–330.
- П. Ивић *Српски народ и његов језик*, СКЗ, Београд, 1971.
Дијалектологија српскохрватског језика. Увод и шљокавско наречје, Нови Сад, 1956.
О Вуковом Рјечнику из 1818. године, њоговор фонолошким издању Српског рјечника, Сабрана дела Вука Караџића, књ. II, Београд, 1966.
О акценци њрезимена као „Илић“, „Панћелић“ и сл., Наш језик, н. с., књ. VI, св. 7–10, Београд, 1954–1955, 251–255.
О говори личких џаканаса (околина Отоџа), Зборник за филологију и лингвистику, књ. VII, Нови Сад, 1964, 127–139.
Историја народа Југославије, књ. II, Београд, 1960.
- М. Јарундџић *Osobine bunjevačkog govora u Lici*, Nastavni vjesnik, књ. XX, sv. 4, Zagreb, 1911, 266–273.
- Д. Јеремић *Крвавићи, крвављење; крварићи, крварење*, Наш језик, н. с., књ. X, Београд, 1960, 279–283.
- Ј. Јуранчић *Srbohrvatsko-slovenski slovar*, Ljubljana, 1972.
- В. С. Караџић *Српски рјечник истумачен њемачкијем и латинскијем ријечима*, Беч, 1852.
- М. Karpluk *Słowiańskie imiona*.
- В. Kesić, G. Luković
и V. Stipetić *Kretanje stanovništva i životnih događaja u Lici od 1857. do 1971. godine*, Lička u prošlosti i sadašnjosti, Zbor. 5, Historijski arhiv u Karlovcu, Karlovac, 1973.
- В. Клаић *Rječnik stranih riječi*, Zagreb, 1980.
- О. Колман *Још нешто о речима на -штге*, Наш језик, књ. II, Београд, 1934, 13–19.
- В. Lastavica *Korenički govor*, Nastavni vjesnik, књ. XIV, Zagreb, 1906, 752–765.
Лексикографија и лексикологија, Београд — Нови Сад, 1982.
Лексикографија и лексикологија, Зборник радова, Нови Сад — Београд, 1984.

- Leksikografija i leksikologija*, ANUBiH, Sarajevo, 1988.
Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske, Zagreb, 1976.
Leksikon jugoslavenskog leksikografskog zavoda, Zagreb, 1974.
- M. Lončarić** *Trnovac*, Posebna izdanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, knj. LV, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 9, Sarajevo, 1981, 361–365.
- T. Maretić** *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb, 1963.
- Б. Марков** *Именице с настѡвцима -че и -чић*, Наш језик, н. с., књ. X, Београд, 1960, 228–246.
Именице са значењем женског пола у српскохрватском језику, Научни састанак слависта у Вукове дане, 7, Београд, 1981, 177–188.
О настѡвцима -ана, -лија, -лук и -ција, Наш језик, н. с., књ. VIII, св. 5–6, Београд, 1957, 15–170.
Творба српскохрватских назива йословно-смишљајних објеката са суфиксом -ница, Књижевност и језик, 3–4, Београд, 1970.
- M. Марковић** *Речник народног говора у Црној Реци*, Српски дијалектолошки зборник, Београд, 1986, књ. XXXII, 243–500; 1993, књ. XXXIX, 149–398.
- С. Марковић** *Сеобе Срба у земље аустријских ћесара и њихове борбе за ојстѡнак*, књ. I, Сарајево, 1927.
- P. Маројевић** *Словенски антропоними*, Ономатолошки прилози, књ. V, Београд, 1984, 183–195.
С. Бабић — Творба ријечи у хрватском књижевном језику, ЈФ, књ. XLIII, Београд, 245–246.
- J. Матијашевић** *Структурално-семантичка комйоненћа категорије рода именица које означавају млада бића — у руском и српскохрватском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 7, Београд, 1981, 199–211.
Суфикс -ка у руском језику и његови еквиваленти у српскохрватском језику, Зборник Филолошког факултета у Приштини, VII, Приштина, 1970, 525–564.
Неки руски творбени шийови и њихови српскохрватски еквиваленти, Живи језици, књ. XIII–XIV, Београд, 1970–1971, 15–23.
Из йроблематике именица шийа potina agentis, Јужнословенски филолог, XLII, Београд, 1986, 115–128.
- Ф. Матијашић** *Složena lična imena sa sufiksom -ka*, Onomastica jugoslavica, 1, Ljubljana, 1969, 159–162.
Акцентни и морфолошка структура двосложних антропонимијских хийокористица у области Ибра, Јужнословенски филолог, књ. XXVII, Београд, 1966–1967, 337–348.
- Б. Митровић** *Речник лесковачког говора*, Лесковац, 1984.
- С. Мрђен** *Ономастика села Хасанбеговци (Брајићи) код Гламоча*, Ономатолошки прилози, књ. VIII, Београд, 1987, 449–466.
Ономастика села у гламочком крају, Ономатолошки прилози, књ. XI, Београд, 1990, 475–490.
- Љ. Наранчић** *Фонетске и морфолошке особине села Дољана у Лици*, Прилози проучавању језика, књ. 11, Нови Сад, 1975, 107–137.
- Б. Николић** *Основни йринципи творбе речи*, Наш језик, н. с., књ. XIX, св. 1, Београд, 1972.
Сремски говор, Српски дијалектолошки зборник, књ. XIV, Београд, 1964.

- Мачвански говор*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XVI, Београд, 1966.
- Колубарски говор*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XVIII, Београд, 1969.
- С. Николић *Nomina agentis у старословенском језику*, Јужнословенски филолог, XXVII/1-2, Београд, 1966-1967, 1-84.
Облици имена: звања, занимања, дужности и шишула женских лица, Наш језик, н. с., књ. VI, св. 5-6, Београд 1954-1955, 196-205.
- С. Pavešić *Jezički savjetnik s gramatikom*, Zagreb, 1971.
- С. Pavičić *Seobe i naselja u Lici*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knj. 41, Zagreb, 1962.
- Д. Павлица *Акцентални систем у говору Пољица у Лици*, Прилози проучавању језика, књ. 7, Нови Сад, 1971, 69-103.
О говору околине Удбине, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXX, Београд, 1984, 357-424.
- А. Раупов *O deminutivima*, Jezik, knj. 4-5, Zagreb, 1971-1972, 157-159.
- М. Реић и Г. Ваџлија *Rečnik bačkih Bunjevaca*, Novi Sad — Subotica, 1990.
- Д. Петровић *О говору Змијања*, Зборник за филологију и лингвистику, Нови Сад: књ. XIV/1, 1971, 171-232; књ. XIV/2, 1971, 171-198 (II); књ. XV/1, 1972, 139-176 (III); књ. XV/2, 1972, 151-211 (IV).
Говор Баније и Кордуна, Нови Сад — Загреб, 1978.
Српскохрватска дијалекатска лексикографија, Књижевне новине, Београд, XXXVI/1985, број 700-701 (15. децембар), 40.
- А. Пецо *Iz naše toponomastičke problematike*, Književni jezik, br. 1, Sarajevo, 1978, 33-37.
Језик наш свагдашњи, Сарајево, 1969.
Облици колективних именица на -ад, Наш језик, н. с., књ. VII, св. 7-10, Београд, 1956, 234-246.
- М. Пешикан *О грађењу имена становника у односу на имена земаља и места*, Наш језик, н. с., књ. IX, св. 5-6, Београд, 1958.
Разликовање власитивних и ајелативних имена, Наш језик, н. с., књ. XVII, св. 5, Београд, 1969.
- И. Поповић *О именицама шийа Јово и Раде*, Питања савременог књижевног језика, књ. II/2, Сарајево, 1952.
- Д. Рагуџ *Воја и њезине изведенце и терминологији*, Jezik, broj 1, Zagreb, 1982, 1-7.
- Ј. Радић *Из ономастике йоречја Лугомира*, Ономатолошки прилози, књ. VII, Београд, 1986, 513-547.
Из ономастике села око горњег Шока реке Белице, Ономатолошки прилози, књ. XI, Београд, 1990, 399-449.
- П. Радић *Из ономастике села Милошева у Великом Поморављу*, Ономатолошки прилози, књ. III, Београд, 1982, 419-458.
Из ономастике села доњег Шока реке Белице у северној Србији, Ономатолошки прилози, књ. VII, Београд, 1986, 549-583.
- М. Радовић-Тешић *Именичка образовања с йрефиксима над- и под-*, Наш језик, н. с., књ. XXVI, св. 4-5, Београд, 1985, 205-219.
- Љ. Рајковић-Кожељцац *Ономастика Тимока*, Ономатолошки прилози, књ. XI, Београд, 1990, 109-366.

- Речник српскохрватскога књижевног језика*, Нови Сад — Загреб, 1967–1969, књ. I–III, Нови Сад, 1971–1976, књ. IV–VI.
Речник српскохрватског књижевног и народног језика, књ. 1–14, Београд, 1959–1989.
- О. Ристић *Лексичко-семантичке одлике творбе имена у неких српских и хрватских романџичарских весника*, Јужнословенски филолог, књ. XXVIII, св. 1–2, 3–4, Београд, 1969–1970.
- С. Ристић *Морфема -тељ у комбинацији са другим суфиксом морфема*, Наш језик, XXVI, књ. 1, Београд, 1983, 6–24.
- С. Ристић и Ј. Кангрга *Енциклопедијски немачко-српскохрватски речник*, Београд, 1936.
Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, knj. I–XXIII, Zagreb, 1880–1976.
- Ѕ. Секереџ *Slavonska i baranjska prezimena izvedena od životinjskih imena*, Зборник за филологију и лингвистику, XXVI/1, Нови Сад, 1983, 169–178.
O nekim slavonskim etnicima i kteticima, Jezik, XXII, br. 5, Zagreb, 1974–1975.
- И. Секулић *Именице које се свршавају на -ло*, Наш језик, н. с., књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 178–179.
- Р. Симић *Левачки говор*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XIX, Београд, 1972.
Реч као лингвистичка јединица, Књижевни језик, бр. 1, Сарајево, 1978, 17–23.
- Р. Скок *Tvorba imena stanovnika od imena naselja i oblasti*, Jezik, II, broj 3, Zagreb, 1954.
Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, knj. I–IV, Zagreb, 1971–1974.
- А. К. Смольская *К истории суффикса -ља в сербскохорватском языке*, Зборник за филологију и лингвистику, XXVI/1, Нови Сад, 1983, 83–89.
- М. Стевановић *Деминутивни с наставаком -ић (и -чић)*, Наш језик, н. с., књ. III, св. 1–2, Београд, 1952, 6–11.
Императивне сложенице, Наш језик, н. с., књ. VIII, св. 1–2, Београд, 6–18.
Продуктивност неких наставака којима се граде Nomina agentis, Наш језик, 14, Београд, 1–19.
Постанак и значење именица на -ло, Наш језик, н. с., књ. I, св. 5–6, Београд, 1950, 181–190.
О сложеницама Шииа „народнорепубликанац“ и поводом њих, Наш језик, књ. VI, св. 5–6, Београд, 1955, 153–159.
Савремени српскохрватски језик, књ. I–II, Београд, 1981.
- И. Стевовић *Шумадијски говор у Грузији с особитим освртом на акценџе*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XVIII, Београд, 1969, 401–635.
- Р. Стијовић *Из лексике Васојевића*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXXVI, Београд, 1990, 119–380.
- С. Стијовић *Ономастика источног дела Метхохијског (Пећког) Подгора*, Ономастолошки прилози, књ. I, Београд, 1979, 237–381.
Ономастика средишњег дела Метхохијског (Пећког) Подгора, Ономастолошки прилози, књ. II, Београд, 1981, 197–338.
Ономастика западног дела Метхохијског (Пећког) Подгора, Ономастолошки прилози, књ. III, Београд, 1982, 193–302.

- Ономастџика једног дела њоречја Кујавче, Ономатолошки прилози, књ. V, Београд, 1984, 313–411.*
Пишање корелације између замене јаџа и стандардне хилокористџичке формације Пџра/Пџро у шџокавским говорима, Научни састанак слависта у Вукове дане, књ. 7/1, Београд, 1981, 49–55.
- М. Сурдучки *Именичке сложенџце без сџојног вокала у срџскохрватском језику, Научни састанак слависта у Вукове дане, 7, Београд, 1981, 189–197.*
- М. Томић *Речник радимског говора, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXXV, Београд, 1989, 1–174.*
- Ј. Топоршнич *Контростџивни њоглед на шворбу речи срџскохрватског и словенског језика, Научни састанак слависта у Вукове дане, 7, Београд, 1981, 167–175.*
- Б. Њорић *Моциони суфикси у срџскохрватском језику, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Монографије, књ. LIII, Београд, 1982.*
Еџник, кџеџиљик и норма (џоводом облика Козарчанин и козарачки), Наш језик, н. с., књ. XXV, св. 2–3, Београд, 152–159.
Именички суфикси с иницијалним ч, Књџжевени језик, 9/4, Сарајево, 1981, 15–18.
Notina agentis на -лица с џосебном нијансом зачења, Књџжевени језик, 1, Сарајево, 1978, 24–32.
Творба назива за женска биђа у јужнословенским језицима, Књџжевени језик, 3, Сарајево, 1979, 31–34.
- М. Њурић *Ономастџика Њубомира, Ономатолошки прилози, књ. V, Београд, 1985, 191–438.*
- Б. Финка *Аtokavski ijekavski govori u Gorskom kotaru, Зборник за филологију и лингвистику, књ. XX/1, Нови Сад, 1977, 145–172.*
(и С. Павешџић) Rad na proučavanju čakavskog govora u Brinju i okolici, Rasprave Instituta za jezik, knj. 1, Zagreb, 1968, 5–44.
- Ј. Цвијић *Балканско џолуостџрво, Београд, 1966.*
Насеља и џорекло сџановнишџџа, књ. 12, Београд, 1922.
- Д. Аампар *Ograničenja u tvorbi i upotrebi imeničkih augmentativa u ruskom i srpskohrvatskom jeziku, Godišnjak Saveza društava za primijenjenu lingvistiku Jugoslavije, Zagreb, 1980–1981, 4–5, 215–219.*
- А. Аоговић *Ономастџика Њаковице и суседних села, Ономатолошки прилози, књ. VIII, Београд, 1987, 221–304.*
- Р. Šimunović *Naša prezimena, Zagreb, 1985.*
- А. Škaljić *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku, Sarajevo, 1966.*
- А. Šupuk *Patronimici na otocima Šibenskog arhipelaga, Zadarska revija, broj 2, Zadar, 1973.*
O prezimenima, imenima i jeziku starog Šibenika, Šibenik, 1981, str. 29.

Драган Павлица

ОБРАЗОВАНИЕ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ В РЕЧИ СЕРБОВ ИЗ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЛИКИ

Резюме

В настоящей работе рассматривается образование существительных в речи сербов, живущих (или живших) на территории юго-восточной Лики (Хорватия). Работа состоит из следующих разделов, связанных с следующими семантическими категориями: существительные субъективной оценки, абстрактные существительные, существительные, означающие лицо, производящее действие (*nomina agentis*), существительные, означающие носителя какого-нибудь характерного признака (*nomina attributiva*), существительные, означающие различные орудия, приборы, предметы и т.п. (*nomina instrumenti*), названия мест, этники, собирательные существительные (*nomina collectiva*), названия и имена животных, названия растений и антропонимы. К материалу прилагается регистр, охватывающий свыше 4000 существительных, анализируемых в работе, а также регистр, насчитывающий 275 суффиксов. В каждой категории материал излагается по родам, а в их рамках по алфавитному порядку суффиксов. Весь материал излагается по основному словообразовательному образцу: общая часть (основа) + суффикс, а именно, согласно словообразовательной модели (типу) — именная общая часть, глагольная общая часть, адъективная общая часть + суффикс.

Иерархически располагаются (одни или в составе суффиксального комплекса, во всех шести семантических полях) суффиксы: *-ица*, свыше 400 примеров; *-(а)ц*, около 150 примеров, и *-ар*, около 90 примеров; в пяти семантических полях встречается только суффикс *-ка* (около 140 примеров), в то время как в четырех семантических полях встречаются суффиксы *-ина* (185 примеров), *-(н)ик* (160 примеров), *-(а)к* (120 примеров), *-и* (115 примеров), *-ѧк* (100 примеров), *-ло* (90 примеров) и *-аш* (55 примеров).

Все остальные суффиксы представлены значительно реже. Среди них есть и такие, которые можно считать семантически специализированными — это суффиксы, с помощью которых образуются названия домашних животных, например: *-ов* (*бјелѡв* для названий — собак), *-ѧль* (*мрѧль*) и *-еѧа* (*врѧеѧа* — для названия лошадей) *-оѧа* и *-ота* (*кѡлоѧа*, *бирѡѧа* — для названия волов), *-еѧа* (*лѧјеѧа* — для названия овец и коз), *-ова* (*бирова* — для названия коров). Для некоторых названий волов на *-оѧа* характерно двоякое ударение: *дрѧгоѧа/дрѧгоѧа*, *бјелоѧа/бјелоѧа*, *кѡсоѧа/кѡсоѧа*, *крѡлоѧа/крѡлоѧа* ...

Похожие суффиксы встречаются также при образовании личных имен: *-аџан* (*Пераџан*), *-ала* (*Ниџала*), *-ибас* (*Илибас*), *-ешко* (*Љовешко*).

Весьма значительной лексической категорией в данном говоре является антропонимия. Инвентарь личных неофициальных имен гораздо богаче официального, так что от одного официального имени, даже в огной деревне, можно отметить 10–15 неофициальных форм, напр. *Сѣвѣан* (подлинное, нейтральное имя), *Сѣвево* (настоящее имя с потерянной гипокористичностью), *Сѣвѣшиа*, *Сѣвѣило*, *Сѣвѣко* (гипокогистические имена); *Сѣвеа*, *Сѣвѣанда*, *Сѣванчина*, *Сѣвѣина*, *Сѣвеац*, *Сѣвѣиш*, *Сѣвевѣа*, *Сѣвѣешко*, *Сѣвѣић*, *Сѣвевѣица*, *Сѣванчић*, *Сѣвѣица*, *Сѣвѣурда* (пейоративные имена).

Основной фонд фамилий составляют патронимы, реже матронимы, на *-ић*. Специфической особенностью в данной части ономастики является широкая представленность личных прозвищ в функции фамилий (напр. *Дрѣча*, *Кењало*), затем фамилий, в которых наличествуют термины родства (*Нећак*), или фамилий, в основе которых имеются названия растений (*Дрѣча*, *Расѣовац*) или животных (*Кѣкош*, *Зѣц*); кроме того тут налицо фамилии, обозначающие телесные признаки или части тела (*Плѣћаш*, *Десница*), телесные недостатки (*Шѣйо*), общественное положение (*Сѣарјешина*), профессию (*Кунѣар*, *Орѣл*), предмет материальной культуры (*Брѣљач*, *Торбица*), явление природы (*Сѣша*), а также фамилии, по происхождению этнонимы (*Шолаја*) или этники (*Брѣдар*). Характерны также сложные образования, напр. *Мрѣобрада*, *Ќиширокаја*, *Мунижаба*, *Едноочић*, *Милеуснић*, *Вуѣобрѣиш*, *Вуѣодѣр*, *Зјајвѣук*, *Миловѣук*.

Образование существительных в говоре сербов юго-восточной Лики в основном согласовано с словообразованием в сербском литературном языке, однако в лексическом Фонде имеются производные слова, отсутствующие в других сербских говорах и которых нет в словарях сербского языка.

Превод на руски
Богдан Терзић